

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

แนวความคิดในการอนุรักษ์และพัฒนาสถาปัตยกรรม
เรือนพื้นถิ่นเกาะยอ จังหวัดสงขลา

CONCEPT OF CONSERVATION AND DEVELOPMENT OF ARCHITECTURE
KHO YOR LOCAL HOUSES IN SONGKHLA PROVINCE

T 0 6 1 0 0 7

นภดล ดวงแก้ว
NOPPADON DOUNGKAEW

ฉพ.

๙๖/๑๑ ๙

๒๕๔๘

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน..... 61007
วัน,เดือน,ปี..... - 7 ก.ค. 2549

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาสถาปัตยกรรม
บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2548

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรใช้งานเพื่อการศึกษเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้
ISBN 974-15-1670-3
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุก

115-0237x
b.....
i.....

CONCEPT OF CONSERVATION AND DEVELOPMENT OF ARCHITECTURE
KHO YOR LOCAL HOUSES IN SONGKHLA PROVINCE

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIRMENT FOR THE DEGREE OF
MASTER OF INDUSTRIAL EDUCATION IN ARCITECTURE
SCHOOL OF GRADUATE STUDIES
KING MONGKU'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
2005
ISBN 974-15-1670-3
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

COPYRIGHT 2005

SCHOOL OF GRADUATE STUDIES

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อวิทยานิพนธ์	แนวความคิดในการอนุรักษ์และพัฒนสถาปัตยกรรม เรือนพื้นดินเกาะยอ จังหวัดสงขลา
นักศึกษา	นายนภดล ดวงแก้ว
รหัสประจำตัว	43064003
ปริญญา	ครุศาสตรบัณฑิตสาขารัฐศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชา	สถาปัตยกรรม
พ.ศ.	2548
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุรศักดิ์ กังขาว
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรรณี ลีกิจวัฒน์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมของเรือนพื้นดินเกาะยอ ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบทางสถาปัตยกรรมของเรือนพื้นดินเกาะยอและกำหนดแนวทางในการออกแบบเพื่อการอนุรักษ์ และพัฒนาเรือนพักอาศัยเกาะยอ จังหวัดสงขลา โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 แบบด้วยกัน คือ แบบสำรวจและแบบสัมภาษณ์ โดยแบบสำรวจจะใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเรือนพื้นดินเกาะยอที่ทรงคุณค่าทางสถาปัตยกรรมพื้นดิน จำนวน 5 หลัง และแบบสำรวจพฤติกรรมการใช้พื้นที่ จำนวน 10 หลังคาเรือนแบบสัมภาษณ์ใช้กับคนพื้นดินเกาะยอ จำนวน 166 หลังคาเรือน และแบบสัมภาษณ์สถาปนิกผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมพื้นดินเรือนพื้นดินเกาะยอจำนวน 3 ท่านและนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้คำร้อยละ สรุปผลเสนอเป็นแนวความคิดในการอนุรักษ์และพัฒนา

จากการวิจัยพบว่า ด้านสภาพแวดล้อมของเกาะยอประชาชนในเกาะยอคงดำรงคเเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมมีวัดเป็นศูนย์รวมทางจิตใจเป็นที่พบปะสังสรรค์กันในการทำประเพณี และกิจกรรมทางศาสนาส่วนกัน ส่วนด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการมีครบถ้วน แต่ยังคงต้องพัฒนาด้านการจัดเก็บขยะภายในเกาะ

ด้านสภาพแวดล้อมของเรือนพื้นดินเกาะยอจังหวัดสงขลาประชาชนส่วนใหญ่อยู่กันเป็นระบบเครือญาติมีการพบปะสังสรรค์กันเป็นหมู่ในสวนบ้านใกล้เรือนเคียง ส่วนประเพณีไหว้บรรพบุรุษ การบวชใช้พื้นที่ภายในเรือนเป็นที่เตรียมพิธี

ด้านองค์ประกอบของเรือนพื้นดินเกาะยอที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น พบว่ามีองค์ประกอบ 7 ส่วนด้วยกันส่วนประกอบทางด้านโครงสร้างจะมีการปรับเปลี่ยนวัสดุเนื่องจากความเสื่อมสภาพตามอายุการใช้งานและความไม่รู้ของเจ้าของเรือน ปัญหาขาดแคลนวัสดุและช่างที่ชำนาญงาน

ด้านพฤติกรรมการใช้พื้นที่พฤติกรรมส่วนใหญ่ในเวลากลางวันจะใช้พื้นที่ชานและใต้ถุนเรือน เนื่องจากความโปร่งโล่ง ส่วนพฤติกรรมในเวลากลางคืนใช้พื้นที่ชานและห้องนอนเป็นส่วนใหญ่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามแก้ไขเปลี่ยนแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งหากนำไปใช้

ด้านความต้องการการใช้พื้นที่ เนื่องจากยุคสมัยเปลี่ยนไปทำให้เจ้าของเรือนต้องการความสะดวกสบายมากขึ้นกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน และความเป็นส่วนตัวมากขึ้นแต่ในความต้องการนั้นยังมีความเชื่อเรื่องทิศทางการวางตัวเรือน และความเชื่อเรื่องฤกษ์ยามพิธีกรรมยังคงอยู่แต่จะปรับเปลี่ยนให้ทันสมัยมากขึ้นเท่านั้น

ด้านการอนุรักษ์และพัฒนา กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นถึงคุณค่าของเรือนพื้นถิ่นของตนแต่ด้วยกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมความต้องการความทันสมัย และปัญหาในเรื่องวัสดุที่หายากและมีราคาแพง และยังขาดช่างฝีมือทำให้เป็นอุปสรรคในการอนุรักษ์ และพัฒนาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้ได้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือจากผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรศักดิ์ กังขาว และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรณี ลีกิจวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือและช่วยตรวจสอบแก้ไขงานตลอดจนปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ จนจบวิทยานิพนธ์ บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้อย่างสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกทราบบ้างในความกรุณาและขอขอบคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณ รศ.ดร.ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ , ผศ.สมพล ดำรงเสถียร และ ผศ.สุทัศน์ จุฬามานี คณะกรรมการการสอบวิทยานิพนธ์ที่ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำในการแก้ไข ข้อบกพร่อง และช่วยตรวจสอบแก้ไขงานเพื่อให้วิทยานิพนธ์สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ รศ.ดร.ภิญโญ สุวรรณคีรี , อาจารย์วิวัฒน์ จิตนวล และอาจารย์ทุกท่าน ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ และตรวจสอบแก้ไข เพื่อการปรับปรุง ให้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีคุณภาพสูงสุด

ขอขอบคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ ประสาทความรู้ ตลอดจนข้อคิดต่างๆ อันก่อให้เกิด ประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าและแนวทางในการจัดทำวิทยานิพนธ์จนประสบความสำเร็จ

ขอขอบคุณอาจารย์พิทยา บุขรรค์รัตน์ อาจารย์ทุกท่านของสถาบันทักษิณคดีศึกษา เจ้าหน้าที่ ขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอ เจ้าของเรือนพื้นถิ่นเกาะยอทุกหลังที่อำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลตลอดจนกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม อย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ผู้เป็นที่เคารพยิ่ง และเป็นแรงศรัทธาผลักดันอันยิ่งใหญ่ รวมทั้งญาติพี่น้องทุกคนที่ได้ให้กำลังใจที่ดีเสมอมา

ขอขอบคุณ พี่น้อง ทุกคน ที่ผู้วิจัยไม่ได้กล่าวไว้ในที่นี้ที่มีส่วนร่วมในงานวิจัยให้ ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ และเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

คุณค่าและประโยชน์อันใดที่เป็นผลจากการวิทยานิพนธ์นี้ผู้วิจัยขอมอบแต่คุณพ่อ คุณแม่ บรรพบุรุษและครู – อาจารย์ ทุกท่าน ด้วยความเคารพยิ่ง

นภดล ดวงแก้ว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	III
กิตติกรรมประกาศ.....	V
สารบัญ.....	VI
สารบัญตาราง.....	VIII
สารบัญรูป.....	X
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
1.3 กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	2
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	4
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย.....	4
บทที่ 2 ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
2.1 ความเป็นมาประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ สังคมและวัฒนธรรมตำบลเกาะยอ.....	6
2.2 สถาบันตยกรรมพื้นถิ่น.....	35
2.3 เรือไทยภาคใต้.....	36
2.4 ความหมาย แนวคิดทฤษฎีในการอนุรักษ์และพัฒนา.....	51
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	69
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	69
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	70
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	71
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
4.1 การเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูล.....	74

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ.....	135
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	135
5.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	135
5.3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	135
5.4 อภิปรายผล.....	142
5.5 ข้อเสนอแนะ.....	152
บรรณานุกรม.....	161
ภาคผนวก.....	164
ประวัติผู้เขียน.....	182

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 แสดงภูมิอากาศจังหวัดสงขลา.....	20
2.2 แสดงความเชื่อในการเลือกพื้นที่ปลูกเรือน.....	27
2.3 แสดงความเชื่อในการเลือกไม้ปลูกเรือน.....	28
2.4 แสดงความเชื่อในการเลือกไม้ทำเสาเอกหรือเสาภูมิ.....	29
4.1 แสดงส่วนประกอบของเรือนพื้นดินเกาะยอตามลักษณะผังพื้น.....	113
4.2 แสดงส่วนประกอบต่างๆ ของเรือน.....	115
4.3 แสดงโครงสร้างและส่วนประกอบของเรือน.....	117
4.4 แสดงโครงสร้างและส่วนประกอบของหลังคา.....	118
4.5 แสดงพฤติกรรมและความต้องการใช้พื้นที่.....	119
4.6 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ในชุมชนเกาะยอ.....	122
4.7 แสดงการใช้สถานที่ส่วนกลาง.....	124
4.8 แสดงบริเวณที่พบปะสังสรรค์.....	125
4.9 แสดงบริเวณที่เล่นกีฬา.....	125
4.10 แสดงสนามเด็กเล่น.....	125
4.11 แสดงบริเวณนั่งเล่นพักผ่อน.....	125
4.12 แสดงบริเวณที่ใช้อ่านหนังสือ.....	126
4.13 แสดงสถานที่ซื้อของ-อาหาร.....	126
4.14 แสดงสถานที่บริการสาธารณสุขที่ใช้บริการ.....	126
4.15 แสดงวัดที่ไปทำพิธีทางศาสนา.....	127
4.16 แสดงโรงเรียนที่ท่านส่งบุตรหลานไปเรียน.....	127
4.17 แสดงบริเวณที่ควรจัดกิจกรรมท้องถิ่น.....	127
4.18 แสดงความเหมาะสมของระบบถนนใหญ่ของชุมชน.....	128
4.19 แสดงความเหมาะสมเกี่ยวกับระบบไฟฟ้าในชุมชน.....	128
4.20 แสดงความเหมาะสมเกี่ยวกับระบบประปาชุมชน.....	129
4.21 แสดงความเหมาะสมเกี่ยวกับระบบการจัดเก็บขยะในชุมชน.....	129
4.22 แสดงความเหมาะสมเกี่ยวกับตู้โทรศัพท์สาธารณะในชุมชน.....	129

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.23 แสดงความเชื่อเรื่อง ที่ตั้งเรือน ทิศทาง จำนวน ฤกษ์ยาม ไม่ปลูกเรือน.....	130
4.24 แสดงส่วนกิจกรรมที่เกี่ยวกับประเพณีเดิม.....	131
4.25 แสดงแนวทางในการอนุรักษ์และพัฒนา.....	131

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญรูป

รูปที่	หน้า
2.1 แสดงแผนที่สยาม.....	7
2.2 แสดงแผนที่ประเทศไทย.....	8
2.3 แสดงแผนที่ภาคใต้.....	9
2.4 แสดงแผนที่จังหวัดสงขลา.....	10
2.5 แสดงแผนที่เกาะยอ.....	13
2.6 แสดงเขตหมู่บ้านตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา.....	14
2.7 แสดงการตั้งถิ่นฐานและการขยายของชุมชนเกาะยอ.....	15
2.8 แสดงภาพแสดงลักษณะภูมิประเทศ.....	16
2.9 แสดงภาพถ่ายทางอากาศเกาะยอ.....	17
2.10 แสดงลักษณะอากาศจังหวัดสงขลา.....	19
2.11 แสดงภาพลายเส้น หมอทำพิธีขอคืนหรือพลิกคืน.....	31
2.12 แสดงภาพลายเส้น การติดตั้งและลักษณะไม้ซื่อประตู่ผีหรือไม้ซื่อผี.....	31
2.13 แสดงลักษณะ เรือนพื้นดินเกาะยอ.....	32
2.14 แสดงลักษณะ เรือนพื้นดินเกาะยอ.....	33
2.15 แสดงลักษณะ เรือนพื้นดินเกาะยอ.....	33
2.16 แสดงรูป เรือนพื้นดินเกาะยอ.....	34
2.17 แสดงรูป เรือนพื้นดินเกาะยอ.....	34
2.18 แสดงลักษณะหลังคาทรงจั่ว.....	37
2.19 แสดงลักษณะหลังคาทรงปั้นหย่า.....	37
2.20 แสดงลักษณะหลังคาทรงปราสาท.....	38
2.21 แสดงลักษณะหลังคาทรงมณฑป.....	38
2.22 แสดงลักษณะเรือนเรื่องผูก.....	39
2.23 แสดงลักษณะเรือนเครื่องสับ.....	40
2.24 แสดงลักษณะเรือนก่ออิฐฉาบปูน.....	40
2.25 แสดงลักษณะเรือนเครื่องสับหลังคาจั่ว.....	41
2.26 แสดงลักษณะเรือนเครื่องสับหลังคาปั้นหย่า.....	42
2.27 แสดงลักษณะเรือนไทยภาคใต้.....	44

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญรูป (ต่อ)

รูปที่	หน้า
2.28 แสดงลักษณะเสาเรือนตั้งอยู่บนแท่นคอนกรีต.....	44
2.29 แสดงลักษณะใต้ถุนเรือนยกพื้นสูงพอคนก้มหัวลอดได้.....	45
2.30 แสดงลักษณะชวงหน้าต่างของเรือนทำชวงหน้าต่างแบบแคบ.....	45
2.31 แสดงลักษณะฝาเรือนเป็นฝากระดานตีเกล็ดแคบ.....	46
2.32 แสดงลักษณะการต่อชายคาคลุมตัวเรือนกันฝนสาด.....	46
2.33 แสดงลักษณะโครงสร้างหลังคา.....	47
2.34 แสดงลักษณะโครงสร้างหลังคา.....	47
2.35 แสดงลักษณะพื้นเรือน.....	48
2.36 แสดงลักษณะดินเสา.....	48
2.37 แสดงลักษณะหน้าต่าง.....	49
2.38 แสดงลักษณะส่วนประกอบหน้าต่าง.....	49
2.39 แสดงลักษณะประตู.....	50
2.40 แสดงลักษณะส่วนประกอบประตู.....	50
4.1 แสดงแผนที่แสดงตำแหน่งเรือนพื้นดินเกาะยอ.....	75
4.2 แสดงผังบริเวณเรือนหลังที่ 1.....	76
4.3 แสดงแปลนชั้นล่าง เรือนหลังที่ 1.....	77
4.4 แปลนชั้นบน เรือนหลังที่ 2.....	77
4.5 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 1.....	78
4.6 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 1.....	79
4.7 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 1.....	80
4.8 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 1.....	81
4.9 แสดงผังบริเวณเรือนหลังที่ 2.....	82
4.10 แสดงแปลนพื้นชั้นล่างเรือนหลังที่ 2.....	83
4.11 แสดงแปลนพื้นชั้นบนเรือนหลังที่ 2.....	83
4.12 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 2.....	84
4.13 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 2.....	85
4.14 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 2.....	86
4.15 แสดงผังบริเวณเรือนหลังที่ 3 ใช้วงมเหศวรค้ำคานพาดั้งไม้กลมควายให้เอนไปใต้ประโยชน์.....	87

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญญรูป (ต่อ)

รูปที่	หน้า
4.16 แสดงแปลนพื้นชั้นล่างเรือนหลังที่ 3.....	88
4.17 แสดงแปลนพื้นชั้นบนเรือนหลังที่ 3.....	88
4.18 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 3.....	89
4.19 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 3.....	90
4.20 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 3.....	91
4.21 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 3.....	92
4.22 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 3.....	93
4.23 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 3.....	94
4.24 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 3.....	95
4.25 แสดงผังบริเวณเรือนหลังที่ 4.....	96
4.26 แสดงแปลนพื้นชั้นล่างเรือนหลังที่ 4.....	97
4.27 แสดงแปลนพื้นชั้นบนเรือนหลังที่ 4.....	97
4.28 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 4.....	98
4.29 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 4.....	99
4.30 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 4.....	100
4.31 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 4.....	101
4.32 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 4.....	102
4.33 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 4.....	103
4.34 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 4.....	104
4.35 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 4.....	105
4.36 แสดงแปลนพื้นเรือนหลังที่ 5.....	106
4.37 แสดงรูปด้านหน้าเรือนหลังที่ 5.....	107
4.38 แสดงรูปตัดรวมหมู่ เรือนหลังที่ 5.....	107
4.39 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 5.....	108
4.40 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 5.....	109
4.41 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 5.....	110
4.42 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 5.....	111
4.43 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 5.....	112

เอกสารนี้เป็นของของคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไม่อนุญาตให้ทำไปใช้ประโยชน์ในการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญญรูป (ต่อ)

รูปที่	หน้า
5.1	แสดงแผนภูมิวงกลมแสดงค่าร้อยละของพื้นที่ใช้สอยชั้นบน.....139
5.2	แสดงรูปฉายเส้นโครงสร้างหลังคาจั่ว.....144
5.3	แสดงรูปฉายเส้นโครงสร้างหลังคาปั้นหย่า.....145
5.4	แสดงโครงสร้างและส่วนประกอบของเรือนหลังคาจั่ว.....147
5.5	แสดงโครงสร้างและส่วนประกอบของเรือนหลังคาปั้นหย่า.....147
5.6	แสดงโครงสร้างและส่วนประกอบของเรือนหลังคาปั้นหย่า.....148
5.7	แสดงรูปฉายเส้นโครงสร้างและส่วนประกอบพื้น.....149
5.8	แสดงรูปผังบริเวณเรือนพักอาศัยเกาะยอ.....154
5.9	แสดงรูปแปลนพื้นที่ชั้นล่าง.....155
5.10	แสดงรูปแปลนพื้นที่ชั้นบน.....156
5.11	แสดงรูปด้าน 1, รูปด้าน 2.....157
5.12	แสดงรูปด้าน 3, รูปด้าน 4.....158
5.13	แสดงรูปตัด ก.....159
5.14	แสดงรูปทัศนียภาพเรือนพักอาศัยเกาะยอ.....159
5.15	แสดงรูปหุ่นจำลองเรือนพักอาศัยเกาะยอ.....160

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ด้วยเหตุที่คาบสมุทรภาคใต้มีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติแตกต่างจากภาคอื่นๆ ของประเทศ กล่าว คือ มีภูมิประเทศที่ถูกขนาบด้วยทะเลทั้งสองด้าน คือฝั่งอ่าวไทยด้านทิศตะวันออกและฝั่งอันดามันด้านทิศตะวันตกมีทิวเขาทอดยาวต่อเนื่องตลอดแนวเหนือใต้ และได้รับอิทธิพลลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ และตะวันตกเฉียงใต้พัดผ่านทำให้มีฝนตกชุกและลมพายุแรงตลอดปี แม้อากาศร้อนจัดเพราะอยู่ใกล้เส้นศูนย์สูตรแต่ก็มีความชื้นสูง จากสภาพภูมิศาสตร์และสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติดังกล่าวทำให้ภาคใต้อุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่เกื้อกูลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คน สังคม วัฒนธรรม ประเพณีหลายอย่างจึงแตกต่างจากภาคอื่นๆ

เกาะยอเป็นเกาะตั้งอยู่บริเวณตอนล่างของกลุ่มทะเลสาบสงขลา (ทะเลใน) และมีทางออกสู่อ่าวไทย (ทะเลนอก) บริเวณหัวเขาแดงซึ่งเคยเป็นที่ตั้งเมืองสงขลาเก่า ต่อมาได้ย้ายมาอยู่ฝั่งตรงข้ามจนถึงปัจจุบันสงขลาเป็นหัวเมืองสำคัญมาแต่อดีตอันปรากฏในแผนที่สมัยสมเด็จพระนารายณ์มีคำว่า "สิงโกรา" หรือ "สงขลา" รวมทั้งแผนที่แสดงที่ตั้งเมืองสงขลาเก่าและเกาะยอแสดงให้เห็นความสำคัญในฐานะหัวเมืองชายทะเลภาคใต้ ซึ่งเป็นเมืองท่าติดต่อค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้ามาตั้งแต่สมัยอยุธยาแล้ว ส่วนเกาะยอนั้นเป็นแหล่งปลูกผลไม้ที่สำคัญ

สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นประเภทบ้านของเกาะยอ จะมีเอกลักษณ์ร่วมกับสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นภาคใต้ทั่วไปด้วยลักษณะพิเศษเฉพาะตัวของที่ตั้งเกาะ และลักษณะวิถีชีวิตของชาวเกาะยอ ทั้งด้านสังคม วัฒนธรรม ประเพณีรวมทั้งอิทธิพลวัฒนธรรมจากภายนอกที่ได้รับมาอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีการผสมผสานความหลากหลายดังกล่าวได้อย่างกลมกลืนสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทำให้สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นของเกาะยอมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่โดดเด่น มีความงดงาม ซึ่งยังคงมีรูปแบบและเอกลักษณ์อย่างชัดเจนเมื่อเปรียบเทียบกับสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นในพื้นที่ใกล้เคียง ปัจจุบันกระแสวัฒนธรรมจากภายนอกเข้าสู่เกาะยออย่างง่ายดายจากการคมนาคมที่สะดวก รวดเร็วหลังจากการสร้างสะพานติณสูลานนท์เชื่อมต่อกับแผ่นดินใหญ่ทั้งสองฝั่ง คือฝั่งอำเภอเมืองสงขลา และอำเภอสิงหนคร วิถีการดำรงชีวิตจึงเปลี่ยนแปลงไป เกิดปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบและเอกลักษณ์ของเรือนพักอาศัยจึงสมควรอย่างยิ่งที่จะได้ศึกษา และอนุรักษ์ไว้เพื่อเป็นมรดกทางวัฒนธรรมรวมทั้งสร้างจิตสำนึกเพื่อการอนุรักษ์ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมของเรือนพื้นดินเกาะยอ
2. ศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบทางสถาปัตยกรรมของเรือนพื้นดินเกาะยอ
3. กำหนดแนวทางการออกแบบเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาเรือนพักอาศัยเกาะยอ

1.3 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยแนวความคิดในการอนุรักษ์และพัฒนาสถาปัตยกรรมพื้นดิน เรือนพื้นดินเกาะยอ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยไว้ดังนี้

1.3.1 สถาปัตยกรรมพื้นดิน

สถาปัตยกรรมพื้นดินจากหนังสือสถาปัตยกรรมไทยพื้นดิน สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ (มปป.) หน้า 18 ความหมายโดยทั่วไป สถาปัตยกรรมพื้นดินหมายถึงสิ่งก่อสร้างต่างๆตลอดจนสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ที่มนุษย์สร้างขึ้นในแต่ละท้องถิ่นที่ลักษณะแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อม เพื่อสนองความต้องการของชุมชนนั้นๆ รูปแบบของสิ่งก่อสร้างอาจจะพัฒนาไปจากรูปแบบเดิมโดยปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตซึ่งต้องอาศัยระยะเวลาในการพัฒนาเพื่อให้มีรูปแบบเฉพาะตัวขึ้นได้

1.3.2 เรือนไทยภาคใต้

เรือนไทยภาคใต้ (ภิญโญ สุวรรณคีรี 2537 : 14) ลักษณะบ้านพักอาศัยในภาคใต้ จากการพิจารณาสภาพอาชีพทางสังคมแล้วจะเห็นได้ว่า ความต้องการในการใช้พื้นที่ประโยชน์ใช้สอยของประชาชนในภาคใต้และความเป็นอยู่โดยทั่วไปก็คล้ายคลึงกับภาคอื่นเหมือนกัน คือมีการสร้างที่พักอาศัยแยกเป็นหลังๆ เมื่อมีการขยายตัวของครอบครัวและแยกครัว ออกจากเรือนนอน โดยใช้นอกชานเป็นตัวเชื่อมแต่ลักษณะของนอกชานทางภาคใต้มักจะแคบเพราะมีฝนตกชุก ทำให้การเดินติดต่อระหว่างเรือนแต่ละหลังสะดวกขึ้นบางท้องถิ่นส่วนนอกชานจะก่ออิฐ และถมดินให้ได้ระดับกับกระเบื้องและใช้ปลูกต้นไม้ขนาดเล็กเช่น ทับทิม ส้ม มะนาว หรือไม้กลิ่นหอมหรือสวนครัวขนาดเล็ก ส่วนลักษณะของหลังคาเรือนพอจะแบ่งได้เป็น 4 ลักษณะคือ

1. หลังคาจั่ว
2. หลังคาปั้นหย่า
3. หลังคาปราเนอ์
4. หลังคามนิลา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หลังคาทั้ง 4 แบบ จะมีอยู่ทั่วไปเพียงแต่สัดส่วนของหลังคาจะมีทรงกรด หรือทรงเตี้ยก็ขึ้นอยู่กับช่างก่อสร้างในถิ่นนั้นๆ ขึ้นอยู่กับช่างก่อสร้างในถิ่นนั้นๆ และขึ้นอยู่กับวัสดุของหลังคา เช่น ถ้าใช้กระเบื้องดินเผาหรือกระเบื้องขนมเปียกปูนหรือมุงแฝกจากความลาดชันของหลังคาไม่เท่ากัน ลักษณะของเรือนโดยทั่วไปจะแบ่งออกเป็น

1. เรือนเครื่องผูก
2. เรือนเครื่องสับ
3. เรือนก่ออิฐฉาบปูน

1.3.3 แนวความคิดในการอนุรักษ์และพัฒนาเรือนพื้นถิ่นเกาะยอให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพในปัจจุบัน

1.3.3.1 ส่วนที่ต้องการอนุรักษ์

รูปแบบและเอกลักษณ์ของเรือนพื้นถิ่นเกาะยอ จังหวัดสงขลา

เรือนไทยภาคใต้ (ภิญญู สุวรรณศิริ 2537 : 14) ลักษณะบ้านพักอาศัยในภาคใต้ ลักษณะของหลังคาเรือนแบ่งได้เป็น 4 ลักษณะคือ

1. หลังคาจั่ว
2. หลังคาปั้นหย่า
3. หลังคาปราเนอริ์
4. หลังคามนิลา

ลักษณะของเรือน

1. เรือนเครื่องสับ
2. เรือนก่ออิฐฉาบปูน

1.3.3.2 ส่วนที่ต้องการพัฒนา

1. ประโยชน์การใช้สอยพื้นที่ของเรือนพื้นถิ่นเกาะยอ แต่เดิมตัวเรือนเป็นลักษณะใต้ถุนยกพื้นสูงคนสามารถลอดผ่านได้เพื่อในเวลากลางวันใช้เป็นพื้นที่ทำงาน แต่ปัจจุบันวิถีชีวิตเปลี่ยนไป ความต้องการพื้นที่ใช้สอยเพิ่มมากขึ้น ความต้องการ เป็นส่วนตัวและความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นการพัฒนาพื้นที่ใช้สอยภายในเรือนเพื่อให้ได้รับประโยชน์สูงสุดและสอดคล้องกับความต้องการของผู้อยู่อาศัยจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

2. การเลือกวัสดุในการสร้างและซ่อมแซมเรือนให้มีความเหมาะสมกับตัวเรือนเดิมและสภาพปัจจุบัน

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมของเรือนพื้นดินเกาะยอ และความคิดเห็นในการออกแบบของสถาปนิก โดยศึกษาจากเรือนพื้นดินและประชากรในเกาะยอ และสถาปนิกของภาคใต้

1.4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่

1. เรือนพื้นดินเกาะยอ
2. คนพื้นดินเกาะยอ
3. สถาปนิก

กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้ง 3 ประเภทคือ

1. เรือนพื้นดินเกาะยอ
2. คนพื้นดินเกาะยอ
3. สถาปนิก

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยจึงกำหนดความหมายของคำต่างๆ ที่ใช้ในการวิจัยดังนี้คือ

1. แนวความคิด หมายถึง แนวความคิดในระดับนามธรรมและรูปธรรมที่มุ่งใช้ในการแก้ปัญหาทางสถาปัตยกรรมที่มุ่งในการแก้ปัญหาทางสถาปัตยกรรมของโครงการซึ่งได้มาจากการศึกษาความต้องการและการศึกษาพฤติกรรมของผู้ใช้อาคาร
2. การอนุรักษ์ หมายถึง การกระทำเพื่อป้องกันความเสื่อมโทรมและยืดอายุเรือนพื้นดินเกาะยอ ตำบลเกาะยอ จังหวัดสงขลา ให้ทรงคุณค่าและคงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นไว้ให้มากที่สุดโดยเฉพาะในเรื่องของรูปแบบของเรือน โครงสร้างและส่วนประกอบ
3. การพัฒนา หมายถึง การกระทำเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นในเรื่องพื้นที่ใช้สอยของเรือนพักอาศัยและผังการใช้ที่ดินของชุมชน
4. สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น หมายถึง สิ่งปลูกสร้างที่สร้างขึ้นเพื่อสนองประโยชน์ใช้สอยเบื้องต้น ขนาดสัดส่วนอาคารรวมถึงวัสดุที่ใช้สอดคล้องกับ คติความเชื่อและรสนิยมในท้องถิ่นนั้นๆ
5. ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบทางสถาปัตยกรรมของเรือนพื้นดินเกาะยอ หมายถึง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.1 พฤติกรรมทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมของประชากรในเกาะยอ

5.2 ความคิดเห็นของสถาปนิกเกี่ยวกับการออกแบบบ้านพักอาศัยในเกาะยอด้านการอนุรักษ์และพัฒนา

6. คนพื้นถิ่นเกาะยอ หมายถึง ประชากรที่อาศัยอยู่ในเกาะยอ มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในเกาะยอ

7. สถาปนิก หมายถึง สถาปนิกที่เกี่ยวข้องชาวยุกับสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเกาะยอ จังหวัดสงขลา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เป็นสถาปัตยกรรมที่แสดงถึงวิถีการดำเนินชีวิตแบบดั้งเดิมได้เป็นอย่างดี ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยทำการศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎี สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เรือนไทยภาคใต้ ความหมายแนวความคิดทฤษฎีในการอนุรักษ์และพัฒนาประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของตำบลเกาะยอ รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังนี้

- 2.1 ความเป็นมา ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และสังคมวัฒนธรรมของตำบลเกาะยอ
- 2.2 สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น
- 2.3 เรือนไทยภาคใต้
- 2.4 ความหมาย แนวความคิดทฤษฎีในการอนุรักษ์และพัฒนา

2.1 ความเป็นมา ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์และสังคมวัฒนธรรมตำบลเกาะยอ

เมืองสงขลาเป็นเมืองชายทะเลที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนานแห่งหนึ่งของภาคใต้ ตั้งอยู่บนแหลมมลายูฝั่งตะวันออก เนื้อที่ 7,150 ตารางกิโลเมตร สงขลามีอากาศอบอุ่นและมีฝนตกชุกอยู่ตลอดปีทั้งนี้เพราะตัวเมืองตั้งอยู่ระหว่างทะเลหลวงและทะเลสาบสงขลา เป็นเมืองที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติและชายทะเลที่สวยงาม

เมืองสงขลาแรกทีเดียวตั้งอยู่บริเวณท้องที่อำเภอจะทิ้งพระในปัจจุบันเรียกชื่อเมืองว่า สิงหลา (สิงหะลา) ทั้งนี้เพราะบรรดาพ่อค้าชาวอินเดีย อาหรับและเปอร์เซียซึ่งแล่นเรือเข้ามาค้าขายตามบ้านเมืองในแถบแหลมมลายู เห็นเกาะสองเกาะตั้งอยู่ในทะเลมองดูด้านทะเลเป็นรูปสิงห์สองตัวเฝ้าปากทวารทางเรือเข้าสู่ตัวเมืองสิงทิง (เกาะสองเกาะนี้คือเกาะหนู เกาะแมว) ชาวอินเดียจึงขนานนามเมืองนี้ว่า "เมืองสิงหลา" ครั้นเมื่อพวกมลายูมาติดต่อค้าขายกับเมืองสิงทิงก็เรียกเมืองสิงทิงว่า "สิงหลา" แต่เพี้ยนไปตามถนัดของมลายูว่า "เซ็งคอร่า" เมื่อฝรั่งเข้ามาติดต่อค้าขายในแถบนี้ได้ฟังชาวมลายูเรียกเมืองนี้ เซ็งคอร่าก็เรียกตามแต่เพี้ยนเสียงเป็นแบบฝรั่งไปว่า "เซ็งกอร่า หรือ ชิงกอร่า" และได้กลายเป็นจังหวัดสงขลาในปัจจุบัน ดังพระบรมราชวินิจฉัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว "สงขลาเดิมชื่อสิงหนคร (อ่านว่า สิง-หะ-นะ-คะ-ระ) มลายูไม่ชอบเลยเพี้ยนเอาแต่ชาวมลายูพูดสั้นเร็วกว่าเรามากจึงออกเสียงเป็น "ชิง-คะ-รา"

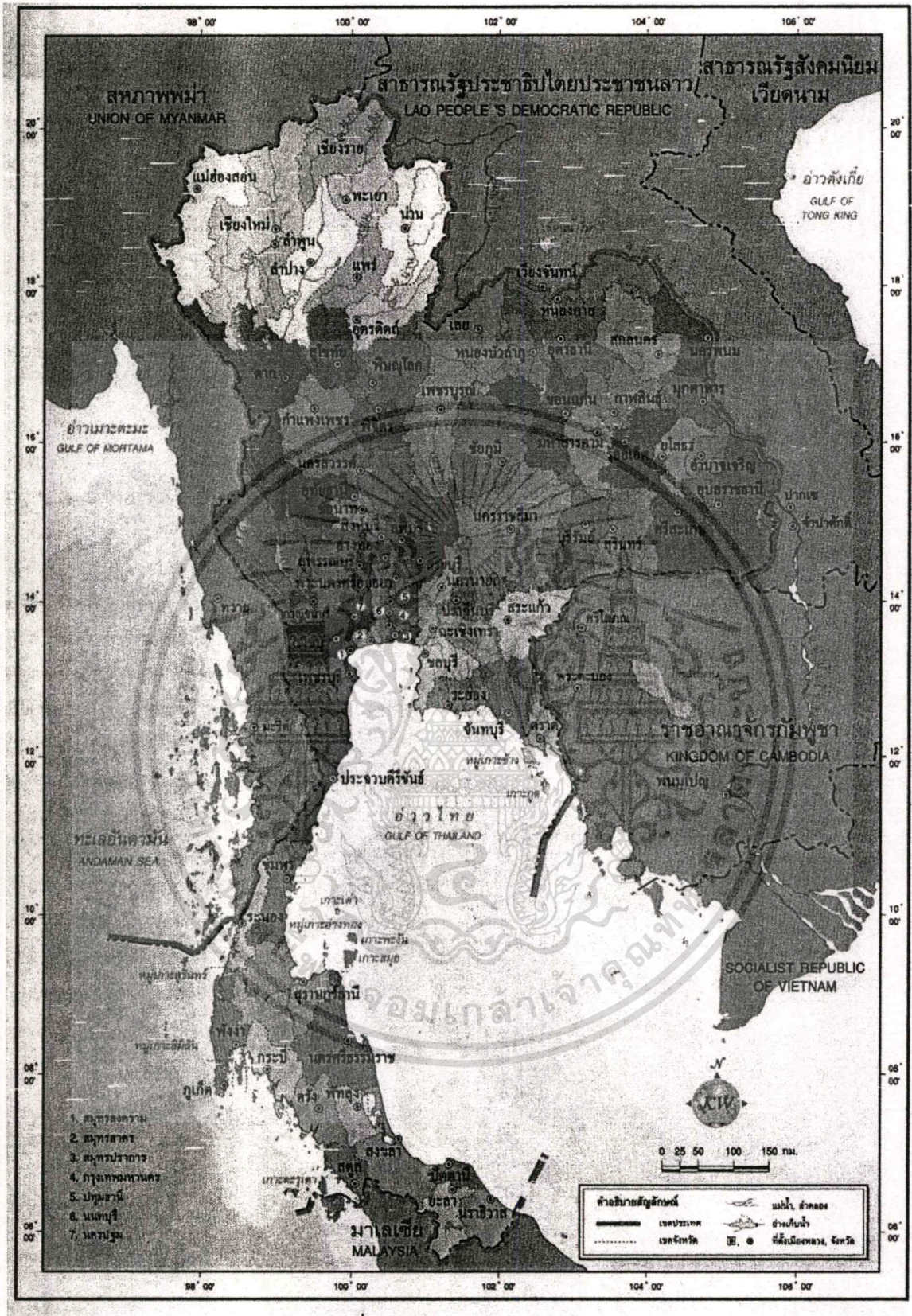
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.1 แสดงแผนที่สยาม สมัยพระนารายณ์มหาราช พ.ศ. 2229

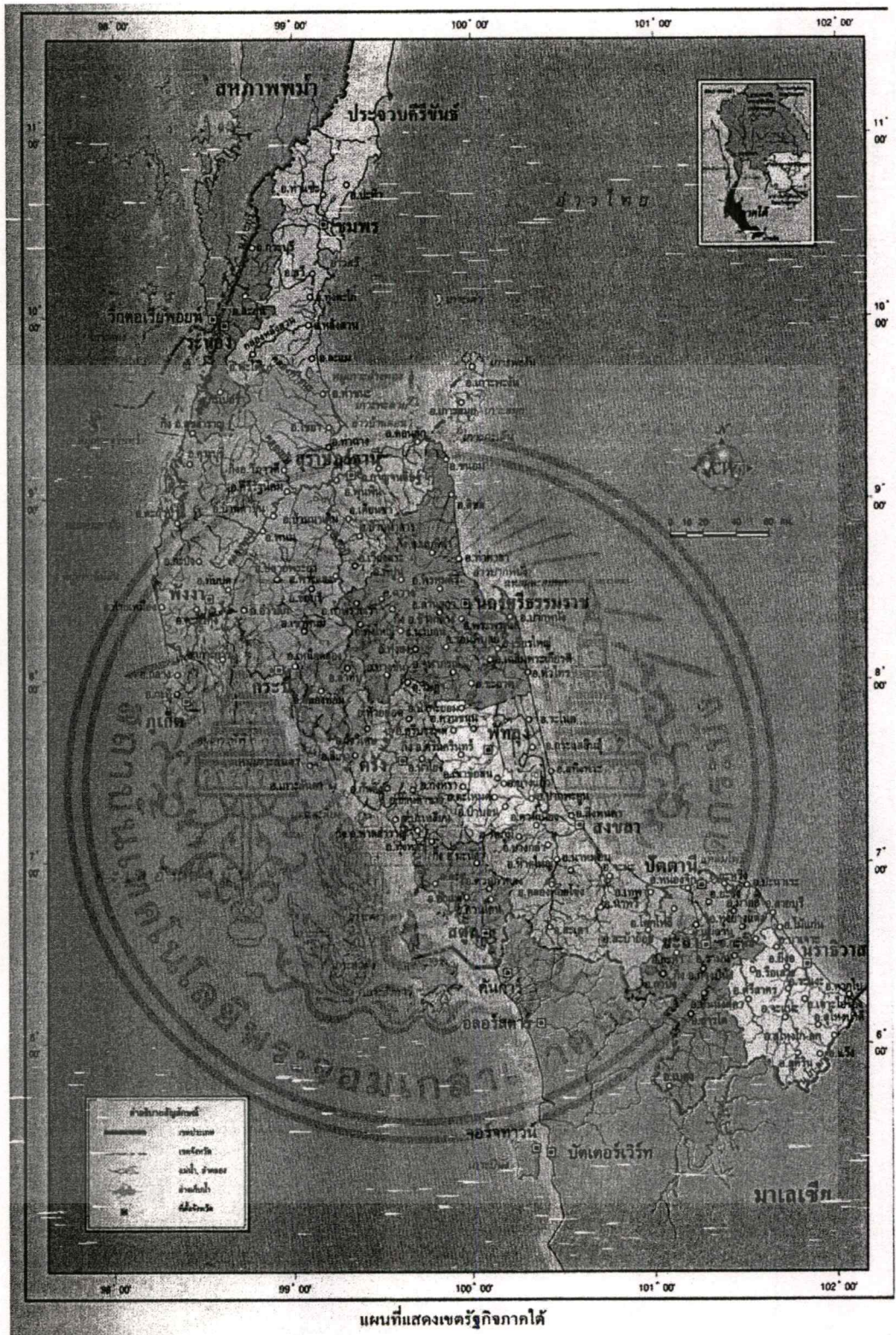
ที่มา : จดหมายเหตุการณ์อนุรักษ์ กรุงรัตนโกสินทร์ กรมศิลปากร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.2 แสดงแผนที่ประเทศไทย

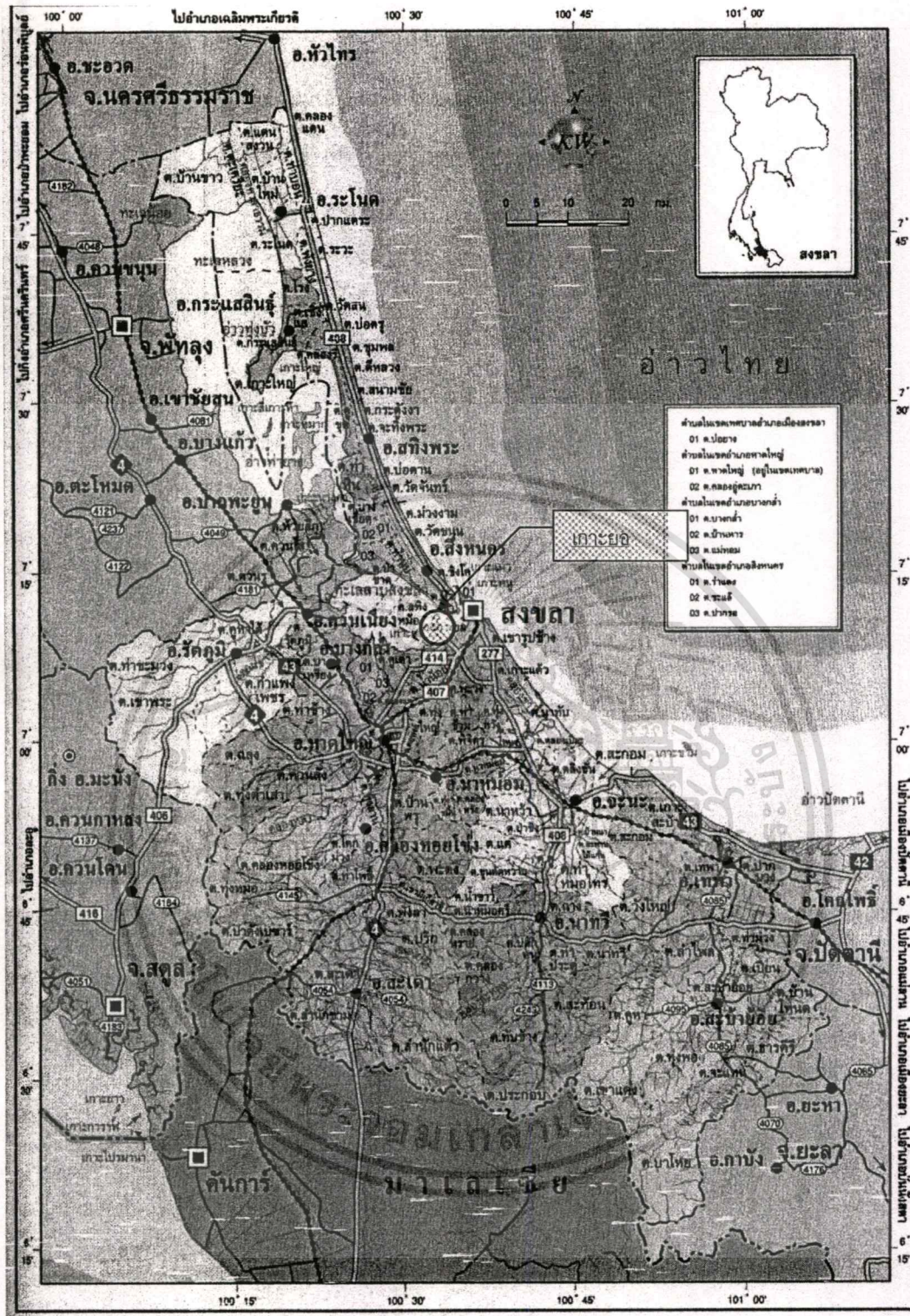
เอกสารที่มา : แผนที่ความรู้ท้องถิ่นไทยภาคใต้, 2547 ศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.3 แสดงแผนที่ภาคใต้

ที่มา : แผนที่ความรู้ท้องถิ่นไทยภาคใต้. 2547

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.4 แสดงแผนที่จังหวัดสงขลา

ที่มา : แผนที่ความรู้ท้องถิ่นไทยภาคใต้. 2547

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในสมัยสมเด็จพระเจ้านารายณ์มหาราชได้ปรากฏแผนที่แสดงการเดินทางของนายเซอลา ลิแอร์เดอไซมองต์ราชทูตของสมเด็จพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 แห่งฝรั่งเศสเดินทางเข้ามาเมืองไทยเมื่อ พ.ศ. 2228 จะสังเกตได้ว่าแผนที่ดังกล่าวไว้ยังไม่สมบูรณ์และเห็นเพียงเกาะใหญ่น้อย ยังมีได้เป็นที่ ทะเลสาปสงขลาที่ตั้งเห็นในปัจจุบัน

โดยตำแหน่งที่ตั้งของเกาะยอแล้วตั้งอยู่ในทะเลสาบสงขลาตอนล่าง สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์กรมหลวงภาณุพันธุวงศ์วรเดช ได้ทรงกล่าวถึงเกาะยอใน รายงานการเสด็จ ประพาสหัวเมืองภาคใต้ พ.ศ. 2427 ไว้ในหนังสือที่วิวัฒนาการว่า "อนึ่งที่ปากช่องทะเลสาปนั้นมีเกาะ ๗ แห่งชื่อเกาะยอ มีเขาสามเขา เป็นสามเหลี่ยมแหลมตะวันออกทิศใต้ เรียกว่าแหลมพ้อ แหลมทิศเหนือเรียกว่าช่องเขาเขียว แหลมทิศตะวันตกเฉียงใต้เรียกว่าแหลม หัวกรัง มีตำบลบ้านสวน แห่งด้านตะวันตกเรียกว่าบ้านอ่าวทราย ด้านตะวันออกเรียกว่าบ้านสวนใหม่ ด้านใต้เรียกว่าบ้านท่าไทรในเกาะยอนี้มีส่วนเรียงรายอยู่ในเกาะแลรอบเกาะเป็นสวน ผลไม้ หนาม มะพร้าว จำปาตะขบ ทุเรียน สะตอ พุ้มเรียง ละมุด ทุเรียน แลมีส่วนมัน ผักแลผลไม้ต่าง ๆ บริบูรณ์ มีบ้านราษฎรเจ้าของสวนเรียงรายอยู่ในเกาะ แลรอบเกาะตลอดมีบ่อน้ำจืดสนิทอยู่หลายแห่ง มีบ่อน้ำหนึ่งเรียกว่า บ่อนหิน เป็นบ่อน้ำจืดสนิท ที่ว่าบ่อนหินเป็นบ่อน้ำจืดสนิทแต่บัดนี้บ่อน้ำนั้นใต้อ้อมมีบ่อน้ำขึ้นขึ้นมาปาก บ่อน้ำจืด มีศาลาเล็กที่นั่นหลังหนึ่ง วัดแหลมพ้อนั้นตั้งอยู่ที่แหลมพ้อ มีโบสถ์ เสาเฉลียง ก่อเป็น คูหาและมีศาลาการเปรียญราษฎรสร้างใหม่ก่ออิฐสงขลาไว้ ฝีมืออย่างดีไม่ถือปูน ก่อเป็นคูหา มี ศาลาริมน้ำเป็นที่พักแห่งหนึ่ง พื้นวัดเตียนสะอาดร่มรื่นด้วยต้นไม้ ไปจากวัดทางหัวแหลมทิศเหนือ มีโรงจันทันดินเผา หม้อ ไห โอ่งต่าง ๆ อยู่ 3 โรง ทำของหยาบ ๆ หนา ๆ ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้มีถนนราษฎรลงทุนทำถนนใหม่กว้างประมาณ 4 ศอก สูง 2 ศอกเศษ ตัดตรงไปเขาสำหรับเลี้ยง ขยายเขาไปตามสวน ลงไปบ่อน้ำได้" ข้อความดังกล่าวทำให้สามารถจินตภาพเกาะยอสมัยนั้นได้ ชัดเจน

2.1.1 การตั้งถิ่นฐานชุมชนเกาะยอ

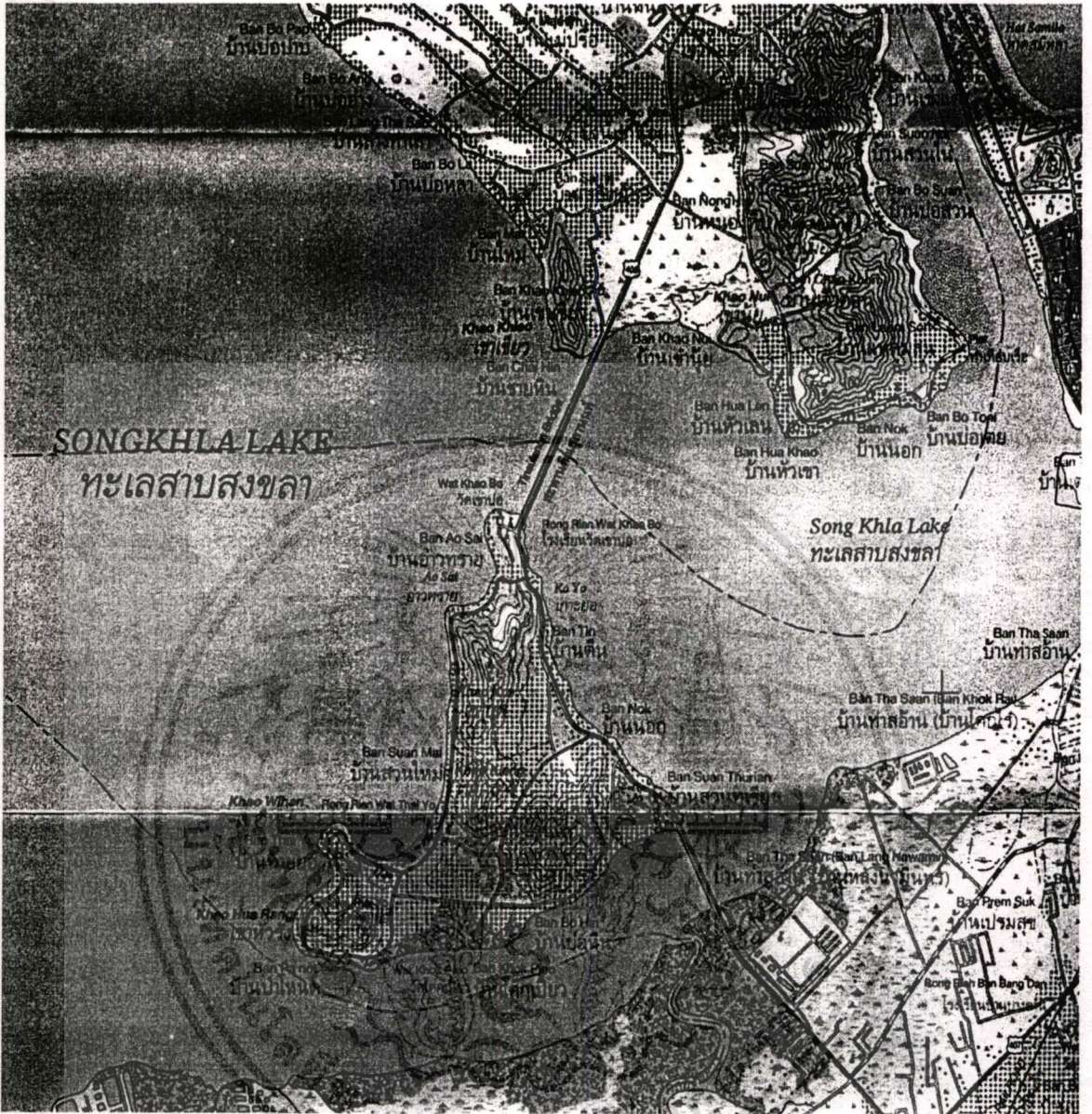
เกาะยอเดิมมี 2 เกาะ คือ ทางเกาะทิศตะวันออกเป็นเกาะที่มีพื้นที่ใหญ่กว่า เรียกว่า "เกาะยอ" ข้อสันนิษฐานกันว่าเป็นเกาะที่มีต้นยออยู่มาก และอีกข้อสันนิษฐาน คือ มีหินลักษณะ คล้ายลูกยออยู่จำนวนมาก จึงเรียกว่า "เกาะยอ" ส่วนอีกเกาะซึ่งอยู่ด้านทิศตะวันตก มีขนาดพื้นที่ เล็กกว่า เรียกว่า "เกาะแกง" ระหว่างเกาะทั้งสองมีคูคลองกันอยู่ซึ่งเป็นที่ยอมรับจากเขาทั้งสองเกาะ เรียกว่า "คูลึก" (ปัจจุบันได้ตื่นเขินกลายเป็นทุ่งนาในตำแหน่งที่ตั้งของสำนักงานองค์การบริหาร ตำบลเกาะยอ) เชื่อมระหว่างด้านทิศตะวันตกและทิศตะวันออกของเกาะซึ่งด้านทิศตะวันออกบริเวณที่ ราบชายทะเลเรียกว่า บ้านโคกเบี้ยว

สันนิษฐานว่าชุมชนเกาะยอเดิมนั้นไม่มีผู้อยู่อาศัย แต่เนื่องจากความอุดมสมบูรณ์ของเกาะประมาณสมัยสุโขทัยตอนปลายชาวบ้านแถบตำบลน้ำน้อยและทุ่งหวังได้อพยพมาอยู่บริเวณหมู่ที่ 5 (บ้านท่าไทร) และหมู่ที่ 6 (บ้านนาถิน) แล้วค่อย ๆ ขยายพื้นที่ออกไปทั่วเกาะ

ผู้ที่อพยพมาในระยะแรกเป็นคนเชื้อสายจีนที่ชอบแสวงหาที่ทำกินของตนเองโดย ปราศจากการรบกวนจากภายนอกและหลักฐานที่ยังคงเหลืออยู่คือ ซากโรงพระจีนและบ่อน้ำโบราณ ปัจจุบันโรงพระจีนเหลืออยู่เพียงแห่งเดียวในหมู่ที่ 8 เมื่อมาอาศัยอยู่ระยะหนึ่งได้เรียกชื่อเกาะนี้ว่า “เกาะยอ” เนื่องจากเมื่อมีชุมชนหมู่บ้านกระจายไปทั่วเกาะแล้วชาวบ้านส่วนใหญ่ก็หันมาประกอบอาชีพทำการประมงมากขึ้นที่หมู่บ้านท้ายยอมีเรื่องเล่าต่อ ๆ กันว่า ชาวบ้านได้ออกหมปลาทอดแหหรือลากอวนติดก้อนหินที่มีลักษณะคล้ายลูกยอเป็นจำนวนมาก จึงพากันเรียกเกาะนี้ว่า “เกาะยอ” จนถึงปัจจุบัน

การเกิดชุมชนของชาวเกาะยอสันนิษฐานจากสภาพภูมิศาสตร์ - เศรษฐกิจ และวัดเป็นหลักในการสันนิษฐานทำให้ทราบถึงการขยายตัวของชุมชน และการเกิดชุมชนใหม่ ๆ ขึ้น โดยชาวเกาะยอรุ่นแรกได้อพยพมาอยู่ในบริเวณหมู่ที่ 5 (บ้านท่าไทร) และหมู่ที่ 6 (บ้านในบ้านหรือบ้านนาถิน) สภาพภูมิประเทศเหมาะแก่การทำนาและเลี้ยงวัว - ควาย เมื่ออยู่ในระยะหนึ่งจึงขยายตัวไปยังชายฝั่งด้านตะวันตกเฉียงใต้บริเวณวัดท้ายยอ เป็นหมู่ที่ 8 (บ้านท้ายสระ) แถบบริเวณดังกล่าวมีปลาและกุ้งชุกชุมชาวบ้านจึงหันมาทำการประมงมากขึ้นเรื่อย ๆ กับการขยายตัวไปทางชายฝั่งด้านใต้ของเกาะบริเวณวัดโคกเบี้ยวจนกลายเป็นหมู่ที่ 5 (บ้านท่าไทร) และหมู่ที่ 4 (บ้านสวนทุเรียน) อาชีพชาวบ้านเปลี่ยนไปตามสภาพภูมิประเทศ คือ ทำนาและสวนผลไม้พร้อม ๆ กัน ดังนั้นเมื่อเศรษฐกิจชุมชนดีขึ้นจึงได้ร่วมกันสร้างวัดแหลมพ้อขึ้น เวลาผ่านไปประชากรเพิ่มขึ้น ชุมชนบ้านท่าไทรและบ้านสวนทุเรียนก็ขยายขึ้นไปทางที่ราบชายฝั่งตะวันออกของตัวเกาะขึ้นไปทางเหนือเรื่อย ๆ จนเกิดชุมชนใหม่ขึ้น คือ หมู่ที่ 3 (บ้านนอก หรือ บ้านท่าคู) และหมู่ที่ 2 (บ้านดิน) บริเวณดังกล่าวเป็นที่ราบเชิงเขาชายฝั่งตลอดแนวสามารถทำการประมง และสวนผลไม้ได้แต่ทะเลสาบด้านฝั่งตะวันออกมักจะมีคลื่นลมจัดในฤดูลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนั้นชาวบ้านที่ทำประมงจึงอพยพไปอยู่ส่วนเหนือสุดของตัวเกาะ เนื่องจากชุมชนอยู่ไกลวัดแหลมพ้อเกือบ 3 กิโลเมตร เมื่อเศรษฐกิจชุมชนดีขึ้นจึงได้ร่วมกันสร้างวัดเขาบ่อขึ้น

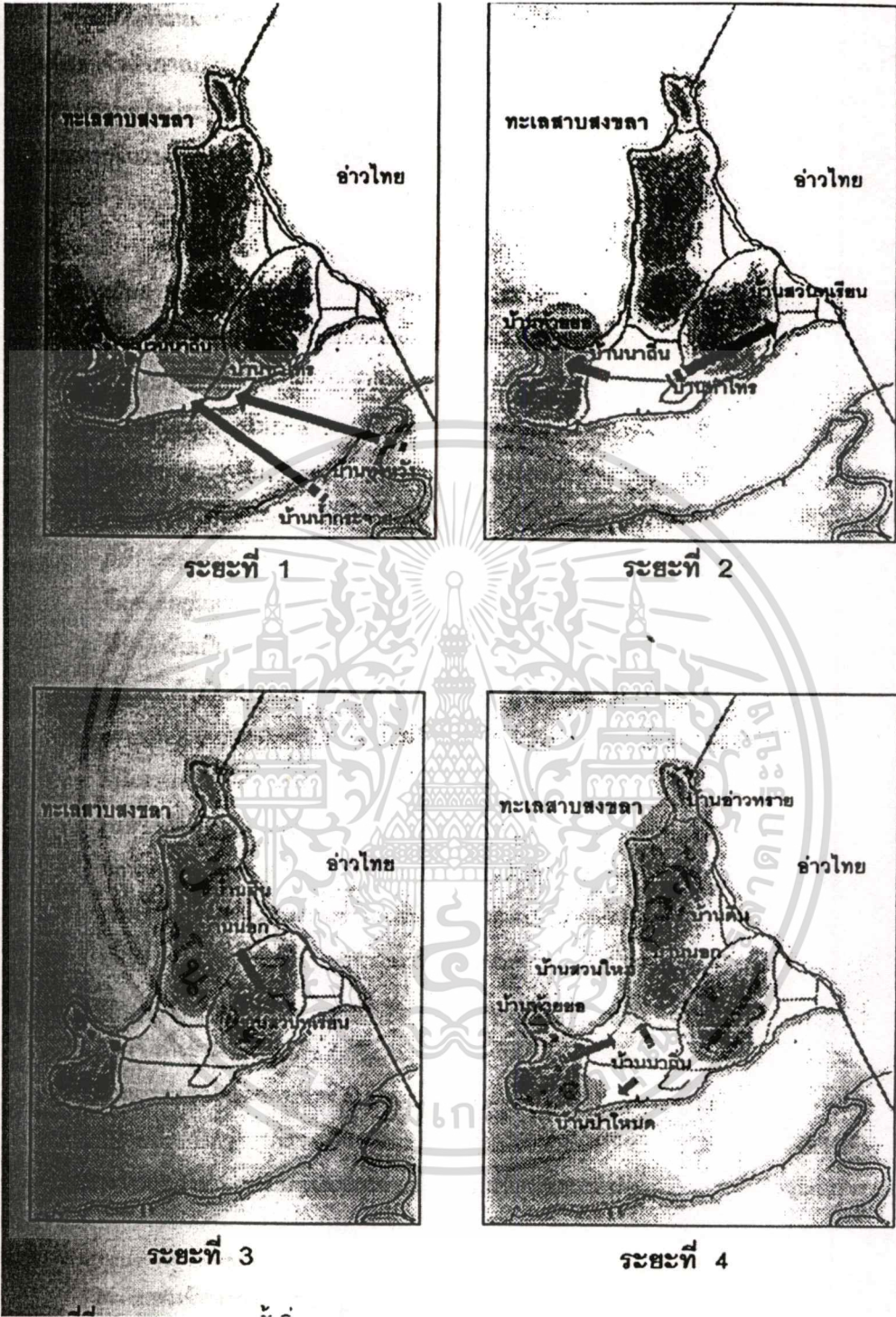
ส่วนหมู่ที่ 7 (บ้านป่าโหนด) อยู่ระหว่างหมู่ที่ 6 (บ้านนาถิน) และหมู่ที่ 8 (บ้านท้ายเสา) ชุมชนเกิดจากการขยายตัวจาก 2 ชุมชนเดิมเพราะบ้านป่าโหนดมีพื้นที่ราบสามารถทำนาได้ และไม่ห่างจากทะเลซึ่งทำประมงได้ด้วย ส่วนหมู่ที่ 9 (บ้านสวนใหม่) คงเกิดจากการขยายตัวของหมู่ที่ 6 (บ้านนาถิน) และหมู่ที่ 8 (บ้านท้ายเสา) เพราะระหว่างหมู่ที่ 9 (บ้านสวนใหม่) และหมู่ที่ 1 (บ้านอ่าวทราย) มีเขาภูทอกันขวางตั้งแต่กลางเกาะจนจดชายฝั่งทะเลตะวันตก ปัจจุบันมีถนนเชื่อมรอบเกาะซึ่งทำขึ้นในภายหลัง (สมัย ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมทย์ เป็นนายกรัฐมนตรี)

รูปที่ 2.5 แสดงแผนที่เกาะยอด

ที่มา : แผนที่กรมแผนที่ทหาร

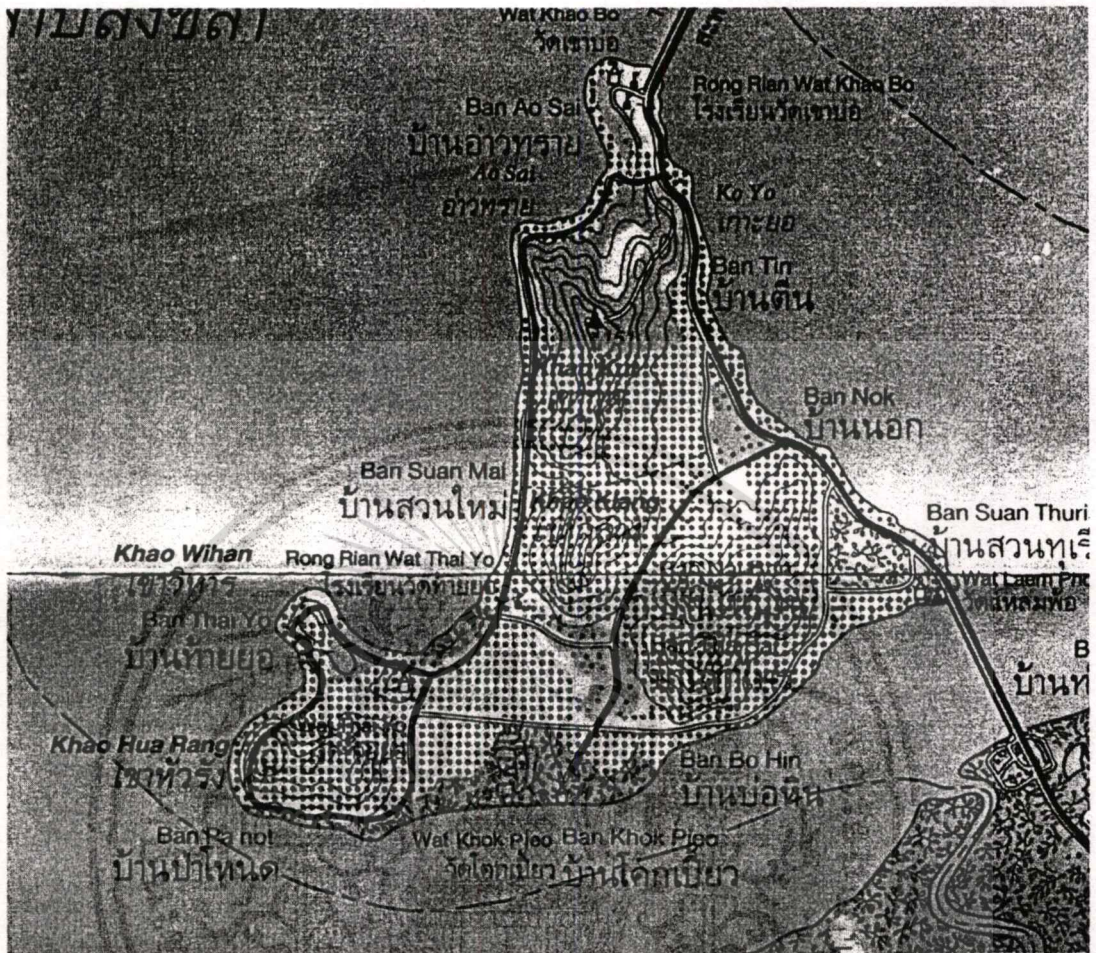
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.7 แสดงการตั้งถิ่นฐานและการขยายของชุมชนเกาะยอ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1.2 สภาพภูมิศาสตร์

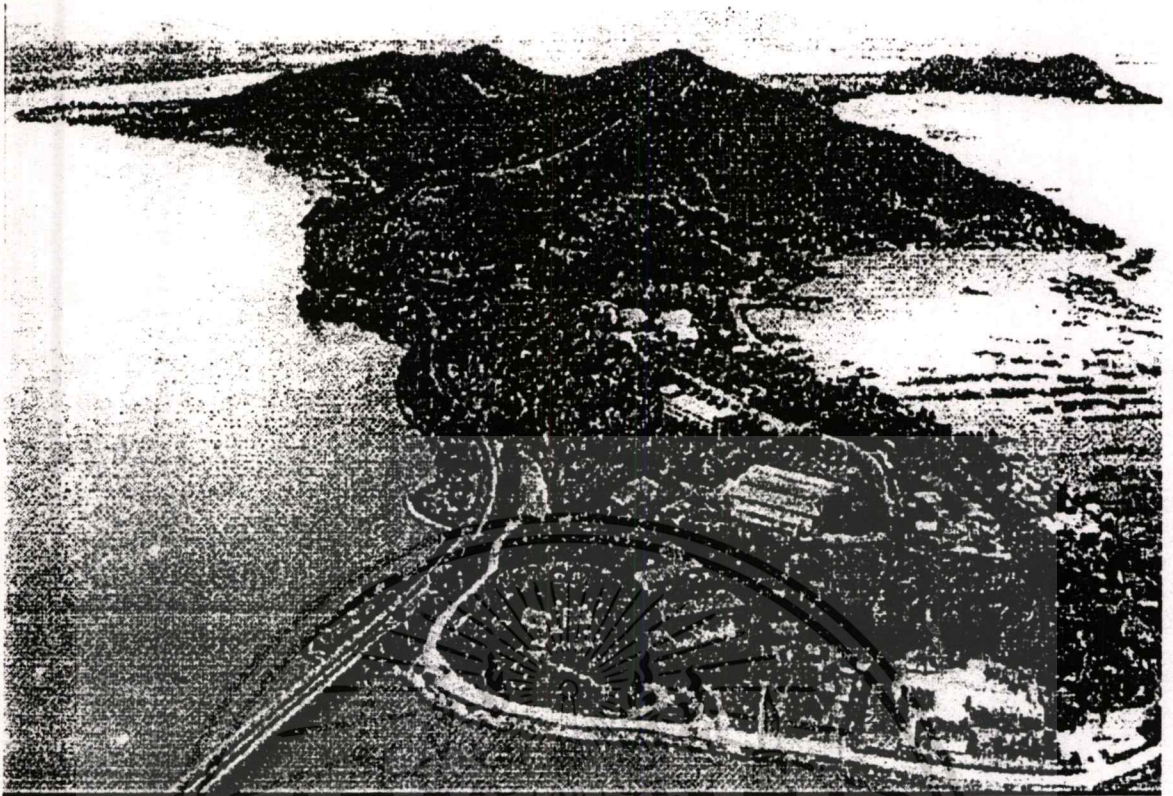

รูปที่ 2.8 แสดงลักษณะภูมิประเทศ

ที่มา : เข้าใจถิ่น เข้าใจเที่ยวจังหวัดสงขลา

1. ลักษณะภูมิประเทศ เกาะยอเป็นตำบลหนึ่งของอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เป็นเกาะตั้งอยู่ในทะเลสาบสงขลาตอนล่าง มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 9,737 ไร่ หรือประมาณ 15 ตารางกิโลเมตร อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของเมืองสงขลา ระยะห่างจากตัวเมืองสงขลาทางน้ำประมาณ 6 กิโลเมตร ส่วนทางบกใช้เส้นทางถนนกาญจนวนิช (สงขลา – หาดใหญ่) ระหว่างกิโลเมตรที่ 10 และ 11 จะมีทางแยกเลี้ยวขวาไปตามทางหลวงหมายเลข 408 (สงขลา – นครศรีธรรมราช) 2 กิโลเมตร จะถึงสะพานติณสูลานนท์เชื่อมฝั่งบ้านน้ำกระจ่าย อำเภอเมืองจังหวัดสงขลา กับด้านใต้ของเกาะยอบริเวณวัดแหลมพ้อในเขตหมู่ที่ 4 สะพานชวงนี้ยาวประมาณ 900 เมตร รวมระยะทางจากเมืองสงขลาถึงเกาะยอประมาณ 14 กิโลเมตร จากสะพานติณสูลานนท์ช่วงแรกจะเป็นถนนคอนกรีต 2 ช่องทางเรียบชายฝั่งตะวันออกของตัวเกาะไปทางทิศเหนือประมาณ 3 กิโลเมตร โดยจะมีทางแยกเข้าสู่หมู่บ้านเป็นระยะ หมู่บ้านที่ 1, 2, 3 ก็ถึงสะพาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สวนป่าสงขลาจัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ติณสูลานนท์ช่วงที่ 2 ซึ่งเชื่อมเกาะยอกับบ้านเขาเขียว อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.9 แสดงภาพถ่ายทางอากาศเกาะยอ

ที่มา : ทะเลสาบสงขลา ทะเลแห่งชีวิต และวัฒนธรรม

สภาพภูมิศาสตร์โดยทั่วไปของเกาะยอ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาไม่สูงนัก มีลักษณะเป็นภูเขาเล็ก ๆ เรียงรายสลับกันไปภูเขาที่สูงที่สุดคือ เขาภูฏตั้งอยู่ช่วงกลางเกาะและมีที่ราบเชิงเขาลาดไปสู่ฝั่งทะเลด้านตะวันออกและตะวันตกที่มีเขากลางเป็นแนวเดียวกัน ภูเขาอื่น ๆ เป็นภูเขขนาดย่อม เช่น เขาสวนทุเรียนทางด้านทิศใต้ เขาหัวหลังทางด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้บริเวณหมู่ที่ 7 ติดต่อกับหมู่ที่ 8 เป็นเนินเขาเดี่ยว ๆ ที่ราบเนินเขาหัวหลังกับเขากลางและเขาสวนทุเรียนเป็นที่ราบลุ่ม บริเวณหมู่ที่ 6 บ้านในบ่าน (บ้านนาถิน) ของเกาะยอ เดิมบริเวณนี้มีต้นกระถินมากเป็นพื้นที่เหมาะแก่การทำนาและเลี้ยงสัตว์ชาวบ้านทั่วไปเรียก “นอกทุ่ง”, “หนองแฉะ”, “หนองเข้” เพราะเล่ากันว่าเป็นบริเวณที่กระเซ้ชอบมานอนแช่น้ำบริเวณนี้หรือบริเวณที่เรียกว่า คูลิก และต่อมาบริเวณนี้ก็เป็นที่ตั้งของเตาเผาอิฐ เเผากระเบื้องเกาะยอ และทำอ่างซึ่งมีชื่อเสียงจนมีคำกล่าวขานกันว่า ทิ้ง (สะทิงหม้อ) นำหม้อ เกาะยอทำเบ็อง “ทิ้งทำหม้อ เกาะยอทำอ่าง บ่ออย่างทำเคย บ่อเตยชายสาด” ชาวบ้านที่ทำกระเบื้องจะใช้เส้นทางคูลิกเป็นทางสัญจรขนส่งกระเบื้องใส่เรือไปขายยังพื้นที่ทางตอนเหนือของทะเลสาบสงขลา ซึ่งจะเป็นเส้นทางที่ไม่ต้องอ้อมเกาะทำให้ร่นระยะทางลงได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลง 61007 ต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในสมัยรัตนโกสินทร์เพื่อใช้ในการก่อสร้างอาคารแบบจีนในเมืองสงขลาและปัตตานี เมื่อถึงสมัยรัชกาลที่ 4 - 5 ได้มีการนำกระเบื้องเกาย่อมามุงพระราชวังวชิรบุรี ของกรมพระยาดำรงราชานุภาพ และใช้ในการซ่อมแซมวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ปัจจุบันโรงเผาอิฐและกระเบื้องเกาย่อมได้เลิกการผลิตแล้วเนื่องจากเทคนิคการก่อสร้างและการดูแลรักษาทำได้ยากกว่าวัสดุใหม่ ทำให้ไม่เป็นที่นิยม

2. สภาพภูมิอากาศ ตำบลเกาย่อ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ตั้งอยู่ในบริเวณภาคใต้ตอนล่าง ทางด้านชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกของภาคบริเวณเส้นรุ้ง 6 องศา 17 ลิปดา ถึง 7 องศา 56 ลิปดาเหนือ เส้นแวงที่ 100 องศา 01 ลิปดา ถึง 101 องศา 06 ลิปดาตะวันออก อยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมที่พัดประจำเป็นฤดูกาล 2 ชนิด คือ ฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นลมหนาวและแห้งจากประเทศจีนทำให้ภาคต่าง ๆ ทางตอนบนของประเทศมีอากาศหนาวเย็น แต่ภาคใต้ตั้งแต่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ลงไปรวมถึงสงขลามีฝนตกชุก เนื่องจากมรสุมดังกล่าวพัดผ่านอ่าวไทยและนำเอาไอน้ำไปตกเป็นฝนตกทั่วไป ลมมรสุมอีกชนิดหนึ่ง คือ ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ซึ่งพัดผ่านมหาสมุทรอินเดียนำไอน้ำและความชื้นมาสู่ภาคใต้ แต่เนื่องจากแนวเทือกเขาตะนาวศรีซึ่งทอดตามแนวเหนือใต้บริเวณฝั่งตะวันตกของภาคกั้นกระแสลมไว้ทำให้ภาคตะวันออก และจังหวัดสงขลามีฝนน้อยกว่าภาคใต้ฝั่งตะวันตก ลักษณะอากาศของจังหวัดสงขลาจำแนกรายละเอียดได้ ดังนี้

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคม ระยะเวลาช่วงนี้ของฤดูมรสุมหลังจากสิ้นสุดฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือแล้วอากาศจะเริ่มร้อน และร้อนที่สุดในเดือนเมษายน แต่ไม่ร้อนมากนักเนื่องจากอยู่ใกล้ทะเลกระแสลมและไอน้ำทำให้อากาศร้อนเบา

ฤดูฝน แบ่งเป็น 2 ช่วง คือมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม กลางเดือนตุลาคม ลักษณะฝนที่ตกจะเป็นฝนในช่วงบ่ายถึงค่ำ ในช่วงเช้าจะมีเมฆบางส่วนและจะก่อตัวทวีความรุนแรงขึ้นในช่วงบ่าย ฝนส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นฝนฟ้าคะนองมีลมกรรโชกแรง ช่วงที่สองคือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงกลางเดือนมกราคม เป็นฝนที่ตกได้ตลอดเวลาและมักจะเป็นฝนที่ตกต่อเนื่องกันไปเป็นระยะนาน ๆ

อุณหภูมิ สืบเนื่องจากลักษณะที่ตั้งและอิทธิพลของลมมรสุมที่พัดจากอ่าวไทยและมหาสมุทรอินเดียทำให้ได้รับไอน้ำและความชุ่มชื้นมาก อุณหภูมิเฉลี่ยจึงไม่สูงมากนัก คือ เฉลี่ยตลอดปีประมาณ 27.6°C อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 23.9°C อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 31.4°C เดือนที่มีอากาศร้อนที่สุด คือ เดือนเมษายน

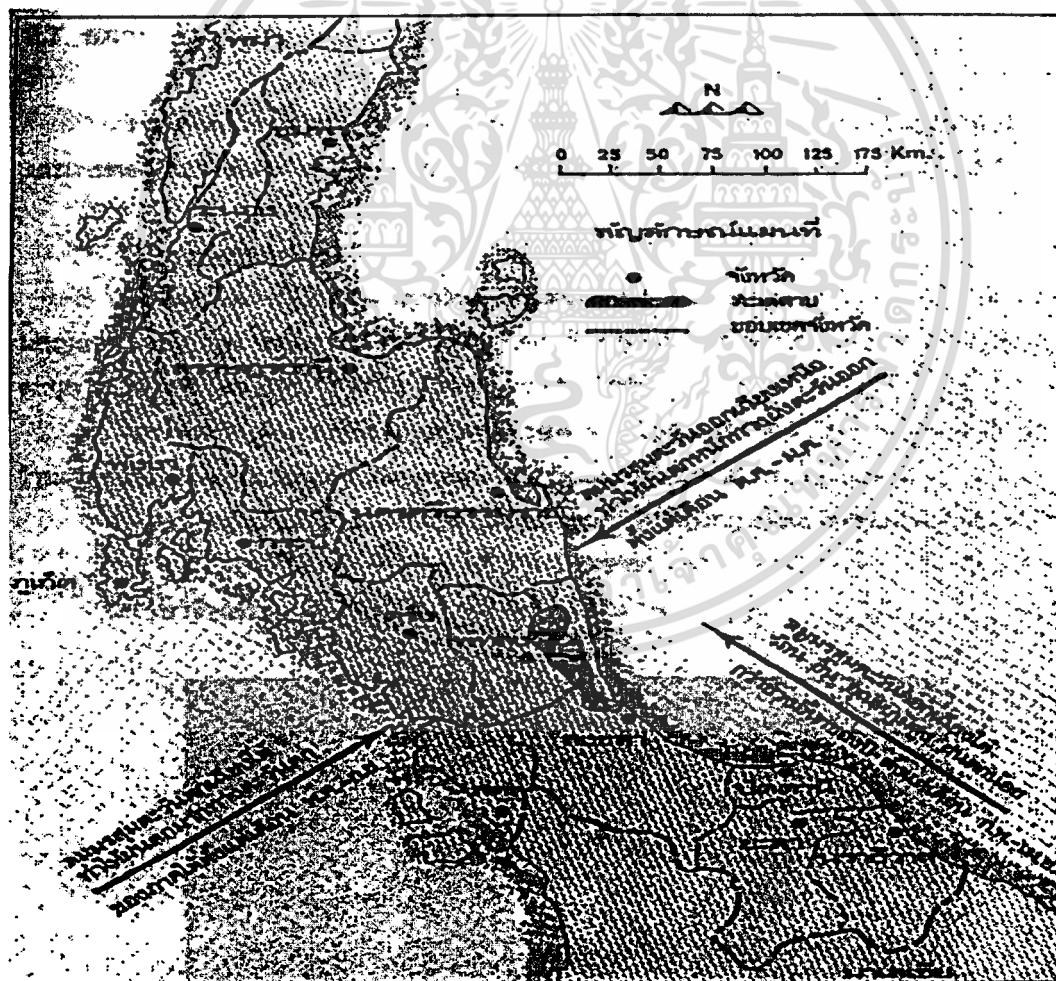
ความชื้นสัมพัทธ์ มีความสัมพันธ์กับมวลอากาศ และอิทธิพลของลมมรสุมเป็นสำคัญ ตลอดทั้งปีจังหวัดสงขลามีความชื้นสัมพัทธ์ในเกณฑ์สูง เนื่องจากได้รับอิทธิพลมาจากลมมรสุมที่พัดผ่านทะเลและมหาสมุทรได้พาเอาไอน้ำและความชื้นมาด้วยความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยตลอดปีประมาณ

79% โดยมีความชื้นสัมพัทธ์สูงสุดเฉลี่ย 84% ความชื้นสัมพัทธ์ต่ำสุดเฉลี่ย 76% เดือนที่มีความชื้นสัมพัทธ์ต่ำสุด คือ เดือนกุมภาพันธ์และเดือนมีนาคม

ปริมาณฝน จังหวัดสงขลาเป็นจังหวัดที่มีฝนค่อนข้างดีโดยเฉพาะเดือนตุลาคม ถึงธันวาคม ปริมาณฝนตกเฉลี่ยตลอดปีประมาณ 2,096.8 มม. และมีการกระจายตัวของฝนที่ตกเฉลี่ย 158.7 วันต่อปี และมีฝนตกในช่วงฤดูฝนประมาณ 10.8 – 22.5 วัน

ลมและทิศทางลม ความเร็วลมประจำถิ่นเฉลี่ยตลอดปี 5.2 – 12.0 น็อต และมีความเร็วลมสูงสุดในเดือนพฤศจิกายน 76 น็อต พัดจากทิศตะวันออกเฉียงใต้ ทิศทางลมโดยทั่วไปจะเป็นไปตามฤดูกาล คือ พัดจากทิศตะวันออกเฉียงใต้ในช่วงเดือนพฤศจิกายน ถึง เดือนเมษายน และพัดจากทิศตะวันออกเฉียงใต้ในช่วงเดือนพฤษภาคม ถึง เดือนตุลาคม

แสงแดด ปริมาณแสงแดดเฉลี่ยตลอดปีมีค่าประมาณ 2,717.6 ชั่วโมง โดยมีความถี่เฉลี่ยวันละ 7.4 ชั่วโมง มีแดดมากที่สุดวันละ 9.4 ชั่วโมง

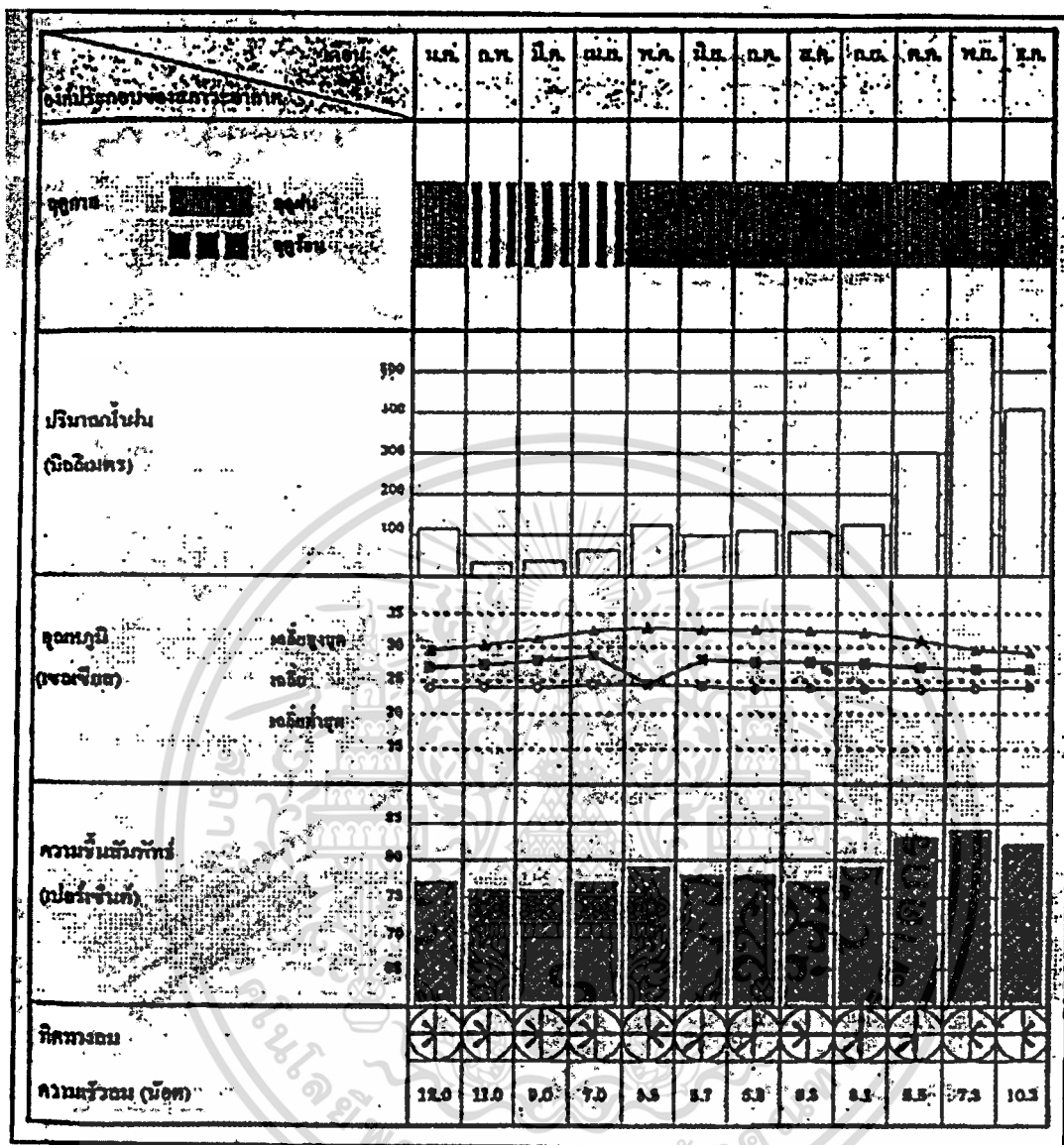

รูปที่ 2.10 แสดงลักษณะอากาศจังหวัดสงขลา

ที่มา : กรมศิลปากร กองโบราณคดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2.1 แสดงภูมิอากาศจังหวัดสงขลา

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา จังหวัดสงขลา

2.1.3 สภาพสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม

1. สภาพสังคมและเศรษฐกิจ ชาวเกาะยอนับว่าโชคดีที่บรรพบุรุษได้เลือกที่ตั้งภูมิภานาที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรชาวเกาะยอนจึงไม่ต้องต่อสู้กับธรรมชาติ เพื่อความอยู่รอดมากนักเพียงแต่ไม่เกียจคร้านก็สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างสบาย แม้ว่าที่ราบลุ่มเหมาะแก่การทำนาจะมีน้อย (ประมาณ 300 ไร่) แต่รายได้จากการทำสวนผลไม้ สวนยางพาราและการประมงก็สามารถมีเงินซื้อข้าวสารบริโภคได้โดยไม่ต้องทำนาเอง และบริเวณทะเลสาบสงขลานั้นก็อุดมสมบูรณ์ไปด้วยกุ้ง ปลา นานาชนิด อุตสาหกรรมในครัวเรือนที่สำคัญที่ทำสืบต่อมาตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นเป็นอย่งน้อย คือ การทอผ้า รู้จักกันในปัจจุบันว่า "ผ้าเกาะยอ" ส่วนอาชีพที่ไม่ได้กรรมแต่เพียงอย่างเดียวที่ห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ได้รับการส่งเสริมจากรัฐบาลเมื่อไม่นานมานี้ คือการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังซึ่งเป็นอาชีพที่
ทำรายได้ให้กับชาวเกาะยอมากที่สุดอาชีพหนึ่ง

การทอผ้าพื้นเมืองเกาะยอนี้ กล่าวกันว่า เริ่มทอกันมาตั้งแต่แรกที่ชาวบ้านอาชีพอยู่ใน
เกาะยอเป็นกลุ่มแรกเลยที่เดียวส่วนจะเรียนการทอผ้าครั้งแรกจากไหนไม่มีผู้ใดยืนยันได้ ทราบเพียง
แต่ว่าชาวพื้นเมืองที่มาอาศัยอยู่ที่เกาะยอกลุ่มแรกมาจากบ้านท่านางหอม ตำบลน้ำย้อย อำเภอ
หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และกลุ่มที่สองมาจาก ตำบลทุ่งหวัง อำเภอเมืองสงขลา คนพวกนี้ได้เอา
วิชาทอผ้าและปั่นหม้อ มาประกอบอาชีพบนเกาะยอ มีมือการทอผ้าเกาะยอสวยงามมาก ชาว
เกาะยอผลิตผ้าพื้นเมืองส่งไปขายในเมืองสงขลาและจังหวัดใกล้เคียงเป็นจำนวนมาก ในปี พ.ศ.
2475 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จพระราชดำเนินมาที่จังหวัดสงขลา นางกำ
ภัทรชนม์ ชาวบ้านเกาะยอได้นำผ้ายกดอกชิ้นทูลเกล้าถวายเป็นที่พอพระราชหฤทัยมาก

แต่เดิมชาวเกาะยอใช้ที่พื้นเมืองทอผ้า ส่วนใหญ่จะเป็นผ้าพื้นลวดลายต่าง ๆ วิจิตรพิสดาร
และมีมือละเอียดเนียนมาก วิธีทอและวิธีเล่นลายไม่ต่างไปจากการทอผ้าของที่อื่นมากนัก จะแตกต่างกัน
กันมากที่มีมือการทอผ้าที่เกาะยอละเอียดและเนียนสวยงามเป็นพิเศษ

ในปัจจุบันนี้ถึงแม้การทอผ้าที่เกาะยอจะเปลี่ยนมาใช้ที่กระตุกเพื่อความรวดเร็ว และมีมือ
ด้อยลงไปมาก แต่ก็ยังมีชื่อเสียงอยู่และเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป

อาชีพใหม่ของชาวเกาะยอหลังเปิดสะพานติณสูลานนท์แล้วคือ การค้าขาย เมื่อมีนักท่องเที่ยว
หลังไหลเข้ามาสู่เกาะยอ ชาวเกาะยอที่พอจะมีทุนรอนจึงมักจะเปิดร้านขายสินค้า พื้นเมืองและ
ร้านอาหารทะเล สภาพความเป็นอยู่ของชาวเกาะยอดีขึ้นหลังจากเปิดสะพานติณสูลานนท์ ถนนตัด
เชื่อมระหว่างหมู่บ้านรอบเกาะได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น มีไฟฟ้า - ประปาใช้ การเดินทางที่สะดวก
รวดเร็ว

2. ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม แม้ชาวเกาะยอส่วนใหญ่จะมีเชื้อสายจีน
แต่เมื่อเวลาผ่านไปนับหลายร้อยปีความเป็นคนจีนก็ค่อย ๆ หดไปโดยการแต่งงานกับคนไทย
ฉะนั้นจึงถือได้ว่าชาวเกาะยอทั้งหมดในปัจจุบันเป็นคนไทย และนับถือศาสนาพุทธเกาะยอมีวัดอยู่
ถึง 4 วัด คือ วัดท้ายยอ, วัดโคกเปี้ยว เป็นวัดธรรมยุติกนิกาย และวัดแหลมพ้อ วัดเขาบ่อเป็นวัด
มหานิกาย และยังมีสำนักสงฆ์ 1 แห่ง คือ สำนักสงฆ์เขาภู

ชาวเกาะยอนับว่าเคร่งครัดในพุทธศาสนาโดยเฉพาะผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุจะไปทำบุญ
ใกล้บ้านทุกวันพระ ขนบธรรมเนียมประเพณีทางพุทธศาสนาของชาวเกาะยอก็ก็นับถือปฏิบัติกันมา เช่น
การบวชนาค การทำบุญเดือนสิบ (รับ - ส่ง ตายาย) ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า เดิมการทอดกฐินวัด
ท้ายและจะมีการแข่งเรือด้วย ซึ่งปัจจุบันได้เลิกไปแล้ว

ในเทศกาลออกพรรษา จะมีประเพณีชักพระ ชาวเกาะยอจะชักพระทางน้ำโดยทั้ง 4
วัดในเกาะยอจะส่งเรือพระไปประกวดที่สำนักสงฆ์แหลมโพธิ์ ตำบลลู่เต่า อำเภอหาดใหญ่ ทุกปีแต่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการศึกษาเท่านั้น เมื่ออนุญาตให้นำไปเผยแพร่โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เมื่อมีสะพานเชื่อมเกาะยกกับบ้านน้ำกระจายวัดต่าง ๆ ก็ส่งเรือพระไปประกวดที่ตัวจังหวัดสงขลา มากขึ้นเหลือเพียงวัดท้ายยอดและวัดโคกเปี้ยวเท่านั้นที่ยังคงส่งเรือพระไปร่วมงานที่สำนักสงฆ์แหลมโพธิ์

เนื่องจากชาวเกาะยอมมีเชื้อสายจีนมาก่อน ขนบธรรมเนียม ประเพณีจีนจึงยังคงที่ ประปนอยู่บ้าง เช่น ประเพณีแต่งงาน ประเพณีไหว้บรรพบุรุษ พิธีไหว้เจ้าหรือไหว้ก่งจะทำกันที่โรงพระจีน ส่วนพิธีแข่งแข่ง ชาวเกาะยอเรียกกันว่า "พิธีไหว้หลุม" ซึ่งทำกันบนเนินเขาทั่วไปทั้งนี้เพราะศพของบรรพชนรุ่นแรก ๆ จะถูกฝังไว้บนเนินเขา

ในปัจจุบันพิธีเกี่ยวกับงานศพ ชาวเกาะยอเปลี่ยนมาจัดตามประเพณีทางพุทธศาสนา คือ สวด 3 - 7 วัน แล้วทำพิธีเผาในป่าช้าของวัดใกล้บ้าน เจึงตะกอนที่เผาตกทำเป็นแบบง่าย ๆ คือ ก่ออิฐฉาบปูนสูงประมาณ 2 เมตร สองฐานคู่ขนานกันแต่เมื่อสะพานดินสูงลานนท์เปิดให้ได้ไม่นานวัดแหลมพ้อก็ได้จัดสร้างเตาเผาศพแบบมาตรฐานขึ้น ในอนาคตอีกไม่นานประเพณีงานศพแบบเก่าคงจะหมดไป

นอกจากนี้ชาวเกาะยอยังมีประเพณีงานบุญเกี่ยวกับพุทธศาสนาที่ต่างไปจากท้องถิ่นอื่น คือ งานนมัสการเจดีย์สมเด็จพระเจ้าเกาะยอ เล่ากันว่า มีชายคนหนึ่งเดินทางมาจากกรุงศรีอยุธยา มาบวชที่เกาะยอ มีความเคร่งในศีลและวินัยมากจนชาวบ้านศรัทธาเลื่อมใสจึงเรียกท่านว่า "สมเด็จพระเจ้าเกาะยอ" เมื่อท่านมรณภาพไปแล้วชาวบ้านก็ได้สร้างเจดีย์เก็บอัฐิของท่านไว้บนยอดเขาภูทุกวันแรม 1 ค่ำ เดือน 6 ซึ่งเป็นประเพณีที่ยึดเหนี่ยวจิตใจชาวเกาะยออีกประเพณีหนึ่ง

3. ความเชื่อในการปลุกเรื้อน เป็นความเชื่ออย่างหนึ่งที่ชาวภาคใต้ยังคงยึดถือและปฏิบัติติดต่อกันมา โดยเชื่อว่าหากใครได้ปฏิบัติแล้วจะสามารถทำให้เจ้าของเรือมีความเป็นสิริมงคล ซึ่งความเชื่อในการปลุกเรื้อนของชาวภาคใต้สามารถที่จะแบ่งได้ ดังนี้

(1) ความเชื่อในการเลือกที่ตั้งเรือ จากอดีตชาวภาคใต้จะต้องเลือกที่ตั้งเรือ จะต้อง "แค่น้ำ แค่น้ำ แค่น้ำ แค่น้ำ" คือ

(แค่น้ำ) ต้องเป็นสถานที่ที่ใกล้แหล่งน้ำจืดเพื่อการอุปโภคและบริโภค

(แค่น้ำ) ต้องใกล้ท่าเรือ คือใกล้ลำน้ำหรือลำคลอง เพื่อสะดวกในการสัญจร

(แค่น้ำ) ต้องใกล้น้ำเพื่อประกอบอาชีพการทำกสิกรรม

(แค่น้ำ) ต้องใกล้วัดเพื่อสะดวกในการทำบุญและใกล้ศาสนา

จากความเชื่อในการเลือกที่ตั้งเรือส่งผลให้เมื่อปลุกเรื้อนจะไม่นิยมวางตำแหน่งเรือขวางตะวัน (หันจั่วทั้งสองไปทางทิศเหนือและทิศใต้) โดยถือว่าเป็นการปลุกเรื้อนขวางตะวัน หรือ "ขวางหัววัน" เท่ากับเป็นการขวางโลกจะหาความเจริญไม่ได้

(2) ความเชื่อเรื่องทิศทาง "ทิศ" เป็นคำเรียกตำแหน่งที่กำหนดขึ้นเพื่อสะดวกในการติดต่อสื่อสาร ทิศบางทิศเชื่อกันว่าเป็นสิริมงคล บางทิศไม่เป็นสิริมงคล เช่น ถ้าจะปลุกเรื้อนให้ปลุกเรื้อนตามตะวัน คือ หันหน้าข้างของเรือไปยังทิศเหนือหรือทิศใต้และไม่หันหน้าบ้านไปทางทิศตะวันตกก็จึงจะอยู่เย็นเป็นสุข

ในการปลูกต้นไม้ ถ้าจะให้ เป็นมงคลโบราณว่า

- ทิศบูรพา ให้ปลูก ต้นไผ่ ต้นกุ่ม และต้นมะพร้าว
- ทิศอาคเนย์ ให้ปลูก ต้นยอ ต้นสารภี
- ทิศทักษิณ ให้ปลูก ต้นมะม่วง ต้นพลับ
- ทิศหรีดี ให้ปลูก ต้นชัยพฤกษ์ ต้นสะเดา ต้นขนุน ต้นพิทูล
- ทิศประจิม ให้ปลูก ต้นมะขาม ต้นมะยม
- ทิศพายัพ ให้ปลูก ต้นมะกรูด
- ทิศอุดร ให้ปลูก ต้นพุทรา หัววั้นต่าง ๆ
- ทิศอีสาน ให้ปลูก ต้นทุเรียน และให้ขุดบ่อไว้

การปลูกเรือน ให้เอาส่วนโคนของต้นไม้ไว้ทางทิศตะวันออกและปลายไว้ทางทิศตะวันตก ทิศเหนือ

ความเชื่อเรื่องการหันหัวนาศ - หางนาศ เชื่อกันว่า เดือน 7 8 9 สามเดือนนี้นาคเอาหัวไปทางทิศอุดร หางไปทางทิศทักษิณ หลังไปทิศประจิม ท้องไปทิศบูรพา หากจะปลูกเรือน ต้องใช้ต้นเสาข้างทิศหรีดี ปลาเสาไปทิศอีสาน

(3) ความเชื่อเรื่องจำนวน ความเชื่อเรื่องจำนวนในการปลูกเรือนมีว่า "เรือนหลังหนึ่งอย่าทำประตู 4 แห่ง หน้าต่าง 9 แห่ง เป็นทวารทั้ง 9 และประตูอย่าให้ตรงเรือน ถ้าจะปลูกเรือนวัดพื้นดินขึ้นไปถึงรอดเท่าเดียวตีนัก ถ้าเตียงสูงกว่าพื้นดินจะทับเจ้าเรือน ถ้าพื้นสูงกว่าเตียงไว้ทรัพย์แล ถ้าจะเจาะรูรอด วัดแต่เสาแล้วถมสามส่วน เอาส่วนหนึ่งเป็นรอด แลถ้าจะทำประตูเรือนให้วัดเอาสามชั่วฝ่าเท้าเป็นกว้าง สูง ซึ่งกว้างทบเท้า 11 ส่วน ลดส่วนหนึ่งตีนักแล ถ้าจะทำประตูบ้านเอากว้างและยาวประสมกันเข้า เอา 3 คูณ หาร 9 ถ้าได้เศษ 1 2 3 7 ตีนักแล ถ้าได้เศษ 4 5 6 จะเสียทรัพย์ ถ้าโดยกว้าง 5 ชั่วฝ่าเท้าตีนักแล

(4) ความเชื่อเรื่องฤกษ์ยาม ความเชื่อเรื่องฤกษ์ยาม คือ ความเชื่อในเรื่องเวลาซึ่งเหมาะเป็นชัยมงคลหรือเป็นการอับมงคลในการประกอบสร้างเรือน ดังนี้

"สิทธิการียะ ถ้าผู้ใดปลูกเรือนปีชวด จะบังเกิดมั่งมี สวัสดิ์ มีชัยชนะแก่ศัตรู ถ้าใครต่อสู้ออดม้วยมรณา"

- ปลูกเรือนปีชลู ถัดนั้นออกไปจะเป็นสุขเย็นใจ สำราญนันทนา ลากศการ มากน่าน

- ปลูกเรือนปีชาล ท่านยอมห้ามปราม อยู่ไม่สำราญ อย่าได้ปลูกเลย

- ปลูกเรือนปีเถาะ ท่านว่าดีเหมาะ จำเพาะเกิดลาภแล เกิดบุตรสมบุรณ์

เพิ่มพูนน่านา

- ปลูกเรือนปีมะโรง ท่านว่าโอโถง เพิ่มพูนวัวควายเต็มถุน ทำไทมามากมาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้เพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น มิอนุญาติให้นำไปเผยแพร่ขึ้นด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ปลุกเรือนปีมะเมีย ท่านว่าคอยบุญ แม้ว่าเป็นตระกูล จะตกร้ายหนักหนา
 - ปลุกเรือนปีมะแม ท่านผู้ว่ามีทรัพย์ ถ้าแผ่นดินเป็นข้าจะได้เป็นนาย เงินทอง
 เหลือหลาย ยศศักดิ์เพิ่มพูน

- ปลุกเรือนปีระกา ท่านว่าวาสนา ทรัพย์สินเพิ่มพูน ไหลทุกทิศของหายไม่
 สูญยอมมานุกูล สวัสดิ์มีชัย

- ปลุกเรือนปีจอ ท่านว่ามักก่อโทษภัยลูกหลาน อาจารย์ท่านว่า มักเกิดถ้อย
 ความสุขทุกประการ

- ปลุกเรือนปีกุด ท่านว่าสาธารณ์ ห้ามปราม มิติเลยหนา ทุกข์ภัยนานย่อ
 มาเบียดเบียนตัว สิทธิการิยะท่านให้ดูเดือนปลุกเรือน แลดีร้ายมีอยู่มาก

เดือน 1 ปลุกเรือนดีมีทรัพย์สิน

เดือน 2 มีชัยชำนะศัตรู อยู่เป็นสุข

เดือน 3 ไฟจะไหม้ ถ้ามีตั้งนั้นจะจากกันแล

เดือน 4 ดินัก แต่มักเป็นของสั่ง

เดือน 5 จะไฟไหม้ จะต้องความ ถ้ามีตั้งนั้นจะจากกันแล

เดือน 6 มีสิ่งอันมาก

เดือน 7 ถอยทรัพย์ ถอยอายุ เมื่อถึงเดือน 12 แล้ว ขึ้นวันที่ห้ามปลุกเรือน

เดือน 5 ห้ามวัน 2

เดือน 6 ห้ามวัน 3

เดือน 7 ห้ามวัน 4 ฯลฯ

และระบุนวันที่เป็นมงคลและเป็นอัปมงคล เช่น

วัน 1 ปลุกเรือนจะเกิดโรครมาเบียดเบียน อยู่มิถึงปีจะเจ็บไข่นักแล

วัน 2 ปลุกเรือนจะได้สมบัติมากกว่าคนทั้งหลายเพราะเรือนของตนนั้นแล

วัน 3 ปลุกเรือนมิติ ไฟจะไหม้ ให้เกรงนักแล ฯลฯ และให้ยกเสาเรือน

ตามเดือน เช่น

เดือน 4 5 6 ยัดเสาอากาศนัยก่อน

เดือน 7 8 9 ยัดเสาหฤดี จะมีข้าวของมากมายการยัดเสาเรือนให้ดูเดือน

เช่น

เดือน 4 5 6 ให้ยกเสาอากาศนัยก่อนจึงจะจำเวิญ จะได้สมบัติแล

เดือน 7 8 9 ให้ยกเสาอิสาณก่อน จึงจะมีลาภเจริญ สิ้นแล ฯลฯ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(5.) ความเชื่อเรื่องการเลือกไม้ปลูกเรือน

ลักษณะของไม้ที่จะนำมาปลูกเรือนมีข้อกำหนด 2 ประการ คือ

1. ไม้ที่มีลักษณะต้นใหญ่ปลายน้อย อันมีชื่อว่า "พุดกษานารี"
2. ไม้ที่มีลักษณะต้นปลายเสมอกัน อันมีชื่อว่า "บุรุษลักษณะ"

ไม้อื่นที่มีลักษณะแปลกไปจากที่กล่าวมาห้ามตัดมาปลูกเรือนเด็ดขาด

ซึ่งสามารถที่จะแบ่งออกได้ดังนี้

- ไม้ไม่ได้ขนาด หมายถึง ยังไม่ถึงเวลาที่ตัดได้แม้ว่าไม้นั้นเข้าลักษณะพุดกษานารีหรือบุรุษลักษณะก็ตาม อาจจะอ่อนเกินไปไม่มีความแข็งแรงพอ
- ไม้ใกล้เทพฤกษ์ หมายถึง ไม้ที่อยู่ใกล้เทวดาอารักษ์ทั้งหลายที่ชาวบ้านเคารพบูชา ถือว่าเป็นที่สิงสถิตของเทวดา
- ไม้กลางทาง, ไม้กลางตลาด, ไม้กลางทุ่ง สถานที่ดังกล่าวถือเป็นสถานที่สาธารณะ เป็นทางสัญจรของผู้คนและญาติปีศาจ ไม่เป็นมงคล ประโยชน์ของการห้ามตัด คือ สามารถใช้เป็นร่วมเงาในเวลาเดินทางได้
- ไม้ใกล้เปลว ถือว่าวิญญาณหรือญาติปีศาจสิงอยู่
- ไม้ไฟไหม้, ไม้ฟ้าผ่า, ไม้ตายเอง ไม้เหล่านี้ถือว่าไม่เป็นมงคล และยังถือว่าเป็นไม้มิผี หมอทางไสยศาสตร์อาจนำไม้เหล่านี้ไปใช้แต่จะต้องมีการเซ่นสรวงบูชา

(6.) ความเชื่อเรื่องการดูตาเสาเรือน

ไม้ที่นำมาทำเสาเรือนถ้ามีตาเสาเกิน 8 แห่งขึ้นไปโบราณห้ามมิให้นำมาทำเป็นเสาเรือนเป็นอันขาด โดยมีตำรากล่าวได้ว่า

ถ้ามีตา 1 แห่ง คือ ลูกรัก	นำมาทำเสาเรือนดี
ถ้ามีตา 2 แห่ง คือ ลูกรัก	นำมาทำเสาเรือน
ถ้ามีตา 3 แห่ง คือ ลูกรัก	นำมาทำเสาเรือน
ถ้ามีตา 4 แห่ง คือ ลูกรัก	นำมาทำเสาเรือน
ถ้ามีตา 5 แห่ง คือ ลูกรัก	นำมาทำเสาเรือน
ถ้ามีตา 6 แห่ง คือ ลูกรัก	นำมาทำเสาเรือน
ถ้ามีตา 7 แห่ง คือ ลูกรัก	นำมาทำเสาเรือน
ถ้ามีตา 8 แห่ง คือ ลูกรัก	นำมาทำเสาเรือน

(7.) ความเชื่อในการตั้งเสาภูมิ

เสาภูมิเป็นที่สิงสถิตของพระภูมิอันมีชื่อ พระชัยมงคล ได้ถุนบ้านของเรือนชาวภาคใต้ที่รอดตัวกลางของแม่ทาน จะติดตั้งเสาภูมิทุกบ้านและมีการไหว้เสาภูมิประจำปี ปีละหนึ่งครั้ง

ถ้าการปลูกเสาเรือนใช้เสาฝั่ง คือ โคนเสาฝั่งดินเสาภูมิต้องฝังดินด้วย เสาภูมิที่ตั้งรับรอดตัวกลางเมื่อเจ้าของบ้านยืนขึ้นปลายเสาจะต้องไม่ต่ำกว่าระดับสายตา ไม้ที่นิยมมาทำเสาภูมิมี

ไม้ตำเสา ไม้ขนุน ไม้พะยอม ไม้ไผ่ไม้ตะเคียนเตี้ยเด็ดขาด ถากด้วยขวานปรีเป็นรูปแปดเหลี่ยม โคนเสาโตกว่าปลายเสา เลื่อยผ่าปลายลงสองข้างลึกกว้างเท่ากับหน้ารอด ขุดหลุมลึก ตื้น ตามความยาวเสา การทำพิธีตั้งเสาภูมิจะต้องมีหมอมารประกอบพิธีตั้งให้ โดยมีลำดับขั้นตอน คือ

1. ตูฤกษ์วัน เดือนดี ให้เลือกเอาวันขึ้นแรม คือ ขึ้น 2 ค่ำ แรม 2 ค่ำ ขึ้นหรือแรม 4 ค่ำ, ขึ้นหรือแรม 5 ค่ำ, ขึ้นหรือแรม 6 ค่ำ, ขึ้นหรือแรม 9 ค่ำ, ขึ้นหรือแรม 11 ค่ำ, เดือน 5, 9 และเดือนอ้ายห้ามตั้งเสาภูมิในวันจันทร์ วันที่เป็นโลกาวินาศ วันอุบาทว์ประจำปี ตามโหรหลวง พยากรณ์ไว้ตั้งเสาภูมิได้เป็นอันขาด

2. การเดินหรือการนั่งของหมอและเจ้าของบ้าน ต้องเดินเข้าทางด้านเท้าของพระภูมิ ถ้านั่งหรือเดินเข้าทางด้านศรีษะเป็นการไม่เคารพยำเกรง พระภูมิจะให้โทษต้องปฏิบัติให้ถูกตามชื่อของวันโดยพระภูมิจะหันไปตามทิศต่าง ๆ ดังนี้

วันอาทิตย์ ทิศบูรพา

วันจันทร์ ทิศอาคเนย์

วันพุธ ทิศทักษิณ

วันพฤหัสบดี ทิศประจิม

วันศุกร์ ทิศพายัพ

วันเสาร์ ทิศอุดรและทิศอีสาน

3. การขุดหลุมเสาให้มีความลึก ความกว้างพอดี เมื่อตั้งเสาภูมิแล้วดินที่เอาขึ้นจากหลุมต้องไม่วางตรงทิศที่พระภูมิหันศรีษะไปในวันนั้น กั้นหลุมปิดด้วยยันต์จตุโรซึ่งหมอผู้ทำพิธีจะเป็นผู้นำมา ซึ่งจะหมายถึงการให้ลาภและมีชัยชนะเหนือภัยทั้งปวง

4. เครื่องบูชา เทียนไข 2 เล่มปักบนกระดานที่ยกขาของสูงขึ้น ฐูปักในขันใส่ข้าวสารหรือทรายจำนวน 4 ดอก หมากพลู 9 คำ ข้าวตอก ดอกไม้ 9 ดอกใส่พาน

5. เครื่องสังเวท นำอาหาร คาว หวาน น้ำ เหล้า ผลไม้ ใส่ในถ้วยเล็ก ๆ 12 ใบวางในถาด

6. ผ้าขาวห่อปลายเสา 1 ผืน ด้ายขาวแดง ผูกผ้า เหยียดสตางค์แดง แบ่งจันทร์ มันทอมใส่โถสำหรับเจิม

7. เสือ 1 ผืน หมอน 1 ใบ สำหรับวางเครื่องบูชาสังเวทและเป็นที่นั่งของหมอ

8. เงินบูชาพระภูมิ นิยมใส่เป็นจำนวนมาก ๆ ถือเคล็ดว่าให้ร่ำรวยและเริ่มพิธี

9. เจ้าของบ้านยกเสาหลุม ยกเสาให้เข้ารับรอด หมอเขียนชื่อพระชัยมงคลบนผ้าขาวพันรอบเสา รัดด้วยเชือกด้ายขาวและแดง และอัญเชิญให้พระภูมิสถิตยังเสา

10. เจ้าของบ้านต้องดูแลเสาภูมิให้ดีไม่ให้สัตว์เลี้ยงเข้าสีข้างเสาดูแลไม่ให้ปลวกกัดกิน ตักเดือนลูกหลานไม่ให้ปลงสวาระตบนเสาภูมิเพราะหากปฏิบัติไม่ถูกต้องจะถูกพระภูมิลงโทษได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่โดยไม่ขออนุญาต

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4.4 ลักษณะและคติความเชื่อในการปลูกเรือนของชาวเกาะยอ

ชาวเกาะยอ ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา มีคติความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการปลูกเรือนที่มีแบบอย่างเฉพาะที่มีข้อปลีกย่อยอันเนื่องมาจากความแตกต่างจากชาวภาคใต้ทั่วไป สามารถสรุปได้ คือ

ตารางที่ 2.2 แสดงความเชื่อในการเลือกพื้นที่ปลูกเรือน

คติความเชื่อ	เหตุผล
- เลือกพื้นที่ที่มีความลาดเอียงจากทิศใต้ไป ยังทิศเหนือ หรือลาดเอียงจากหลังเรือนไปยัง หน้าเรือน	- เนื่องมาจากความนิยมให้ส่วนครัวอยู่บริเวณ ระเบียงหน้าเรือน เมื่อฝนตกน้ำฝนจะได้ไม่ ชะเอาสิ่งสกปรกเข้าได้ถุนเรือน
- ไม่เลือกพื้นที่ที่ไม่มีต้นไม้หรือต้นไม้ใหญ่ขึ้น โดยเฉพาะบริเวณที่มีลักษณะที่เรียกว่า “ลาน นกหว้า”	- เป็นบริเวณที่ขาดลักษณะของความอุดม สมบูรณ์ ไม่เหมาะสำหรับทำการเกษตร
- บริเวณบ้านควรมี “สระน้ำ ต้นยอ กอไผ่”	- สระน้ำ เพื่อให้ทำการเกษตร ต้นยอ ใช้เป็นอาหารและยารักษาโรค และเป็นสิริมงคล (ยกยอ, ยกย่อง) กอไผ่ ต้นไม้สารพัดประโยชน์

จากความเชื่อในการเลือกพื้นที่ปลูกเรือนของภาคใต้ที่มีความเชื่อว่าจะต้องเลือกพื้นที่ “แคบ่อ แค่น้ำ แค่นา แค่วัด” จะเห็นได้ว่าเป็นการบ่งบอกถึงโลกทัศน์ของภูมิปัญญาของชาวภาคใต้ที่ต้องเลือกพื้นที่อยู่อาศัยให้เหมาะกับการดำรงชีวิต คือการเลือกพื้นที่ใกล้แหล่งน้ำและใกล้กับการคมนาคมเพื่อสะดวกในการประกอบอาชีพกสิกรรม และนำผลผลิตทางการเกษตรไปขาย และยังเป็นการบอกถึงความผูกพันของชาวใต้ที่มีต่อกับพุทธศาสนา จะเห็นได้ว่าชาวเกาะยอเองก็มีความเชื่อในการเลือกที่ปลูกเรือนและมีความผูกพันกับศาสนาเช่นเดียวกับชาวภาคใต้ทั่วไป ดังจะเห็นได้จาก การที่ชุมชนของชาวเกาะยอจะมีวัดเป็นศูนย์กลางแต่ละชุมชนถึง 4 แห่ง โดยชุมชน ไทโยนใกล้วัดไทโยนก็จะไปทำบุญยังวัดใกล้บ้านเสมอมิได้ขาดมรสุมวันพระ และประเพณีการทำบุญประจำปี

ตารางที่ 2.3 แสดงความเชื่อในการเลือกไม้ปลูกเรือน

คติความเชื่อ	เหตุผล
<p>ไม้มงคล</p> <p>"เสาไม้ก่อ รอดไม้ภัย ไตพญานาค ปากนนทรี"</p>	<p>- เสาไม้ก่อ ไม้แกนก่อนนำแกนมาทำเสา เพื่อความเป็นสิริมงคลกับผู้ปลูกเรือน</p> <p>รอดไม้ภัย ปราศจากภัยอันตรายต่าง ๆ</p> <p>- ไตพญานาค บันไดให้ไม้นาคบุญ หากหาไม้ไม่ได้ อาจใช้บันไดเพียงชั้นเดียวก็ถือว่าใช้ได้</p> <p>ซึ่งหมายถึง พญานาคมารองรับเรือนให้มีความมั่นคงหรือมารองรับสิ่งที่ไม่ดีต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นภายในเรือน</p> <p>- ปากนนทรี ประตุใช้ไม้นนทรี โดยเชื่อว่านนทรีคือ ยักษ์หรือคนที่เฝ้าประตูวัด วัง อันหมายถึงมีผู้ปกป้อง รักษาเรือน</p>
<p>ไม้ไม่เป็นมงคล</p> <p>"ไม้เสม็ด ไม้ตะเคียน ไม้หลุมพอง"</p> <p>- วางเรือนหันหน้าไปทางทิศเหนือหรือทิศตะวันออกเฉียงเหนือ</p>	<p>- เชื่อว่าเป็นไม้ไม่ดี มีวิญญาณหรือสิ่งที่ไม่ดีอาศัยอยู่</p> <p>- หน้าเรือนจะได้ร่มเงาและไม่รับแดดโดยตรง (แดดอ้อมได้) รวมทั้งอิทธิพลของลมมรสุมทางทิศใต้และตะวันตกเฉียงใต้</p>
<p>คติความเชื่อ</p> <p>- ขนาดอาคารจะต้องลงด้วยเลขที่ 3 5 7 9 และ 11 ศอก</p> <p>- ไม้วางเรือนให้เงาทับบ่อน้ำและที่ลุ่มที่มีน้ำขัง</p>	<p>เหตุผล</p> <p>- ตัวเลขที่เป็นเลขคู่ไม่ดี เลขคี่จะเป็นมงคลแก่ผู้อาศัยเรือน</p> <p>- อาจทำให้น้ำเกิดตะไคร่, ขยะจากเรือนจะตกลงน้ำ</p>

ความเชื่อในการวางเรือนอาจจะเนื่องมาจากการข้อจำกัดทางสภาพภูมิอากาศที่มีลมมรสุมและมีฝนตกชุก ดังนั้นการวางตำแหน่งเรือนจึงจะต้องหลีกเลี่ยงจากการปะทะของลมมรสุม ส่วนความเชื่อในเรื่องตัวเลขและจำนวนจะเห็นได้ว่าความเชื่อของชาวเกาะยอในสวนนี้จะไม่แตกต่างไปจากความเชื่อของชาวภาคใต้ทั่วไปและยังพ้องกับความเชื่อในเรื่องเลขมงคลในการปลูกเรือนของชาวภาคอื่น ๆ อีกด้วย จะเห็นได้ว่าความเชื่อในเรื่องของตัวเลขและจำนวนไม่ได้บ่งบอกการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้เพื่อการให้บริการในเชิงวิชาการโดยไม่แสวงหาผลประโยชน์ในทางพาณิชย์ อย่างไรก็ตามหากมีการนำเอกสารนี้ไปใช้โดยไม่ผ่านการขออนุญาตจากเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ถึงความเชื่อที่มีผลทางด้านสถาปัตยกรรมที่ชัดเจน และในส่วนของความเชื่อของการวางเรือนไม้ให้เงา ทัพบ่อน้ำและที่ลุ่มมีน้ำขังนั้นน่าจะเพื่อความปลอดภัยและความสะอาด ซึ่งเกิดจากตะไคร่น้ำทำให้พื้นบริเวณบ่อน้ำลื่นและฝุ่นผงจากเรือนอาจปลิวตกลงบ่อได้ ส่วนที่ลุ่มมีน้ำขังน้ำอาจจะเน่าเสียได้ง่ายหากไม่โดนแสงแดด

ตารางที่ 2.4 แสดงความเชื่อในการเลือกไม้ทำเสาเอกหรือเสาภูมิ

คติความเชื่อ	เหตุผล
- ไม้ที่ทำเสาทุกต้นมาวางเรียงกันแล้วใช้ขวานเคาะเพื่อฟังเสียง หากเสาดันใดมีเสียงแน่นจะเลือกใช้ทำเสาเอกหรือเสาภูมิ	- ไม้ที่มีเสียงหนักแน่นจะแสดงถึงความแข็งแรงทนทานเนื้อไม้แน่นไม่เป็นโพรงและจะเจริญเติบโตเต็มที่ของไม้ที่เลือกมาทำเสาเอก

ที่มา : จากการสัมภาษณ์ ลุงปั้น เพชรหมณี อายุ 75 ปี “ประธานสภาวัฒนธรรมตำบลเกาะยอ” อ.เกาะยอ จ.สงขลา สัมภาษณ์วันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ. 2544.

การเลือกไม้ทำเสาเอกหรือเสาภูมิ ไม่เพียงแต่เป็นการเลือกไม้มงคลอย่างเดียวหากแต่เป็นการบอกถึงความเข้าใจในเรื่องของระบบโครงสร้างเรือน หากพิจารณาในด้านโครงสร้างทางสถาปัตยกรรมแล้วจะเห็นได้ว่าเสาเรือนเป็นโครงสร้างหลัก ซึ่งรับน้ำหนักที่ถ่ายลงมาจากโครงสร้างหลังคา จึงควรเลือกเสาเรือนที่มีความแข็งแรงและถือได้ว่าจะมีความเป็นสิริมงคลแก่ผู้อยู่อาศัย

จากการวิเคราะห์คติความเชื่อในการปลูกเรือนของชาวเกาะยอข้างต้น จะพบว่าโดยทั่วไปแล้วส่วนใหญ่จะมีการถือปฏิบัติไม่แตกต่างจากชาวภาคใต้และภาคอื่นๆ เท่าไรนักหากแต่มีความแตกต่างในส่วนของการละเอียดปลีกย่อยเท่านั้น ความแตกต่างเหล่านี้ อาจเกิดจากการเลือกนำไปปฏิบัติเพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของภูมิประเทศและสภาพทางภูมิอากาศก็เป็นได้ แต่สิ่งหนึ่งที่ไม่ควรจะละเลยในการศึกษาคือ คติความเชื่อในการเลือกทำเลที่ตั้งในการปลูกเรือนแบบจีนที่เรียกว่า “ฮวงจุ้ย” เนื่องจากบรรพบุรุษของชาวเกาะยอส่วนใหญ่ที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานเป็นกลุ่มแรก คือ ชาวจีน ดังนั้น “ฮวงจุ้ย” จึงอาจจะเป็นปัจจัยหนึ่งของอิทธิพลคติความเชื่อในการปลูกเรือนของชาวเกาะยอ

1. คติความเชื่อเรื่องเรือนมงคลสูตร เรือนมงคลสูตรหรือเรือนสูตร เป็นเรือนที่สร้างแตกต่างจากเรือนพักอาศัยทั่วไปอันเนื่องมาจากคติความเชื่อที่ว่า การปลูกเรือนจะต้องมีความเป็นมงคล เรียกว่า “มงคลสูตร” ซึ่งเป็นศาสตร์แห่งการปลูก “เรือนสูตร” โดยการใช้คติความเชื่อทางศาสนา พุทธและศาสนาพราหมณ์ หลักการครองเรือน การประกอบอาชีพอย่างมีสัมมาทิฐิ มาผูกร้อยเป็นคำกลอนที่มีการถ่ายทอดสืบต่อกันมาเฉพาะในท้องถิ่นตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

เอกสารนี้เป็นเอกสารสงวนลิขสิทธิ์สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การปลูกเรือนมงคลสูตรจะเริ่มมากจากการนำสัดส่วนของเจ้าของเรือนมากำหนดความสูงของคั้ง และเมื่อได้ความสูงของคั้งแล้วจึงนำไปกำหนดหาสัดส่วนต่าง ๆ ขององค์ประกอบเรือนต่อไป

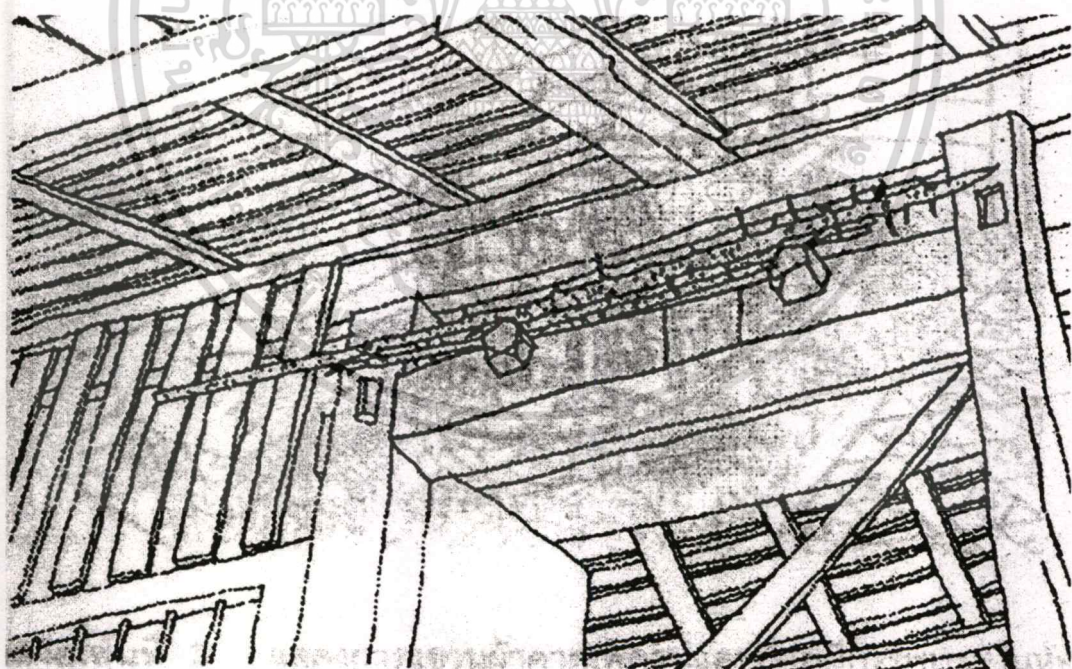
2. ขั้นตอนการปลูกเรือนของชาวเกาะยอ การขยายเรือนแต่เดิมเมื่อครั้งที่มีการอพยพของ ผู้คนเข้าอาศัยอยู่ภายในเกาะยอ การจับจองที่ดินทำกินสามารถที่จะเลือกที่ดินได้ตามความพอใจ แต่ต่อมาเมื่อผู้คนเริ่มอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ภายในเกาะมากขึ้นการถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดินจึงจำเป็นที่ จะต้องมีการเคารพในการถือกรรมสิทธิ์อย่างเคร่งครัดและไม่ละเมิดต่อกันซึ่งเรียกกันว่า "การปักกำ" การปักกำ เป็นการประกาศเขตในการถือครองที่ดินโดยการใช้มัดหญ้า 1 กำ ผูกไว้ตรงปลายเรือไม้ แล้วนำไปปักเขตแนวที่ต้องการก็เป็นการรู้และยอมรับคนอื่น ๆ ก็จะไม่ไปละเมิดหรือแย่งชิง การ ขยายครอบครัวของชาวเกาะยอ ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา จะขยายครอบครัวโดย เมื่อมีการแต่งงานแล้วซึ่งเรียกว่า การออกเรือนหรือออกสวน โดยจะทำการแยกบ้าน แยกสวน ไป สร้างครอบครัวใหม่ในกรณีที่ครอบครัวนั้นมีส่วนมากหรือฐานะดี แต่หากครอบครัวใดมีส่วนน้อยก็ จะอาศัยอยู่ภายในเรือนเดียวกับพ่อ แม่ หรือหากแยกเรือนก็จะปลูกบ้านอยู่ภายในบริเวณบ้าน เดียวกันการถือครองที่ดินด้วยวิธีปักกำจึงไม่มีการใช้อีกต่อไป

ในการสร้างครอบครัวใหม่ก็จะมีการสร้างเรือนใหม่โดยมีการจัดเตรียมหาวัสดุในการปลูก เรือนซึ่งได้จากการสะสมเมื่อก่อนแต่งงานโดยการเข้าไปตัดไม้ในป่าบนเขา เมื่อสะสมได้ไม้สร้าง เรือนครบแล้วจึงจะทำการ "ออกแรง กินวาน" เพื่อนบ้านมาช่วยในการปลูกเรือน โดยมีการเลี้ยง อาหารตอบแทนตลอดทั้งวันโดยมือเช้าจะเลี้ยงข้าวต้ม มื้อกลางวันจะเลี้ยงอาหารทั้งคาวและหวาน ส่วนในตอนเย็นจะมีการเลี้ยงอาหารและมีการจัดงานเฉลิมฉลองในวันที่ทำการประกอบเรือนสำเร็จ

วันประกอบเรือนจะมีการขึ้นเสาอันเป็นโครงสร้างหลักของเรือนก่อนโดยเสาแรกที่วางลง หลุมเรียกว่า "เสาภูมิ" ซึ่งเจ้าของเรือนจะเชิญ "หมอบ้าน" มาทำพิธีเพื่อความเป็นสิริมงคลโดยผู้ที่ จะเนคนยกเสาเรือนนั้นจะต้องเป็นสมาชิกที่อาศัยในเรือนหรือเป็นเจ้าของเรือนก็ได้ ซึ่งจะต้องมีการ ตรวจดูดวงชะตาของผู้ที่จะยกเสาว่าสมาชิกคนใดในเรือนที่เป็นคนยกเสาแล้วทำให้อยู่อาศัยด้วย ความเป็นสิริมงคล

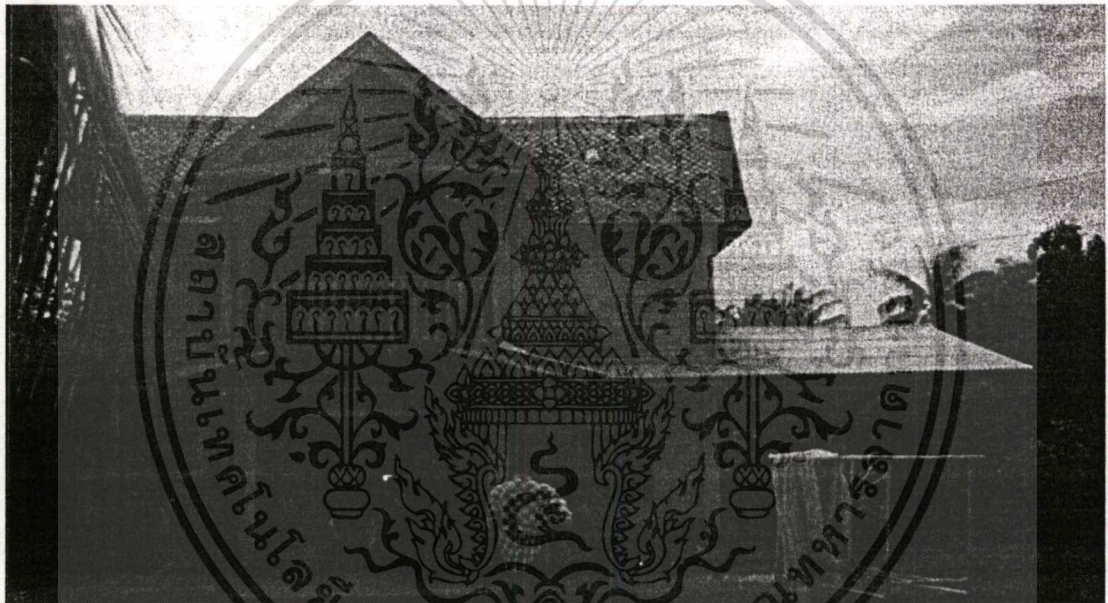
รูปที่ 2.11 แสดงภาพลายเส้น หมอทำพิธีขอดินหรือพลิกดิน

รูปที่ 2.12 แสดงภาพลายเส้น การติดตั้งและลักษณะไม้ข้อประตู่ผีหรือไม้ข้อผี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในการทำพิธียกเสาภูมิฉันั้น เครื่องเซ่นบูชาเพื่อที่จะทำการถวายแก่พระภูมิเจ้าที่ที่จะประกอบไปด้วย อาหารทั้งอาหารคาวและอาหารหวาน ผลไม้จะประกอบไปด้วยกล้วยและอ้อย ส่วนภายในหลุมจะใส่สิ่งของมีค่า เช่น เหรียญเงินหรือทองประดับที่มีราคา ทั้งนี้เพื่อหมายถึงให้เจ้าของเรือนมีความอยู่เย็นเป็นสุข มีความเป็นสิริมงคล และมีฐานะที่ร่ำรวย จากนั้นจึงทำเคร่าหรือทำผังให้ได้ระยะและสัดส่วนของเรือนตามที่ต้องการซึ่งชาวเกาะยอเรียกว่า "การเปรียบเรือน" อันเป็นการประกอบในส่วนต่าง ๆ ของเรือนซึ่งเป็นโครงสร้างหลักเพื่อให้ได้สัดส่วนเป็นด้าน ๆ จากนั้นจึงยกขึ้นติดตั้งประกอบเป็นตัวเรือนโดยการยึดเรือนจะใช้เดือยไม้ซึ่งเรียกว่า "ลูกสัก หรือ สลัก" ซึ่งเป็นระบบโครงสร้างของเรือนเครื่องสับและเพื่อความสะดวกในการถอดย้ายเรือนเครื่องสับ และเพื่อความสะดวกในการถอดย้ายเรือน เมื่อมีความจำเป็นต้องย้ายเรือน

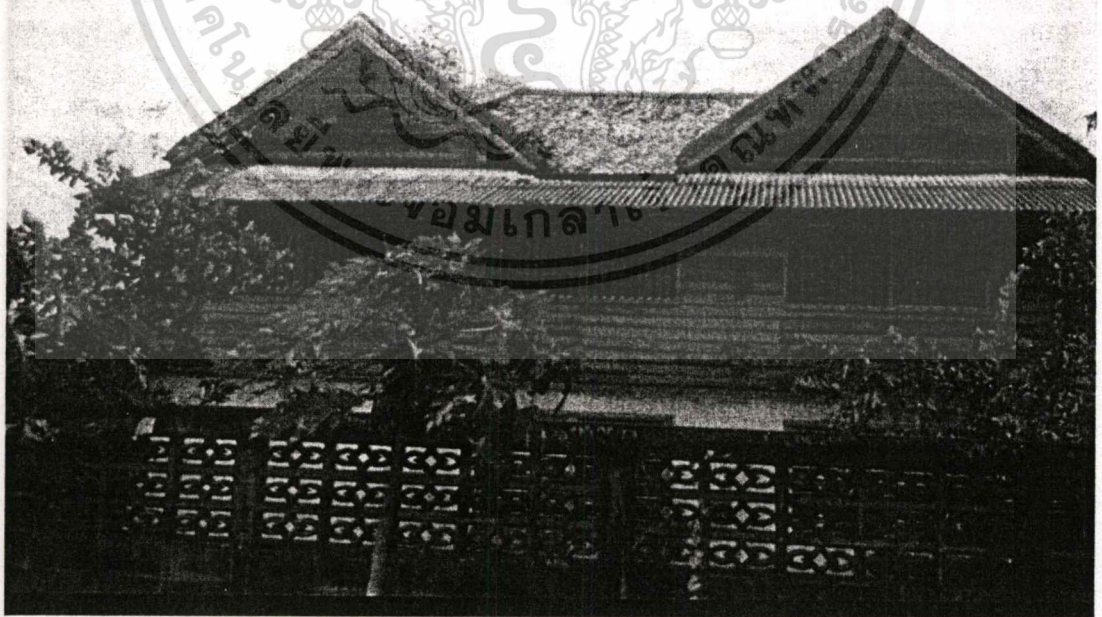
รูปที่ 2.13 แสดงลักษณะเรือนพื้นดินเกาะยอ

ที่มา : จากการสำรวจ

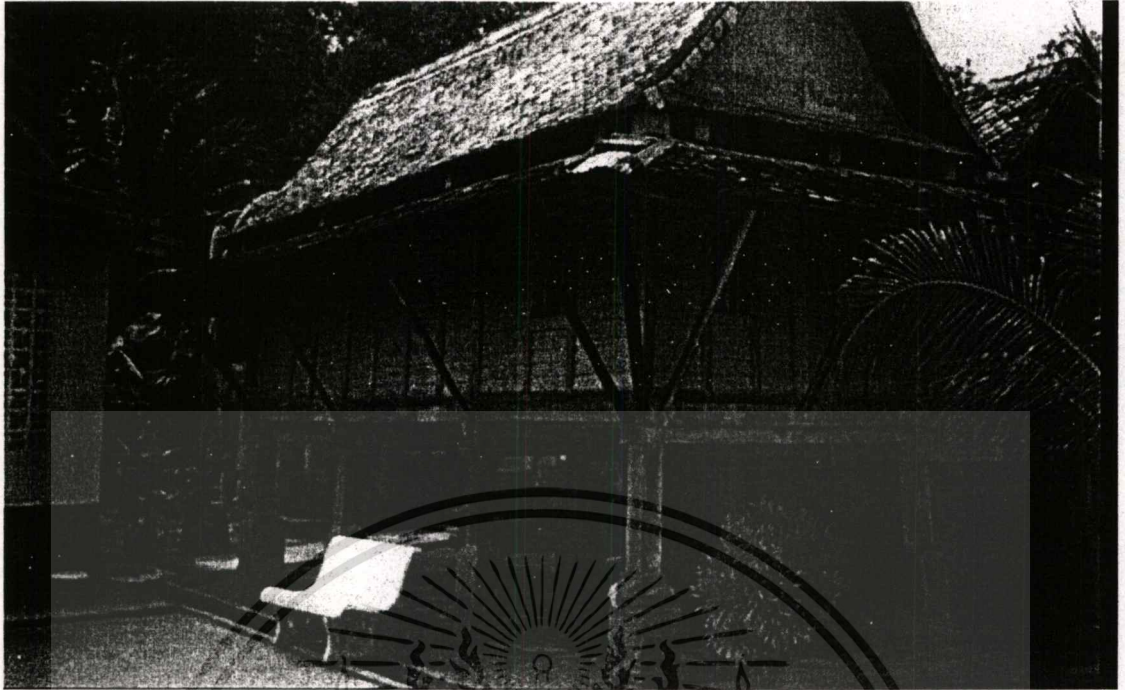
รูปที่ 2.14 แสดงลักษณะ เรือนพื้นดินเกาะยอ

ที่มา : จากการสำรวจ

รูปที่ 2.15 แสดงลักษณะ เรือนพื้นดินเกาะยอ

เอกสารที่มีมาจากการสำรวจสำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.16 แสดงรูปเรือนพื้นดินเกาะยอ

ที่มา : จากการสำรวจ

รูปที่ 2.17 แสดงรูปเรือนพื้นดินเกาะยอ

เอกสารที่มานี้ **นอกจากการสำรวจ** สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2 สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

จากหนังสือสถาปัตยกรรมไทยพื้นถิ่น สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ (มปป.) : 18 ความหมายโดยทั่วไปสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นหมายถึง สิ่งก่อสร้างต่างๆ ตลอดจนสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นในแต่ละท้องถิ่นที่ลักษณะแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมเพื่อสนองความต้องการของชุมชนนั้นๆ รูปแบบของสิ่งก่อสร้าง อาจจะพัฒนาไปจากรูปแบบเดิมโดยปรับเปลี่ยนแก้ไขให้เหมาะสมกับการดำเนินชีวิต ซึ่งต้องอาศัยระยะเวลาในการพัฒนาเพื่อให้มีรูปแบบเฉพาะตัวขึ้นได้ อาคารบางหลังเป็นรูปแบบที่นำมาจาก ต่างถิ่นอีกทั้งช่างก่อสร้าง และช่างฝีมือก็มาจากภายนอกซึ่งโดยแท้จริงแล้วไม่อาจถือได้ว่าเป็น สถาปัตยกรรม พื้นถิ่นโดยตรงแต่ก็ให้อิทธิพลต่อช่างหรือประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ นำไปใช้ผสมผสาน กับรูปแบบของท้องถิ่นเกิดมีลักษณะใหม่ที่คลี่คลายไปจากรูปแบบเดิมไปอีก อิทธิพลของรูปแบบ จากภายนอกจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับค่านิยมของประชาชน และรูปแบบที่สอดคล้องกับวิธีการ ก่อสร้างและความสามารถในการดัดแปลงของช่างในท้องถิ่นนั้นอีกด้วย

วิวัฒน์ เตมียพันธ์ (2540 : 3) ได้ให้ความหมายของคำว่าสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นว่า หมายถึง รูปแบบของอาคารที่ชาวบ้านสร้างขึ้นในแต่ละท้องถิ่น และเน้นเอาเฉพาะอาคารประเภท พักอาศัยคือตัวเรือนนั่นเอง ซึ่งรูปแบบย่อมมีลักษณะแปลกแยกแตกต่างกันไปตามลักษณะของ วัฒนธรรมสภาพแวดล้อมและสภาพดินฟ้าอากาศที่แตกต่างกัน

ประสงค์ เอี่ยมอนันต์ (2540 :171) ได้ให้ความหมายของคำว่าสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นว่า หมายถึงงานสถาปัตยกรรมที่สร้างขึ้นเพื่อสนองประโยชน์ใช้สอยเบื้องต้นยังไม่มี的增加องค์ประกอบ ทางศิลปะตกแต่งเข้าไปมาก รูปแบบงานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นที่เกิดขึ้นจึงเกิดจากความต้องการ ด้านประโยชน์ใช้สอย ขนาด สัดส่วนอาคารการใช้วัสดุก่อสร้าง การดำรงชีวิต คตินิยมของ ประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆลักษณะของงานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นจึงเรียบง่ายยังไม่มีความซับซ้อน

สามารถ สิริเวชพันธ์ (2540:98) ได้ให้ความหมายของคำว่าสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นว่าเป็น ภาษาและความหมายของผู้คนในแต่ละถิ่นแต่ละแห่งบ่งบอกถึงสภาพความเป็นอยู่สภาพแวดล้อม ผู้คน วัฒนธรรมการก่อสร้างบ้านเรือน รากฐานอารยธรรมของคนพื้นถิ่นเป็นจุดเริ่มต้นของวิวัฒนาการ จากอดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

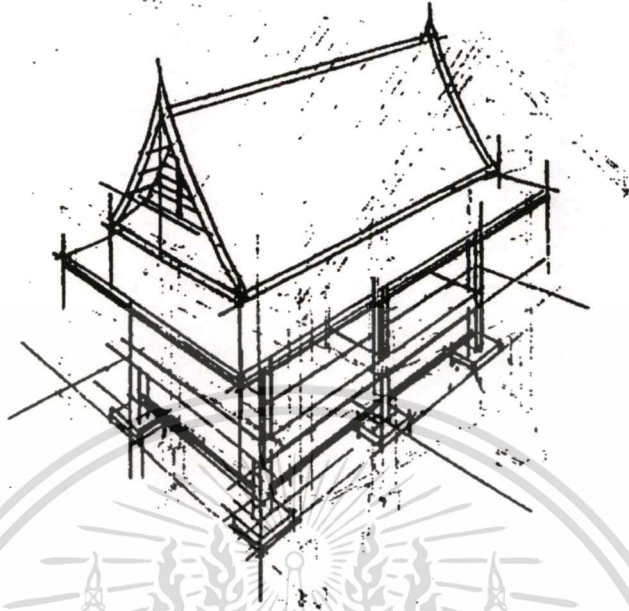
จากเอกสารการสอนชุดวิชาไทยศึกษา หน่วยที่ 6 (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช :2528) ได้ให้ความหมายของคำว่าสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นว่าหมายถึง สถาปัตยกรรมแบบประเพณีที่ดำรงค อยู่ชุมชนพื้นถิ่น ส่วนใหญ่จะเป็นงานสถาปัตยกรรมที่ใช้ประกอบอาชีพและอยู่อาศัยของผู้มีอาชีพ ทางกสิกรรมบางครั้งรวมถึงศาสนาที่ชาวบ้านได้ออกแบบก่อสร้างตามความจำเป็นตามความหมายที่ ตนเข้าใจโดยมิใช่แบบแผนของสถาปัตยกรรมไทยโดยตรง นับเป็นงานสถาปัตยกรรมที่มีประวัติยืน ยาวกว่างานสถาปัตยกรรมอื่นๆ

2.3 เรือนไทยภาคใต้

วัฒนธรรมปักษ์ใต้²⁷ (2527 : 88) เรือนไทยภาคใต้หรือบ้านทรงไทยเป็นสถาปัตยกรรมแบบเปิดรูปแบบหนึ่งซึ่งสะท้อนให้เห็นลักษณะเด่นพิเศษ (เอกลักษณ์) อันเกิดจากความรู้สึกนึกเห็นและคตินิยมด้านศิลปะการปลูกสร้างแบบไทย ใช้เป็นที่อยู่อาศัยโดยทั่วไปเรือนไทยในภาคเหนือ ภาคกลาง ฐานะทางเศรษฐกิจและความจำเป็นของพื้นที่ใช้สอย.....เรือน....(เรือนหลัก) พื้นที่ตัวเรือนจะเป็น 2 หรือ 3 ส่วน (2 หรือ 3 ช่วงเสา) มีส่วนใช้สอยหลักคือ ห้องนอน ห้องครัว และส่วนที่ใช้พักผ่อนอาศัยห้องครัวนิยมต่อระเบียงทางด้านทิศเหนือหรืออาจต่อด้านหลังคาปีกนกทางด้านทิศตะวันตก (หลังบ้าน) ถ้าเป็นเรือนขนาดใหญ่เรือนครัวจะปลูกสร้างเป็นเรือนพ่วงแบบหลังคาจั่ว " ขวางหัว " โดยมีชานเชื่อมต่อกับเรือนประธานพื้นชานและครัวนิยมลดระดับ

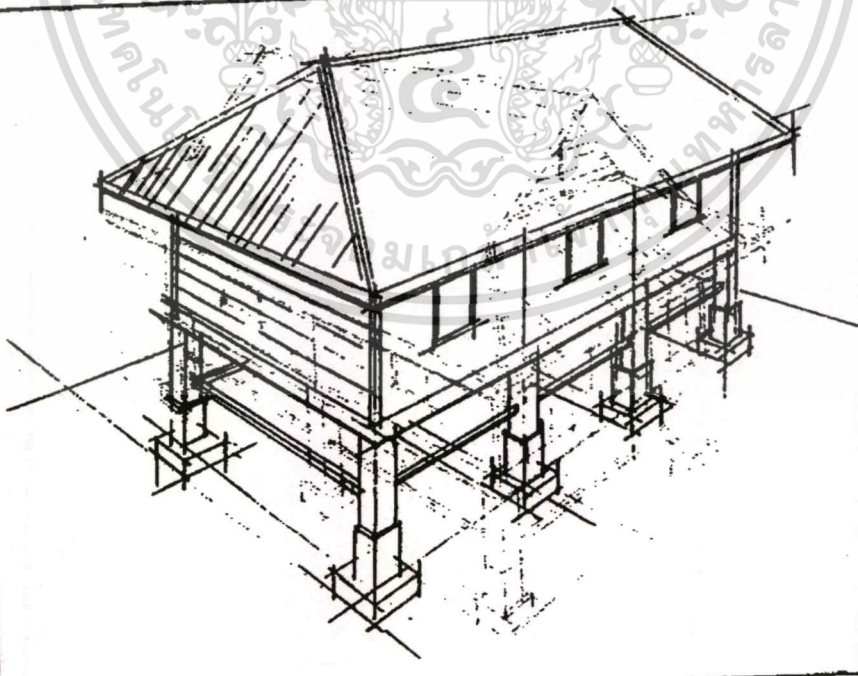
ภิญโญ สุวรรณคีรี (2537 :14) ลักษณะบ้านพักอาศัยในภาคใต้ จากการพิจารณาสภาพอาชีพทางสังคมแล้ว จะเห็นได้ว่าความต้องการในการใช้พื้นที่ประโยชน์ใช้สอยของประชาชนในภาคใต้และความเป็นอยู่โดยทั่วไปก็คล้ายคลึงกับภาคอื่นๆ เหมือนกันคือมีการสร้างที่พักอาศัยแยกเป็นหลังๆ เมื่อมีการขยายตัวของครอบครัวและแยกครัวออกจากเรือนนอนโดยใช้นอกชานเป็นตัวเชื่อม แต่ลักษณะของนอกชานทางภาคใต้มักจะแคบเพราะมีฝนตกชุก ทำให้การเดินทางติดต่อระหว่างเรือนแต่ละหลังสะดวกขึ้นบางท้องถิ่นส่วนนอกชานจะก่ออิฐและถมดินให้ได้ระดับกับระเบียง และใช้ปลูกต้นไม้ขนาดเล็กเช่น ทับทิม ส้ม มะนาว หรือไม้กลิ่นหอม หรือ สวนครัวขนาดเล็ก ส่วนลักษณะของหลังคาเรือนพอจะแบ่งได้เป็น 4 ลักษณะคือ

1. หลังคาจั่ว
2. หลังคาปั้นหย่า
3. หลังคาปราเนอร์
4. หลังคามนิลา

รูปที่ 2.18 แสดงลักษณะหลังคาทรงจั่ว

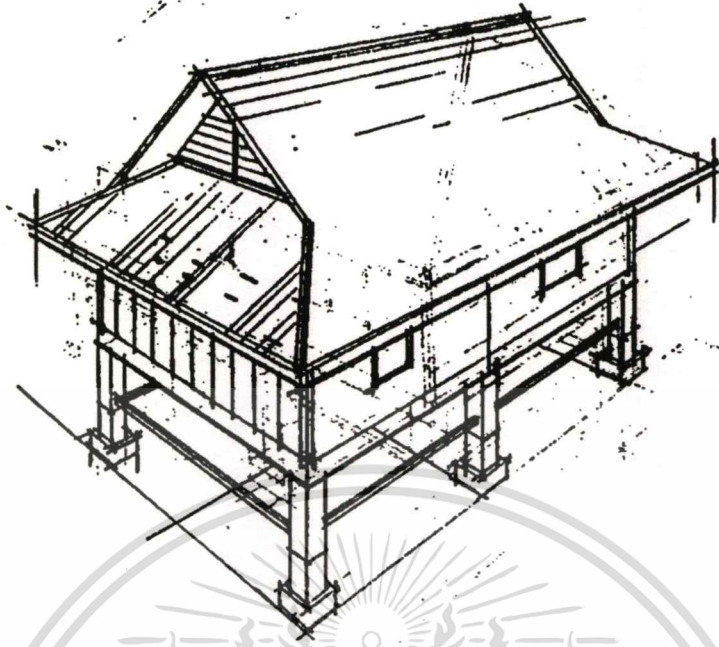
ที่มา : ภิญโญ สุวรรณคีรี. 2537. เรือนไทยภาคใต้

รูปที่ 2.19 แสดงลักษณะหลังคาทรงปั้นหยา

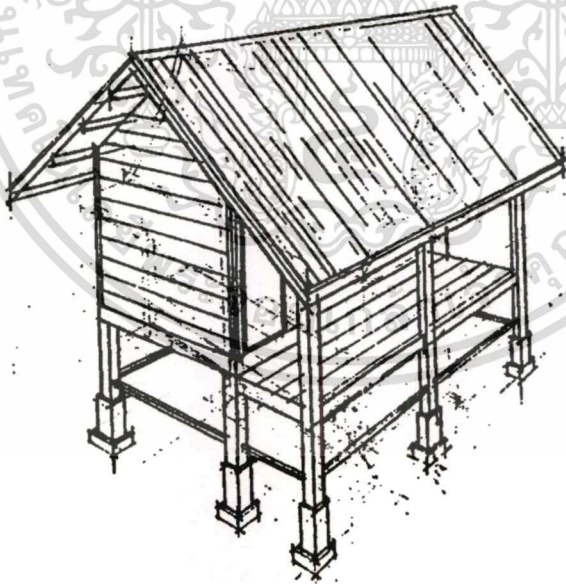
ที่มา : ภิญโญ สุวรรณคีรี. 2537. เรือนไทยภาคใต้

เอกสารนี้เป็นเอกสารส่วนหนึ่งของโครงการแข่งขันเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.20 แสดงลักษณะหลังคาทรงปราสาท

ที่มา : ภิญโญ สุวรรณคีรี. 2537. เรือนไทยภาคใต้

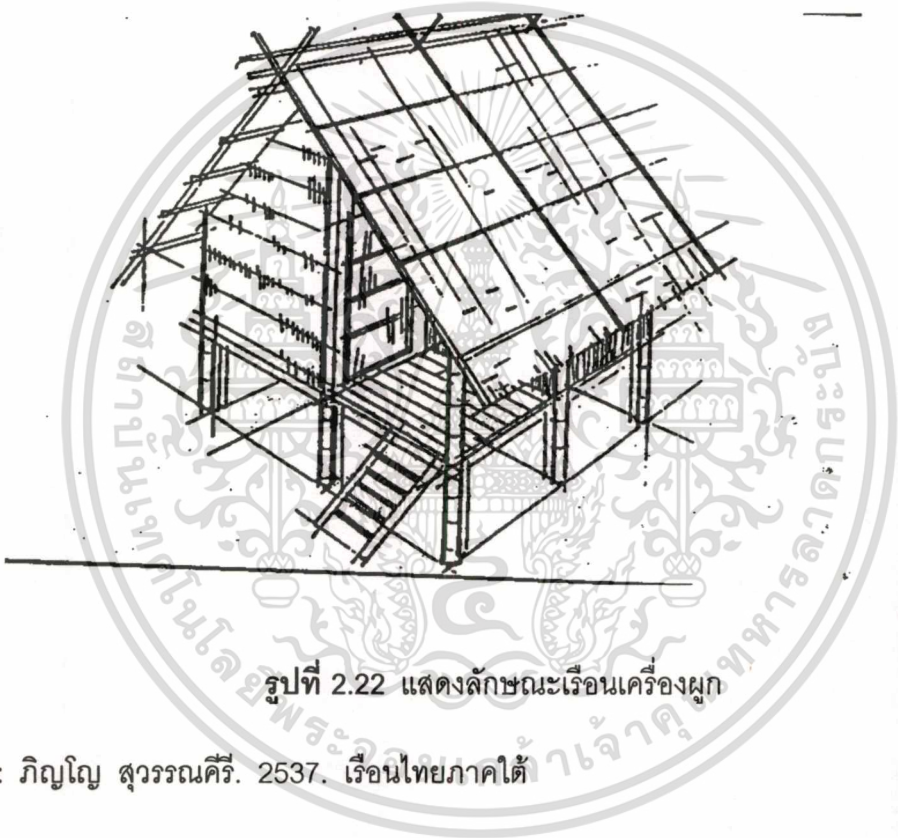
รูปที่ 2.21 แสดงลักษณะหลังคาทรงมณิลา

ที่มา : ภิญโญ สุวรรณคีรี. 2537. เรือนไทยภาคใต้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

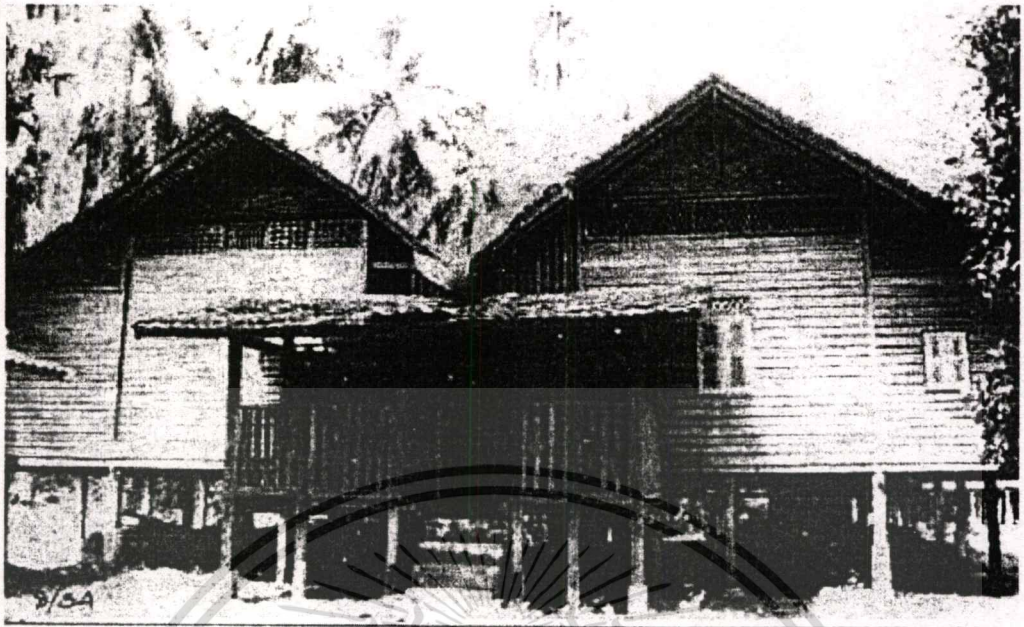
หลังคาทั้ง 3 แบบ จะมีอยู่ทั่วไปเพียงแต่สัดส่วนของหลังคาจะมีทรงกรวดหรือทรงเตี้ยก็ขึ้นอยู่กับช่างก่อสร้างในถิ่นนั้นๆ ขึ้นอยู่กับช่างก่อสร้างในถิ่นนั้นๆ และขึ้นอยู่กับวัสดุของหลังคา เช่น ถ้าใช้กระเบื้องดินเผาหรือกระเบื้องชนมเปี้ยกปูนหรือมุงแฝก จากความลาดชันของหลังคาไม่เท่ากัน ลักษณะของเรือนโดยทั่วไปจะแบ่งออกเป็น

1. เรือนเครื่องผูก
2. เรือนเครื่องสับ
3. เรือนก่ออิฐฉาบปูน

รูปที่ 2.22 แสดงลักษณะเรือนเครื่องผูก

ที่มา : ภิญญา สุวรรณศิริ. 2537. เรือนไทยภาคใต้

รูปที่ 2.23 แสดงลักษณะเรือนเครื่องสับ

ที่มา : มโน พิสุทธิรัตนานนท์ และ ครี้น มณีโชติ. 2535. เรือนไทยภาคใต้

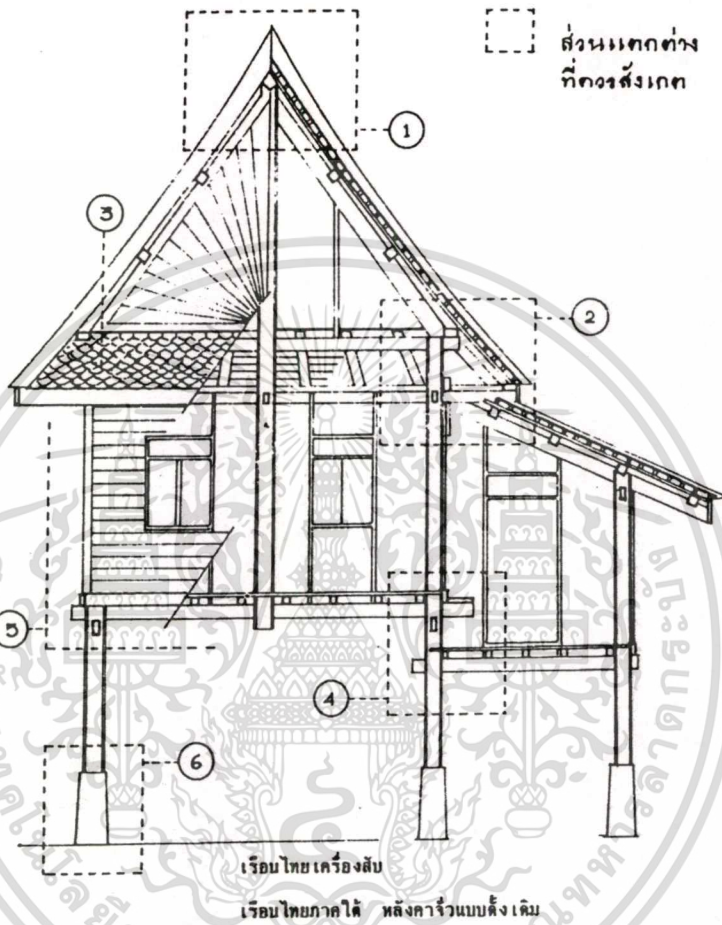

รูปที่ 2.24 แสดงลักษณะเรือนก่ออิฐฉาบปูน

ที่มา : มโน พิสุทธิรัตนานนท์ และ ครี้น มณีโชติ. 2535. เรือนไทยภาคใต้

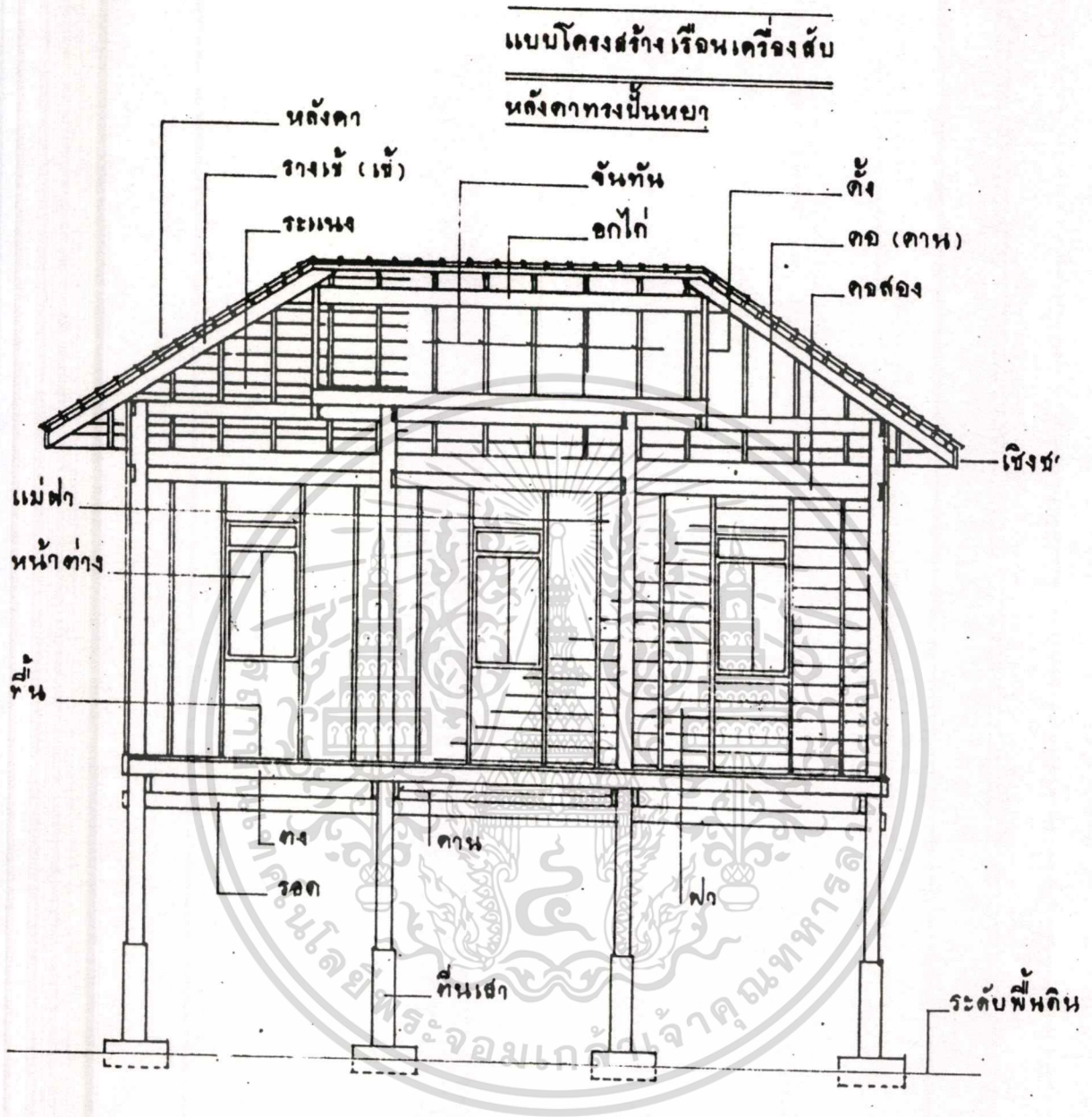
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เรือนเครื่องสับ
เรือนไทยภาคใต้ หลังคาจั่วแบบดั้งเดิม
พบมากแถบภาคใต้ตอนบน และแถบตะวันตก

รูปที่ 2.25 แสดงลักษณะเรือนเครื่องสับหลังคาจั่ว

ที่มา : มโน พิสุทธิรัตนานนท์ และศรีน มณีโชติ. 2535. เรือนไทยภาคใต้

รูปที่ 2.26 แสดงลักษณะเรือนเครื่องสับหลังคาปั้นหย่า

ที่มา : มโน พิสุทธิรัตนานนท์ และครีน มณีโชติ. 2535. เรือนไทยภาคใต้

ลักษณะทั่วไปของเรือนไทยภาคใต้เรือนไทยภาคใต้ จำแนกได้ 2 ประเภท เช่นเดียวกับเรือนไทยทั่วๆ ไปคือเรือนเครื่องผูก และเรือนเครื่องสับ เรือนเครื่องคือ เรือนที่ใช้วิธีประกอบโครงสร้างทั้งหมดด้วยเชือกทั้งหมดด้วยเชือก เถาวัลย์ ซึ่งล้วนแต่หาได้ภายในท้องถิ่น วัสดุที่ใช้ส่วนใหญ่ไม่แปรรูป แต่จะใช้กรรมวิธีผูกยึด สอด สานเรียงร้อยเข้าด้วยกัน นำมาประกอบเป็นเรือนเครื่องผูก ส่วนเรือนเครื่องสับเป็นเรือนที่ปรับปรุงพัฒนามาจากเรือนเครื่องผูก มีวิธีประกอบและปลุกสร้างไม่ว่ากรรมใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โดยเฉพาะส่วนโครงสร้างหรือเครื่องเรือนด้วยการบากเจาะเข้าเดียวใส่สลัก วัสดุที่ใช้ถูกนำมาแปรรูป เพื่อให้ได้ขนาดสัดส่วนเหมาะสมตามต้องการเรือนเครื่องสับเป็นเรือนที่คงถาวร ให้ความปลอดภัย และส่วนใหญ่มีขนาดใหญ่กว่าเรือนเครื่องผูก

สารนุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ (2529 : 3634) เรือนไทยภาคใต้สมัยก่อนนิยมปลูกบ้านเรือน โดดเดี่ยว ไม่นิยมทำระเบียบออกมาทางด้านข้างหรือด้านสกัดเพราะลมมรสุมมักจะพัดพาน้ำฝน สาดเข้าระเบียบทำให้เรือนผุเร็ว ที่ถ่ายทอดแบบเรือนมาจากถิ่นอื่นมาทำเป็นระเบียบหรือมีขาน แล่นระหว่างเรือน 2 หลัง หรือระเบียบข้างหลังเพียงหลังเดียวก็ต้องทำฝากระดานค้ำกันลมพัดเพื่อป้องกัน ฝนสาด

ลักษณะพิเศษของเรือนไทยภาคใต้

สารนุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ เล่มที่ 9 (2529 : 3633) เอกลักษณะอย่างหนึ่งของเรือนไทย ภาคใต้ อันเนื่องแต่ฝนตกชุก และความชื้นคือการไม่ฝังเสาลงในดินแต่จะวางเสาทุกต้นลงบน "ดินเสา" ซึ่งใช้ท่อนไม้เนื้อแข็งหรือก้อนหินหรือหล่อเป็นแท่งซีเมนต์รองรับไว้หรือใช้วิธีบากประกบ ใช้ชื่อ แป และคานบังคับเสาให้ตั้งเข้ารูปแล้วจึงขึ้นตั้ง (เจาะตั้งบนชื่อ) วางจันทัน แปลาน และ เครื่องประกอบอื่นๆ ได้แก่ ตง รอด ระแนง แล้วจึงมุงหลังคา ปูพื้นและกันฝา เครื่องเรือนเหล่านี้ จะช่วยยึดโยงกันเองให้สามารถทรงตัวเรือนทั้งหมดไว้ได้อย่างมั่นคง เหตุที่ไม่ฝังเสาลงในดินเพราะ เมื่อฝนตกชุกสภาพดินยึดหยุ่นมากโอกาสที่เสาจะทรุดมีได้มาก นอกจากนี้พื้นดินที่ชุ่มชื้นด้วย น้ำฝนเป็นที่อยู่ของปลวกและเชื้อราต่างๆ อันจะกัดกร่อนให้เสาผุพังเร็วยิ่งขึ้น การใช้ดินเสารองรับ จะช่วยบรรเทาปัญหาดังกล่าวได้การใช้ดินเสายังช่วยให้เป็นผลดีต่อการเคลื่อนย้ายบ้านด้วย การ ที่ภาคใต้มีพายุจัด และลมแรงฝนชุกเกือบตลอดปีบังคับให้ชาวใต้ปลูกเรือนแบบหลังคาเตี้ย และลาดชันปลายเสาเรือนเอนเข้าหากันเล็กน้อยกันฝากระดานในแนวนอนก็เพื่อไม่ให้ด้านลมมากเกินไป การทำหลังคาให้ลาดเอียงมากก็เพื่อให้ลมปะทะปลายจากหรือห่างกระเบื้องทำให้น้ำฝนตกต้อง หลังคาไหลเร็วและสะเด็ดน้ำเร็ว

นุกูล ชมภูนิช (2530:109)ได้สรุปลักษณะเด่นของเรือนไทยภาคใต้เอาไว้ดังนี้ ลักษณะเด่น ของเรือนไทยภาคใต้ที่เห็นได้ชัด คือ

1. ทำทรงเรือนขนาดไม่สูงนัก
2. เสาเรือนตั้งอยู่บนแท่นหิน
3. ฝาเรือนเป็นฝากระดานตีเกล็ด
4. ทำช่องหน้าต่างแคบๆ
5. หลังคาตีค้ำบันลมแบบหางปลา
6. ต่อชายคาคลุมตัวเรือนกันฝนสาด

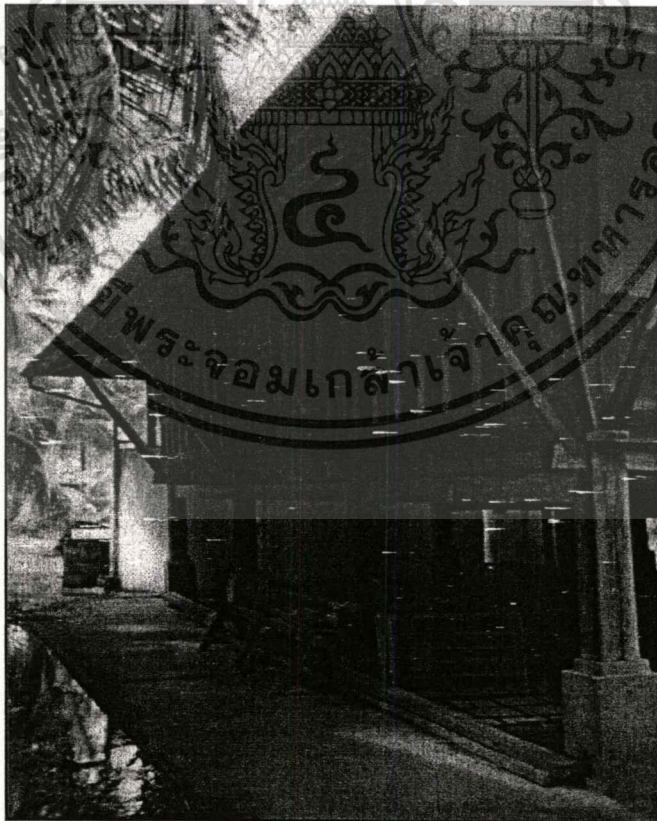
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่มีแผนกกระดานเรียบแล่นหน้าเรือนประธานและประธานหน้าระเบียบโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

8. ได้ถนเวียนประธานยกพื้นสูง พอคคนก้มหัวลอดได้
9. เวียนสามารถไ้คนจำนวนมากเคลื่อนย้ายที่ไปได้

รูปที่ 2.27 แสดงลักษณะเรือนไทยภาคใต้

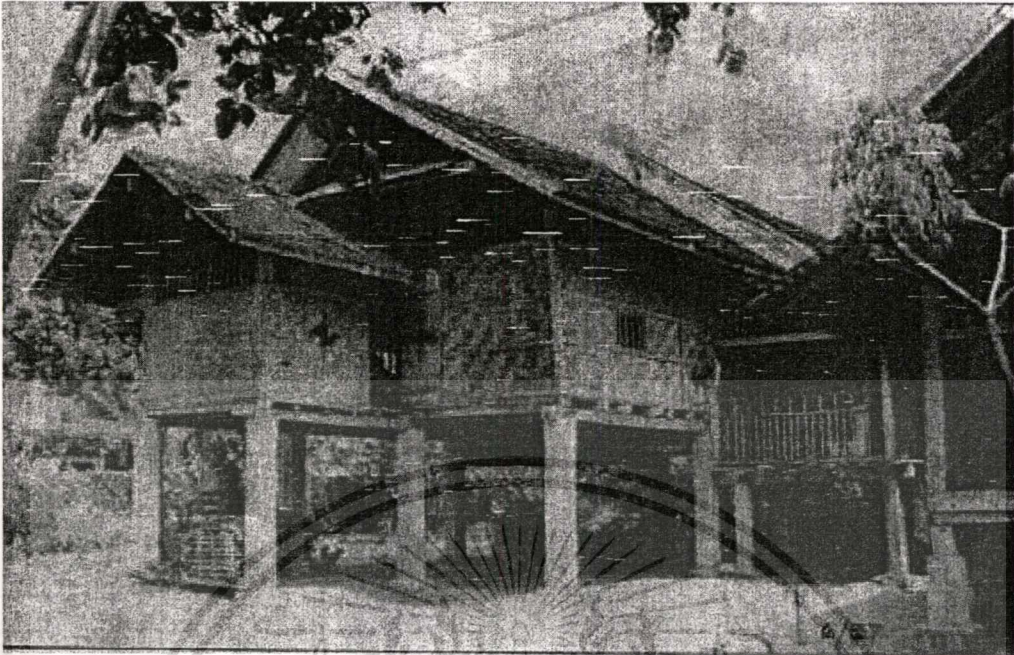
ที่มา : จากการสำรวจ

รูปที่ 2.28 แสดงลักษณะเสาเรือนตั้งอยู่บนแท่นคอนกรีต

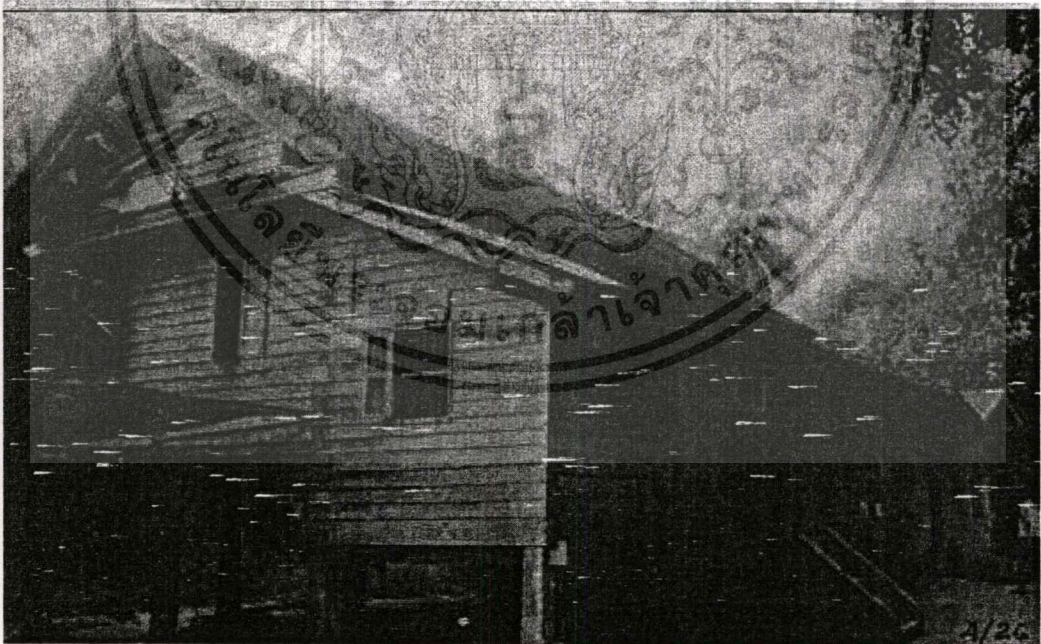
ที่มา : จากการสำรวจ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.29 แสดงลักษณะใต้ถุนเรือนยกพื้นสูงพอคนก้มหัวลอดได้

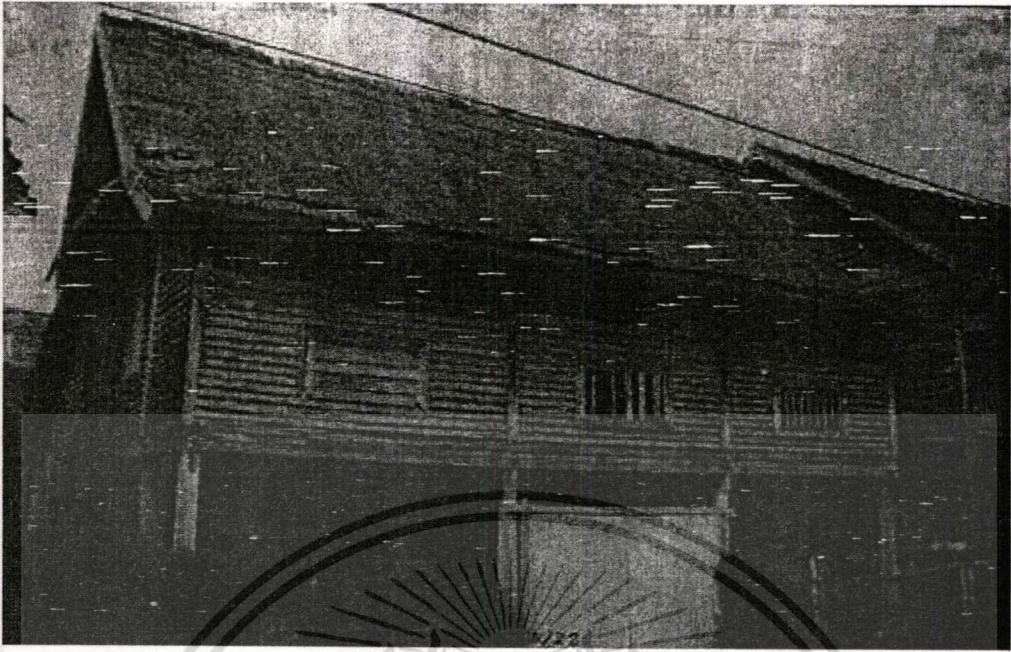
ที่มา : มโน พิสุทธิรัตนานนท์ และ ครั้น มณีโชติ. 2535. เรือนไทยภาคใต้

รูปที่ 2.30 แสดงลักษณะช่องหน้าต่างของเรือนทำช่องหน้าต่างแบบแคบ

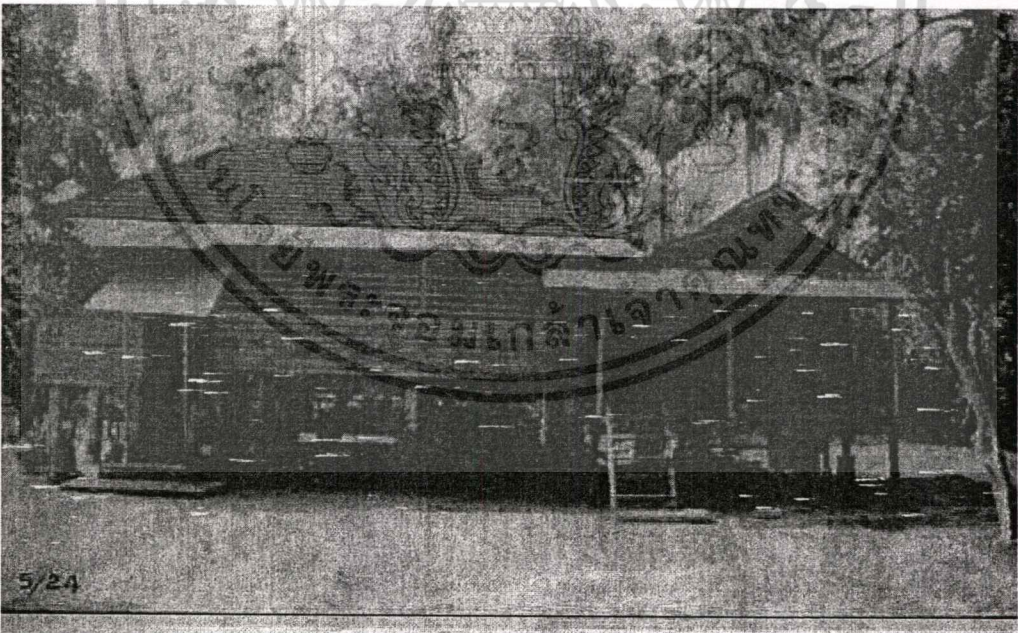
ที่มา : มโน พิสุทธิรัตนานนท์ และ ครั้น มณีโชติ. 2535. เรือนไทยภาคใต้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.31 แสดงลักษณะฝาเรือนเป็นฝากระดานตีเกล็ดแคบ

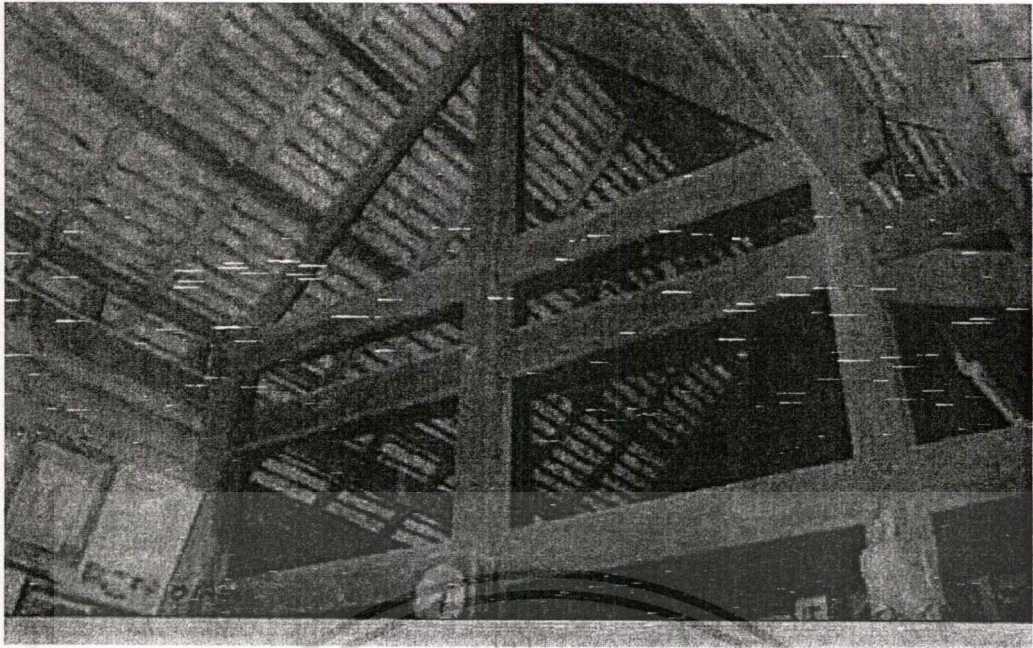
ที่มา : มโน พิสุทธิรัตนานนท์ และ ศรีน มณีโชติ. 2535. เรือนไทยภาคใต้

รูปที่ 2.32 แสดงลักษณะการต่อชายคาคลุมตัวเรือนกันฝนสาด

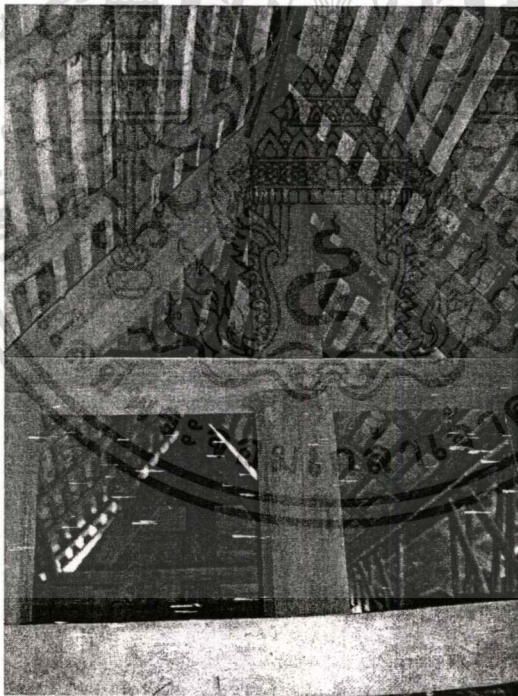
ที่มา : มโน พิสุทธิรัตนานนท์ และ ศรีน มณีโชติ. 2535. เรือนไทยภาคใต้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

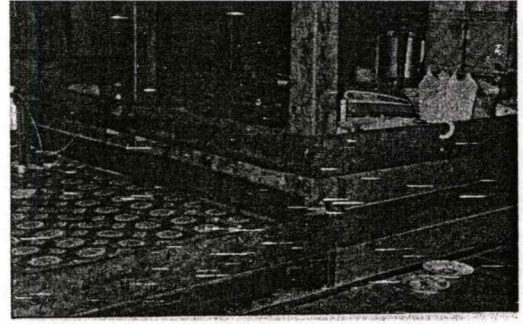
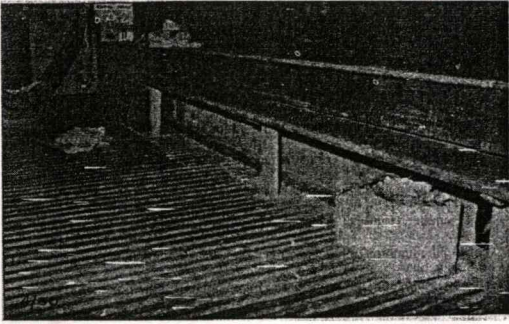
รูปที่ 2.33 แสดงลักษณะโครงสร้างหลังคา

ที่มา : มโน พิสุทธิรัตนานนท์ และ ครีณ มณีโชติ. 2535. เรือนไทยภาคใต้

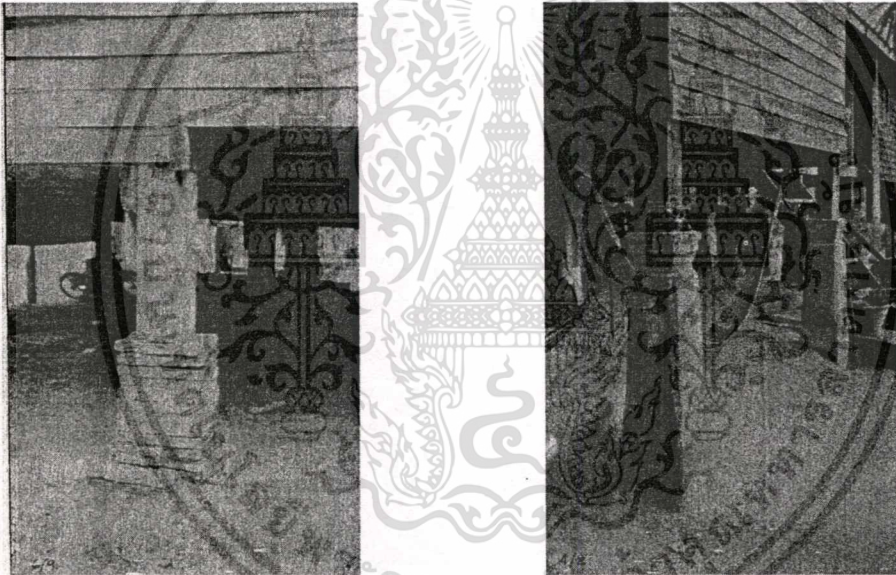
รูปที่ 2.34 แสดงลักษณะโครงสร้างหลังคาที่มา จากการสำรวจ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.35 แสดงลักษณะพื้นเรือน

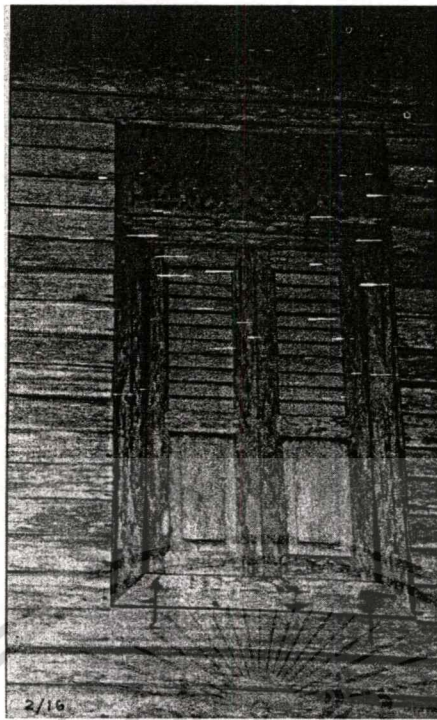
ที่มา : มโน พิสุทธิรัตนานนท์ และ ครี้น มณีโชติ. 2535. เรือนไทยภาคใต้

รูปที่ 2.36 แสดงลักษณะดินเสา

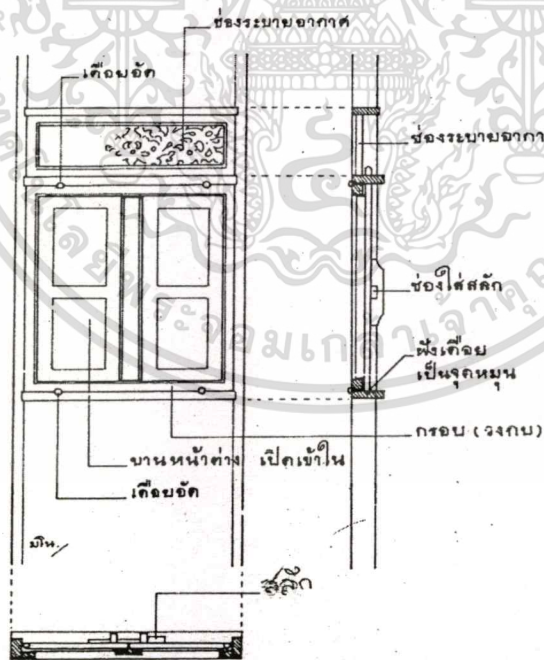
ที่มา : มโน พิสุทธิรัตนานนท์ และ ครี้น มณีโชติ. 2535. เรือนไทยภาคใต้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.37 แสดงลักษณะหน้าต่าง

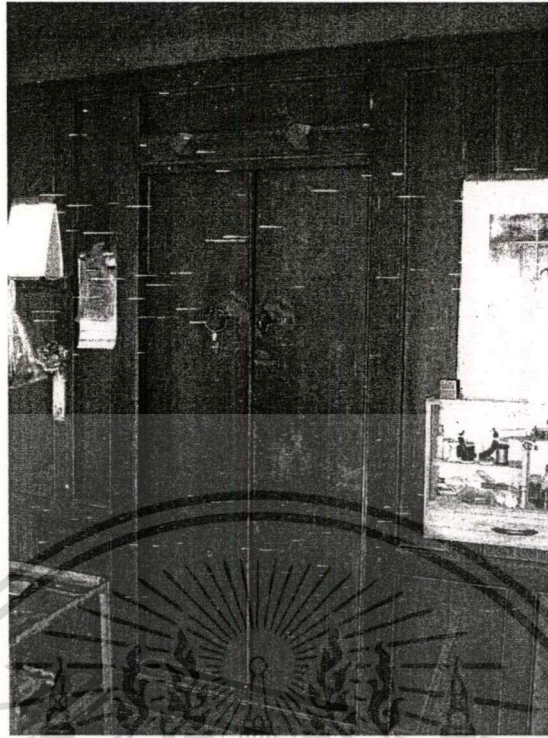
ที่มา : มโน พิสุทธิรัตนานนท์ และ ครีน มณีโชติ. 2535. เรือนไทยภาคใต้

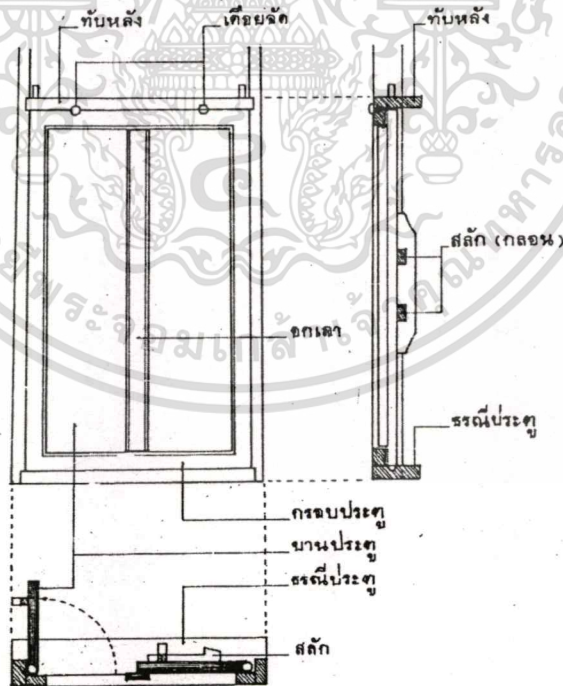
แบบโครงสร้างส่วนประกอบของหน้าต่าง

รูปที่ 2.38 แสดงลักษณะส่วนประกอบหน้าต่าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารลิขสิทธิ์ของสำนักพิมพ์ที่ออกโดยสำนักพิมพ์และไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ที่มา : มโน พิสุทธิรัตนานนท์ และ ครีน มณีโชติ. 2535. เรือนไทยภาคใต้
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2.39 แสดงลักษณะประตู ที่มา จากการสำรวจ

รูปที่ 2.40 แสดงลักษณะส่วนประกอบประตู

ที่มา : มโน พิสุทธิรัตนานนท์ และ ครีน มณีโชติ, 2535, เรือนไทยภาคใต้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์และเผยแพร่เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4 ความหมาย แนวความคิดทฤษฎีในการอนุรักษ์และพัฒนา

2.4.1 ความหมายของคำว่า การอนุรักษ์และพัฒนา ได้มีผู้ให้ความหมายของคำเหล่านี้ไว้หลาย ท่านด้วยกัน เช่น

ประนอม ตันสุขานันท์ (2530:10) ได้ให้ความหมายของคำว่า อนุรักษ์ ไว้ดังนี้

2.4.1.1 การอนุรักษ์ หมายถึง การใช้และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้นอย่างรอบคอบ เพื่อบรรลุความต้องการในอนาคต

2.4.1.2 การอนุรักษ์ หมายถึง การปรับปรุงหรือป้องกันอาคารและบริเวณใกล้เคียงหมู่บ้านหรือเมืองขนาดเล็ก หรืออาจเป็นส่วนหนึ่งของเมืองที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์

2.4.1.3 การอนุรักษ์ หมายถึง การวางแผนการใช้อาคารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม และเทคโนโลยี รวมถึงการดูแลรักษาอาคาร กิจกรรมในอาคารเป็นต้น

2.4.1.4 การอนุรักษ์ หมายถึง การกระทำเพื่อป้องกันการเสื่อมโทรม รวมถึงกิจกรรมอย่างอื่น ๆ ที่ทำเพื่อยืดอายุมรดกทางวัฒนธรรม

2.4.1.5 การอนุรักษ์ หมายถึง การรักษาร่างกายของเมืองเพื่อให้ระบบ เศรษฐกิจ และสังคมดำเนินไปด้วยดี การผ่าตัดเพื่อปรับปรุงระบบการติดต่อ และการสร้างชีวิตใหม่ ในส่วนที่เสื่อมโทรม

2.4.1.6 การอนุรักษ์ หมายถึง การรักษาสິงใดสิ่งหนึ่งให้คงอยู่ในสภาพเดิม ที่มันเป็นอยู่ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ซึ่งวิธีการนี้จะต้องเป็นการทำงานที่ค่อนข้างมาก อยู่ในการทำงานที่ปกติแล้วอาจจะหมายถึง การรักษาสິงใดก็ตามให้อยู่ในสภาพที่ดี โดยการทำนุบำรุงอย่างสม่ำเสมอแต่ต่อเนื่อง อ. ปิ่นราชฎ์ กาญจนรัชฎี(94)

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2515:17-18) ได้ให้ความหมายของคำว่า “พัฒนา” หมายถึง การเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ดีขึ้น ในหนังสือทฤษฎีและแนวคิดในการพัฒนาประเทศ

อมร ๓๓๓๓๓ ได้ให้ความหมายของคำว่า “พัฒนา” ว่า “เป็นการเปลี่ยนระบบที่กระทำการ” หรือกล่าวโดยสรุปจากความหมายหลายๆท่าน คือ ความเจริญก้าวหน้าที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลง สิ่งที่ปรารถนาน้อยให้เป็นสิ่งที่ปรารถนามาก ซึ่งดีกว่าเดิม

2.4.2 แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการอนุรักษ์และพัฒนา

National Trust of Historic Preservation แห่งสหรัฐอเมริกาและนักอนุรักษ์อื่น ๆ ได้มีหลักเกณฑ์อย่างง่าย ๆ คือ “It is better to preserve than repair,better to repair than restore,better to restore than reconstruct.” การรักษาให้คงสภาพเดิมจะดีกว่าการเปลี่ยนแปลง และซ่อมแซม แต่การเปลี่ยนแปลงหรือซ่อมแซมนี้ก็ยิ่งดีกว่าการบูรณะขึ้นมาใหม่ และอย่างไรก็ตาม การบูรณะขึ้นมาใหม่นี้ก็ยิ่งดีกว่าการที่จะสร้างขึ้นมาใหม่ทั้งหมด หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ การที่อาคาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น เมื่ออยู่ใต้เห็นไปใช้ประโยชน์ทางการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ถูกรบกวนน้อยที่สุดจะเป็นสิ่งที่ดีที่สุด และถ้าอาคารได้รับการอนุรักษ์อย่างทันเวลา การซ่อมแซมหรือการเปลี่ยนแปลงอย่างขนาดใหญ่ ก็จะไม่จำเป็น

วีระ โรจน์พจนรัตน์ (2540:1-11) ได้กล่าวถึง ความเป็นมาของแนวคิดในการอนุรักษ์และพัฒนามรดกทางวัฒนธรรม ที่เป็นสถาปัตยกรรม ซึ่งเป็นที่ยอมรับในประเทศต่างๆ และวิธีการดำเนินการในการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม ไว้ดังนี้

ความเป็นมาและพัฒนาการการอนุรักษ์สงวนรักษา ตามการปฏิบัติเชิงกายภาพ ได้ถูกเรียกรวมว่าเป็นการบูรณะปฏิสังขรณ์ (Restoration) แนวความคิดในปัจจุบัน การบูรณะซึ่งหมายถึงการทำให้โบราณสถานคืนสภาพสู่ลักษณะที่เคยปรากฏในอดีตและสามารถทำให้มัน เป็นส่วนที่เข้ากันได้กับโลกปัจจุบัน ได้มีการประกาศนิยามขึ้นเป็นหลักการเป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ.2337 ในการประชุมแห่งชาติที่ประเทศฝรั่งเศส และต่อจากนั้นวิธีการในการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม ตามแนวคิดต่างๆ ได้เกิดขึ้นต่อเนื่องกันมา

ช่วงปี พ.ศ. 2353-2373 ถือหลักการปกครองขึ้นใหม่จากของเดิม และทำเลียนแบบส่วนที่ขาดหายไป หลังจากที่มีการประกาศนิยามของการบูรณะขึ้นในประเทศฝรั่งเศสแล้ว ในปี พ.ศ. 2343 แนวคิดแรกในการบูรณะได้เกิดขึ้น โดยถือหลักการนำส่วนประกอบของโบราณสถาน ที่หล่นเกลื่อนกลาดอยู่มาประกอบใหม่ และ/หรือส่วนประกอบของโบราณสถานที่ขาดหายไปก็ให้มีการทำเลียนแบบขึ้น (Reproduction) ทั้งนี้ให้เน้นที่จะก่อให้เกิดความแตกต่าง โดยชัดเจนระหว่างของเดิมกับส่วนประกอบใหม่ที่ทำเลียนแบบขึ้น การบูรณะโบราณสถานต่างๆ ในขณะนั้นได้กระทำตามวิธีการนี้อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การบูรณะโบราณสถานสมัยคลาสสิกที่ กรุงโรม ประเทศอิตาลี

ปี พ.ศ. 2373-2413 "Stylistic" Restoration ได้แก่การซ่อมแซม อาคารสถาปัตยกรรม ตามสมัยนิยมให้มีความสมบูรณ์ ด้วยการเน้นการบูรณะ "ให้เป็นสไตล์เดียวกัน" ตัวอย่างการบูรณะตามวิธีนี้ เช่น วิหารนอตเตรอดาม (Notre Dame) ในกรุงปารีส ตามแนวความคิดแบบนี้ สถาปัตยกรรมแต่ละแห่งไม่อาจมีลักษณะเฉพาะของตัวเอง แนวคิดดังกล่าวนี้ก่อให้เกิดการก่อสร้างเพื่อตัดแปลงและต่อเติมอย่างขนานใหญ่ ทำให้อาคารต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไปในรูปแบบเดียวกัน

ปี พ.ศ. 2393 "Romantic" Restoration แนวความคิดนี้เกิดขึ้นในประเทศอังกฤษ ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากแนวคิดแบบโรแมนติกที่กำลังเกิดขึ้นในขณะนั้น ซึ่งแทนที่จะมีการดำเนินการอย่างรุนแรงในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบอาคารในขณะบูรณะ กลับเห็นว่าควรที่จะเคารพ สถาปัตยกรรมในรูปแบบที่มีมันเป็นอยู่ สถาปัตยกรรมในอดีต แม้จะเป็นซากผุพัง ก็มีค่าเฉพาะในตัวเองและแสดงถึงความต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน จึงสมควรให้มีความจริงจังต่อสถาปัตยกรรมเหล่านั้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปี พ.ศ. 2423-2433 Historical Restoration ซึ่งมี Luca Beltrami เป็นผู้สนับสนุนและนำมันมาใช้ โดยยึดถือการดำเนินการอย่างกว้างขวางต่อสถาปัตยกรรม แต่เป็นไปในรูปแบบของการคาดเดาว่า อาคารนั้น ๆ ควรจะเป็นเช่นใดในอดีต (โดยศึกษาจากตัวอย่างอาคารที่คล้ายคลึงกัน แล้วนำแบบอย่างนั้นมาใส่ในอาคารที่จะทำการปฏิสังขรณ์ แนววิธีการนี้จะต่างจากการปฏิสังขรณ์แบบ "Stylistic" ตรงที่แบบ "Stylistic" ไม่สนใจว่าโบราณสถานนั้นเดิมเป็นโบราณสถานสไตล์ใด แต่จะเปลี่ยนให้เป็นไปในสไตล์ที่ตนเลือกให้หมด)

ปี พ.ศ. 2426 Camillo Boito ได้ประกาศหลังการบูรณะ ซึ่งเป็นแนวคิดนี้ยึดถือจนปัจจุบัน โดยมีสาระ 4 ประการคือ

1. สถาปัตยกรรมนั้น นอกจากจะมีคุณค่าสำหรับการศึกษาแล้ว ยังเป็นหลักฐานแสดงประวัติศาสตร์ของชาติและประชาชน จึงสมควรได้รับการเคารพ การทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นบนสถาปัตยกรรม ย่อมเป็นการหลงงวและเป็นการกระทำที่ผิด
2. สถาปัตยกรรม ควรได้รับการเสริมสร้างความแข็งแรงมากกว่าการซ่อมแซม และการซ่อมแซมมากกว่าการปฏิสังขรณ์ การเพิ่มเติมโดยทำเป็นของใหม่ ควรหลีกเลี่ยง
3. หากการต่อเติม มีความจำเป็นเพื่อความแข็งแรงของอาคาร หรือเพื่อความจำเป็นอื่นใด การกระทำนั้นให้อยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่ยังพอ ลักษณะและวัสดุที่ใช้ต่อเติมควรแตกต่างจากของเดิม แต่รูปลักษณะของอาคารดั้งเดิมยังสามารถดำรงไว้ได้
4. ส่วนต่อเติมที่เกิดขึ้นในยุคสมัยต่าง ๆ ถือเป็นส่วนของสถาปัตยกรรมนั้นให้ทิ้งรักษาไว้ ยกเว้นจะเป็นการปกปิด หรือทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบของอาคารนั้น

ปี พ.ศ. 2474 Athen Carter หลักการของ Boito ต้องใช้เวลาถึง 48 ปี จึงเป็นที่ยอมรับในการประชุมนานาชาติ ด้านการบูรณะปฏิสังขรณ์ที่ กรุงเฮเธนส์ เมื่อ ปี พ.ศ.2474 ทฤษฎีการที่ออกในการประชุมนั้น นอกเหนือจากการยอมรับหลักการทั้งหมดของ Boito แล้ว ยังได้มีการเสนอแนะว่าสมควรให้มีการบำรุงรักษาสถาปัตยกรรมเป็นประจำ และควรใช้เทคนิคและระบบงานก่อสร้างที่ทันสมัยที่สุดในการบูรณะปฏิสังขรณ์

ปี พ.ศ. 2475 "Scientific" Restoration ปีถัดมา G.Giovannoni ได้ขยายหลักการดังกล่าว และตั้งเป็นทฤษฎีการบูรณะ เช่น วิทยาศาสตร์ เพื่อการยืดอายุของสถาปัตยกรรมให้ยืนยาวมากขึ้น วิธีการนี้อาศัยความรู้ ด้านชีวเคมี และฟิสิกส์เข้ามาช่วย เช่นการนำเอาวัสดุเดิมที่เปื่อย เข้าไปปฏิบัติการในห้องวิทยาศาสตร์ เมื่อแข็งแรงแล้วก็นำกลับมาไว้ที่เดิม โดยไม่ใช้วัสดุทดแทน

ปี พ.ศ. 2488 "Critical" Restoration การปฏิสังขรณ์ "เชิงวิกฤต" เกิดขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นการผสมผสานบูรณะแนวคิดต่าง ๆ ในการรักษาสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าให้มีเนื้อแท้ดั้งเดิมมากที่สุด ไม่มีกฎตายตัวว่าวิธีการใดเหมาะสมกับอาคารประเภทใด แต่ให้พยายามหาแนวทางหลายๆ วิธี มารักษาเพื่อแก้ดั้งเดิมมากที่สุด อย่างไรก็ตามโดยหลักการแล้ว การบูรณะปฏิสังขรณ์จะต้องคงรูปแบบเดิมที่มีคุณค่าเป็นหลัก

ปี พ.ศ. 2507 ICOMOS Standard ในการประชุมนานาชาติ สำหรับสถาปนิกและนักเทคนิค เพื่อการอนุรักษ์สถานที่เมืองเวนิส ประเทศอิตาลี ในปี พ.ศ. 2507 ซึ่งจัดโดยสภาการโบราณสถาน ระหว่างประเทศ (ICOMOS) หลักในการอนุรักษ์โบราณสถานได้ถูกสร้างขึ้นจาก พื้นฐานของ กฎบัตรแห่งกรุงเอเธนส์ ซึ่งกฎบัตรเรียกว่า (กฎบัตรสากลแห่งเมืองเวนิซ) (Venice Charter) เนื้อหาของที่กำหนดในกฎบัตรดังกล่าว เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป แม้ว่าจะหลายประเทศจะได้นำมาจัดทำหลักเกณฑ์ ในการบูรณะโบราณสถานเป็นการเฉพาะของประเทศนั้นๆ ก็ตาม แต่ส่วนใหญ่ก็ ยึดตามแนวและข้อกำหนดของ Venice Charter เป็นส่วนใหญ่

กฎบัตรสากลแห่งเมืองเวนิซ ว่าด้วยการสงวนรักษา และบูรณะอนุสรณ์สถาน และแหล่ง ที่ตั้ง (International Charter for the Conservation and Restoration Monuments and Sites)

อนุสรณ์สถานประวัติศาสตร์ที่ตกทอดกันมาหลายชั่วอายุคนนั้น มีเรื่องของอดีตประจวบอยู่ บรรดาอนุสรณ์สถานที่ยังเหลือจนปัจจุบันนั้น ก็เป็นพยานหลักฐานของจารีตประเพณีที่มีมาหลาย ยุคหลายสมัย เมื่อมนุษยชาติเพิ่มความสำนึกในอันหนึ่งอันเดียวกันของคุณค่าของมนุษย์ และถือ ว่าอนุสรณ์สถานเหล่านั้นคือ มรดกส่วนกันจึงเป็นที่ยอมรับกันว่าจะต้องมีความรับผิดชอบร่วมกัน ในการป้องกันมรดกดังกล่าว ไว้เพื่อลูกหลานในอนาคต ฉะนั้นจึงเป็นหน้าที่ของเราที่จะสืบทอด ต่อไปให้ลูกหลาน ซึ่งความอุดมอย่างเต็มที่ของความ เป็นของแท้

จำเป็นที่จะต้องตกลงกันในหลักที่เป็นแนวทางในการสงวนการรักษาและบูรณะโบราณสถาน และกำหนดไว้ให้เป็นมาตรฐานสากล โดยแต่ละประเทศต้องรับผิดชอบในการนำไปประยุกต์ใช้ให้ อยู่ในกรอบวัฒนธรรมและจารีตประเพณีของตน ด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์ที่มีมูลพื้นฐานนี้เป็น ครั้งแรก กฎบัตรเอเธนส์ ปี พ.ศ. 2474 (ค.ศ.1931) ได้ช่วยพัฒนาความเคลื่อนไหวระหว่างชาติให้ แผ่กว้างออกไป ซึ่งก่อรูปขึ้นเป็นเอกสารแห่งชาติ และก่อให้เกิดงานของสภาพิพิธภัณฑระหว่างชาติ และองค์การศึกษาสหประชาชาติ ต่อมาองค์การหลังนี้ ได้ก่อตั้งศูนย์ระหว่างชาติ เพื่อการศึกษา เรื่องการสงวนรักษา และบูรณะสมบัติทางวัฒนธรรมขึ้น ความสำนึก และการศึกษาวิเคราะห์มากขึ้น นำไปสู่ปัญหาที่เกิดขึ้นซับซ้อนและผันแปรมากอย่างไม่ขาดสาย จึงถึงเวลาแล้วที่จะพิจารณา ตรวจสอบกฎบัตรใหม่ เพื่อที่จะได้ศึกษาหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องโดยตลอด และขยายขอบเขตออกไป ในเอกสารฉบับใหม่

ฉะนั้น ในการประชุมสภาระหว่างชาติ แห่งสถาปนิกและเจ้าหน้าที่เทคนิค ด้านอนุสรณ์สถาน ประวัติศาสตร์ ครั้งที่ 2 ณ นครเวนิซ ระหว่างวันที่ 25-31 พฤษภาคม 2507 (ค.ศ.1964) ที่ประชุม ได้ลงมติเห็นชอบในข้อความต่อไปนี้

1. คำจำกัดความ

มาตราที่ 1 ความหมายของอนุสรณ์สถานและแหล่งประวัติศาสตร์นั้น มีครอบคลุมแต่ งานก่อสร้างทางสถาปัตยกรรมอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังมีหมายถึงสถานที่ตั้งของเมืองหรือชนบท ซึ่ง พบพยานหลักฐานของอารยธรรมอย่างหนึ่งอย่างใด เป็นพิเศษและหลักฐานของความ

เจริญก้าวหน้าที่สำคัญ หรือของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ในอดีตมีความสำคัญทางวัฒนธรรม ขึ้นเมื่อกาลเวลาล่วงไปอีกด้วย

มาตราที่ 2 การสงวนรักษาและบูรณะอนุสรณ์สถาน จะต้องอาศัยวิทยาการและเทคนิคที่ปรับปรุง ซึ่งอาจช่วยในการพินิจศึกษาและคุ้มครองมรดกทางสถาปัตยกรรมได้

2. การสงวนรักษา

มาตรา 4 การสงวนรักษาอนุสรณ์สถานนั้นจำเป็นต้องปฏิบัติให้เป็นงานถาวร

มาตรา 5 การสงวนรักษาอนุสรณ์สถานมักจะทำได้ง่ายสะดวก โดยการนำอนุสรณ์สถานมาใช้เพื่อจุดประสงค์ที่จะให้เป็นประโยชน์ทางด้านสังคมบ้างประการ แม้ประโยชน์ดังกล่าวจะเป็นที่ปรารถนา แต่จะต้องไม่มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์กึ่งอนุญาตให้ทำได้ หากได้ปฏิบัติภายใน ข้อจำกัดเหล่านี้

มาตรา 6 การสงวนรักษาอนุสรณ์สถาน หมายถึง การสงวนรักษาสิ่งแวดล้อมของเดิมไว้ซึ่งไม่เกินสัดส่วน หากเป็นสิ่งแวดล้อมที่อนุสรณ์สถานตั้งอยู่ การเคลื่อนย้ายอนุสรณ์สถานไปทั้งหมด หรือเพียงบางส่วนนั้นไม่อนุญาตให้ทำได้ ยกเว้นในกรณีที่จำเป็น ทำเพื่อการคุ้มครองป้องกันอนุสรณ์สถานนั้น หรือมีเหตุผลที่ต้องทำเพื่อประโยชน์อันสำคัญยิ่งในระดับชาติ หรือนานาชาติ

มาตรา 7 อนุสรณ์สถานนั้นไม่สามารถแยกออกจากประวัติศาสตร์ ซึ่งมีอนุสรณ์สถานนี้เป็นพยานอยู่ หรือแยกจากสิ่งแวดล้อมที่อนุสรณ์สถานตั้งอยู่ การเคลื่อนย้ายอนุสรณ์สถานไปทั้งหมด หรือเพียงบางส่วนอนุญาตให้ทำไม่ได้ ยกเว้นในกรณีที่จำเป็นเพียงวิธีเดียวที่จะต้องสงวนรักษาสิ่งเหล่านี้ไว้ได้อย่างแน่นอน

มาตรา 8 บรรดาชิ้นประติมากรรม จิตรกรรม หรือมณฑานศิลป์ ซึ่งเป็นส่วนประกอบสำคัญของอนุสรณ์สถาน การเคลื่อนย้ายออกจากพื้นที่อนุสรณ์สถานนั้นควรจะทำได้ในกรณีเดียว คือ นำไปบูรณะซ่อมแซมหรือสงวนรักษา หากพิจารณาเห็นว่าเป็นเพียงวิธีเดียวที่จะรักษาสิ่งเหล่านี้ไว้ได้แน่นอน

3. การบูรณะ

มาตรา 9 กรรมวิธีการบูรณะเป็นงานที่จะต้องการความชำนาญอย่างสูงในการปฏิบัติ จุดมุ่งหมายก็เพื่อสงวนรักษาและแสดงให้เห็นคุณค่าทางสุนทรีย์ และทางประวัติศาสตร์ของอนุสรณ์สถานโดยยึดถือวัตถุตั้งเดิม และเอกสารอันเชื่อถือได้เป็นหลักการบูรณะนั้นจะต้องยุติลง ณ จุดที่จะต้องเริ่มใช้และกรณีงานบูรณะที่ทำพิเศษออกไปโดยไม่จำเป็นนัก จะต้องแตกต่างเห็นชัดจากองค์ประกอบสถาปัตยกรรม และให้มีเครื่องหมายประทับแจ้งเวลาที่บูรณะ ในการบูรณะไม่ว่าจะกรณีใดก็ตาม สิ่งที่จะต้องมาก่อนและจะต้องติดตามภายหลังด้วย คือ การศึกษาอนุสรณ์สถานทั้งในแง่โบราณคดีและประวัติศาสตร์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มาตรา 10 เห็นว่าเทคนิคที่ใช้สืบกันมานั้นไม่เหมาะสมในการบูรณะอนุสรณ์สถานเพื่อให้มั่นคง ย่อมใช้เทคนิคสมัยใหม่วิธีใดเข้าช่วยในการสงวนรักษาและการสร้างได้ หากประสิทธิภาพของวิธีนั้นๆ มีข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ยืนยัน และพิสูจน์แล้วด้วยโดยประสบการณ์

มาตรา 11 จักต้องยึดถือเคารพสิ่งที่จะช่วยให้ทราบแบบก่อสร้างทุก ๆ สมัย ของอนุสรณ์สถานนั้นๆ เพราะเอกภาพของแบบก่อสร้างมิใช่มุ่งหมายของการบูรณะ เมื่ออาคารแห่งใดรวมงานสมัยต่าง ๆ สร้างทับกันไว้ การเผยให้เห็นสิ่งก่อสร้างที่อยู่ชั้นล่างย่อมทำได้ เฉพาะกรณีพิเศษเท่านั้นและเมื่อสิ่งที่เคลื่อนย้ายออกมีคุณค่าน้อย และวัตถุที่เคยให้ทราบคุณค่ายิ่งในโบราณคดี และทางสุนทรียะ และสภาพการสงวนรักษาดีพอที่จะทำเช่นนั้นได้ การประเมินคุณค่าสำคัญของส่วนประกอบที่เกี่ยวข้องและการตัดสินใจว่า สิ่งใดอาจจะถูกทำลายนั้น จะมอบให้บุคคลผู้รับผิดชอบงานนั้นแต่ผู้เดียวไม่ได้

มาตรา 12 การสร้างแทนส่วนที่ขาดหายไปนั้นจะต้องครบบริบูรณ์ กลมกลืนเข้ากับส่วนใหญ่ทั้งหมด แต่ในขณะเดียวกัน จะต้องมองเห็นได้ชัดเจนว่า ต่างจากของเดิมเพื่อบูรณะนั้นจะได้ไม่เป็นการปลอมหลักฐานทางศิลปกรรมหรือทางประวัติศาสตร์

มาตรา 13 ไม่อนุญาตให้มีการต่อเติม นอกเสียจากว่าการต่อเติมนั้น ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ส่วนที่น่าสนใจของอาคาร สิ่งแวดล้อมที่สืบกันมา บริเวณสมดุลขององค์ประกอบและความสัมพันธ์

4. สถานที่ทางประวัติศาสตร์

มาตรา 14 สถานที่ตั้งของอนุสรณ์สถาน จะต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ เพื่อป้องกันให้อยู่ในสภาพที่มั่นคงแข็งแรง และเพื่อให้เรียบร้อยไม่กรุงรัง และอยู่ในสภาพที่เหมาะสม งานสงวนรักษาและบูรณะ ซึ่งดำเนินอยู่ในสถานที่ดังกล่าว ควรจะต้องยึดหลักการ ซึ่งกำหนดไว้ในมาตราดังกล่าวข้างต้น

การขุดค้น

มาตรา 15 การขุดค้นจะต้องดำเนินไปตามมาตรฐานทางวิทยาการและตามข้อเสนอแนะที่นิยมสากล ใช้ในกรณีที่มีการขุดค้นทางโบราณคดี ซึ่งองค์การศึกษา สหประชาชาติ ได้ตราขึ้นเมื่อ พ.ศ.2499 (ค.ศ.1956)

5. เอกสารสิ่งพิมพ์

มาตรา 16 งานทั้งปวงที่เกี่ยวกับการรักษา การบูรณะหรือการขุดค้น จะต้องจัดทำเอกสารที่มีความถูกต้อง ในรูปของรายงานแบบวิเคราะห์ และวิจารณ์รวมทั้งภาพประกอบ ซึ่งเป็นภาพถ่ายเส้นและภาพถ่าย (ในเอกสารนั้น) จะต้องรวมงานปฏิบัติทุกขั้นตอนของงานแล้ว ผ่านงานเสริมความมั่นคง การปรับปรุงจัดบริเวณ และการประกอบให้สมบูรณ์ รวมทั้งเทคนิคและแบบแผนที่ได้

เอกสารที่พิมพ์ขึ้นนี้สำหรับใช้ในการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นอกจากนี้ โอบาส วัลลิภากร ได้เสนอหลักการในการอนุรักษ์โบราณสถาน ไว้ในการสัมมนา เรื่อง เอกลักษณ์สถาปัตยกรรมในประเทศ (โอบาส วัลลิภากร, การอนุรักษ์สถาปัตยกรรมไทย : ,112)

1. ให้ความสำคัญต่อการคงทนต่อไปเป็นอันดับแรก
2. ปฏิสังขรณ์อย่างมั่นใจเป็นอย่างแรกและทุกจุด ต้องมีเหตุผลที่แน่นอนในการซ่อม
3. ยึดถือแนวความคิดเดิมเป็นหลัก อย่าใช้ทัศนคติของสมัยปัจจุบัน
4. ให้ใช้ตัวโบราณเอง เป็นตัวกำหนดแนวทางอนุรักษ์
5. รักษาคุณค่าทางศิลปะ และคุณค่าทางประวัติศาสตร์ลงไป จนถึงรายละเอียดทุกชั้นตอน
6. ยอมรับความเป็นสิ่งอนุสรณ์ และรับสภาพที่คงเหลืออยู่
7. ซ่อมแซมด้วยวิธีการสร้างเดิม ใช้ความคิดสมัยใหม่ต่อเมื่อจำเป็นเท่านั้น
8. ถ้าจำเป็นต้องเสริมต่อต้องทำให้ชัดว่าไม่ใช่ของเก่าที่ทำในยุคเดียวกัน
9. ให้ความรู้ในการช่างที่ทันสมัยที่สุด สำหรับการเสริมสร้างความมั่นคง
10. งานที่มีการขุดหรือรื้อถอน ต้องสร้างย้อนกลับให้คงอยู่ในสภาพเดิม
11. จัดทำหลักฐานอธิบายการดำเนินงานอนุรักษ์ ทุกระยะพร้อมถ่ายภาพประกอบ

นอกจากนี้ วีระ โรจน์พจนรัตน์ ได้เสนอวิธีการในการสงวนรักษาสถาปัตยกรรม และสถานที่ทางวัฒนธรรม (วีระ โรจน์พจนรัตน์ : ,การอนุรักษ์สถาปัตยกรรม, 9-11)

ในการอนุรักษ์สงวนรักษาสถาปัตยกรรม การดำเนินการอาจปฏิบัติในระดับและวิธีการต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับสภาพของอาคาร และสถานที่แต่ละแห่งเป็นสำคัญ ซึ่งสามารถจำแนกได้ดังนี้

การคุ้มครองป้องกัน (Protection) คือ การดำเนินการหรือกระบวนการในการใช้มาตรการต่าง ๆ อย่างเหมาะสมเพื่อให้เกิดผล ในการคุ้มครองและป้องกันสภาพทางกายภาพ ของโบราณสถานให้ปลอดภัย รอดพ้นจากการเสื่อมสภาพ การถูกทำลาย ซึ่งรวมไปถึงการถูกทำลายโดยสภาพแวดล้อม เช่น การวางแผนจัดทำพื้นที่กันชน (Buffer Zones) เพื่อให้สามารถป้องกันตัวสิ่งก่อสร้าง และสภาพแวดล้อมของสถาปัตยกรรมได้สมบูรณ์ ในการคุ้มครองป้องกันนี้ จะมุ่งเน้นในเรื่องกฎหมาย กฎเกณฑ์ และข้อกำหนดต่าง ๆ ที่จะประคับประคองการป้องกันการถูกทำลายต่างๆ ซึ่งจะช่วยเป็นแนวทางสำหรับการปฏิบัติที่ถูกต้อง ซึ่งจะสร้างขึ้นควบคู่กับการให้อำนาจในการลงโทษ

การบำรุงดูแลรักษา (Maintenance) ในมาตรการเป็นวิธีการ ให้โบราณสถานคงอยู่ในสภาพที่เคยเป็นอยู่ โดยมุ่งเน้นในเรื่องของการตรวจตราอย่างสม่ำเสมอ และการบำรุงรักษาแบบหมุนเวียนและแบบประจำ นอกจากนี้ยังรวมถึงการซ่อมแซมเล็ก ๆ น้อย ๆ

การอนุรักษ์ทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Conservation) ได้แก่ การดำเนินการที่นำความรู้ และผลการวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ มาปรับใช้เพื่อการอนุรักษ์และสงวนรักษาสถาปัตยกรรม ซึ่งจะมีผลอย่างมากในการคงคุณค่า และความเป็นของแท้ดั้งเดิมของวัสดุก่อสร้างและรูทรงและส่วนประกอบต่าง ๆ ของสถาปัตยกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การเสริมความมั่นคงแข็งแรง (Consolidation) หมายถึง กระบวนการใช้มาตรการที่เหมาะสม เพื่อให้อาคารที่มั่นคงแข็งแรง สามารถทนต่อการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศได้ สืบต่อไป หรือทำให้เกิดความสมบูรณ์ทางโครงสร้าง การดำเนินการ วิธีการนี้ที่ปฏิบัติโดยทั่วไป ได้แก่ การเสริมความมั่นคงของส่วนรากฐาน และส่วนโครงสร้างภายในของตัวโบราณสถานที่ไม่แข็งแรงปลอดภัย ให้มีความแข็งแรงมั่นคงยิ่งขึ้น ทั้งนี้ รูปทรงตามที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันจะต้องคงไว้โดยไม่มีเปลี่ยนแปลง

การบูรณะปฏิสังขรณ์ (Restoration) หมายถึง การกระทำหรือกระบวนการในการทำให้รูปทรงหรือรายละเอียดต่าง ๆ ของสถาปัตยกรรม รวมทั้งสถานที่ตั้งกลับมาปรากฏให้เห็น เช่นที่เคยเป็นในอดีต วิธีการปฏิบัตินี้อาจเป็นการต่อเติมที่สร้างขึ้นภายหลังออก หรือเป็นการเสริมทดแทนส่วนดั้งเดิมที่ขาดหายไปก็ได้ ซึ่งวัตถุประสงค์ของการบูรณะปฏิสังขรณ์ ไม่เพียงแต่จะเพื่ออนุรักษ์ความสมบูรณ์ของสถาปัตยกรรมเท่านั้น แต่ยังจะทำให้เห็นคุณค่าทางวัฒนธรรมชัดเจนขึ้น ซึ่งการบูรณะปฏิสังขรณ์มักเป็นกระบวนการพิเศษและสำคัญบนพื้นฐานของการคาดคะเน

การสร้างรูปแบบขึ้นใหม่ (Reconstruction) หมายถึง การสร้างใหม่อีกครั้ง ซึ่งการดำเนินการนี้อาจใช้วัสดุเก่าหรือใหม่ หรือทั้งสองอย่าง ซึ่งการดำเนินการจะต้องขึ้นอยู่กับ ความถูกต้องของข้อมูล และหลักฐานทางด้านโบราณคดี และสถาปัตยกรรมที่ชัดเจน ไม่ใช่มาจากการเดาหรือคาดคะเน การสร้างขึ้นใหม่เป็นวิธีการที่เหมาะสม ในกรณีที่เกิดภัยพิบัติต่าง ๆ เช่น ไฟไหม้ แผ่นดินไหว หรือสงคราม การดำเนินโดยวิธีนี้รวมถึงการย้ายที่ตั้งของสถาปัตยกรรม หรือส่วนของสิ่งในก่อสร้างโบราณสถานไปยังสถานที่ใหม่ ซึ่งย่อมต้องมีการรื้อหรือสร้างประกอบใหม่ ซึ่งกรณีนี้ถือเป็นความจำเป็นที่ต้องทำเช่นนั้น

การบูรณะแบบขึ้นส่วนเก่าใส่ตามแบบเดิม (Anastilosis) การบูรณะปฏิสังขรณ์ โดยวิธีนี้เป็นวิธีการที่ประกอบสิ่งก่อสร้างโบราณขึ้นใหม่ โดยใช้วัสดุเดิมที่ยังมีอยู่ วิธีการบูรณะปฏิสังขรณ์ โดยวิธีนี้จะใช้กับสิ่งก่อสร้างที่สามารถศึกษาหรือสามารถบ่งบอกรูปทรงได้ชัดเจน สถาปัตยกรรมที่ใช้วิธีการนี้ส่วนใหญ่จะเป็นสถาปัตยกรรมหิน หรือไม้

สาทิศ ชูแสง (2527 : 37) ได้กล่าวถึงแนวความคิดในการอนุรักษ์เมืองและส่วนของเมืองในประเทศแถบทวีปยุโรป โดยมีหลักการวางแผนอนุรักษ์เมืองเอาไว้อย่างเป็นระเบียบแบบแผน ดังนี้ การอนุรักษ์ศูนย์กลางทางประวัติศาสตร์ ควรพิจารณาตามสภาพที่เป็นจริง ซึ่งนอกจากจะมีปัญหาเกี่ยวกับตัวโบราณสถาน สถาปัตยกรรมและสภาพแวดล้อม ยังมีปัญหาอื่น ๆ เช่น ปัญหาที่อยู่อาศัย การจราจร หรือปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม

การวางแผนการอนุรักษ์ศูนย์กลางทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเมือง ควรยึดหลักการทางผังเมือง โดยให้ความสำคัญทางด้านคุณค่าทางประวัติศาสตร์ภายในพื้นที่นั้นเป็นพิเศษ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิธีการอนุรักษ์ให้ได้ผลดีที่สุด คือ การปรับสภาพของสิ่งที่มีดำรงอยู่ได้ตามสภาพสังคมและเศรษฐกิจปัจจุบัน ซึ่งเป็นการวางแผนการอนุรักษ์ที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคและเศรษฐศาสตร์

การดำเนินการอนุรักษ์ จำเป็นต้องเคารพต่อกฎเกณฑ์เดิมของงานแต่ละสมัย ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงเพื่อการใช้ประโยชน์อื่นที่ต่างไปจากเดิม จะต้องศึกษาส่วนต่าง ๆ ของอาคารอย่างละเอียด และเลือกรักษาในส่วนที่สำคัญจริง ๆ ส่วนที่เหลืออาจจะตัดออกไป หากจะทำให้เสื่อมคุณค่าต่อรูปทรงของอาคารนั้น

อนุรักษ์ซากของเดิมไว้ สร้างสถาปัตยกรรมใหม่ลงไป เช่น พระปฐมเจดีย์ ที่นครปฐม สมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้สร้างหุ้มเจดีย์องค์เดิมไว้ภายใน ซึ่งมีลักษณะโศคว่าแบบสถูปจิในอินเดีย สูง 19 วา 12 ศอก ไว้เมื่อ พ.ศ.2396 เจดีย์องค์นอกสูงถึง 3 เส้น 1 คืบ 6 นิ้ว ลักษณะเป็นทรงระฆังปากเผยอย่างที่เห็นกันอยู่ในปัจจุบัน

อนุรักษ์เพียงความสำคัญของสถานที่ สร้างสถาปัตยกรรมใหม่ที่ทับของเก่าไปเลย เช่น พระบรมธาตุเจดีย์ นครศรีธรรมราช เจดีย์องค์นี้สร้างเมื่อ พ.ศ.1854 พระธรรมทูตจากลังกา พาพระบรมสารีริกธาตุมาฝังไว้แล้วก่อเจดีย์เล็กครอบ พ.ศ.1098 พระเจ้าศรีธรรมไตรปิฎก สร้างเจดีย์สาญจิองค์ใหญ่กว่าครอบไว้อีก แล้วก็ได้มีการก่อเจดีย์ทับลงไปอีกหลายครั้ง บุรณะอีกหลายคราว กรมพระยาดำรงทรงเชื่อว่า เจดีย์ครอบองค์หนึ่งมีลักษณะเหมือนอย่างศรีวิชัย จึงจำลองไว้ให้คนเห็นใกล้พระบรมธาตุฯนี้ แต่ด้วยวิธีการนี้เราซึ่งเป็นชนชั้นหลังไม่มีทางทราบ ไม่มีทางพิสูจน์ข้อเท็จจริงในประวัติศาสตร์ หรือลักษณะสถาปัตยกรรมของเดิมเลย

อนุรักษ์แต่ตัวอาคาร ย้ายสถานที่และหน้าที่การใช้สอยอาคารก็เปลี่ยนไป เช่น หอไตรฯ วัดระฆังโฆสิตาราม ธนบุรี เดิมเป็นบ้านพระยาจักรี เมื่อได้ขึ้นครองราชเป็นสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก แล้วโปรดให้รื้อถวายเป็นวัดระฆังฯ เป็นหอพระไตรปิฎก สร้างไว้กลางน้ำ เหมือนธรรมเนียมโบราณ ต่อมาคณะกรมการได้ย้าย โดยอ้างว่าอยู่ที่เดิมไม่สง่างาม ยกเอาไปไว้บนบกเสียเลย ก็อนุรักษ์เฉพาะตัวอาคารไว้ได้ แต่ขาดเอกลักษณ์ความเป็นหอไตรฯ ไปอย่างน่าตำหนิ

เจตนาอนุรักษ์สถาปัตยกรรม แต่กลับทำลายคุณค่าเดิมลงเสียแทบทั้งสิ้น เช่น เจดีย์ศรีสรรเพชญ์อยุธยา เป็นเจดีย์สามองค์แฝดที่ถูกฉาบปูนทับทาสีขาวโพลน ไว้กลางเมืองเก่าอยุธยาเหตุเพราะความมั่งคั่งของเจ้าหน้าที่ผู้ลั่นสนองคำสั่งของผู้เผด็จการ โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องเหมาะสมทางวิชาการนั้นเลย ควรถูกตำหนิมากกว่าผู้ออกคำสั่งเสียอีก เพราะว่ามีเจตนาที่จะอนุรักษ์สถาปัตยกรรม แต่นายช่างของแผนดินกลับเป็นผู้ทำลายคุณค่าของเดิมลงเสียสิ้น

7. เป้าหมายของการอนุรักษ์

นิจ หิณูชิรันท์ (2527 : 1) ได้กล่าวถึงเป้าหมายของการอนุรักษ์ไว้ในหลายลักษณะดังนี้

อนุรักษ์เพื่อวิถีแห่งสังคม ให้เป็นมรดกของสังคม การอนุรักษ์ไม่ใช่เป็นการปรับปรุงอาคารเพื่อการดึงดูดการท่องเที่ยวเท่านั้น หากแต่ว่าการอนุรักษ์มีความหมายต่อโลกปัจจุบันในแง่ของการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ต่อเนื่องจากประวัติศาสตร์ การอนุรักษ์ต้องเกี่ยวกับการรักษาสภาพแวดล้อมของชีวิตและความเป็นอยู่ด้วย

อนุรักษ์เพื่อให้มีชีวิตและใช้งานได้อย่างเหมาะสม ประนอม อ้างถึง Workskett (1969 : 42-56) สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป จะเป็นแรงผลักดันให้เกิดความต้องการ การเปลี่ยนแปลงสภาพกายภาพดั้งเดิม ต้องมีการผสมผสานกันระหว่างการเปลี่ยนแปลงใหม่กับโครงสร้างเก่าของชุมชนหรือเมือง โดยไม่ทำลายคุณค่าของอาคารเก่า ตลอดจนเอกลักษณ์ของชุมชนหรือเมือง

8. ประเภทและมาตรฐานที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ เมืองและย่านประวัติศาสตร์

ประนอม ต้นสุขานันท์ (2530:13) อ้างจาก Bernard (1982.) การอนุรักษ์สามารถกระทำได้หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับสภาพทางกายภาพของแต่ละพื้นที่ สาเหตุความเสื่อมของแต่ละโครงสร้างนั้น รูปแบบในการอนุรักษ์เราสามารถใช้อย่างหลากหลายรูปแบบเข้าด้วยกัน แม้ว่าเป็นสิ่งก่อสร้างขึ้นเดียวกัน ทั้งนี้ขึ้นกับความเหมาะสม ประเภทและมาตรฐานที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ สามารถแบ่งออกเป็น 7 ระดับได้แก่

9. ขบวนการอนุรักษ์สิ่งที่มีคุณค่าแก่การอนุรักษ์

สืบเนื่องมาจากวิวัฒนาการที่ยาวนานกว่าจะเป็นสภาพสังคมอย่างปัจจุบัน การก่อสร้างอาคารสถานที่ต่าง ๆ เพื่อสนองประโยชน์ใช้สอยของมนุษย์จำนวนมาก โดยเฉพาะสังคมที่เลือกใช้วัสดุที่แข็งแรง ถาวรและเทคนิคการก่อสร้างที่มั่นคงแข็งแรง จึงทำให้ยังคงเหลืออาคาร สิ่งปลูกสร้างจนถึงปัจจุบัน แต่ด้วยข้อจำกัดในด้าน เศรษฐกิจ สังคม และสภาวะแวดล้อมต่าง ๆ จึงทำให้การอนุรักษ์อาคารสถาปัตยกรรม ไม่สามารถทำได้อย่างทั่วถึงจึงต้องมีข้อพิจารณาคุณค่าของงานก่อสร้างอาคารสถานที่ประเภทต่าง ๆ ที่ควรได้รับการอนุรักษ์ไว้ให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของสังคมต่อไปดังนี้

- งานสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าดีเด่นทางด้านศิลปะ เนื่องจากงานด้านสถาปัตยกรรมเป็นส่วนหนึ่งของงานด้านศิลปะ ดังนั้นสิ่งก่อสร้างใดที่มีคุณค่า ลักษณะเด่นทางด้านความงามในเรื่อง รูปทรง สี องค์ประกอบศิลปะที่ดี ควรจะต้องอนุรักษ์ไว้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมต่อไป เช่น เจดีย์พระธาตุหริภุญไชย ที่ลำพูน เป็นเจดีย์ที่สวยงาม เป็นต้น

- งานสถาปัตยกรรมที่แสดงถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในศาสตร์แห่งสถาปัตยกรรมในงานประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมจำนวนหนึ่ง ที่สะท้อนให้เห็นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้ออกแบบ เช่น การสร้างสรรค์พื้นที่ใช้สอย ที่ว่างภายในอาคารและภายนอกอาคาร รูปทรง รูปด้านที่สวยงาม แปลกใหม่ เป็นประโยชน์ต่อการใช้สอย แตกต่างไปจากสิ่งก่อสร้างที่มีอยู่ เช่น โบสถ์วัดศาลาลอยที่โคราช บ้านวิลล่าชาวอย ของเลอคอร์บูซิเอ เป็นต้น

- งานสถาปัตยกรรมที่แสดงถึงความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสถาปัตยกรรมจากอดีตจนถึงปัจจุบันมนุษย์ได้คิดค้นและพัฒนาเทคโนโลยีด้านการก่อสร้าง และงานด้านสถาปัตยกรรมต่าง ๆ มากมายทั้งในด้านระบบ เทคนิคกรรมวิธีในการก่อสร้าง รวมไปถึงวัสดุที่ใช้ในการ

ก่อสร้าง งานสถาปัตยกรรมจำนวนหนึ่งที่ได้รับการออกแบบ และใช้วัสดุสมัยใหม่รวมถึงระบบในการก่อสร้างสมัยใหม่ ที่เพิ่งคิดค้นขึ้นมาได้สำเร็จและมีผลต่องานก่อสร้างในภายหลัง เช่น หอสูงไอลเฟล ที่ปารีส เป็นสถาปัตยกรรมโครงสร้างเหล็ก ที่มีขนาดสูงรุ่นแรกของโลก เช่นเดียวกับตึกแก้วชั้น ที่ลำเพ็ง กรุงเทพฯ ก็เป็นอาคารสูงรุ่นแรกของเมืองไทย เช่นเดียวกับสถานีรถไฟหัวลำโพง เป็นอาคารที่โครงสร้างคลุมพื้นที่ใหญ่หลังแรกของเมืองไทย

- งานสถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องในประวัติศาสตร์ของชาติอาคารที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ เช่น พระบรมมหาราชวัง ซากอาคารโบราณในเมืองเก่าอยุธยา สุโขทัย กำแพงเพชร เป็นต้น จำเป็นต้องมีการอนุรักษ์ไว้เพื่อเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และเป็นอนุสรณ์ต่อไป
- งานสถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องในเหตุการณ์สำคัญ หรือบุคคลสำคัญของบ้านเมืองมีอาคารสถานที่มากมายที่เป็นสถานที่เกิดเหตุในอดีต และมีความสำคัญในด้านประวัติศาสตร์ หรือต่อสังคม ตลอดจนเป็นสถานที่เกี่ยวข้องกับบุคคล ได้แก่ บ้านเกิดที่มรณะ สถานที่ทำงาน ค้นพบประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ หรือสถานที่สร้างสรรค์งานศิลปะที่สำคัญของศิลปิน สถานที่ใช้ในการดำเนินงานหรือประชุมวางแผน ก่อให้เกิดเหตุการณ์สำคัญต่อมา เช่น หอไตรวัดระฆัง ครั้งหนึ่งเคยเป็นตำหนักของพระราชวรินทร์และเป็นสถานที่พระราชสมภพของพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก เป็นต้น
- สถาปัตยกรรมที่มีความสำคัญต่อชุมชนในท้องถิ่นต่าง ๆ อาคารที่มีความเกี่ยวข้องเนื่องและสำคัญต่อชุมชนใดชุมชนหนึ่ง โดยเฉพาะประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ มีความผูกพันใคร่ที่จะรักษาอนุสรณ์ ได้แก่ วัดเจ้าเมือง วัดสำคัญของชุมชนนั้นและสิ่งก่อสร้างอื่น ๆ
- สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น สิ่งก่อสร้างพื้นถิ่นในภูมิภาคต่าง ๆ ย่อมเป็นเครื่องแสดงถึงวิวัฒนาการทางด้านสังคมของกลุ่มชน ลักษณะสำคัญทางด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของเผ่าพันธุ์ สะท้อนถึงสภาพทางด้านเศรษฐกิจ ระดับการเป็นอยู่ อิทธิพลของสภาวะแวดล้อมทางกายภาพ เช่น ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ทรัพยากร ที่อยู่ในอาณาบริเวณสิ่งก่อสร้างเหล่านี้ อันได้แก่ บ้าน สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ตามความเชื่อศาสนสถาน ฯลฯ ควรที่ได้รับการอนุรักษ์ไว้เช่นกัน
- สถาปัตยกรรมที่มีส่วนสนับสนุนภูมิทัศน์และสภาวะแวดล้อม อาคารที่ตั้งอยู่ในบริเวณข้างเคียงอาคารสำคัญ อาคารดีเด่น หรือกลุ่มอาคารใดมีลักษณะร่วมกันมีความสวยงาม มีสิ่งเสริมอาคารสำคัญ สภาพแวดล้อม สถานที่ของอาคารบริเวณ อาคารสถานที่ประเภทนี้ สามารถพิจารณาดำเนินการอนุรักษ์ แม้ว่าจะไม่มีคุณค่าทางด้านความงามทางด้านสถาปัตยกรรม ไม่มีความเกี่ยวข้องกับสิ่งสำคัญกับสิ่งสำคัญใด ๆ ที่กล่าวมาแล้ว โดยยอมให้มีการดัดแปลงต่อเติมภายในหรือภายนอกได้ แต่ต้องไม่ทำลายทัศนียภาพโดยรวม

10. วิธีการดำเนินการอนุรักษ์

จารุณี ศิริมังคะลา (2533:5-10) ได้กล่าวถึงวิธีการในการดำเนินการวิจัยไว้ดังนี้

การคัดเลือกการอนุรักษ์ เป็นไปได้ยากที่จะทำการอนุรักษ์สภาพดั้งเดิม ของเมืองเอาไว้ได้ทั้งหมด เนื่องจากข้อจำกัดในปัจจุบันต่าง ๆ ได้แก่ วัสดุเทคโนโลยีและรวมไปถึง พัฒนาการ

ทางด้านเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงนโยบายทางการเมือง มีผลทำให้เมืองมีการเปลี่ยนแปลง โหมหน้าไป ดังนั้นในการวางแผนการอนุรักษ์ จะต้องเปิดโอกาสให้มีการเปลี่ยนแปลงได้ โดยที่ จะต้องมีการวางแผน ทางในการเปลี่ยนแปลง ว่าจะเป็นส่วนใด และในลักษณะใด ดังนั้นในการ คัดเลือกการอนุรักษ์ จึงจะต้องมีการประเมินค่า เพื่อกำหนดคุณค่าและความสำคัญของอาคารหรือ พื้นที่ที่จะอนุรักษ์

การจำกัดการเปลี่ยนแปลงและการขยายตัว ทางวางแผนในการอนุรักษ์ จะต้องพิจารณา ถึงการวางแผนควบคู่กันไป คือเมื่อมีการอนุรักษ์ส่วนหนึ่งส่วนใดของเมือง ก็จะต้องปล่อยให้ส่วนที่ เหลือของเมือง ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปโดยสมดุลกัน

การใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพและความเป็นไปได้ทางเศรษฐกิจของ อาคารหรือพื้นที่ที่จะ อนุรักษ์ นอกจากการอนุรักษ์แล้วจะต้องมีการใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความคุ้มค่า ทางด้านเศรษฐกิจในเวลาเดียวกันด้วย อาคารหรือพื้นที่นั้นจะต้องมีการใช้สอยที่สะดวก มีค่าใช้จ่ายใน การดูแลที่เหมาะสม ตำแหน่งที่ตั้งก็ควรจะเหมาะสมกับหน้าที่การใช้งาน

การอนุรักษ์ควรเป็นหน้าที่ของหน่วยงานรัฐ ซึ่งควรได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ได้แก่ หน่วยงานท้องถิ่นทั้งภาครัฐและเอกชน โดยที่หน่วยงานท้องถิ่นจะต้องเป็นผู้วางแผนในการลงทุน และการใช้กำลังคน ให้เหมาะสมกับภาคเอกชนในท้องถิ่นควรลงทุนในด้านสภาพแวดล้อม ซึ่งต้อง รัดกุมเพื่อที่จะไม่ทำให้เกิดแรงผลักดันที่จะมีการพัฒนาใหม่ อันไม่ใช่เป็นการอนุรักษ์ ส่วนเอกชน จะต้องทำหน้าที่ดูแลเรื่อง การดัดแปลงอาคาร การบำรุงรักษา ซ่อมแซม

การประชาสัมพันธ์ การอนุรักษ์จะประสบผลสำเร็จ ต้องเกิดจากความร่วมมือของประชาชน ฉะนั้นการประชาสัมพันธ์ให้เข้าถึงความสำคัญ ความมีคุณค่าที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ รวมทั้ง กิจกรรมที่จะดำเนินการต่อไป เพื่อให้ประชาชนเกิดความพอใจ ภาคภูมิใจ และพร้อมที่จะรักษา มรดกทางวัฒนธรรมของตนเอาไว้

11. มาตราฐานการอนุรักษ์เมืองประวัติศาสตร์และย่านประวัติศาสตร์ในเมือง

(International Charter of Conservation of Historic Towns and Urban Area) กรม ศิลปากร(119-122.) ลำหับในเมืองไทยกรมศิลปากร ได้กำหนดมาตรการในการอนุรักษ์เมืองและ ย่านประวัติศาสตร์ไว้ดังนี้

1. หลักการและเหตุผล

เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด การอนุรักษ์เมืองและย่านประวัติศาสตร์จะต้องใช้ ความร่วมมือทางการเมือง และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมประกอบกัน การการวางแผนทุก ระดับของการวางผังเมืองและการวางผังภาค

คุณลักษณะที่ดีของ เมืองและย่านประวัติศาสตร์ ได้แก่ ลักษณะของเมือง และย่าน ประวัติศาสตร์ ซึ่งรวมไปถึงวัสดุ องค์ประกอบของนามธรรม ที่แสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของเมือง และย่านประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

แบบแผนผังของเมืองและย่านประวัติศาสตร์ ได้แก่ ซึ่งแสดงการแบ่งพื้นที่ออกเป็น
ช่อง ๆ หรือเป็นผืน ๆ และถนน

การการอนุรักษ์เมืองและย่านประวัติศาสตร์อาคารกับพื้นที่สีเขียว และพื้นที่เปิดโล่ง
ลักษณะของอาคารทั้งภายนอกและภายใน ซึ่งปรากฏให้เห็นสัดส่วน ขนาด รูปแบบ
วิธีการก่อสร้าง วัสดุ และการตกแต่ง

ความสัมพันธ์ระหว่างเมืองและย่านประวัติศาสตร์ กับภูมิที่ตั้ง ซึ่งเป็นลักษณะธรรมชาติ
ที่มนุษย์สร้างขึ้น

การใช้งานของเมืองหรือย่านประวัติศาสตร์ จะขึ้นในหลายลักษณะตามกาลเวลาที่
ผ่านมา

การมีส่วนร่วมจากประชาชนที่อาศัยในพื้นที่นั้น เป็นสิ่งจำเป็นอันจะนำไปสู่ความสำเร็จ
ตามแผนงานอนุรักษ์ และสมควรได้รับการสนับสนุนการการอนุรักษ์เมืองและย่านประวัติศาสตร์
จะต้องคำนึงถึงประชาชนผู้ที่พักอาศัยเป็นอันดับแรกประการหนึ่ง

2. เกณฑ์มาตรฐานวิธีการและมาตรการในการอนุรักษ์ แนวโน้มการอนุรักษ์เอกลักษณ์
ในสถาปัตยกรรมไทยปัจจุบัน ขยายวงกว้างมากขึ้น หน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน กลุ่มบุคคลและ
ประชาชนทั่วไปทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคต่าง ๆ ได้ตระหนักและเห็นความสำคัญ ของการกลับไป
ไปสู่ค่านิยมแบบไทย ซึ่งมีความเหมาะสมกับคนไทยมากกว่ารูปแบบจากต่างชาติ ดร.นิจ วิทยีระนันท์
ผู้เชี่ยวชาญทางด้านสถาปัตยกรรมไทย ได้เสนอหลักการและแนวทางพัฒนาสถาปัตยกรรม ไว้ดังนี้

1. พึงระลึกว่า ทุกสิ่งทุกอย่างมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ความคิดและแบบอย่าง
ทางสถาปัตยกรรม ย่อมมีวิวัฒนาการจากสมัยหนึ่งไปอีกสมัยหนึ่งไม่หยุดนิ่ง สมดังคำว่า Antonio
Sant Elia นักผังเมืองผู้กล้า เป็นกฏเอาไว้อย่างง่าย ๆ ว่า "แต่ละชั่วคนย่อมมีบ้านตามแบบของ
ตนเอง"

2. การพัฒนา ควนคำนึงถึงแวดวงของสังคมและวัฒนธรรมของเรา ไม่หลงไหล
ของต่างชาติอย่างไรเหตุผล มีความเคารพ และสืบทอดมรดกและภูมิปัญญาของบรรพบุรุษให้
สอดคล้อง และเชื่อมโยงต่อเนื่องกัน ไปในอนาคต ระมัดระวังมิให้สูญเสียเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม
ในระหว่างการพัฒนา

3. สถาปัตยกรรมของประเทศไทย มีความแปลกแยกแตกต่างกันในแต่ละภาค
ทำให้มีเอกลักษณ์อันหลากหลาย จะมีความผิดอย่างมหันต์ หากมีการครอบงำหรือชักจูงภาคต่าง ๆ
ให้พัฒนาและปรับเปลี่ยน แบบทางสถาปัตยกรรมของภาคนั้น ๆ ให้เข้าร่วมกระแสหลักของภาค
กลางหรือเมืองหลวง

4. ยอมรับการคละเคล้าระคนกันระหว่างการพัฒนา ที่มาจากแกนและวิญญาณ
ภายในของเราเอง กับอิทธิพลที่มาจากภายนอก โดยพิจารณาถ่วงถ่วงและคัดเลือก เข้ามาเฉพาะ
สิ่งที่ดีงามแล้วมีคุณ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่สมดุล

5. ดำรงรักษา และสืบทอดมรดกทางสถาปัตยกรรม โดยพยายามผสมผสานแกนหลักและค่านิยมในวิถีชีวิตไทย เข้ากับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และวัสดุก่อสร้างสมัยปัจจุบัน อย่างชาญฉลาด

6. พยายามบุกเบิก สร้างสรรค์ วิจัยและพัฒนาด้วยการยึดแสวงหาความรู้โดยใช้ วิจารณ์อย่างมีเหตุผล มีความสำคัญต่อการวิเคราะห์มากกว่าการศึกษาที่จดจำรูปแบบ กระทำ อย่างเป็นขั้นตอน โดยต่อเนื่องไม่ขาดสาย

7. สังคมอันเปลี่ยนแปลงอย่างกว้างขวางและรวดเร็วนี้ กลายเป็นสิ่งสลักรับช้อน ที่เราไม่คุ้นเคย เปรียบเสมือนเดินทางเข้าป่าพาให้ใจไขว่เขวและเกิดความสับสน ควรหลีกเลี่ยงการ ลอกเลียนสถาปัตยกรรมตามยุคสมัยของชาติต่าง ๆ มาใช้อย่างไร้เหตุผล อันเป็นการหยุดพัฒนา และการหลงทาง ทำให้เมืองกลายเป็นดิสนีย์แลนด์ไปในที่สุด

8. ระมัดระวังไม่ให้ตกเป็นเหยื่อ ในขบวนการพัฒนาไปสู่ความทันสมัยอย่าง ที่เรียกว่า Victim of Modernization

9. มีความสำนึกในหน้าที่ จรรยาบรรณ และภาระรับผิดชอบ เพื่อให้สังคมเป็นที่ น่าอยู่และน่าปรารถนาควรคำนึงให้เกินกว่าตัวอาคารออกไปถึงตัวเมือง สนใจปัญหาด้านสภาพแวดล้อม และทัศนียภาพของเมือง ส่งเสริมและสนับสนุนโครงการพื้นที่เว้นว่าง พื้นที่สีเขียวและการจำกัด ความสูงของอาคาร ไม่ควรว่าตอนแรกคนสร้างเมือง แต่ตอนหลังเมืองสร้างคน

10. สังคมเป็นตัวชี้้นำและผลักดันระบบและรูปแบบของสถาปัตยกรรม สถาปัตยกรรมจึงเป็นสิ่งที่สะท้อนภาพของสังคมและประชาชน การพัฒนาสถาปัตยกรรม ให้เป็นไปในทาง ที่ถูกที่ควร มิได้เป็นหน้าที่ของสถาปนิกแต่ลำพัง หากเป็นหน้าที่ของทุกคนในสังคม ไม่ควรละเลยให้เป็น หน้าที่ของผู้ชำนาญอย่างที่เราเรียกว่า Leave it Experts เท่านั้น

3. มาตรการและขั้นตอนการปฏิบัติ

มาตรการเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ควบคุม บังคับ กำกับดูแลเขต สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมได้ อย่างไรก็ตามการใช้มาตรการเป็นเครื่องมือ นั้น สามารถปรับใช้ให้สอดคล้องกับ นโยบายที่กำหนดไว้ ได้แก่ การยินยอม (Permissive) การสนับสนุน (Supportive) การบังคับ (Directive) และการเร่งรัด (Active)

จารุณี ศิริมลคละลา (2532 : 35) ได้กล่าวถึงมาตรการในขั้นตอนของการปฏิบัติการ ไว้ดังนี้

1. มาตรการด้านการประชาสัมพันธ์ การอธิบายให้เข้าใจ เห็นถึงคุณค่าและให้มี จิตสำนึกถึงงานศิลปกรรม ที่เป็นภูมิหลังของประชาชนในท้องถิ่นผู้ตั้งถิ่นฐานนั้น ถือได้ว่าเป็น มาตรการหนึ่งที่จะช่วยให้การปฏิบัติตามแผนให้ได้ผลเร็วขึ้น การประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ตลอดจนการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมให้เห็นคุณค่าของงานศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม ศิลปกรรม จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ทำให้เกิดความเข้าใจอันดีร่วมกัน ได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติการ ไม้ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีกรนำไปใช้

มากขึ้นทีละน้อย นอกจากนี้การอธิบายต่อกันไป ย่อมทำให้เกิดความกว้างขวาง การสงสัยได้แย้งและแสดงความคิดเห็น ทำให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้ง ได้แก่นสารมากขึ้น การประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ศิลปกรรมจึงเป็นมาตรการที่สำคัญ และควรเป็นมาตรการแรกที่นำมาใช้

2. มาตรการด้านกฎหมาย ช้ออำนาจตามพระราชบัญญัติ กฎกระทรวง ข้อบัญญัติ และประกาศต่างๆ ที่มีเป็นเครื่องมือในการกำหนดแนวทางการพัฒนาตามนโยบายและเป้าหมายที่กำหนดไว้ก่อน หากเครื่องมือต่างๆ ดังกล่าวยังไม่เพียงพอที่จะใช้กำกับควบคุม จึงพิจารณาออกเพิ่มตามความเหมาะสม โดยหลีกเลี่ยงการปฏิบัติที่ยุ้งยาก เพื่อให้มีโอกาสใช้กฎได้เร็วขึ้น

3. มาตรการด้านการบริหารและการจัดองค์การ ในการบริหารต้องเกี่ยวข้องกับบุคลากร นับตั้งแต่คุณภาพ การรวมกลุ่ม การปฏิบัติงานเป็นสิ่งที่ต้องพิจารณา อาจต้องจัดกลุ่มบุคลากรเพิ่มขึ้นเพื่อการบริหารแผนการจัดการในระดับต่างๆ นับตั้งแต่ส่วนกลางและระดับท้องถิ่น และบุคลากรในหน่วยงานจะได้ดำเนินงานถูกต้องตามจังหวัด และช่วงเวลาเข้ามาเกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการสนับสนุนตามจังหวัดและระยะเวลาที่เหมาะสม นอกจากนี้หน่วยงานของราชการแล้ว องค์การพัฒนาเอกชน ก็เป็นองค์กรหนึ่งซึ่งต้องเกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งจากส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นรวมอยู่ในองค์การบริหารแผนพัฒนาระดับต่างๆ ด้วย

4. มาตรการด้านงบประมาณ งบประมาณเป็นมาตรการสำคัญที่จะทำให้แผนต่างๆ ได้รับการปฏิบัติให้เป็นจริง ซึ่งการจัดสรรการใช้จ่ายงบประมาณจากแต่ละองค์กรที่มีระเบียบปฏิบัติแตกต่างกัน ย่อมทำให้มีผลกระทบต่อการบริหารแผนและและโครงการต่าง ๆ หากไม่มีการประสานงานกันอย่างดี งบประมาณต่าง ๆ เหล่านี้ อาจได้มาจากหลาย ๆ แห่ง ทั้งจากรัฐบาล เงินกู้จากแหล่งต่างๆ เงินอุดหนุนและเงินบริจาคต่าง ๆ

5. มาตรการด้านเวลา ช่วงเวลาของแผนพัฒนาแต่ละแผนและการแบ่งระยะเวลาแต่ละระยะ ก็เป็นมาตรการหนึ่งที่สามารถ ชะลอหรือเร่งรัดการพัฒนาแต่ละบริเวณให้เป็นไปตามแผนพัฒนาได้ แผนระยะที่ใช้เป็นแผนหลัก มักมีช่วงเวลาในการพัฒนาที่ตั้งไว้ 20 ปี ส่วนช่วงเวลาปฏิบัติในการวางแผนใช้เวลา 5 ปี และปฏิบัติจนเป็นหลักการแล้วและเป็นที่ยอมรับ ว่าช่วงเวลาดังกล่าวที่ใช้มีความเหมาะสมสำหรับแผนพัฒนาแต่ละประเภท

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

1. การสร้างจิตสำนึกให้เห็นคุณค่า ประชาชนบ้างกลุ่มอาจไม่ทราบถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อม ศิลปกรรม เนื่องจากอาจไม่เอาใจใส่ ไม่มีเวลา และอาจไม่มีการอธิบายให้เข้าใจ ประชาชนส่วนใหญ่จะเข้าใจเรื่องของศิลปกรรมเท่านั้น ดังนั้น เรื่องของสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมจึงต้องมีการรณรงค์และอธิบายให้มากขึ้น เป็นการสร้างสำนึกให้กับประชาชนเข้าใจและเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ศิลปกรรม การอธิบายจะต้องจัดทำให้เป็นระบบและต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอ วิธีการต้องง่ายและแบ่งเป็นกลุ่ม ตามกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งต้องมีหลากหลายกลุ่มตาม อายุ อาชีพ รายได้

2. การป้องกันคุ้มครอง งานศิลปกรรมแต่ละประเภทมีการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน การป้องกันคุ้มครองสิ่งแวดล้อมของสิ่งแวดล้อมของศิลปกรรม เน้นที่การบุกรุกสิ่งแวดล้อม การก่อสร้างบดบังหรือใกล้ชิดมากเกินไป ขนาดสิ่งก่อสร้างใหม่ใหญ่โตเกินไป ลักษณะสิ่งก่อสร้างใหม่ไม่กลมกลืนและมีความหนาแน่นมากเกินไป

3. การเสริมสร้างความสง่างาม การเสริมสร้างความสง่างามเป็นหน้าที่ที่ต้องถูกให้ส่งเสริมความสง่างามเช่นเดียวกับการจัดสถานที่ และบริเวณเพื่อส่งเสริมให้งานศิลปกรรมเดี่ยว งานศิลปกรรมกลุ่มและพื้นที่งานศิลปกรรม ซึ่งการเสริมความสง่างามของงานศิลปกรรมแต่ละประเภทมีวิธีการที่แตกต่างกัน เช่น งานศิลปกรรมเดี่ยว มีวิธีการส่งเสริมให้งานศิลปกรรมนั้นสง่างาม สะอาด ได้บรรยากาศสมกับเป็นงานศิลปะ ประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม ส่วนงานศิลปกรรมประเภทกลุ่มต้องส่งเสริมให้งานชิ้นที่มีความสำคัญที่สุด เป็นศูนย์กลางของกลุ่ม และต้องสร้างความเชื่อมต่อก่อให้เกิดความเป็นกลุ่ม แล้วเชื่อมต่อกับส่วนอื่น ๆ ด้วย

4. การบำรุงรักษาและการกำกับดูแล ขั้นตอนนี้ใช้สำหรับเขตสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ที่ได้รับการปรับปรุงอยู่ในสภาพที่ค่อนข้างสมบูรณ์แล้ว เขตสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม สำหรับศิลปกรรมเดี่ยวจะมีปัญหาไม่มาก ส่วนสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมของงานศิลปกรรมประเภทกลุ่มอาคาร เขตแหล่งศิลปกรรมกับเขตสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม มักซ้อนทับกันอาจทำให้เกิดการสับสนได้ จึงต้องทำการเข้าใจก่อนว่าเขตไหนเป็นเขตอะไร สำหรับศิลปกรรมของงาน ศิลปกรรมประเภทพื้นที่ เช่น บริเวณเก่า เมืองเก่า มีวิธีการทำความเข้าใจ เขตสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม จึงคล้ายกับสิ่งแวดล้อมของสิ่งของงานศิลปกรรมประเภทกลุ่มอาคาร

5. การประเมินการปฏิบัติงานแต่ละขั้นตอน ในการปฏิบัติงานแต่ละขั้นตอน ต้องมีการประเมินผลเป็นช่วง ๆ ซึ่งอาจกำหนดได้ตามความเหมาะสมของประเภทงาน ปริมาณงาน และช่วงระยะเวลาการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพื่อให้ใช้ตรวจสอบความผิดพลาดและปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติงานแต่ละขั้นตอน อีกทั้งเป็นการกระตุ้นแรงจูงใจให้การปฏิบัติงานต่อเนื่องไม่สะดุดหรือหากมีปัญหาในการปฏิบัติงาน ก็จะได้แก้ไขได้ทันเวลา อย่างไรก็ตามตอนสุดท้ายเมื่อเสร็จสิ้นการปฏิบัติงาน ตามแผนต่าง ๆ แล้ว ก็ต้องมีการสรุปผลและการประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนและปฏิบัติงานต่อไป

นโยบาย กฎหมายและมาตรการการควบคุมเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการอนุรักษ์ในพื้นที่ศึกษา

นโยบายเป็นการกำหนดที่เกี่ยวข้องกับเมือง ซึ่งมีผลต่อการอนุรักษ์พื้นที่ ได้แก่

1. พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522

พระราชบัญญัตินี้ให้อำนาจแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมอาหาร มีอำนาจออกกฎกระทรวงตาม มาตรา 8 (1)-(2) และมาตรา 9 ให้อำนาจแก่ท้องถิ่น ในการออกข้อบัญญัติท้องถิ่นได้ในกรณีที่ยังไม่ได้ออกกฎกระทรวงเรื่องใดเรื่องหนึ่งตาม มาตรา 8 และมาตรา 10 ในกรณีที่มีการออกกฎกระทรวงเรื่องใดเรื่องหนึ่งตาม มาตรา 8 แล้ว ท้องถิ่นมีอำนาจในการออกข้อบัญญัติท้องถิ่น เพื่อกำหนดรายละเอียดเพิ่มเติมได้ และสามารถออกข้อบัญญัติขัดแย้งกับกฎกระทรวงได้ หากมีความจำเป็นโดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการควบคุมอาคารและได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรี ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ จะเป็นเครื่องมือสำคัญของท้องถิ่น ในการควบคุมการดูแลการก่อสร้าง ดัดแปลง หรือเปลี่ยนแปลง การใช้งานอาคารให้ไปตามการใช้ประโยชน์ที่ดินที่กำหนดไว้ในผังเมืองรวม ตลอดจนการอนุรักษ์ คุ้มครองโบราณสถานและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ได้ตามแผนแม่บทที่วางไว้

2. พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

พ.ศ.2504

พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 เป็นกฎหมายที่ใช้คุ้มครองโบราณสถาน รวมทั้งบริเวณที่ทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ตาม มาตรา 7 อธิบดีกรมศิลปากร มีอำนาจในการกำหนดเขตโบราณสถาน และควบคุมการปลูกสร้างอาคารใด ๆ ในเขตโบราณสถานรวมทั้งผู้ครอบครองโบราณสถานที่ยื่นทะเบียนแล้ว จะมีสิทธิซ่อมแซมได้ภายใต้การอนุมัติของอธิบดีกรมศิลปากร ข้อสังเกตพระราชบัญญัติฉบับนี้จะให้อำนาจการคุ้มครองโบราณสถานจำกัดเฉพาะบริเวณที่ได้ประกาศเป็นเขตโบราณสถานไว้เท่านั้น บริเวณที่อยู่ภายนอกเขตโบราณสถานจะไม่มีอำนาจไปควบคุม จึงอาจมีการใช้ประโยชน์ที่ดิน ก่อสร้างอาคารที่อาจมีผลกระทบต่อโบราณสถานได้ ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องการประกาศเขตโบราณสถานให้เพียงพอต่อการอนุรักษ์อย่างแท้จริง

3. พระราชบัญญัติส่งเสริมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535

เป็นกฎหมายที่ใช้ในการอนุรักษ์ คุ้มครองสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและศิลป

มาตรา35 พระราชบัญญัติได้กำหนดให้รัฐมนตรีจัดทำแผนปฏิบัติการเรียกว่า "แผนจัดการสิ่งแวดล้อม" และในมาตรา 36 กำหนดให้แผนจัดการดังกล่าว ประกอบด้วยแผนงานและแนวทางการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งรวมทั้งการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางศิลปกรรมด้วย

มาตรา 42 กล่าวถึงการคุ้มครอง พื้นที่ที่มีคุณค่าทางธรรมชาติหรือศิลปกรรมอันควรค่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า และการอนุรักษ์ และใน

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มาตรา 43 ได้กำหนดถึงหน้าที่รัฐมนตรี มีอำนาจในการคุ้มครองพื้นที่ตาม มาตรา 42 เช่น รัฐมนตรีมีอำนาจในการกำหนดประโยชน์ที่ดินเพื่อรักษาคุณค่าของสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม และการห้ามการกระทำใด ๆ ในพื้นที่ ซึ่งอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อคุณค่าของสิ่งแวดล้อมทางศิลปกรรมเป็น

มาตรา 45 ยังได้กล่าวถึงบริเวณพื้นที่ที่ได้รับการกำหนด ให้เป็นเขตอนุรักษ์เขตผังเมืองรวม เขตเมืองเฉพาะ เขตควบคุมอาคาร เขตนิคมอุตสาหกรรม เอาไว้ หากเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมชั้น วิฤติซึ่งส่วนราชการที่เกี่ยวข้องไม่มีอำนาจตามกฎหมาย หรือไม่สามารถที่จะแก้ปัญหาได้ ในกรณี ดังกล่าวให้รัฐมนตรีกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อเข้าคุ้มครองพื้นที่ดังกล่าวได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง “แนวความคิดในการอนุรักษ์และพัฒนาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เรือนพื้นดิน
เกาะยอ จังหวัดสงขลา” ครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 ลักษณะของเครื่องมือ

3.2.2 การสร้างเครื่องมือ

3.2.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งได้ 3 ประเภท

1. เรือนพื้นดินเกาะยอ

2. คนพื้นดินเกาะยอ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเกาะยอจำนวนทั้งหมด 829

ครัวเรือน ซึ่งได้ประกาศเป็นเขตการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอทั้ง 9 หมู่บ้าน
คือ

หมู่ที่ 1 บ้านอ่าวทราย

หมู่ที่ 2 บ้านดิน

หมู่ที่ 3 บ้านนอก

หมู่ที่ 4 บ้านสวนเรียน

หมู่ที่ 5 บ้านท่าไทร

หมู่ที่ 6 บ้านในบ้าน

หมู่ที่ 7 บ้านปาโหนด

หมู่ที่ 8 บ้านท้ายเสา

หมู่ที่ 9 บ้านสวนใหม่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส.น.ในนามของกรมศิลปากรที่สงขลา และผู้จัดทำขอสงวนลิขสิทธิ์และขอสงวน
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง จากประชากรทั้ง 3 ประเภทแบ่งได้กลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มคือ

1. เรือนพื้นดินเกาะยอ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 5 หลัง เลือกแบบเจาะจง เรือนที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่มีความสมบูรณ์มากที่สุด จากการตัดสินใจของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านสถาปัตยกรรมพื้นดินเกาะยอ จำนวน 3 ท่าน

2. คนพื้นดินเกาะยอ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวนร้อยละ 20 ได้ครัวเรือนจำนวน 166 ครัวเรือนเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ครัวเรือนละ 1 คน เป็นตัวอย่างได้คนพื้นดิน 166

3. สถาปนิก กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 3 ท่านแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เลือกสถาปนิกที่เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมพื้นดิน เกาะยอที่สมัครใจให้สัมภาษณ์ เกี่ยวกับความคิดเห็นในการออกแบบเรือนพักอาศัยพื้นดิน จำนวน 3 ท่าน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 4 แบบ คือ

1. แบบสำรวจพื้นดินเกาะยอ
2. แบบสำรวจพฤติกรรมการใช้พื้นที่
3. แบบสัมภาษณ์คนพื้นดินเกาะยอ
4. แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของสถาปนิก

3.2.2 การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือทั้ง 4 แบบดังนี้

1. แบบสำรวจเรือนพื้นดิน ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลจากหนังสือและเอกสารเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมพื้นดินภาคใต้แล้วนำมาประกอบการพิจารณาเป็นแบบบันทึกการสำรวจ เอกลักษณ์ของเรือนพื้นดินเกาะยอ

2. แบบสำรวจพฤติกรรมการใช้พื้นที่ ผู้วิจัยศึกษาจากงานวิจัยและขอคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนำมาประกอบการพิจารณาเป็นแบบสำรวจพฤติกรรมการใช้พื้นที่

3. แบบสัมภาษณ์คนพื้นดินเกาะยอ แบ่งเป็น 5 ตอน มีดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมและความต้องการของคนในชุมชนเกี่ยวกับพื้นที่ส่วนกลาง

ตอนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสาธารณูปโภคสาธารณูปการ

ตอนที่ 4 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับทัศนคติและความเชื่อ

ตอนที่ 5 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นในเรื่องการอนุรักษ์และ

พัฒนา

4. แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของสถาปนิกเกี่ยวกับการออกแบบบ้านพักอาศัยใน
เกาะยอในแนวความคิดด้านการอนุรักษ์และพัฒนา

3.2.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยสร้างแบบสำรวจเรื่องพื้นดินเกาะยอ แบบสำรวจพฤติกรรมการใช้พื้นที่ แบบสัมภาษณ์
คนในพื้นที่ และแบบสัมภาษณ์สถาปนิกเสนอต่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และผู้ควบคุม
วิทยานิพนธ์ร่วม เพื่อทำการตรวจสอบแบบสัมภาษณ์และแก้ไขความถูกต้องของเนื้อหาความเหมาะสม
ของถ้อยคำ สำนวนภาษาความชัดเจนของคำถามในแบบสัมภาษณ์ และนำแบบสัมภาษณ์เสนอ
ต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อทำการตรวจสอบความเหมาะสมและเที่ยงตรงของเนื้อหาอีกครั้ง โดยกำหนด
ผู้ทรงคุณวุฒิ ไว้จำนวน 3 ท่านดังรายนามต่อไปนี้

1. รศ.ดร. ภิญญู สุวรรณศิริ ตำแหน่ง อาจารย์คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. อาจารย์ วิวัฒน์ จิตนวล ตำแหน่ง อาจารย์คณะช่างเทคนิคสถาปัตยกรรม
วิทยาลัยเทคนิคหาดใหญ่
3. อาจารย์ ครีณ มณีโชติ ตำแหน่ง นักวิจัย สถาบันทักษิณคดีศึกษา

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บข้อมูลตามวิธีการต่อไปนี้

1. บันทึกลงเสนอขอให้งานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ออกหนังสือไปยังนายกองค์การบริหารตำบลเกาะยอและ
สมาคมสถาปนิกทักซิณเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำหนังสือจากงานบัณฑิตศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมสถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังไปนายกองค์การบริหารตำบลและสมาคมสถาปนิกทักซิณ
เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ผู้วิจัยทำการสำรวจและจดบันทึกรูปแบบและเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของเรือนพื้นดิน
เกาะยอ

4. ผู้วิจัยทำการสำรวจและจัดบันทึกพฤติกรรมการใช้พื้นที่ของคนพื้นถิ่นเกาะยอ
5. ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างคนในพื้นที่และสถาปนิกเพื่อเก็บข้อมูลมา

วิเคราะห์

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้วผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยเรื่องแนวความคิดในการอนุรักษ์ และพัฒนาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเรือนพื้นพื้นดิน เกาะยอ เพื่อนำข้อมูลมาจากการสำรวจ และการสัมภาษณ์มาใช้เป็นแนวความคิดในการอนุรักษ์ และพัฒนาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เรือนพื้นดินเกาะยอ จังหวัดสงขลา ให้มีความเหมาะสมกับ พฤติกรรมและความต้องการใช้พื้นที่ภายใต้ประเพณีวัฒนธรรมที่ยังคงอยู่ให้ผสมกลมกลืนกันได้อย่างเหมาะสม

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำเสนอมาเป็น 2 ลักษณะคือ

1. แบบสำรวจที่ใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ชุด

ชุดที่ 1 แบบสำรวจ เรือนพื้นดินเกาะยอ แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปลักษณะสภาพแวดล้อมของเรือนพื้นดินเกาะยอ

ตอนที่ 2 องค์ประกอบของเรือนพื้นดินเกาะยอ ตามลักษณะผังพื้นและตาม

ลักษณะโครงสร้าง

ชุดที่ 2 แบบสำรวจพฤติกรรมและความต้องการในการใช้พื้นที่

2. แบบสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ชุด

ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์คนพื้นถิ่นเกาะยอ แบ่งเป็น 5 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 พฤติกรรมและความต้องการของคนในชุมชนเกี่ยวกับพื้นที่ส่วนกลาง

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับส่วนสาธารณูปโภค สาธารณูปการ

ตอนที่ 4 ทักษะและความเชื่อ

ตอนที่ 5 แนวคิดในการอนุรักษ์และพัฒนา

ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์สถาปนิก ความคิดเห็นของสถาปนิกเกี่ยวกับการออกแบบเรือนพักอาศัยพื้นดินเกาะยอ แบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นในการออกแบบเรือนพักอาศัยในเกาะยอกับความคิด

ในการอนุรักษ์และพัฒนา

4.1 การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1.1 การวิเคราะห์แบบสำรวจ ชุดที่ 1

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสำรวจได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ตอนตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปลักษณะสภาพแวดล้อมของเรือนพื้นถิ่นเกาะยอ จังหวัดสงขลา

ตอนที่ 2 องค์ประกอบของเรือนพื้นถิ่นเกาะยอ ตามลักษณะผังพื้นและตามลักษณะ

โครงสร้าง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปลักษณะสภาพแวดล้อมของเรือนพื้นถิ่นเกาะยอ เสนอข้อมูลเป็นภาพเรียงตามลำดับเรือนหลังที่ 1-5 ดังต่อไปนี้

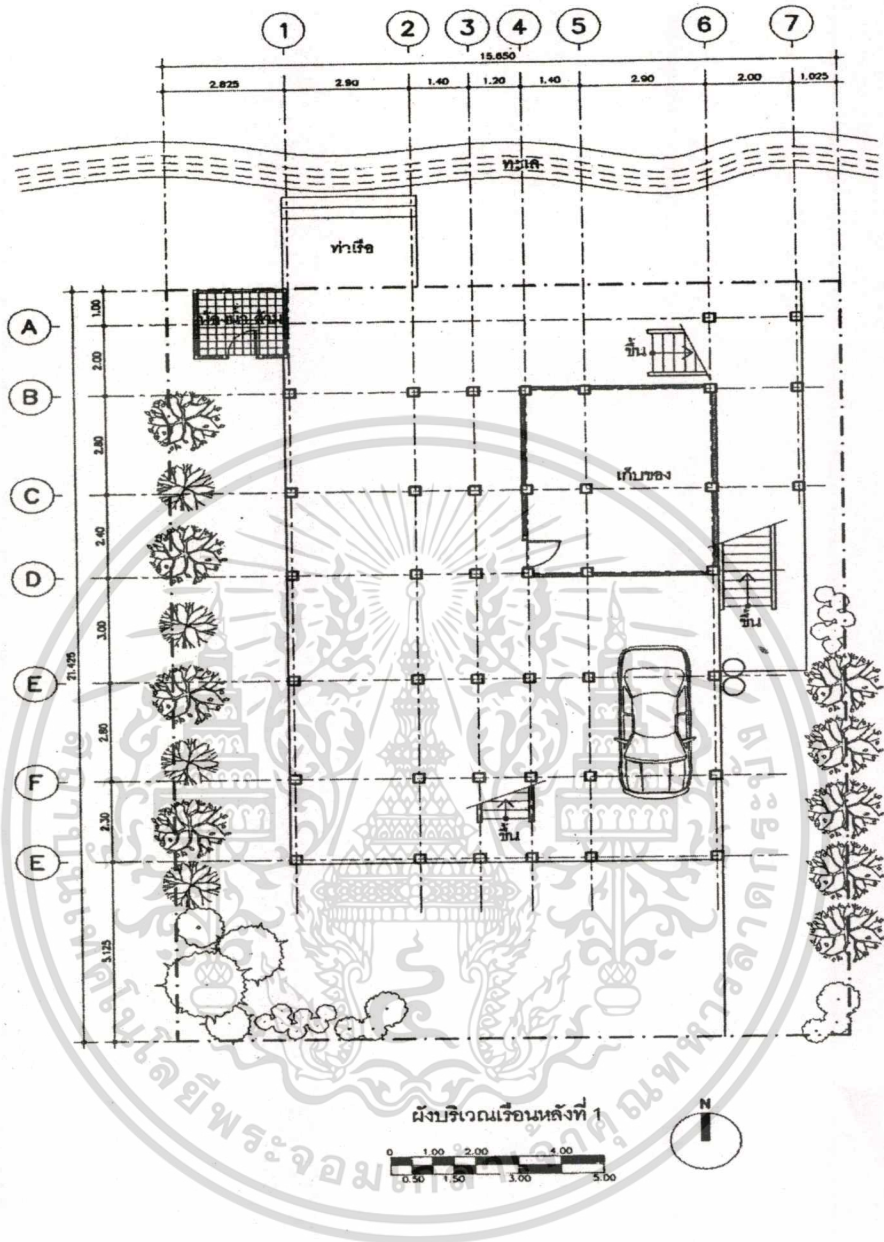
เรือนหลังที่ 1 เจ้าของเรือน นางกาญจนา ไพโรจน์พักตร์ เลขที่ 14 หมู่ที่ 9 ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

เรือนหลังที่ 2 เจ้าของเรือน นายสุจิตร์ เครือวัลย์ เลขที่ 14 หมู่ที่ 2 ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

เรือนหลังที่ 3 เจ้าของเรือน นางมะลิ ประดับ เลขที่ 9 หมู่ที่ 8 ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

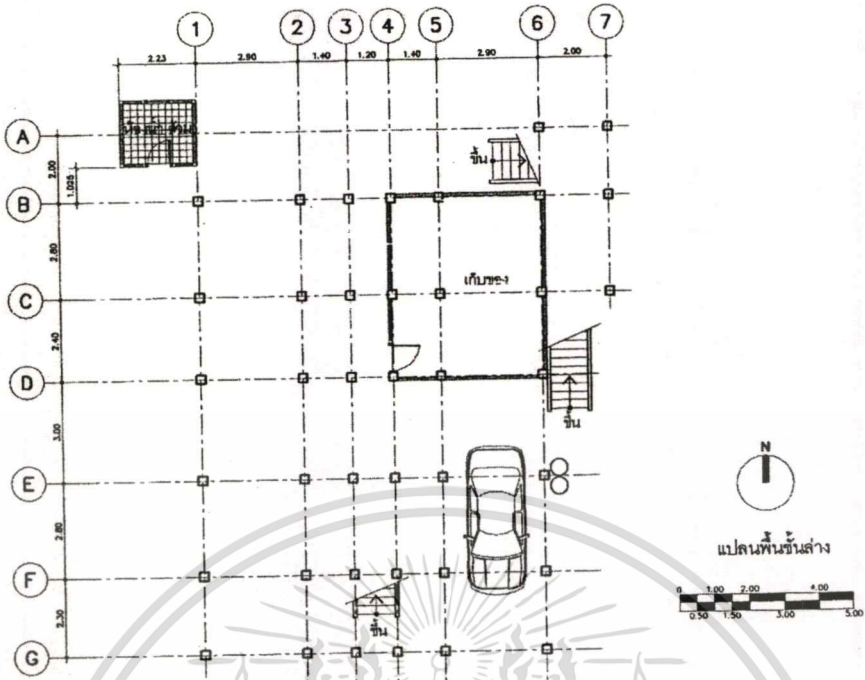
เรือนหลังที่ 4 เจ้าของเรือน นางสมบูรณ์ ปรีชา เลขที่ 20 หมู่ที่ 4 ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

เรือนหลังที่ 5 เจ้าของเรือน กุฎิเจ้าอาวาสวัดท้ายยอ ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

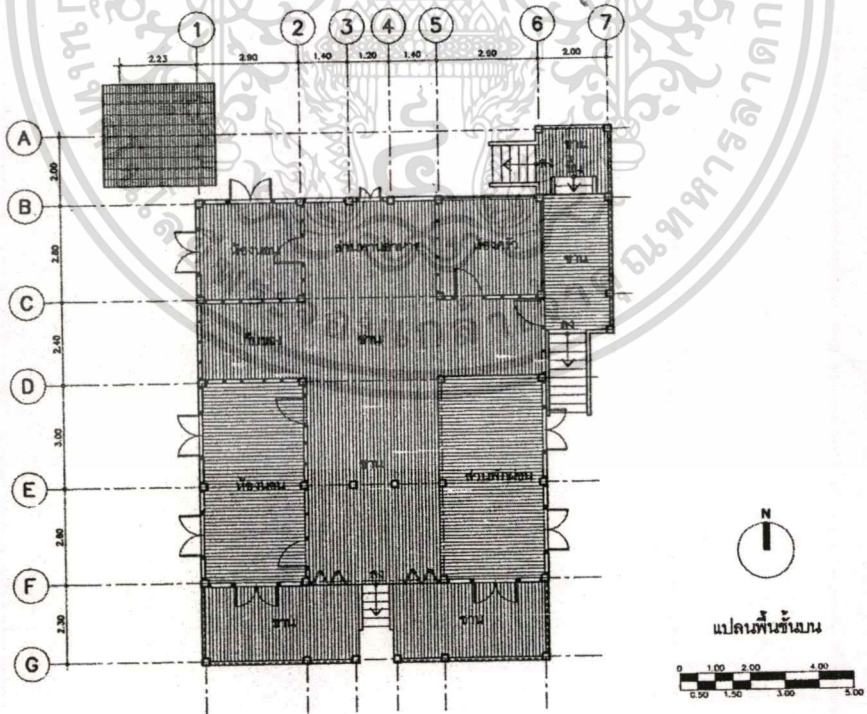

รูปที่ 4.2 แสดงผังบริเวณเรือนหลังที่ 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

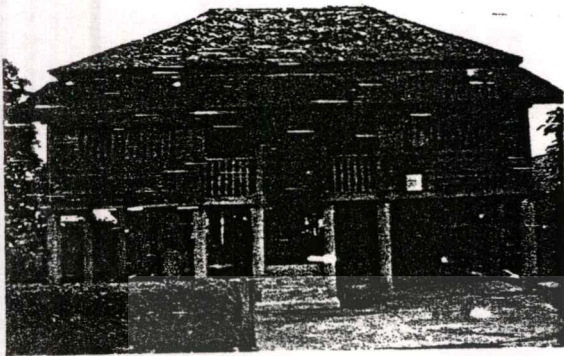

ภาพที่ 4.3 แปลนชั้นล่าง เรือนหลังที่ 1

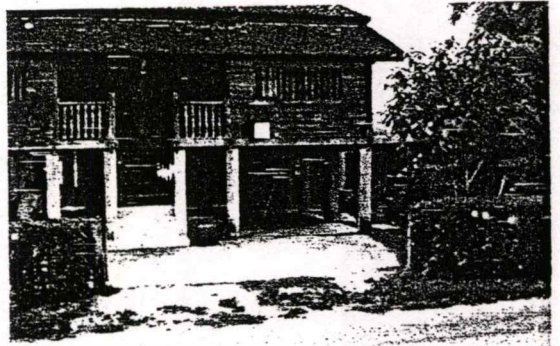

รูปที่ 4.4 แปลนชั้นบน เรือนหลังที่ 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

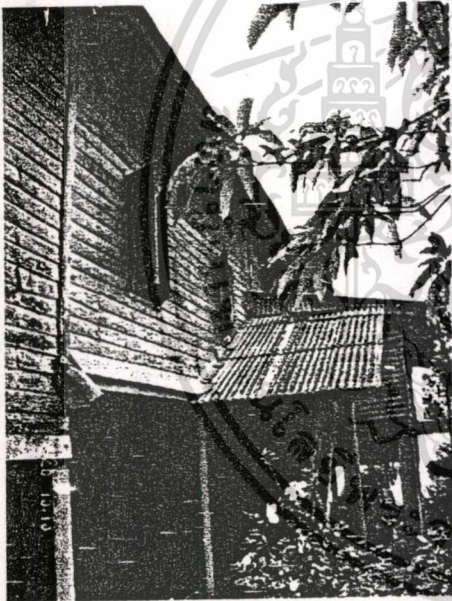

รูปด้านหน้า

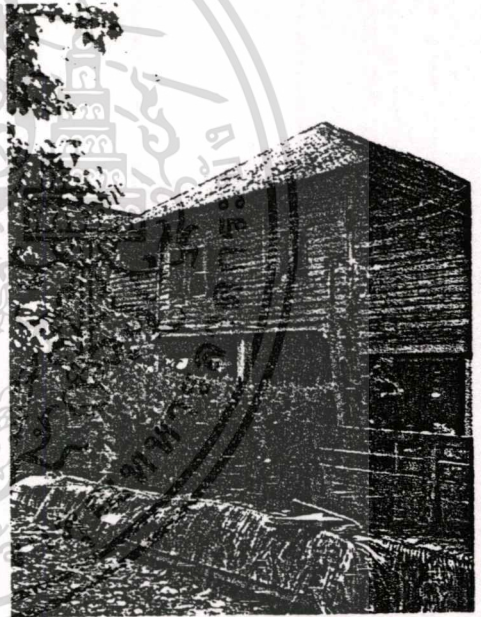

28 14:21

ทางเข้า

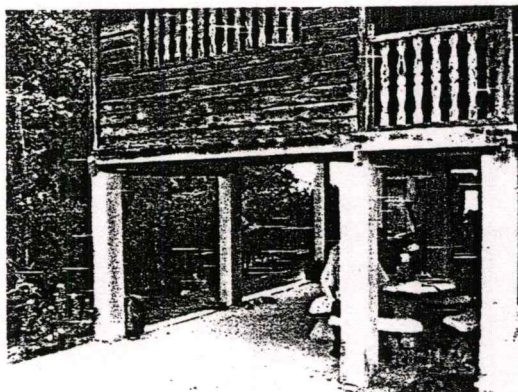
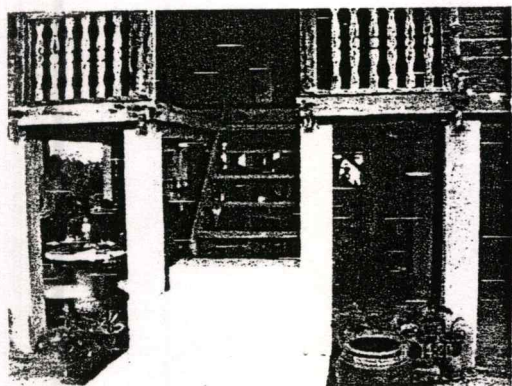
รูปด้านข้าง

รูปด้านข้าง

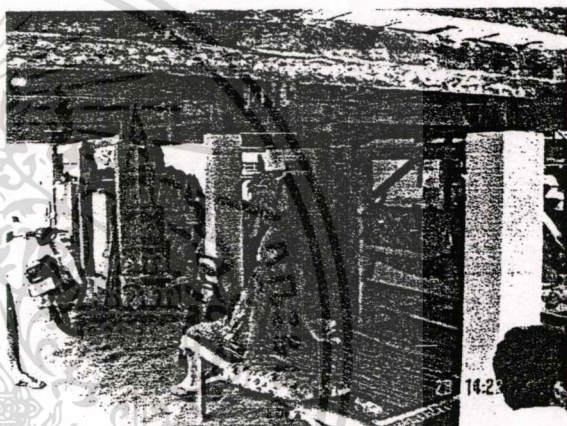
รูปที่ 4.5 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

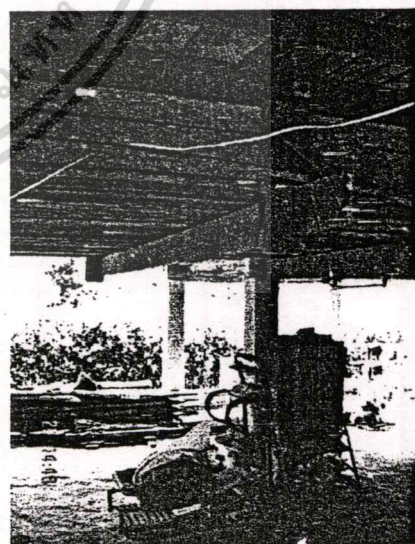
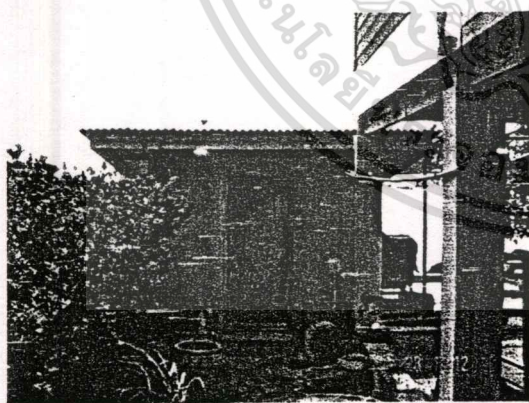
บ้านไค

ใต้ถุนเรือน

ใต้ถุน

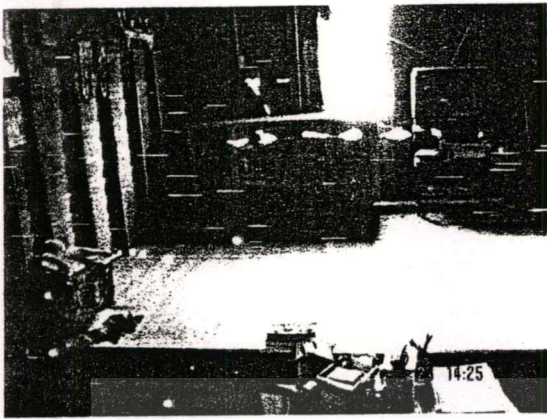
ใต้ถุน

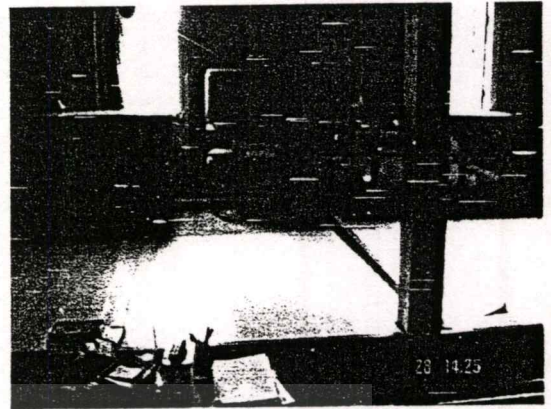
ห้องน้ำ - ห้องส้วม

ใต้ถุนเรือน

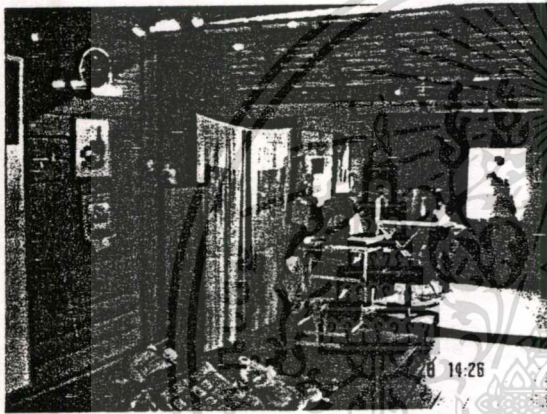
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ในการเรียนการสอนเท่านั้น ให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
รูปที่ 4.6 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 1
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

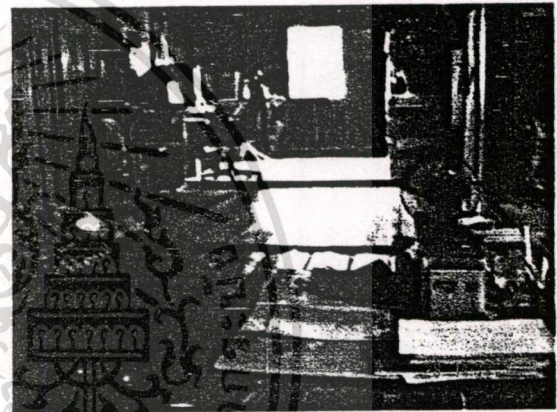
พักผ่อน

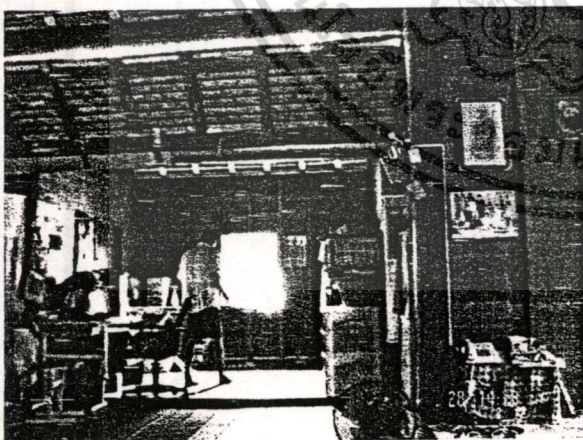
พักผ่อน

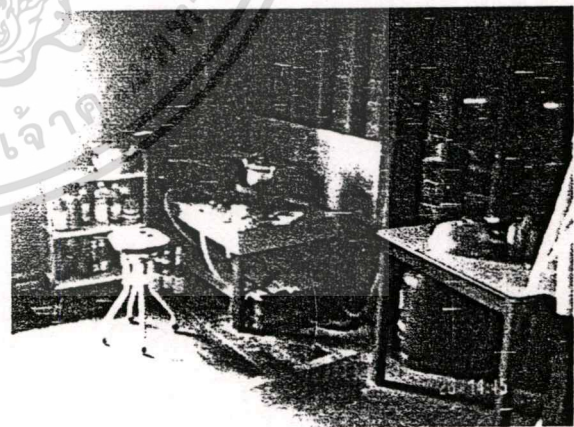
ชาน

ชาน

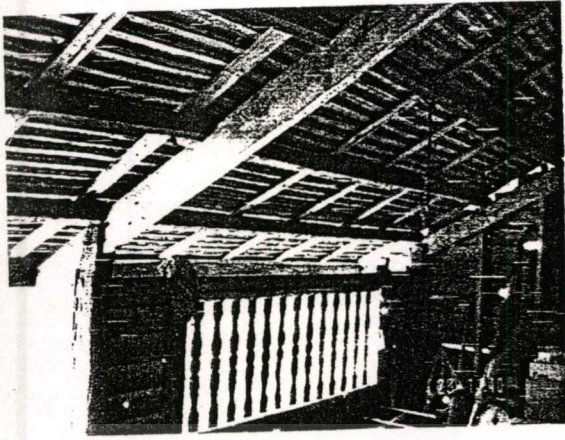
ระดับพื้นภายใน

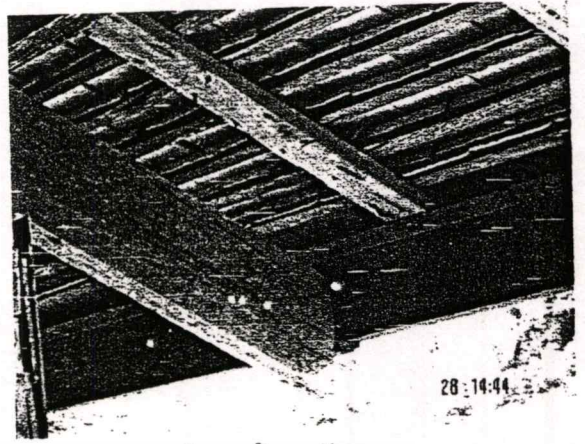
ครัว

รูปที่ 4.7 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 1

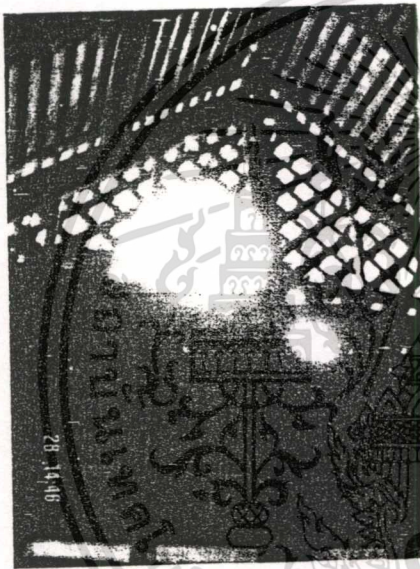
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

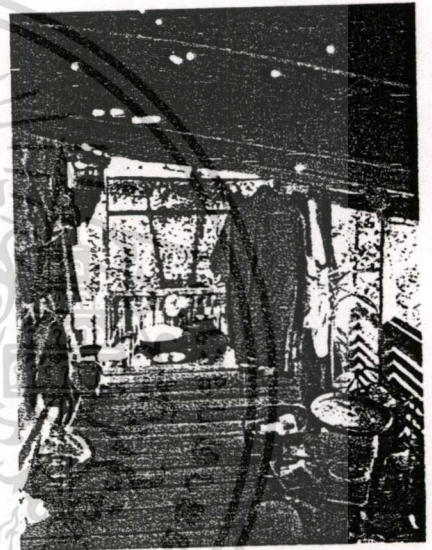
โครงสร้างหลังคา

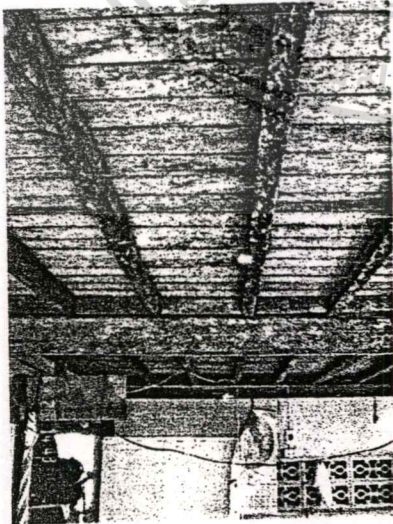
โครงสร้างหลังคา

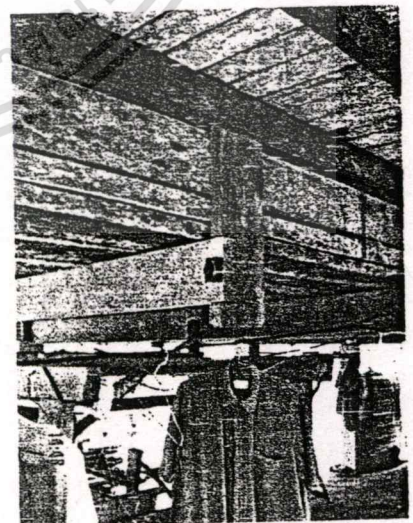
ช่องลม

ชาน

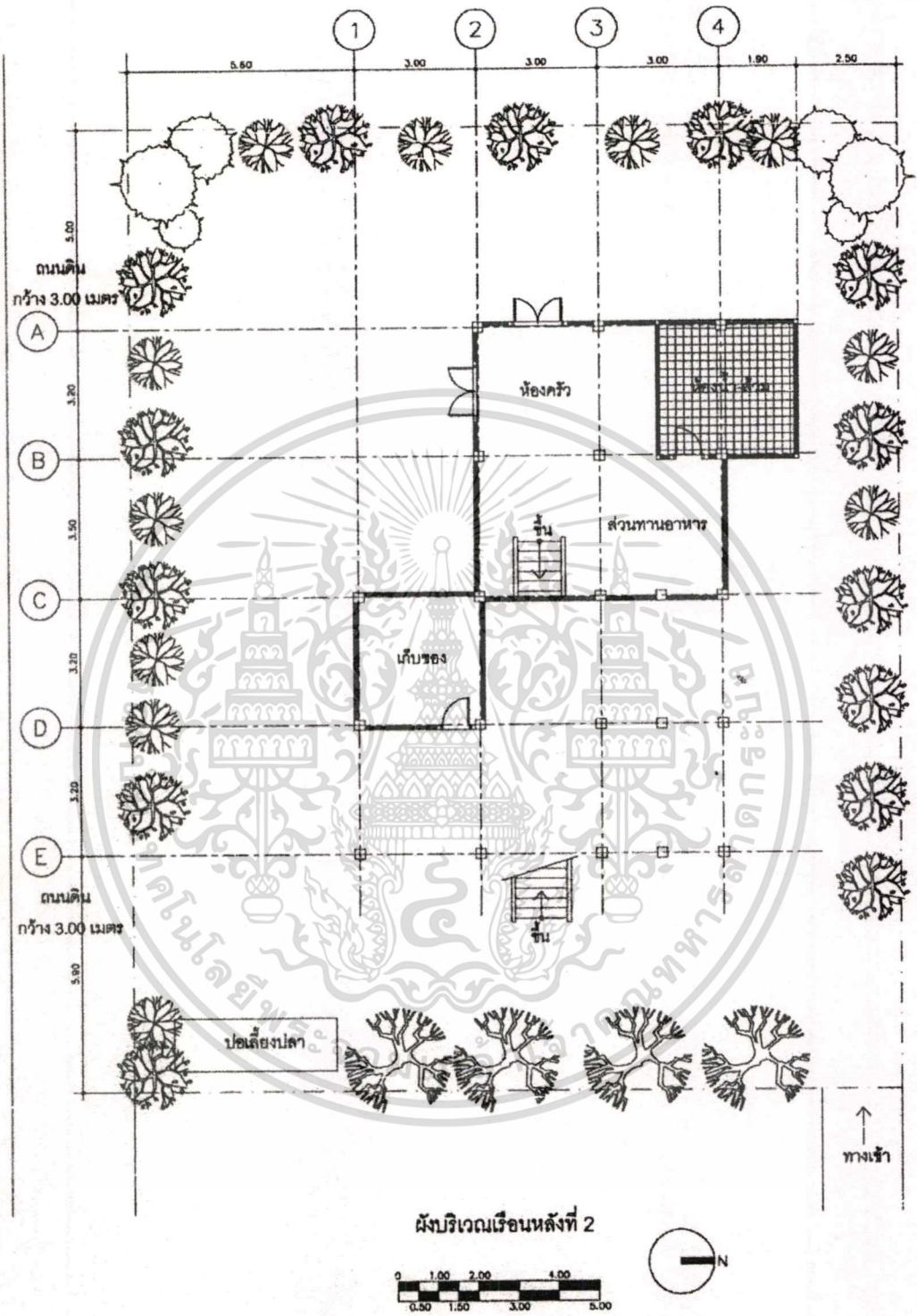

คาน ,ตง, พันทัน

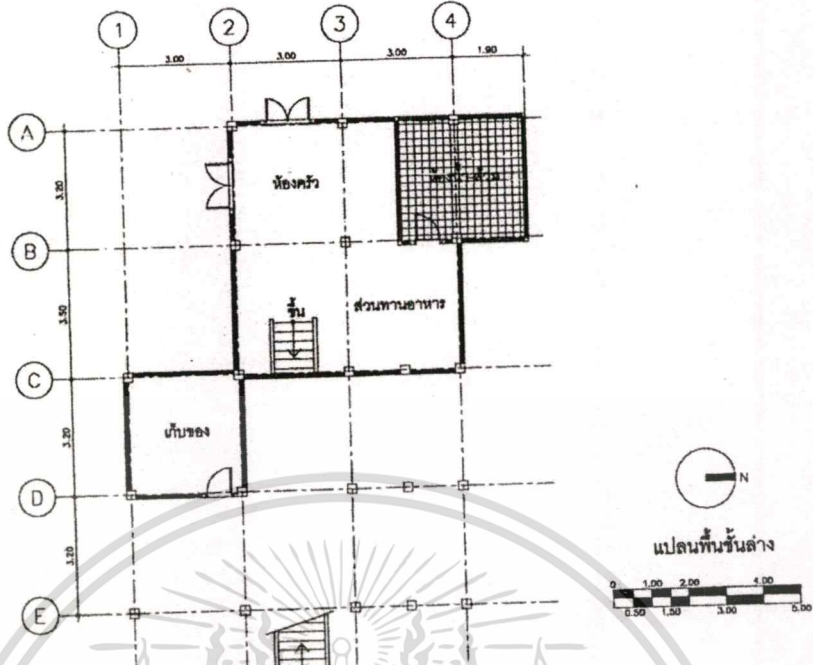
ค้ำคาวห้อยหัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับรูปที่ 4.8 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 1 ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

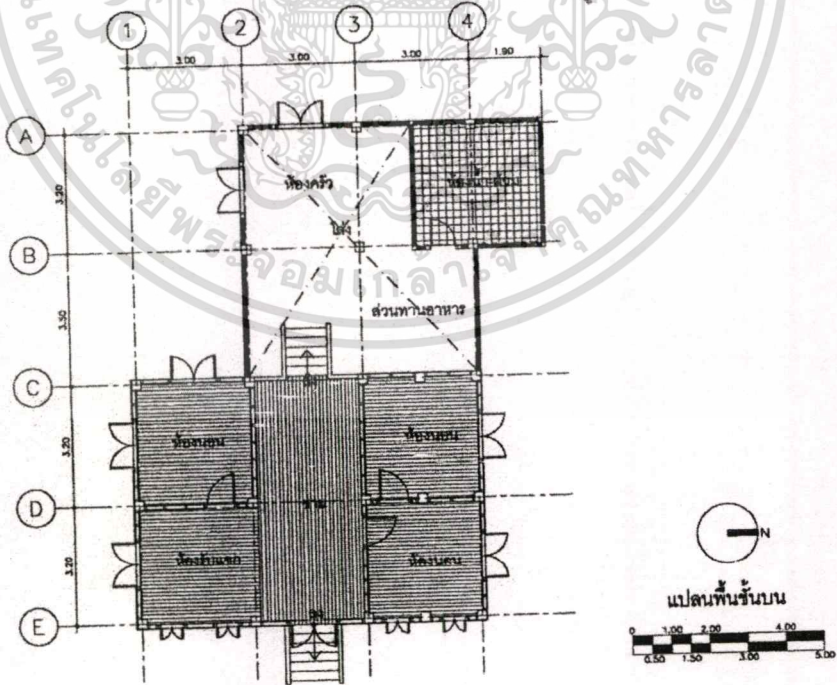

รูปที่ 4.9 ผังบริเวณเรือนหลังที่ 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

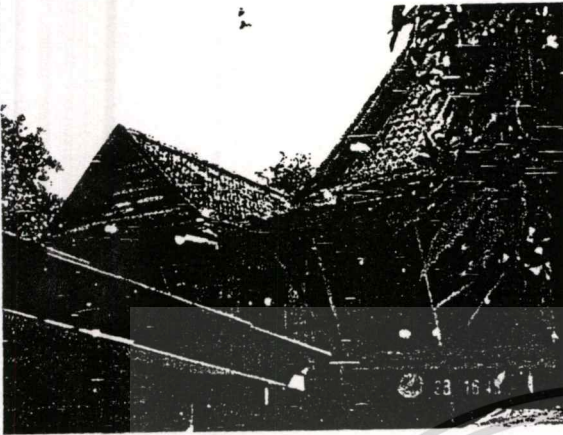

รูปที่ 4.10 แปลนพื้นที่ชั้นล่างเรือนหลังที่ 2

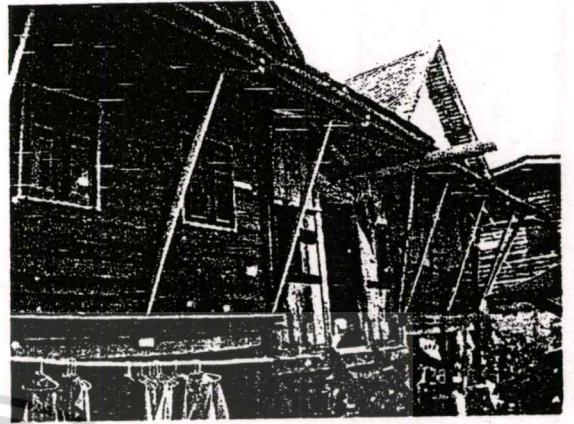

รูปที่ 4.11 แปลนพื้นที่ชั้นบนเรือนหลังที่ 2

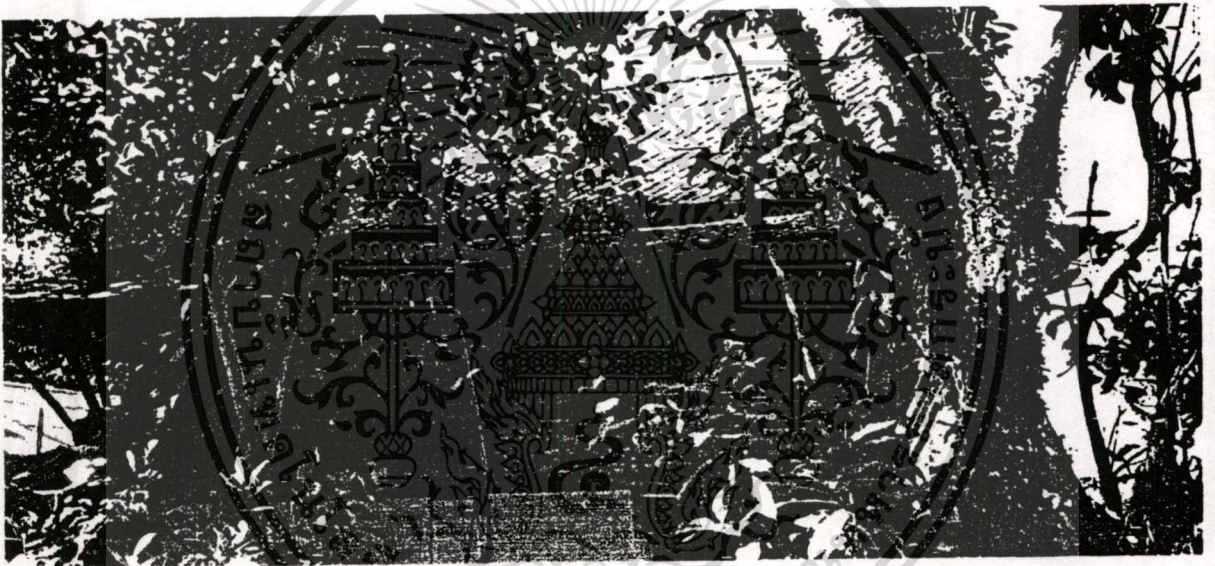
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

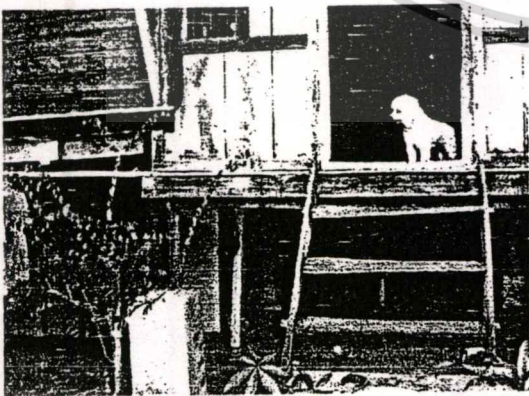
รูปด้านหน้า

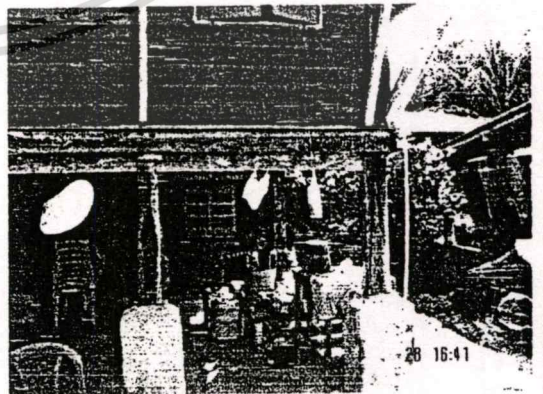
รูปด้านหน้า

รูปด้านข้าง

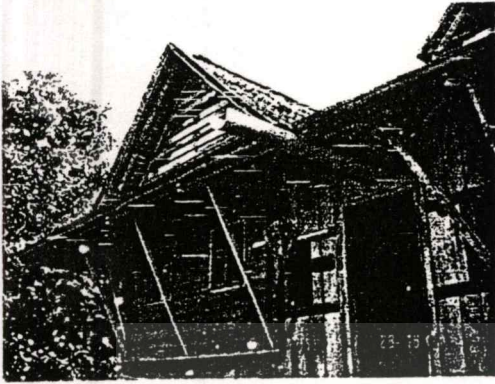

ใต้ถุนเรือน

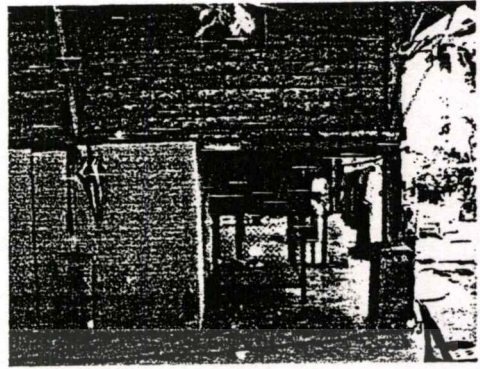

ใต้ถุนเรือน

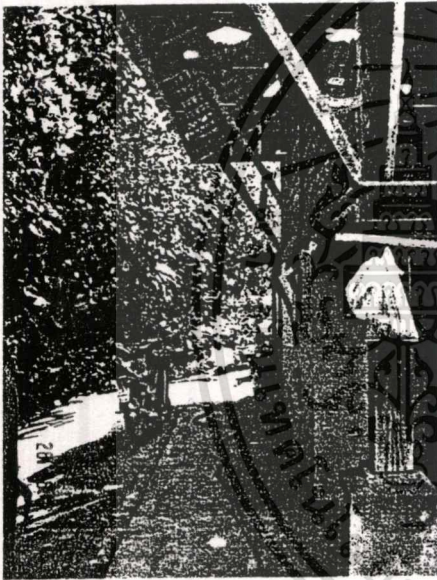
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
รูปที่ 4.12 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 2

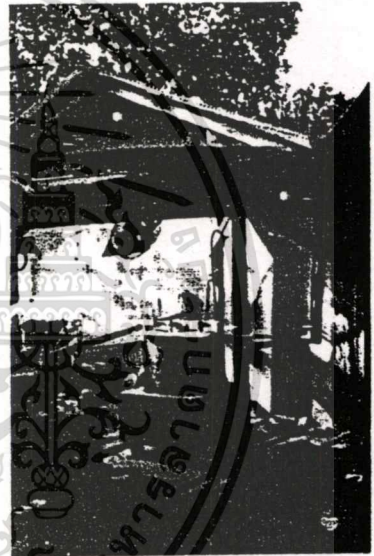
รูปด้านหน้า

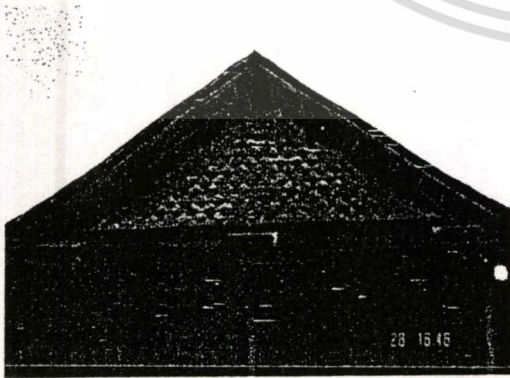
ใต้ถุน

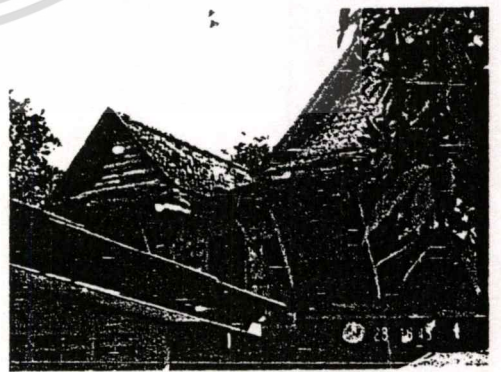
ด้านข้างเรือน

ส่วนต่อเติม

หน้าจั่วเรือน

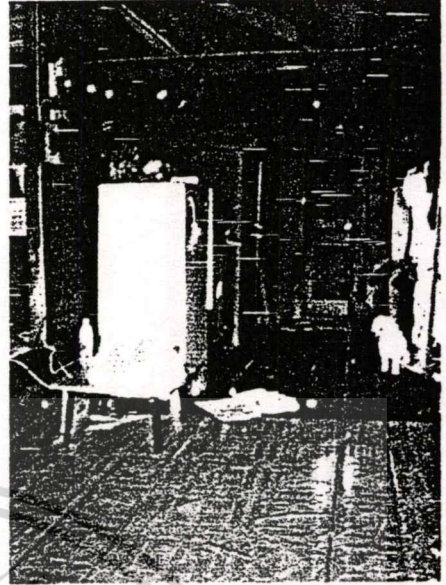

ด้านหน้า

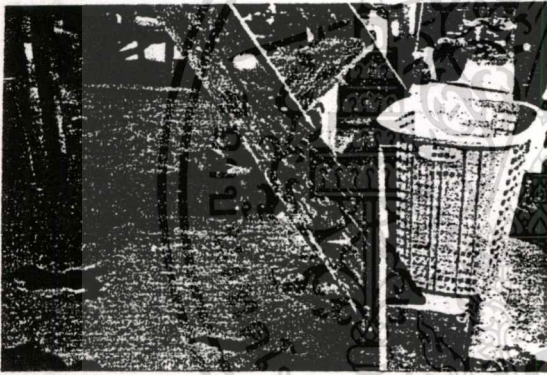
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้รูปที่ 4.13 ซึ่งแสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 2 ให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

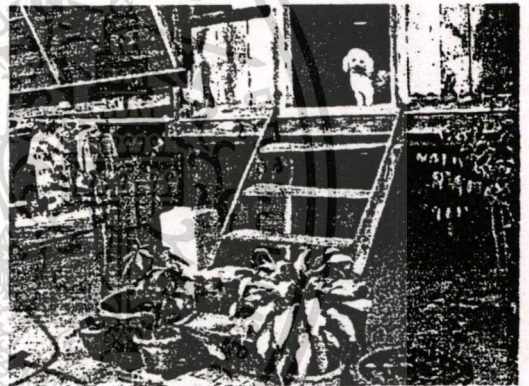
ระดับพื้นภายใน

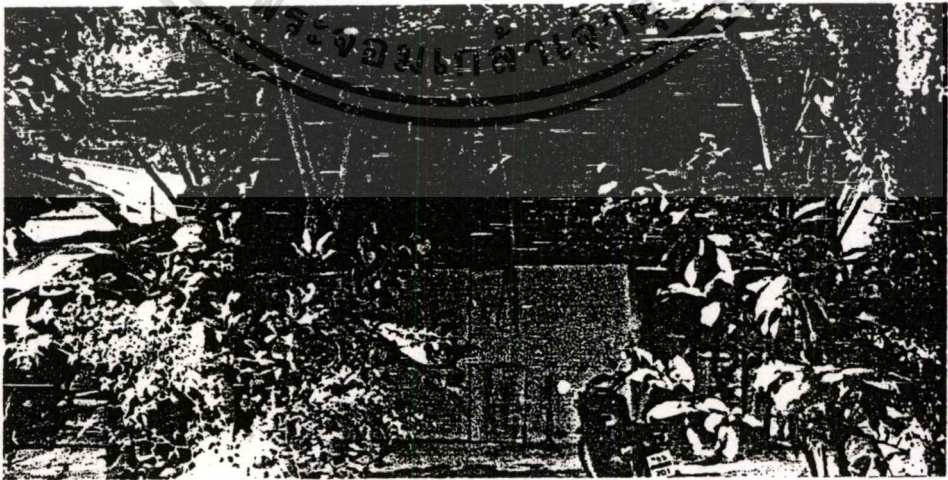
ชาน

บันไดเรือน

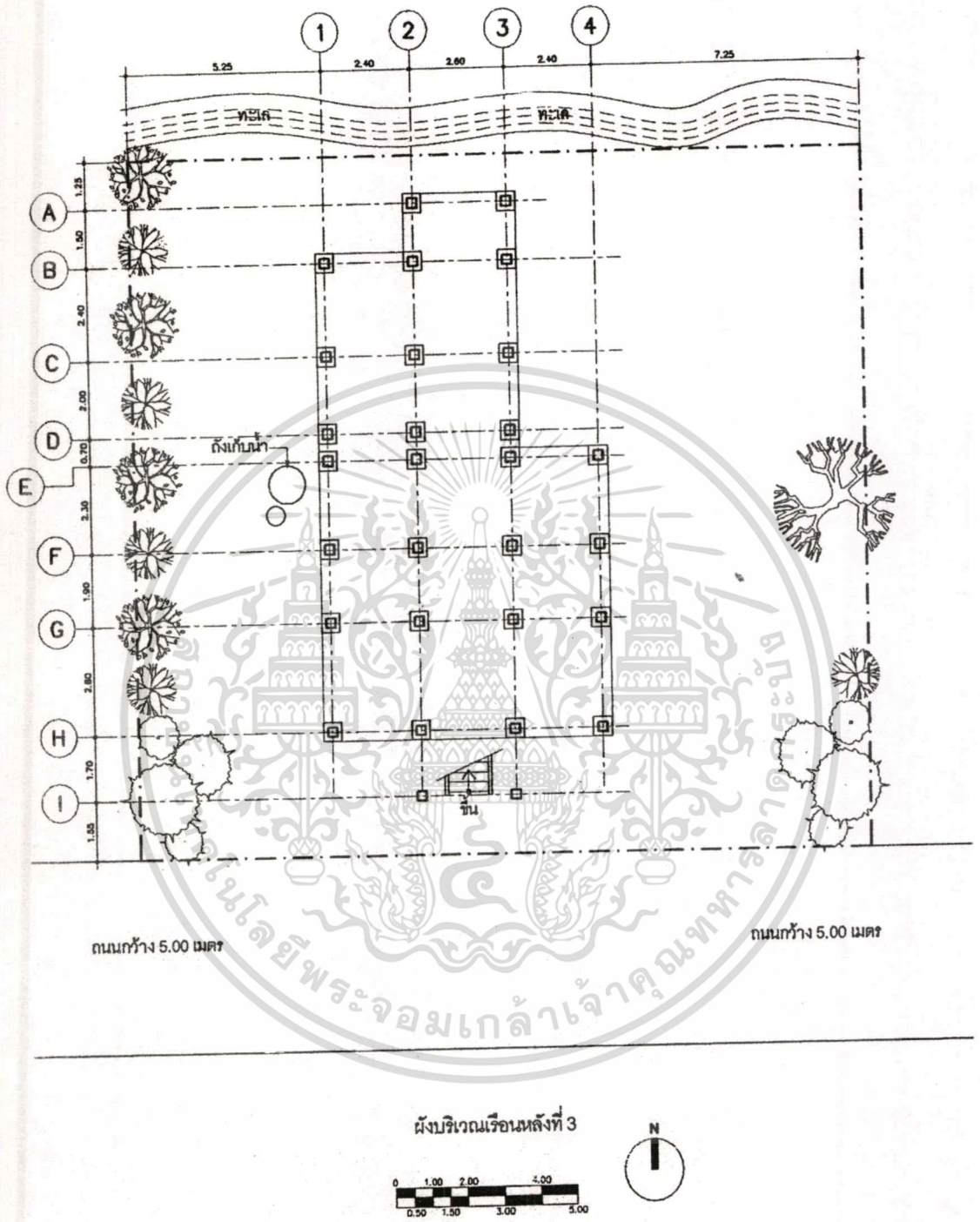

บันไดเรือน

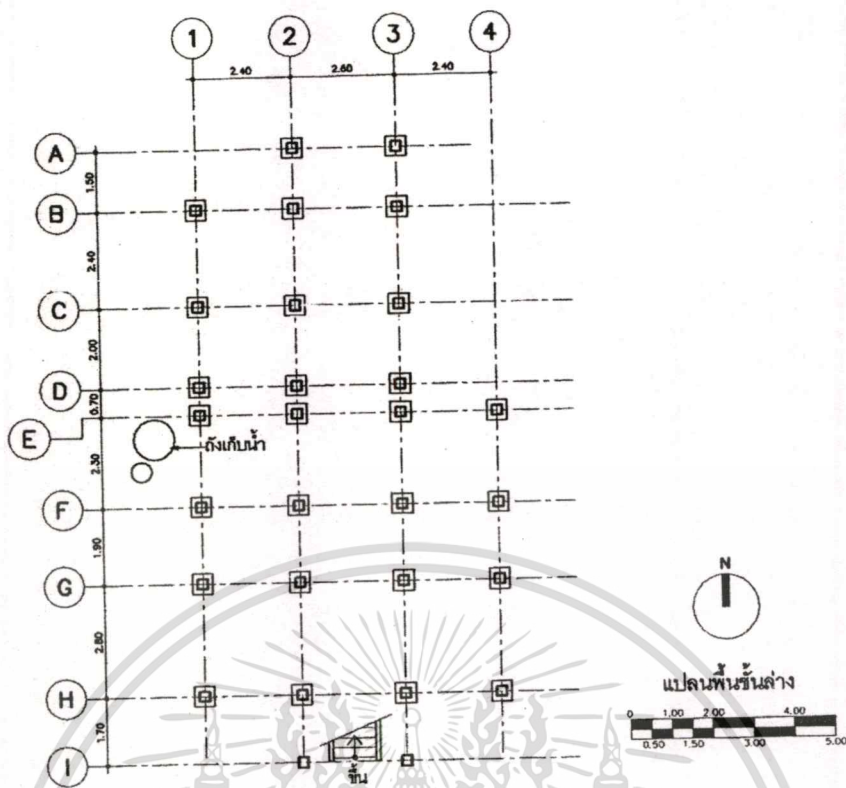
รูปด้านข้าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้รูปที่ 4.14 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 2 ให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

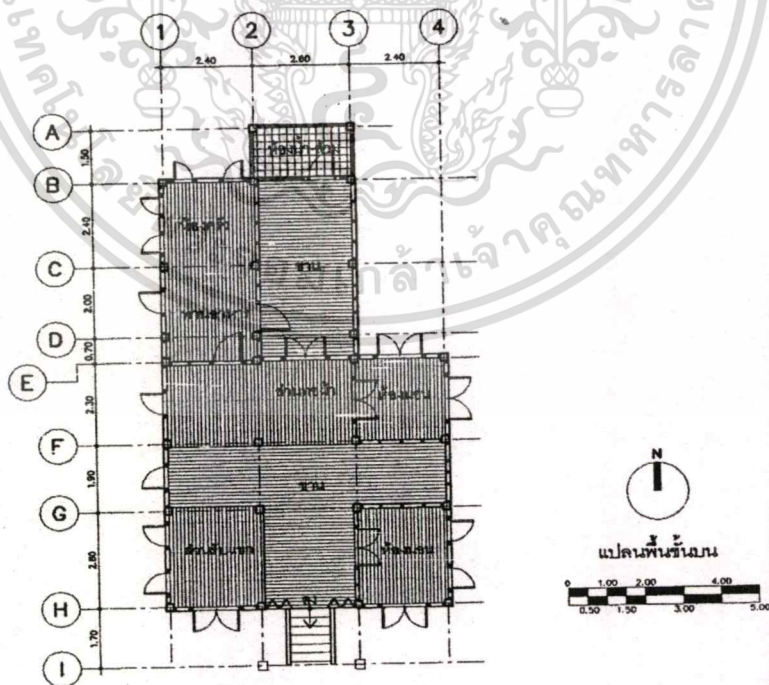

รูปที่ 4.15 แสดงผังบริเวณโรงเรียนหลังที่ 3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

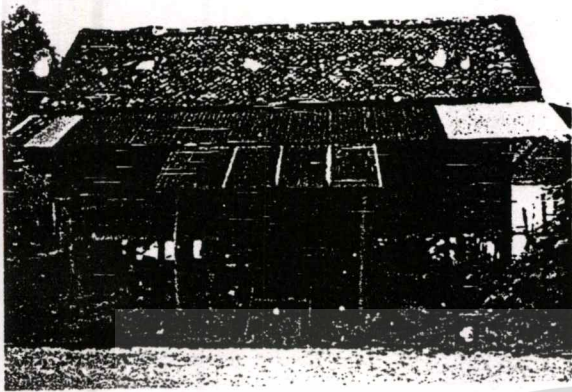

รูปที่ 4.16 แสดงแปลนพื้นชั้นล่างเรือนหลังที่ 3

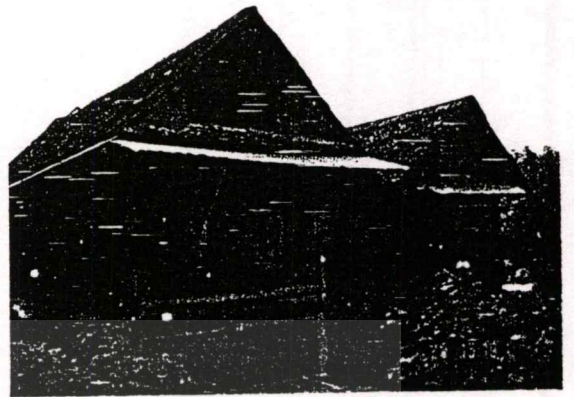

รูปที่ 4.17 แสดงแปลนพื้นชั้นบนเรือนหลังที่ 3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ด้านหน้า

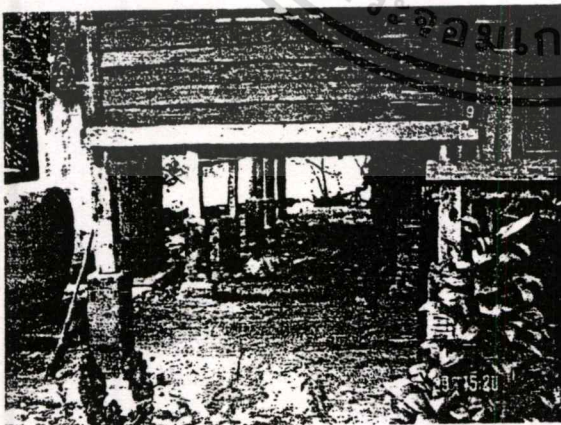
ด้านข้าง

ด้านข้าง

ด้านข้าง

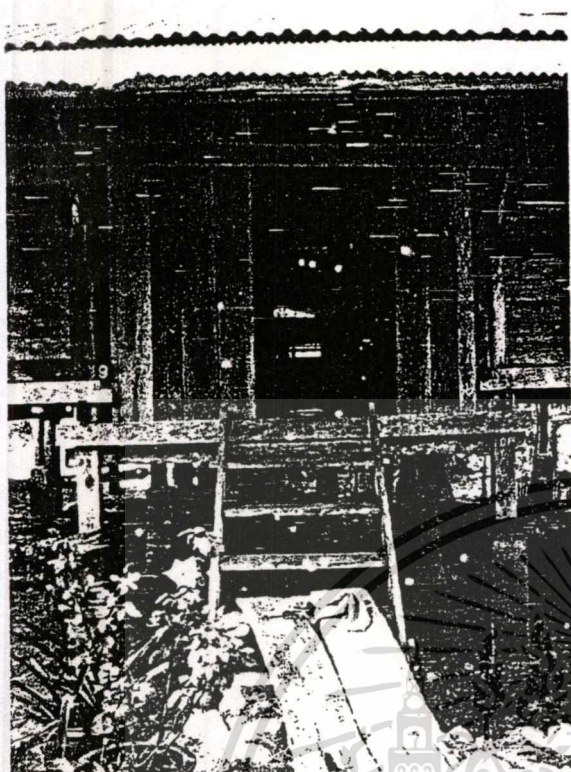

ใต้ถุนเรือน

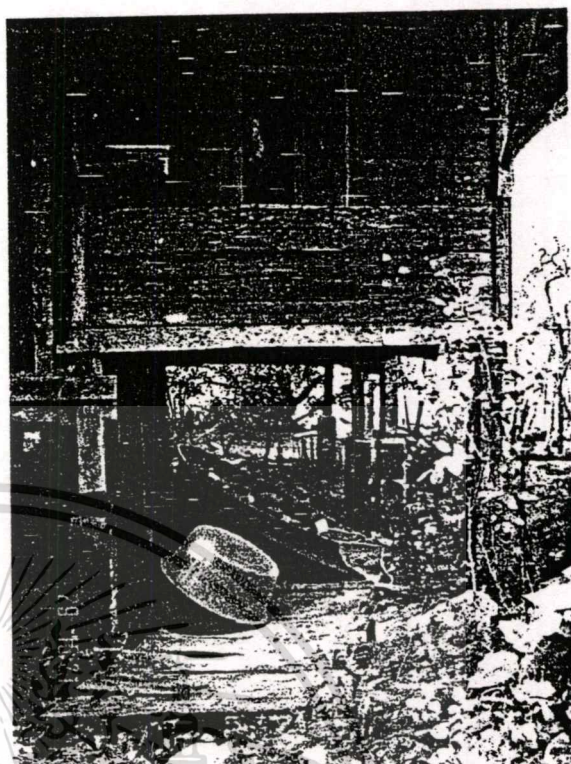

บันได

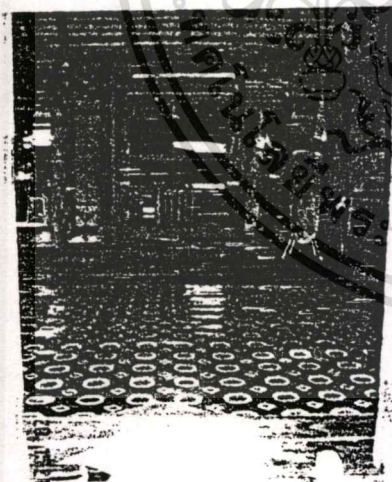
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับรูปที่ 4.18 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 3 นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

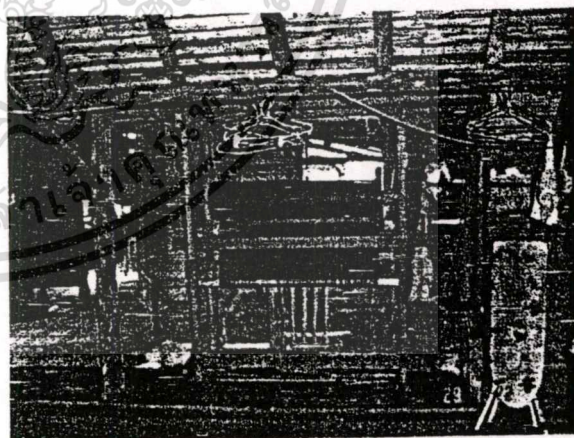
ใต้ถุนเรือน

ใต้ถุนเรือน

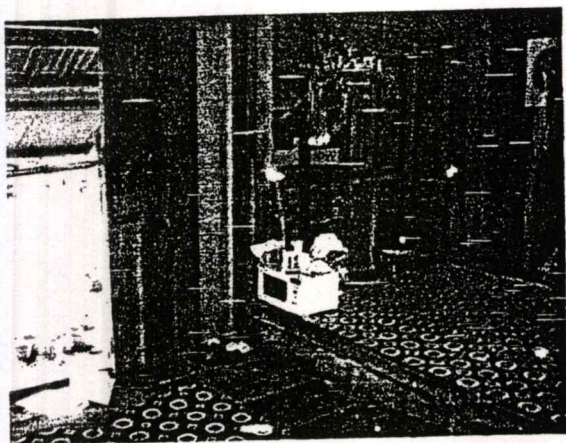

ชาน

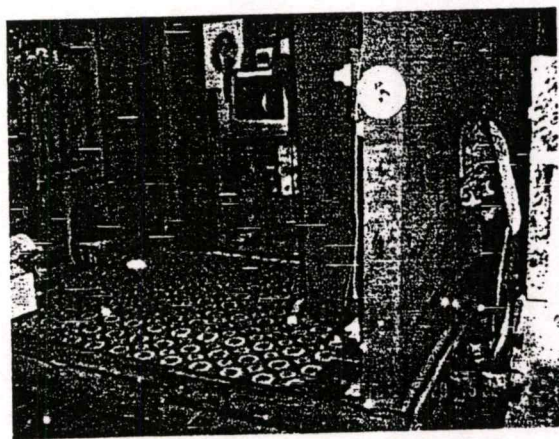

ชาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้รูปที่ 4.19 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 3 ให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

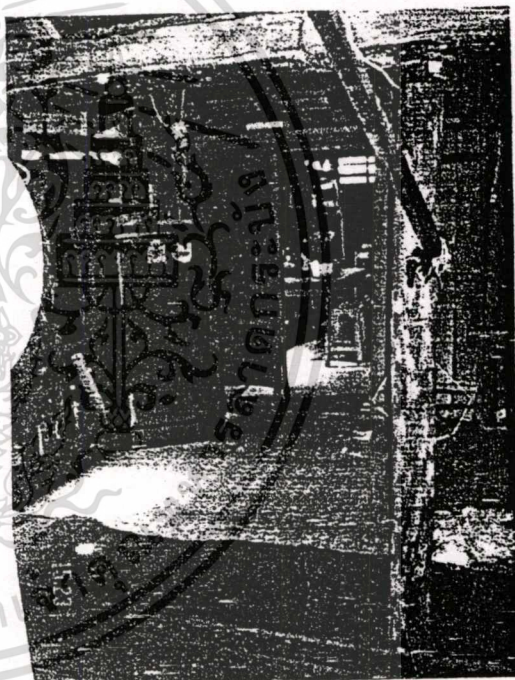
ระดับพื้นในบ้าน

ส่วนพักผ่อน

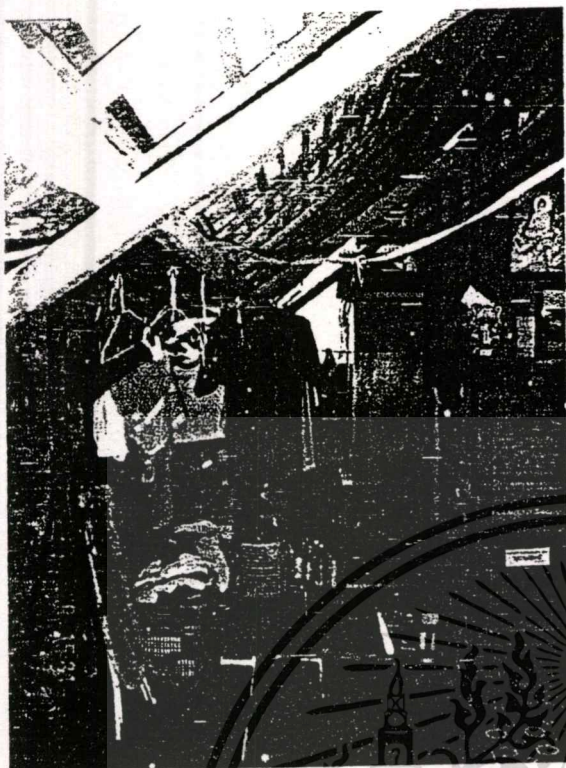
ชาน

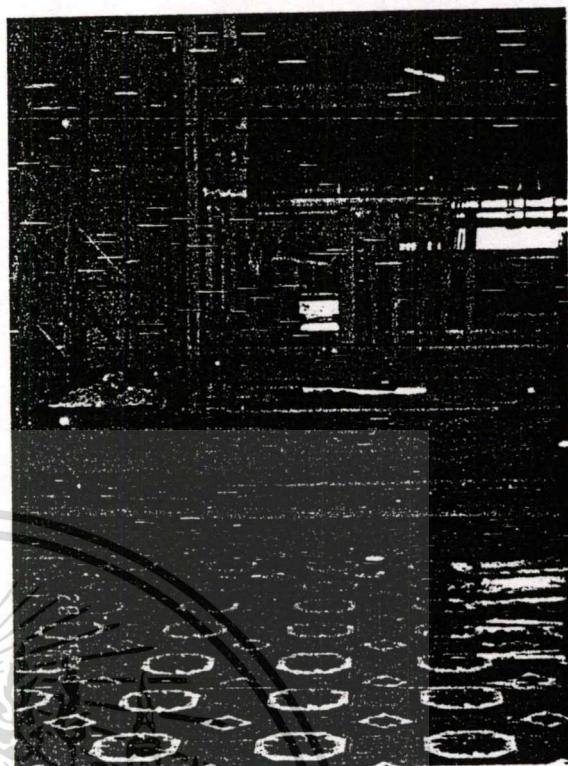
ชาน

รูปที่ 4.20 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 3

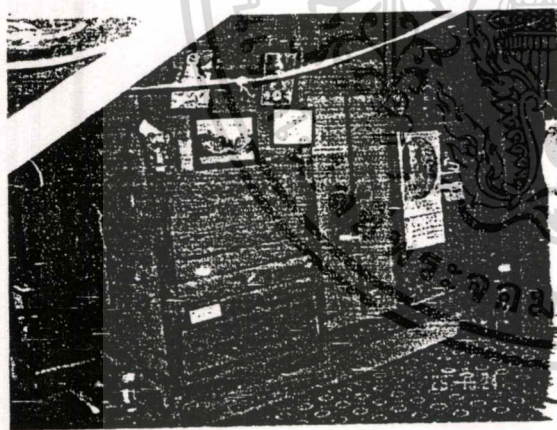
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

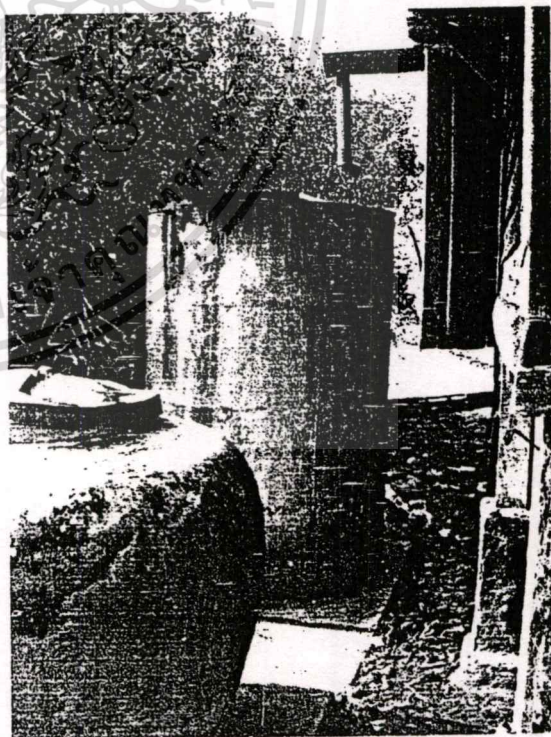
ชาน

ระดับพื้นในบ้าน

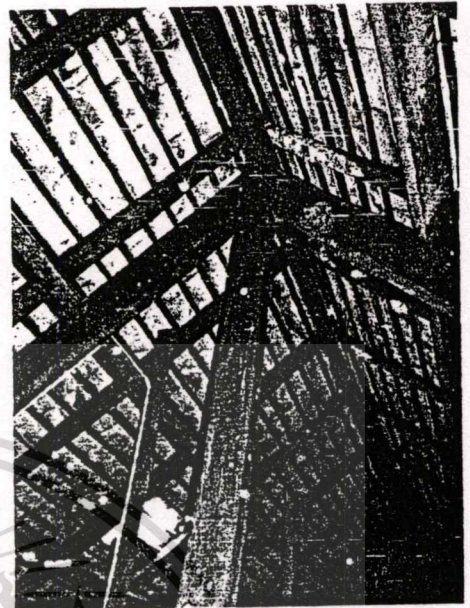

ห้องนอน

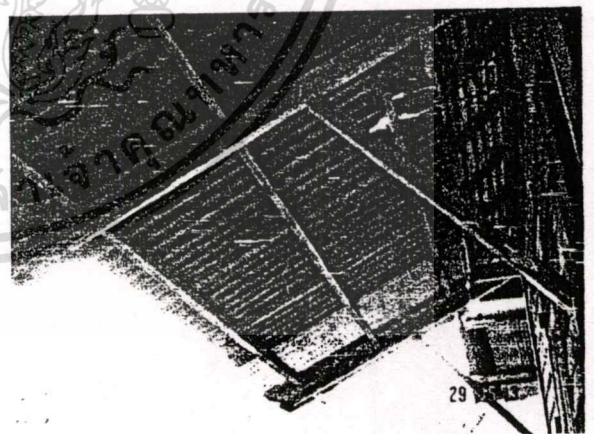
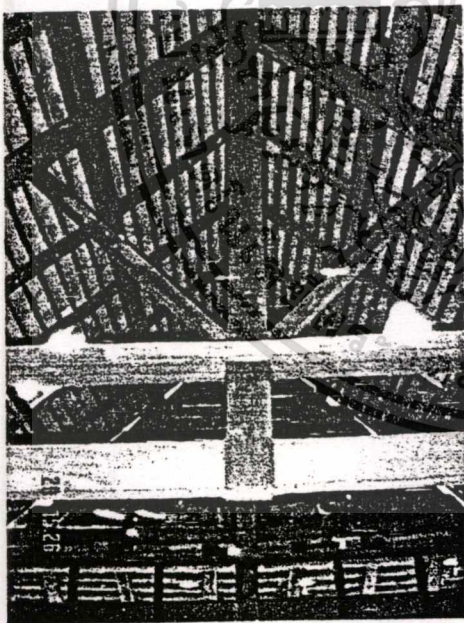
ถังเก็บน้ำฝน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งหารูปที่ 4.21 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 3 ภาสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โครงสร้างหลังคา

โครงสร้างหลังคา

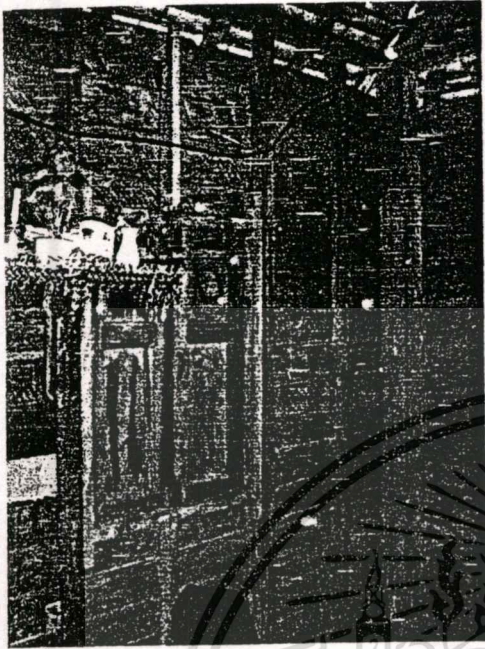

โครงสร้างหลังคา

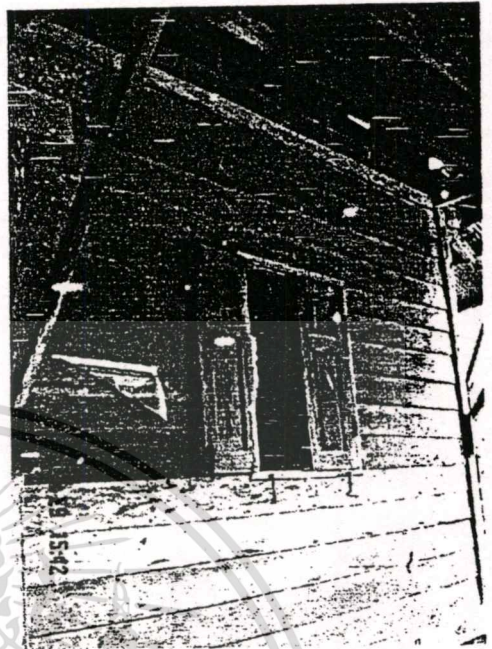
โครงสร้างหลังคา

รูปที่ 4.22 แสดงลักษณะโครงสร้างหลังคาเรือนหลังที่ 3

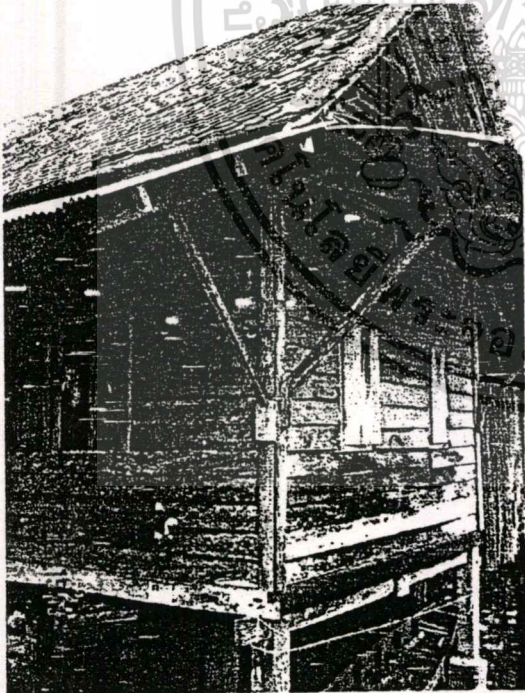
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

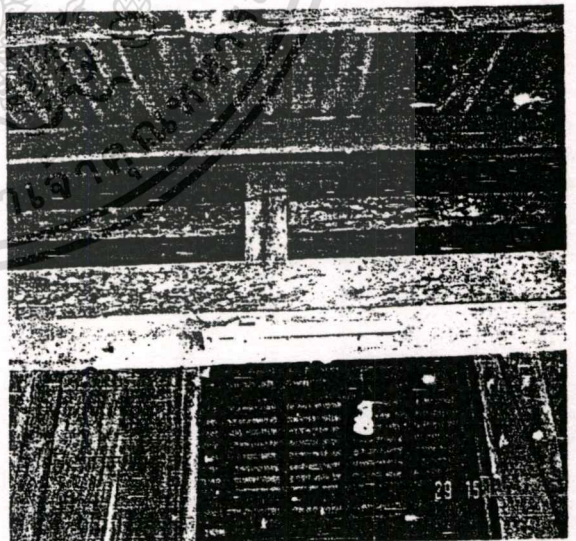
ฝาผนังด้านใน

ฝาผนังด้านนอก

ฝาผนังด้านนอก

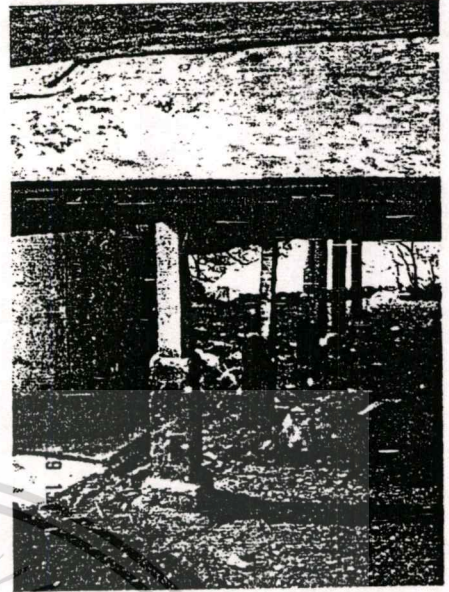
ช่องลม

รูปที่ 4.23 แสดงลักษณะโดยรวมของเรือนหลังที่ 3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

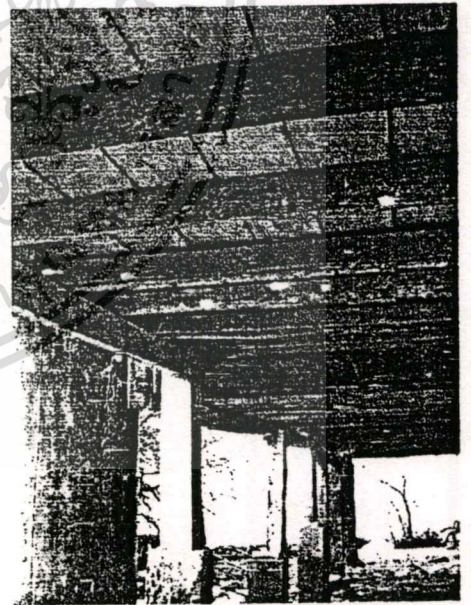
เส้า, รอด

เส้า, ดินเส้า

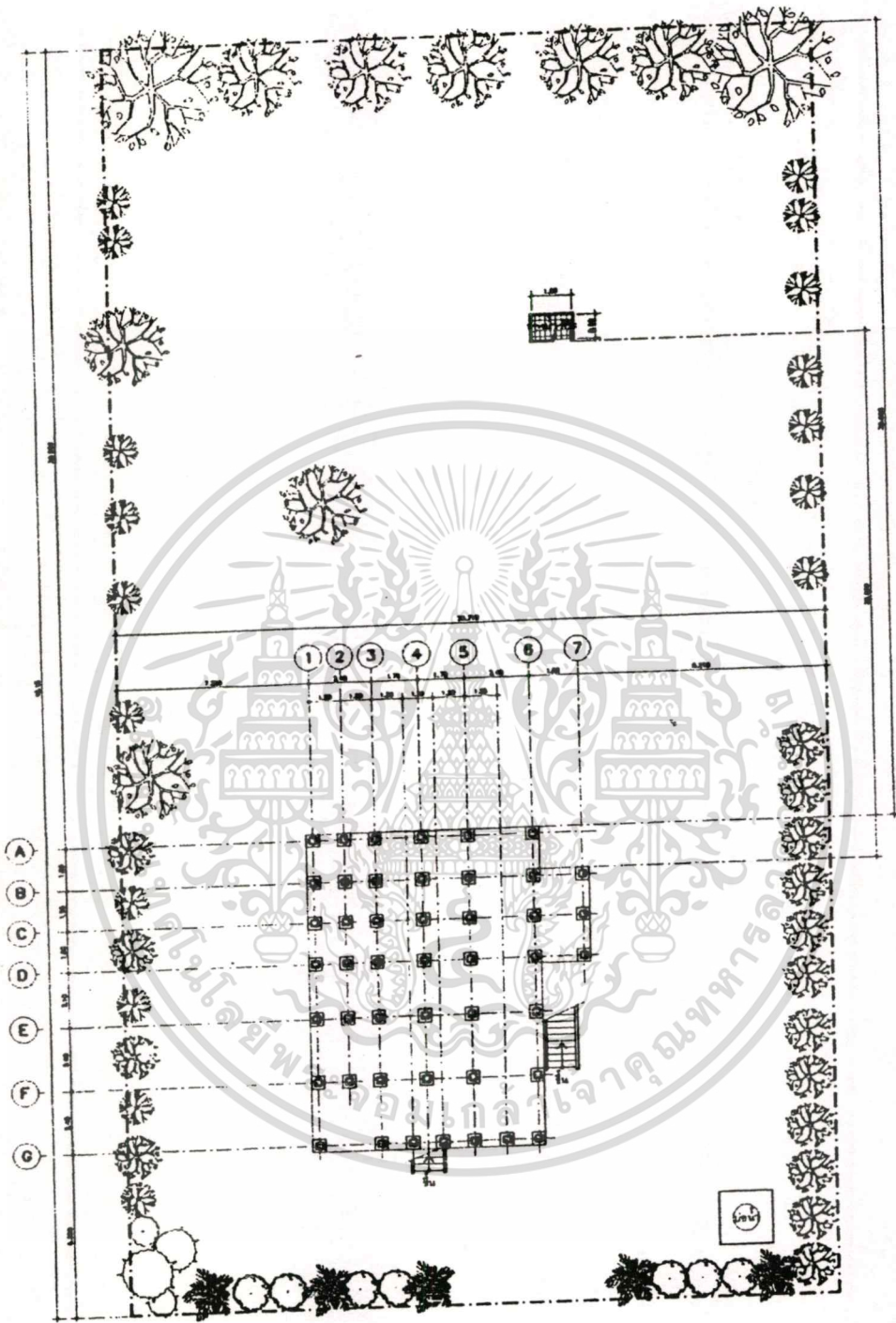
ดินเส้า

คาน, ตง, พื่น

รูปที่ 4.24 แสดงลักษณะโครงสร้างเรือนหลังที่ 3

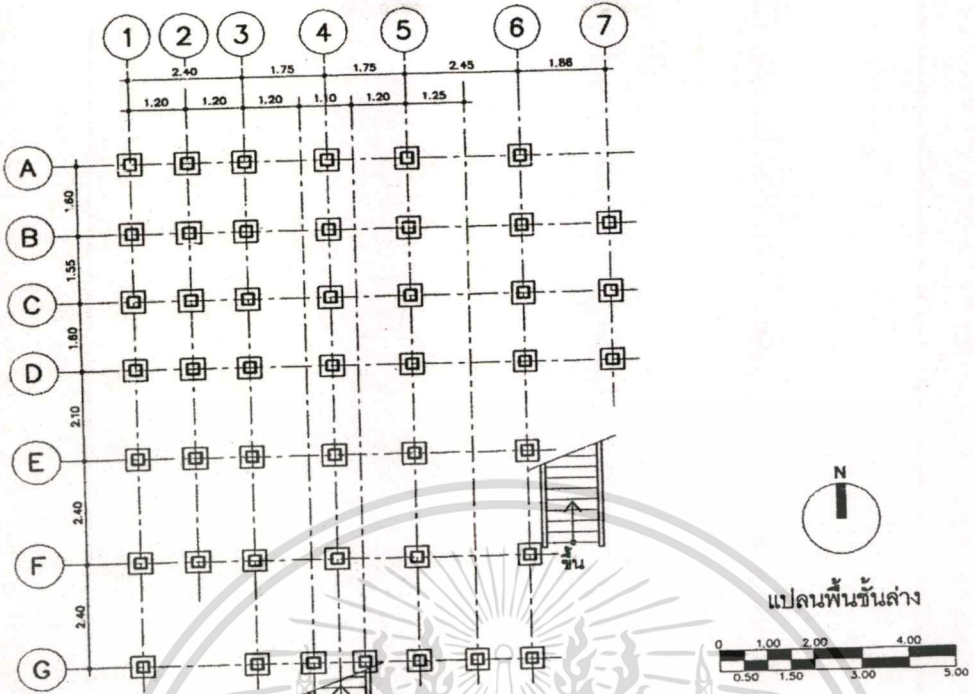
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

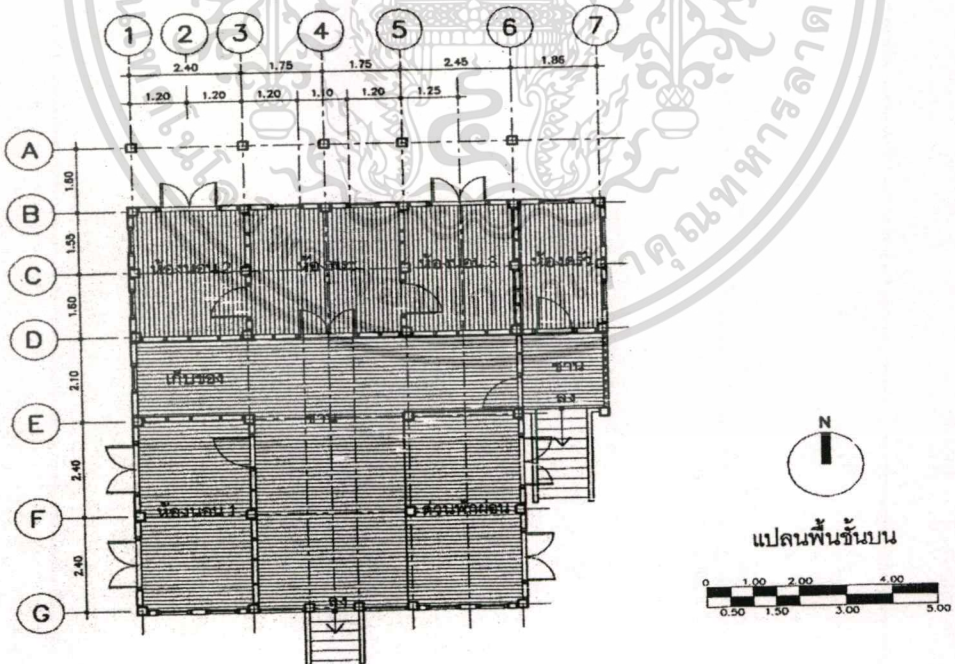
ผังบริเวณเรือนหลังที่ 4

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับรูปที่ 4.25 แสดงผังบริเวณเรือนหลังที่ 4 ญาติให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

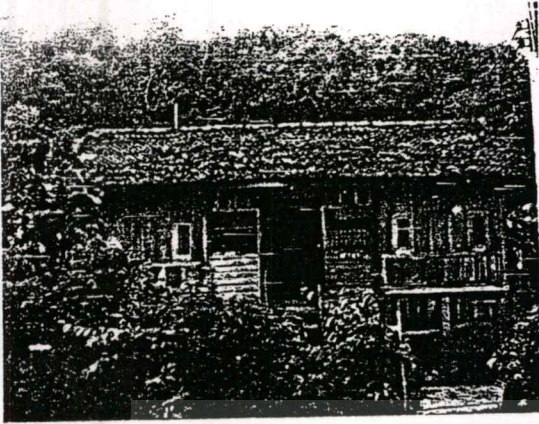

รูปที่ 4.26 แสดงแปลนพื้นที่ชั้นล่างเรือนหลังที่ 4

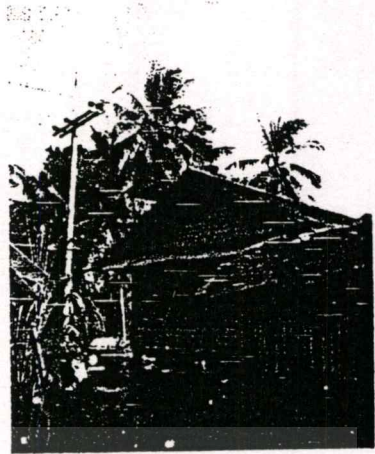

รูปที่ 4.27 แปลนพื้นที่ชั้นบนเรือนหลังที่ 4

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปด้านหน้า

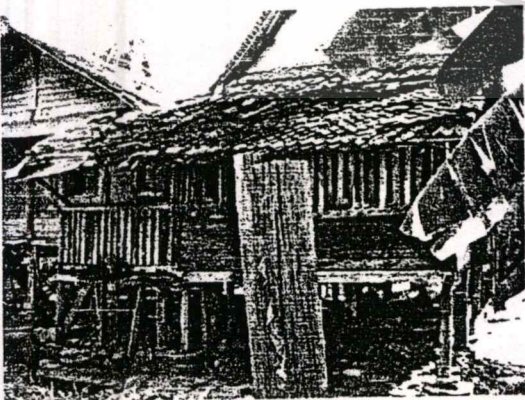
รูปด้านข้าง

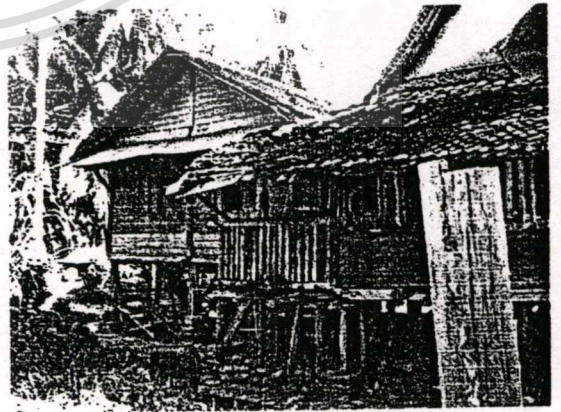
รูปด้านข้าง

รูปด้านข้าง

รูปด้านข้าง

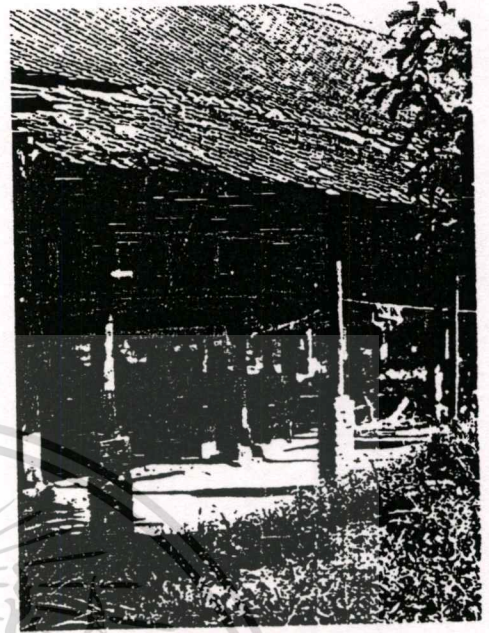

รูปด้านข้าง

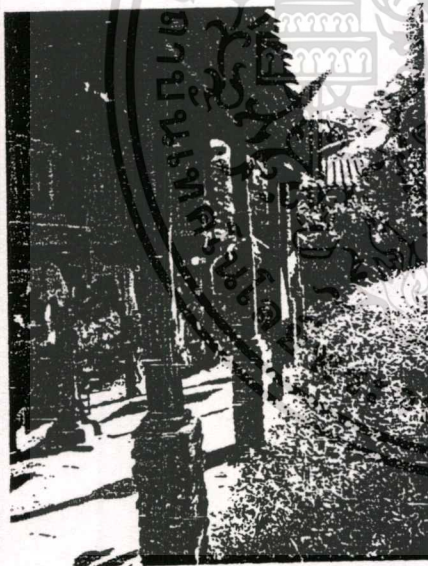
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
รูปที่ 4.28 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 4

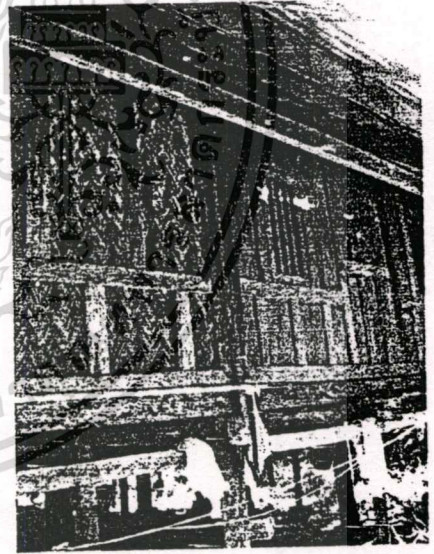
ด้านหลัง

ด้านหลัง

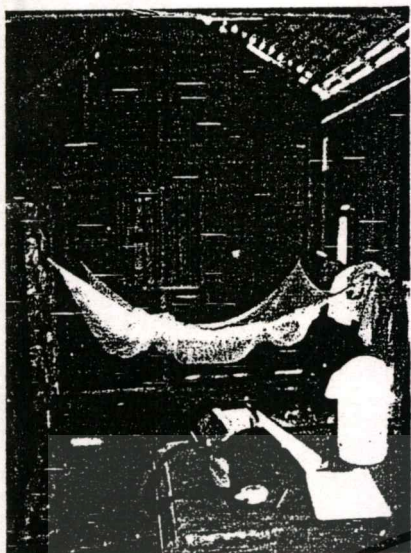
ฟาไล

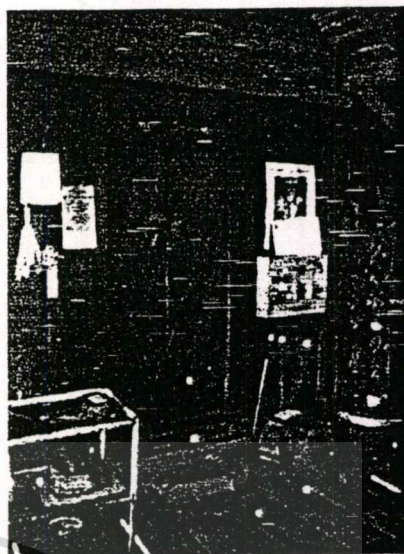
ฝาผนัง ภายนอก

รูปที่ 4.29 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 4

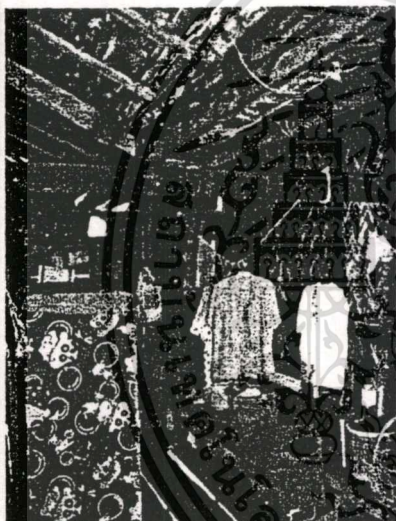
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

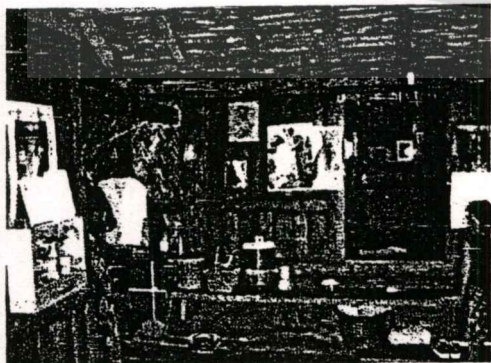
ที่นอน

ระดับพื้นภายใน

ชาน

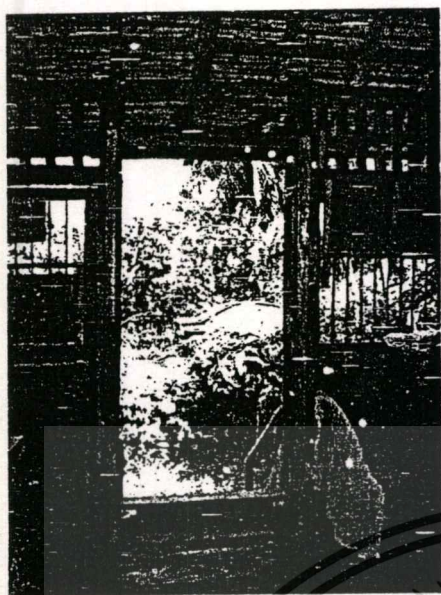

ระดับพื้นภายใน

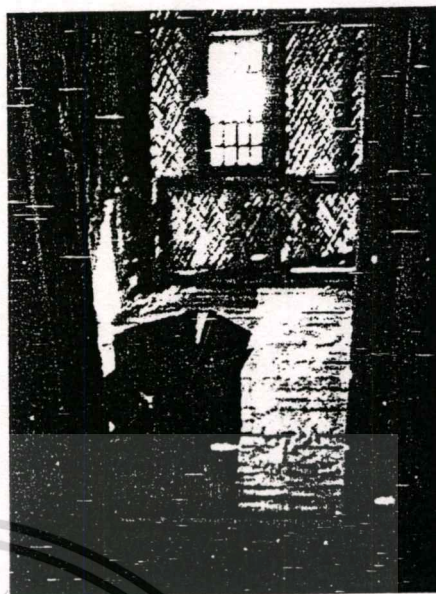

ห้องบรรพบุรุษ

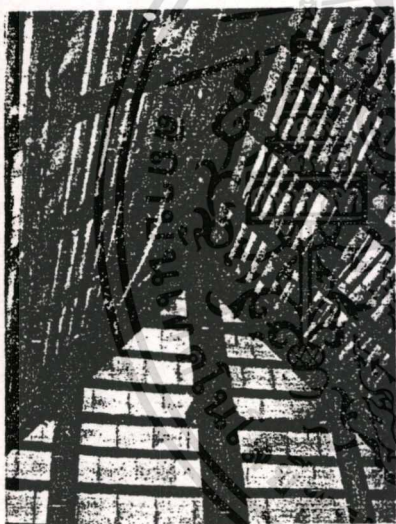
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
รูปที่ 4.30 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 4

ประตู, ช่องลม

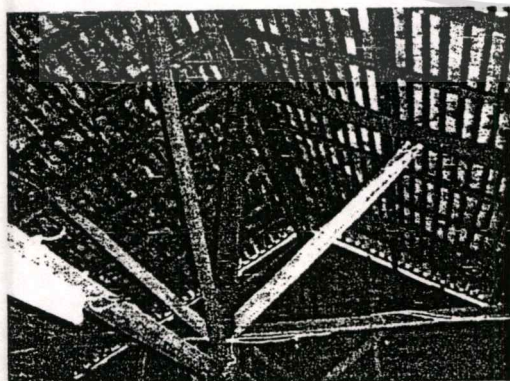
ห้องภายในเรือน

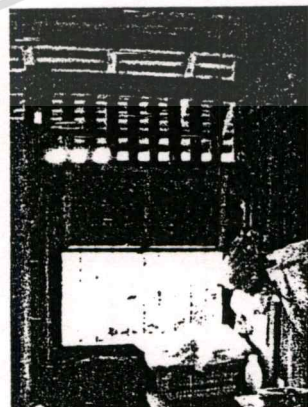
โครงสร้างหลังคา

โครงสร้างหลังคา

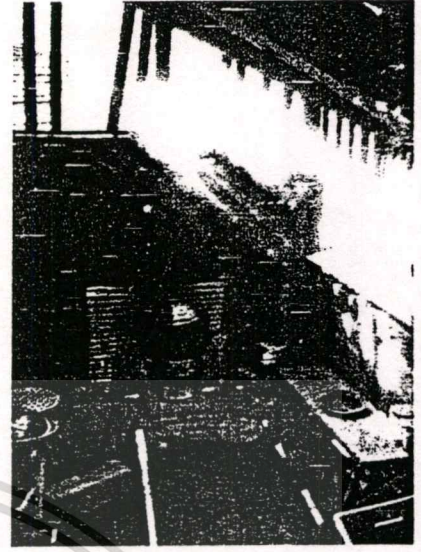

โครงสร้างหลังคา

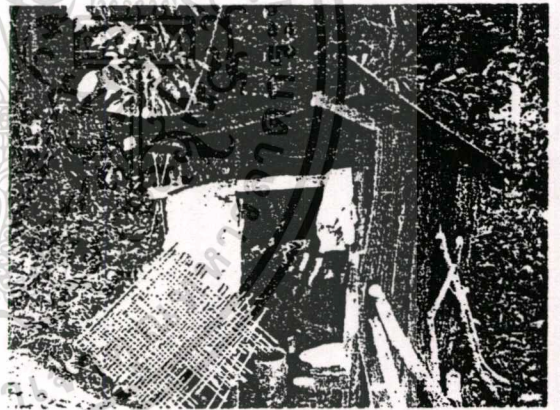
หน้าต่าง, ช่องแสง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
รูปที่ 4.31 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 4

ประตูภายใน

ครัว

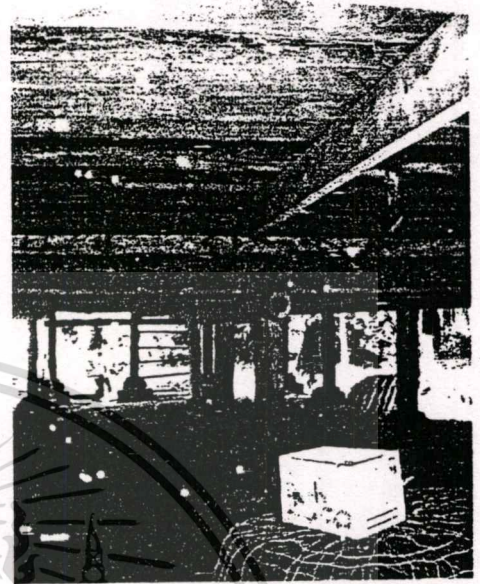
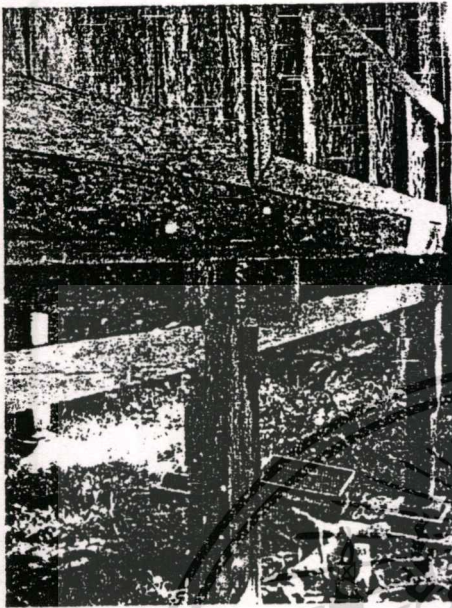

บ่อน้ำ, ซักล้าง

ห้องล้าง

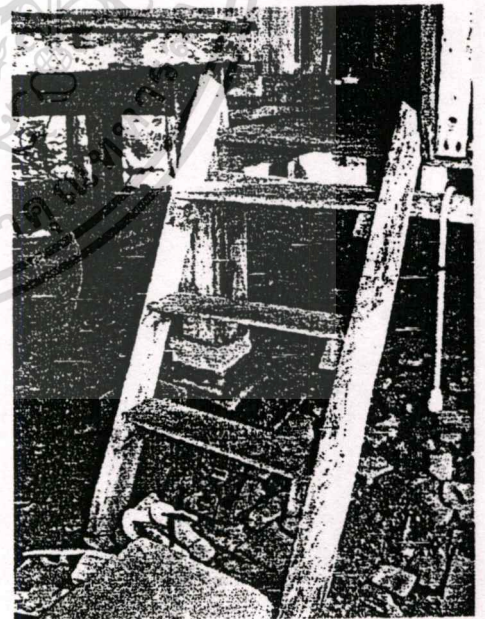
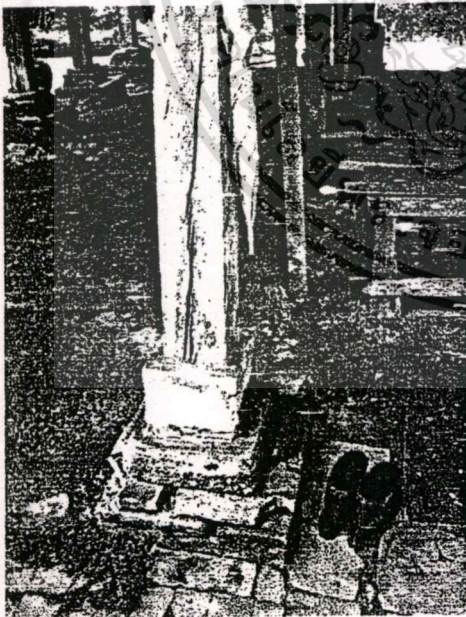
รูปที่ 4.32 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 4

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โครงสร้าง รอด ,คาน

คาน ,ตง ,พื้น

ดินเสา

บันได

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
รูปที่ 4.33 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 4

บันไดเรือน

ฝาประกน

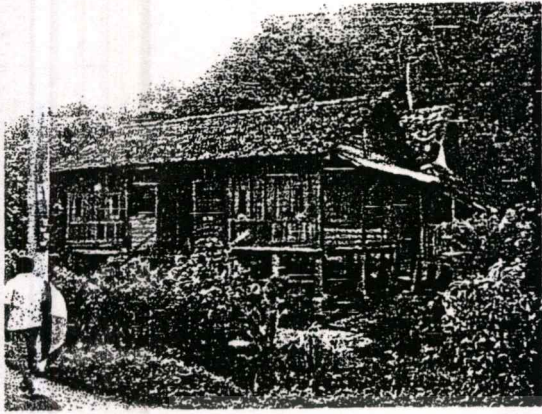
ฝาไม้ไผ่สาน

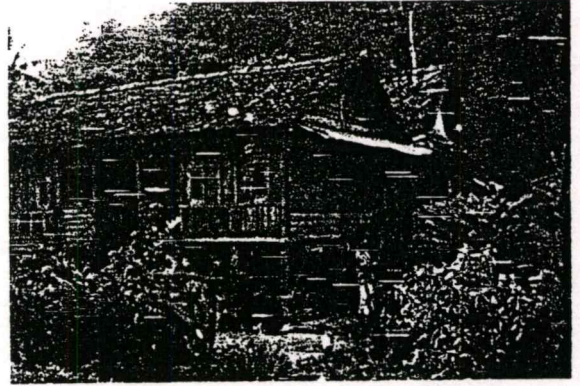
ไม้ซื่อผี

รูปที่ 4.34 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 4

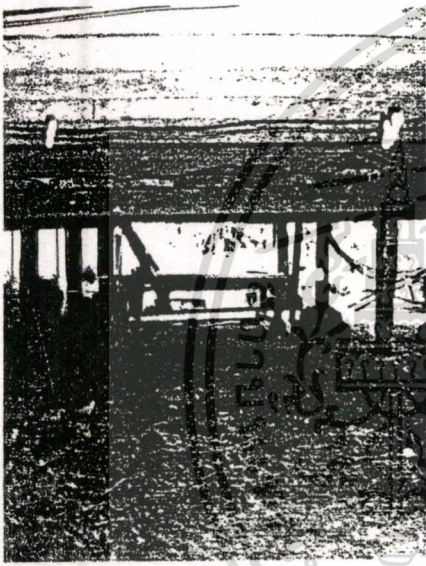
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

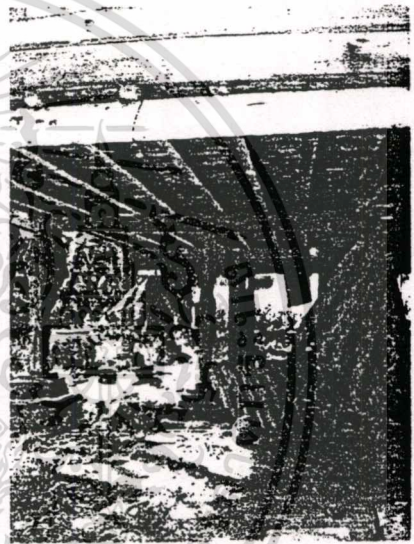
บริเวณเรือน

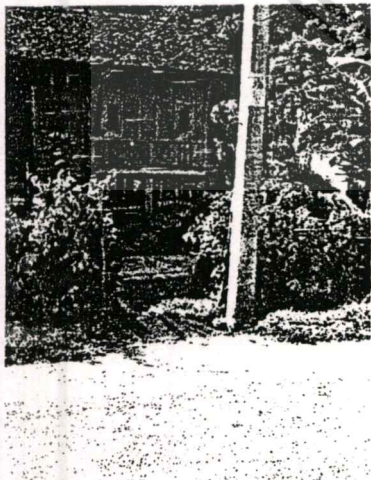
บริเวณเรือน

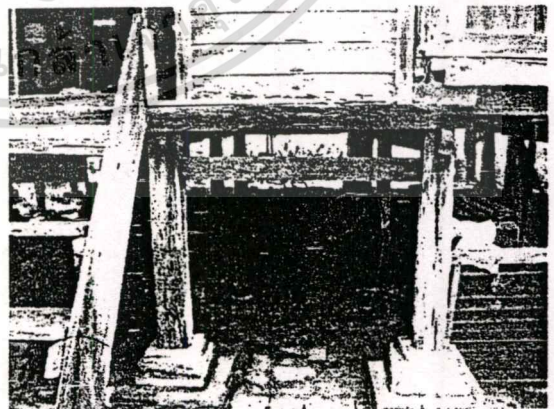
ใต้ถุน

ใต้ถุน

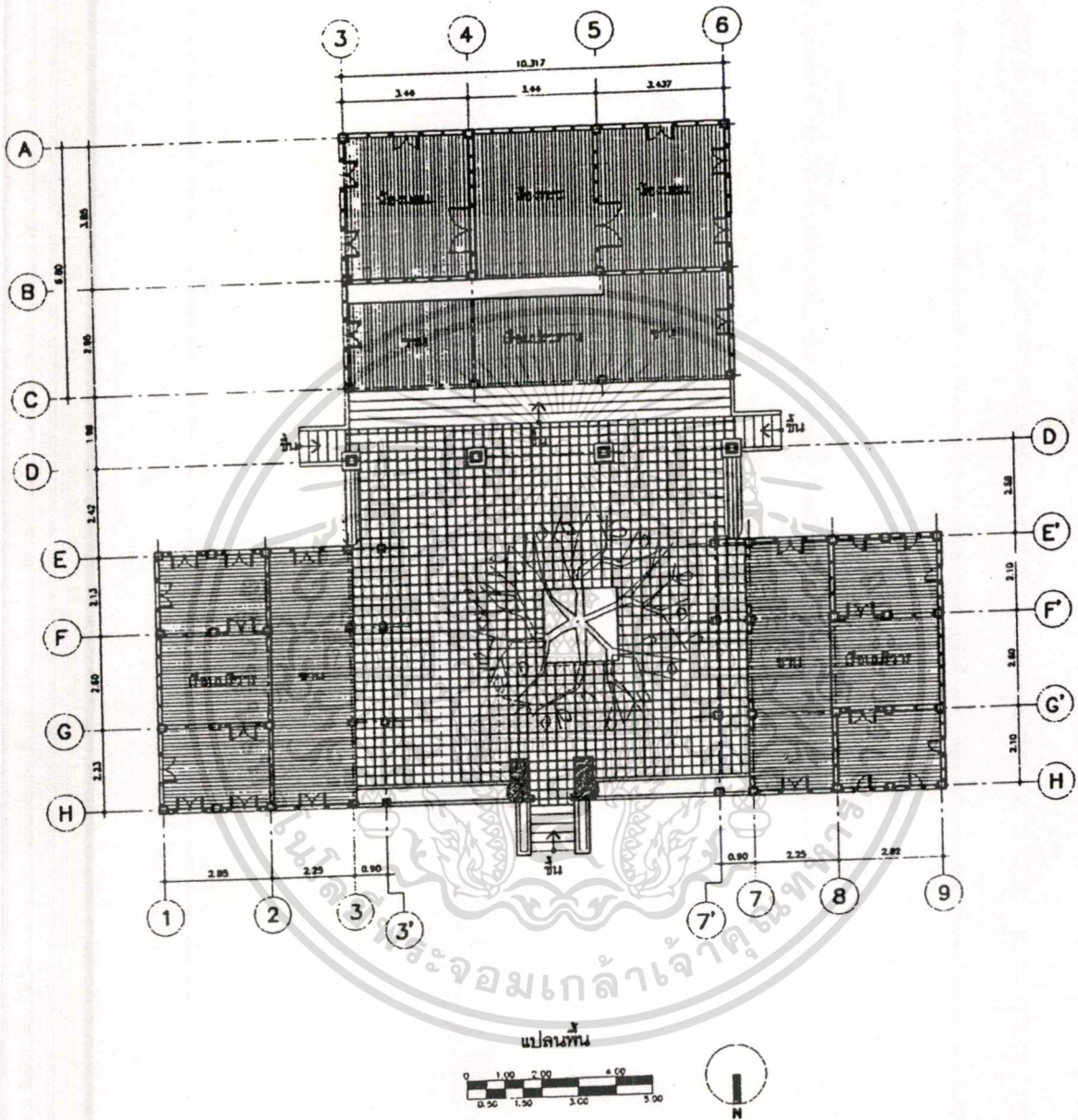

ทางเข้า

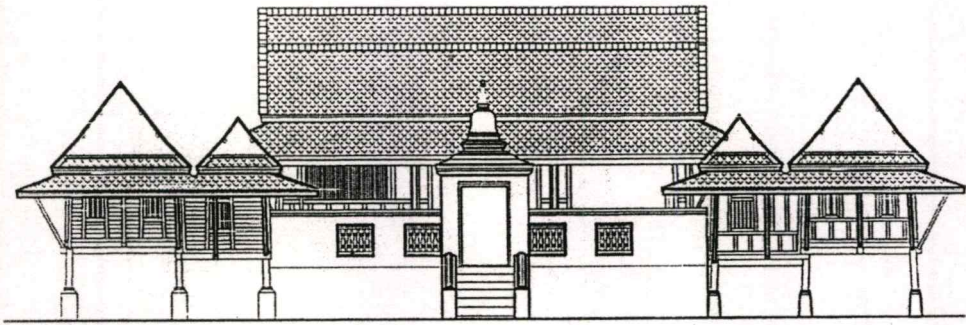
ใต้ถุน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้
รูปที่ 4.35 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 4

รูปที่ 4.36 แสดงแปลนพื้นเรือนหลังที่ 5

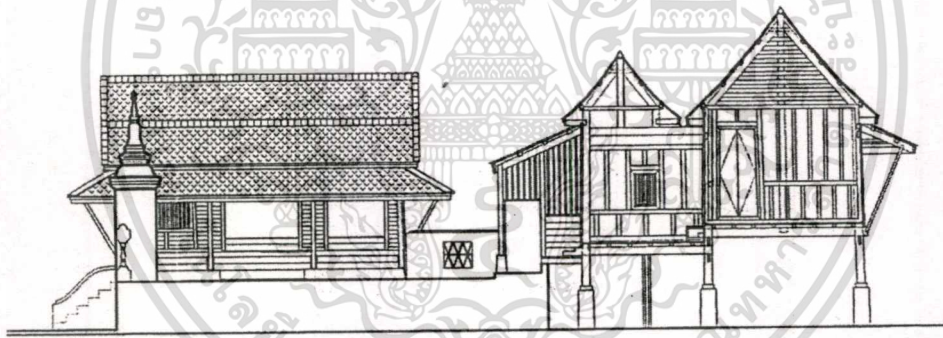
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปด้านหน้ารวมหมู่กุฏิเจ้าอาวาส

0 0.5 1 2 3

รูปที่ 4.37 แสดงรูปด้านหน้าเรือนหลังที่ 5

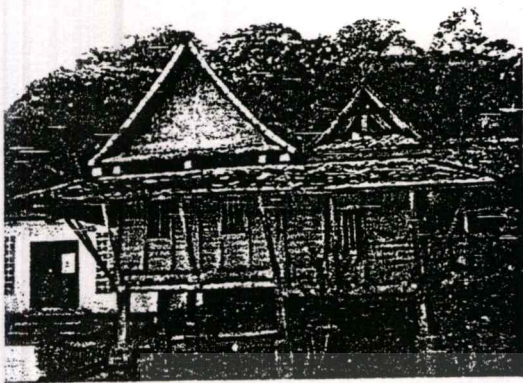

รูปตัดรวมหมู่กุฏิเจ้าอาวาส

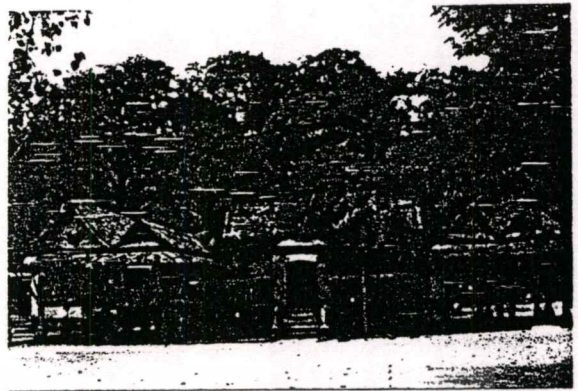
0 0.5 1 2 3

รูปที่ 4.38 แสดงรูปตัดรวมหมู่ เรือนหลังที่ 5

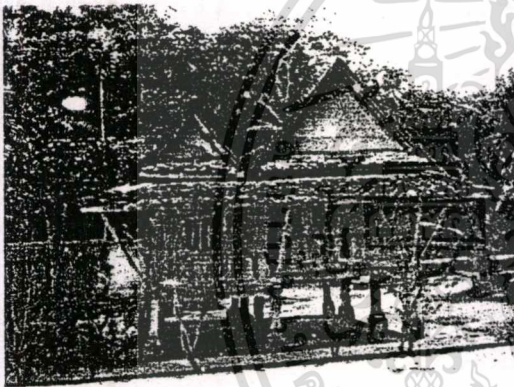
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ด้านหน้า

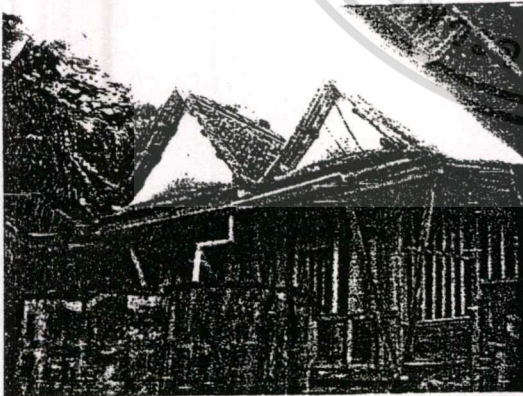
ด้านหน้า

ด้านหน้า

ด้านข้าง

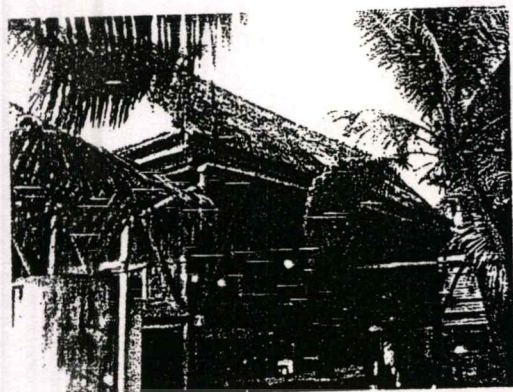

ด้านข้าง

ด้านข้าง

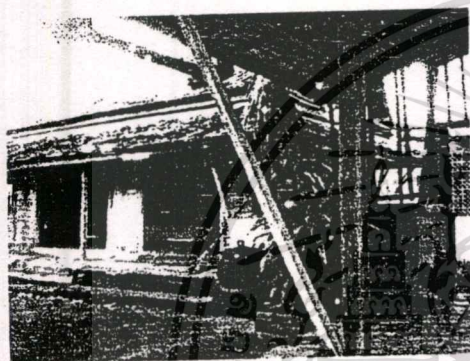
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
รูปที่ 4.39 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 5
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมีเหตุดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ด้านหลัง

ด้านข้าง

เรือนปริวาร

เรือนปริวาร

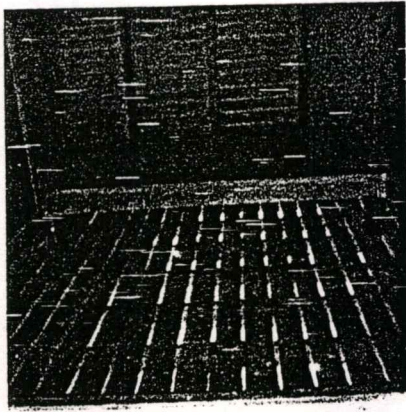
เรือนปริวาร

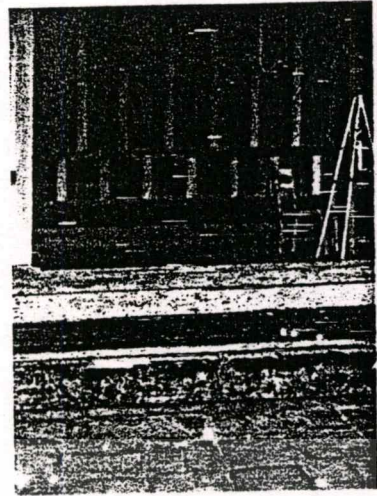
เรือนปริวาร

รูปที่ 4.40 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 5

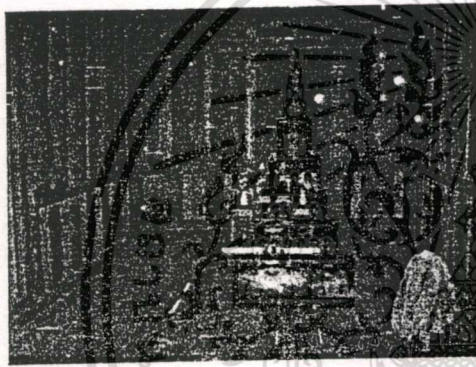
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

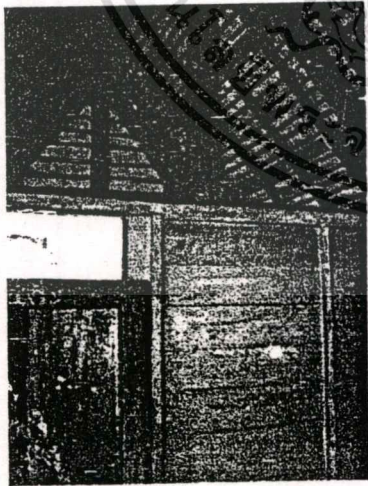
ระดับพื้นภายใน

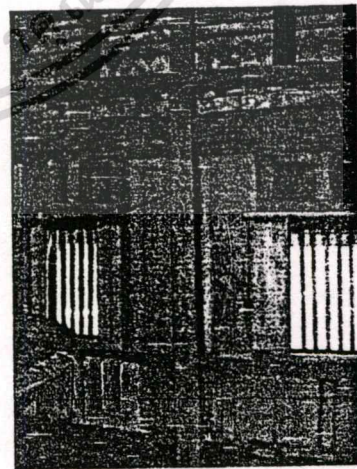
ชาน

โถงห้องพระ

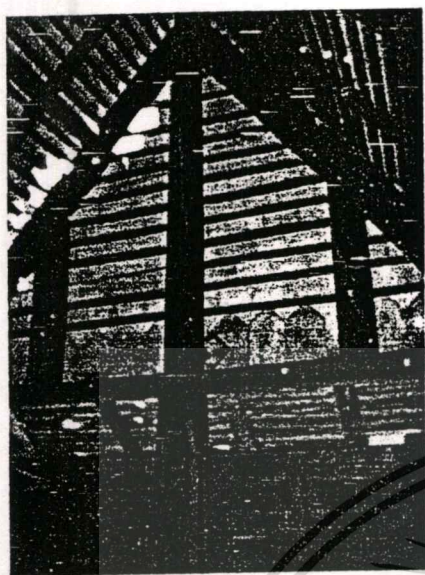

ฉากั้นห้อง

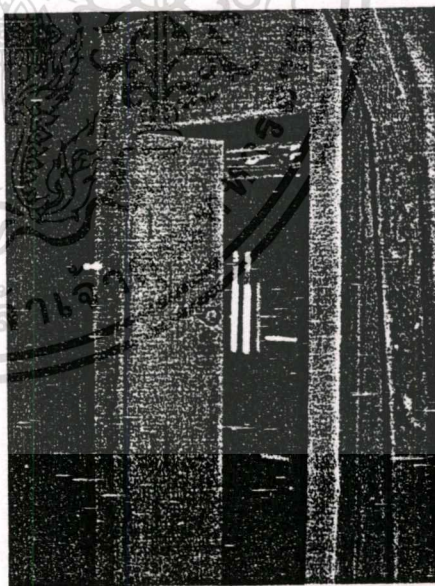
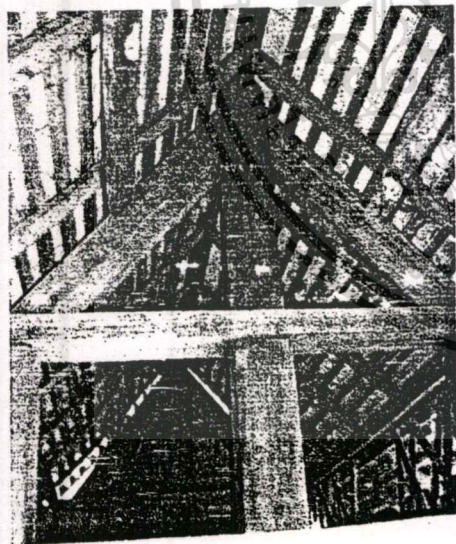
ฉากภายใน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น. ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
รูปที่ 4.41 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 5
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หน้าจั่ว

โครงสร้างหลังคา

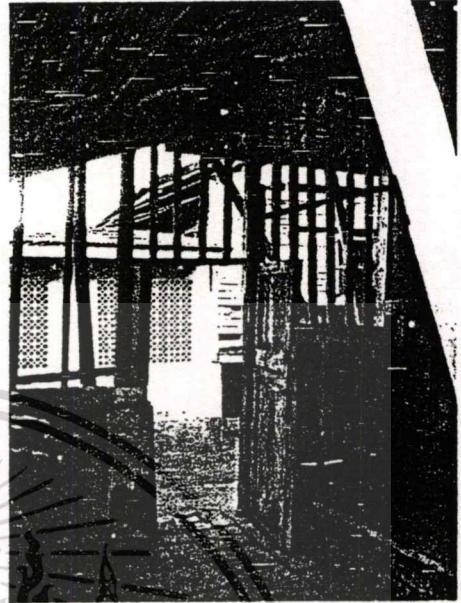
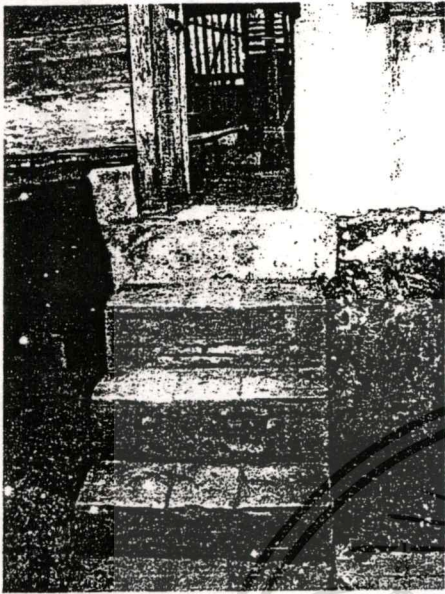

โครงสร้างหลังคา

ประตูภายใน

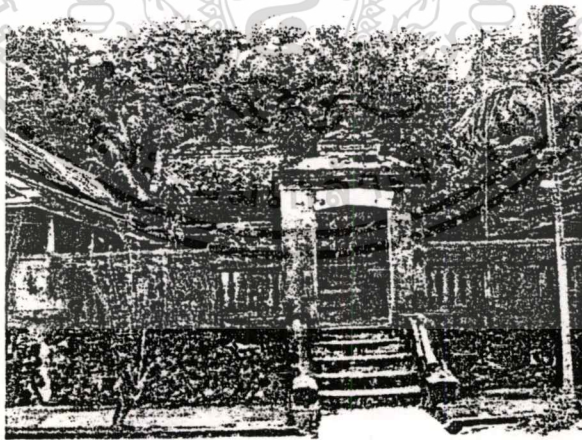
รูปที่ 4.42 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บันได

ชาน

ทางเข้าด้านหน้า

รูปที่ 4.43 แสดงลักษณะโดยรวมเรือนหลังที่ 5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 2 องค์ประกอบของเรือนพื้นดินเกาะยอ

ส่วนที่ 1 ส่วนประกอบของเรือนพื้นดินเกาะยอตามลักษณะผังพื้น

ตารางที่ 4.1 แสดงส่วนประกอบของเรือนพื้นดินเกาะยอตามลักษณะผังพื้น

รายการ	เรือนหลังที่					จำนวน	ร้อยละ
	1	2	3	4	5		
1. จั้วของบ้านหันทางทิศ							
ตะวันออก		/	/	/	/	4	80.00
ตะวันตก							
เหนือ							
ใต้							
2. คร้วอยู่ทางทิศ							
เหนือ							
ตะวันตก		/	/			2	40.00
ตะวันออก	/			/	/	3	60.00
ใต้							
3. บันไดบ้านอยู่ทางทิศ							
ตะวันออก		/				1	20.00
ตะวันตก							
เหนือ					/	1	20.00
ใต้	/		/	/		3	60.00
4. พื้นที่ระเบียงคิดเป็นร้อยละของพื้นที่							
ใช้สอยชั้นบน							
10 – 20	/		/	/		3	60.00
21 – 30		/			/	2	40.00
31 – 40							
41 – 50							

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

รายการ	เรือนหลังที่					จำนวน	ร้อยละ
	1	2	3	4	5		
5. พื้นที่ชานคิดเป็นร้อยละของพื้นที่ใช้สอย ชั้นบน							
20 – 30				/		1	20.00
31 – 40	/	/				2	40.00
41 – 50			/		/	2	40.00
6. พื้นที่ครัวคิดเป็นร้อยละพื้นที่ใช้สอยชั้นบน							
6 – 10	/			/		2	40.00
11 – 15			/			1	20.00
16 – 20		/				1	20.00
7. ห้องส่วนตัวคิดเป็นร้อยละของพื้นที่ใช้สอย ชั้นบน							
6 – 10							
11 – 15							
16 – 20	/		/			2	40.00
21 – 30		/		/	/	3	60.00
8. พื้นที่ห้องน้ำ-ห้องส้วม คิดเป็นร้อยละ ของพื้นที่ใช้สอยชั้นบน							
3 – 5	/		/	/		3	60.00
6 – 10		/			/	2	40.00
9. ความสูงใต้ถุนเรือน							
1-50 เมตร				/		1	20.00
1.60 เมตร		/	/			2	40.00
1.70 เมตร	/					1	20.00
2.00 เมตร					/	1	20.00

จากตารางที่ 4.1 กลุ่มตัวอย่างส่วนประกอบของเรือนพื้นถิ่นเกาะยอตามลักษณะผังพื้นที่
จั่วของบ้านหันทางทิศตะวันออก คิดเป็นร้อยละ 60.00 ครัวของบ้านอยู่ทางทิศตะวันออกของบ้าน
ร้อยละ 60.00 ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตก 40.00 บ้านโถของบ้านอยู่ทางทิศใต้ คิดเป็นร้อยละ 60.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น มิใช่ผู้ใดเห็น ใช้เผยแพร่โดยไม่ได้รับ
อนุญาตถือว่าผิดกฎหมาย อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออก ร้อยละ 40.00 ตั้งอยู่ทางทิศเหนือ ร้อยละ 20.00 พื้นที่ระเบียง คิดเป็นร้อยละ 10-20 ของพื้นที่ใช้สอยชั้นบน มีความถี่ คิดเป็นจำนวนร้อยละ 60.00 พื้นที่ชานคิดเป็นร้อยละ 41-50 ของพื้นที่ใช้สอยชั้นบน ความถี่คิดเป็นจำนวนร้อยละ 40.00 พื้นที่ครัวคิดเป็นร้อยละ 6-10 ของพื้นที่ใช้สอยชั้นบน ความถี่คิดเป็นจำนวนร้อยละ 40.00 พื้นที่ห้องส่วนตัวคิดเป็นร้อยละ 21-30 ของพื้นที่ใช้สอยชั้นบน ความถี่คิดเป็นจำนวนร้อยละ 60.00 พื้นที่ห้องน้ำ-ห้องส้วม คิดเป็นร้อยละ 3-5 ของพื้นที่ใช้สอยชั้นบน ความถี่คิดเป็นจำนวนร้อยละ 60.00 ความสูงใต้ถุนเรือน ความสูง 1.60 เมตร ความถี่คิดเป็นจำนวนร้อยละ 40.00

ตารางที่ 4.2 แสดงส่วนประกอบต่าง ๆ ของเรือน

รายการ	เรือนหลังที่					จำนวน	ร้อยละ
	1	2	3	4	5		
1. ส่วนต่อเติมภายในเรือน ชาน ห้องนอน ครัว ห้องน้ำ - ห้องส้วม	/	/	/	/	/	3	60.00
2. ความสว่างภายในเรือน ใช้แสงสว่างจากธรรมชาติและแสงสว่าง จากหลอดไฟฟ้ารวมกัน	/	/	/	/	/	5	100.00
3. สีที่ใช้กับเรือน ทาสีภายนอก ไม่ทาสีภายนอก ทาสีภายใน ไม่ทาสีภายใน	/	/	/	/	/	5	100.00
4. การระบายอากาศภายในบ้าน มีทั้งหน้าต่างและช่องลม	/	/	/	/	/	5	100.00
5. ระบบประปา ใช้ระบบประปา ใช้ระบบประปาและบาดาล	/	/	/	/	/	4	80.00
				/		1	20.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

รายการ	เรือนหลังที่					จำนวน	ร้อยละ
	1	2	3	4	5		
6. ระบบบำบัดน้ำเสีย มีบ่อเกรอะ - บ่อซึม	/	/	/	/	/	5	100.00
7. พื้นที่สำหรับเก็บขยะและสิ่งปฏิกูล มีถังขยะสาธารณะ	/	/	/	/	/	5	100.00
8. ส่วนต่อเติมภายนอกเรือน โรงรถ ครัว ห้องน้ำ - ห้องส้วม	/	/				2	40.00
9. มีศาลพระภูมิตั้งทางทิศ ทิศเหนือ ทิศตะวันออก ทิศตะวันตก ทิศใต้							
10. ส่วนจอตรด มี ไม่มี	/	/	/	/	/	3	60.00
			/	/		2	40.00
11. มีบ่อน้ำสำหรับล้างเท้า มี ไม่มี	/	/	/	/	/	3	60.00
		/	/			2	40.00

จากตารางที่ 4.2 กลุ่มตัวอย่าง มีการต่อเติมพื้นที่ภายในเรือนส่วนของครัว มีจำนวนร้อยละ 60.00 ความสว่างภายในเรือน ให้แสงสว่างจากธรรมชาติ และแสงสว่างจากหลอดไฟฟ้า รวมกัน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนที่ใช้กับเรือนไม่ทาสีทั้งภายในภายนอก คิดเป็นร้อยละ 100.00 การระบายอากาศภายในบ้าน มีทั้งหน้าต่างและช่องลม คิดเป็นร้อยละ 100.00 ระบบประปา กลุ่มตัวอย่างใช้ระบบประปา คิดเป็นร้อยละ 80.00 ใช้ทั้งระบบประปาและบาดาล คิดเป็นร้อยละ 20.00 ระบบบำบัดน้ำเสียใช้บ่อเกรอะ-บ่อซึม คิดเป็นร้อยละ 100.00 พื้นที่สำหรับเก็บขยะและสิ่งปฏิกูล มีถังขยะสาธารณะ คิดเป็นร้อยละ 100.00

ส่วนต่อเติมภายนอกเรือน กลุ่มตัวอย่าง ต่อเติม ห้องน้ำ-ห้องส้วม คิดเป็นร้อยละ 40.00 กลุ่มตัวอย่างมีพื้นที่จอตรด คิดเป็นร้อยละ 60.00 ส่วนใหญ่มีบ่อน้ำล้างเท้า คิดเป็นร้อยละ 60.00

ส่วนที่ 2 ส่วนประกอบของเรือนตามลักษณะโครงสร้าง

ตารางที่ 4.3 แสดงโครงสร้างและส่วนประกอบของเรือน

รายการ	เรือนหลังที่					จำนวน	ร้อยละ
	1	2	3	4	5		
1. เสาเรือน							
เสาไม้	/	/	/	/	/	5	100.00
เสาไม้และปูน							
2. รอด (คาด) ไม้	/	/	/	/	/	5	100.00
3. ราไม้							
4. ตงไม้	/	/	/	/	/	5	100.00
5. พริ้ง	/	/	/	/	/	5	100.00
6. ค้ำคาวห้อยหัว	/	/	/	/	/	5	100.00
7. พื้นไม้	/	/	/	/	/	5	100.00
8. ฝาไม้	/	/	/	/	/	5	100.00
9. ฝาปูน	/	/				2	40.00
10. ช่องลมและช่องแสง	/	/	/	/	/	5	100.00
11. ประตูไม้	/	/	/	/	/	5	100.00
12. หน้าต่าง	/	/	/	/	/	5	100.00

จากตารางที่ 4.3 กลุ่มตัวอย่างมีส่วนประกอบของโครงสร้างของเรือน สามารถแจกแจงรายละเอียดเสนอเป็นร้อยละดังนี้ โครงสร้างเสาไม้ เฉลี่ยความถี่ ร้อยละ 100.00 มีรอดไม้ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ตงไม้ เฉลี่ยความถี่ ร้อยละ 100.00 พริ้งไม้ เฉลี่ยความถี่ ร้อยละ 100.00 พื้นไม้ เฉลี่ยความถี่ ร้อยละ 100.00 ฝาไม้คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนประกอบช่องลมและช่องแสง คิดเป็นร้อยละ 100.00 ประตูไม้ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วนของหน้าต่าง คิดเป็นร้อยละ 100.00

ตารางที่ 4.4 แสดง โครงสร้างและส่วนประกอบของหลังคา

รายการ	เรือนหลังที่					จำนวน	ร้อยละ
	1	2	3	4	5		
1. กันสาด	/	/	/	/	/	5	100.00
2. เค้าไม้	/	/	/	/	/	5	100.00
3. ชื่อไม้	/	/	/	/	/	5	100.00
4. ตั้งไม้	/	/	/	/	/	5	100.00
5. ออกไก่ไม้	/	/	/	/	/	5	100.00
6. จันทันไม้	/	/	/	/	/	5	100.00
7. แป้ไม้	/	/	/	/	/	5	100.00
8. เเชิงชายไม้	/	/	/	/	/	5	100.00
9. สะพานหนู	/	/	/	/	/	5	100.00
10. บันลมไม้							
11. หน้าจั่วไม้		/	/	/		3	60.00
12. หลังคากระเบื้องดินเผา	/	/	/	/	/	5	100.00
13. หลังคากระเบื้อง							
14. ไชรา							
15. ลูกฟักคอสอง							

จากตารางที่ 4.4 กลุ่มตัวอย่างมีส่วนประกอบของหลังคา สามารถแจกแจงรายละเอียดเสนอเป็นค่าร้อยละ ดังนี้ โครงสร้างของกันสาด ชื่อ ตั้ง ออกไก่ จันทัน แป้ เเชิงชาย ทำจากวัสดุประเภทไม้ คิดเป็นร้อยละ 100.00 หลังคาทำจากวัสดุประเภทกระเบื้องดินเผา คิดเป็นร้อยละ 100.00

4.1.2 การวิเคราะห์แบบสำรวจ ชุดที่ 2

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมและความต้องการใช้พื้นที่ด้วยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละและนำเสนอข้อมูลในตาราง ประกอบคำบรรยาย ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.5 แสดงพฤติกรรมและความต้องการใช้พื้นที่

ลักษณะ	เรือนหลังที่										จำนวน (ความถี่ ที่เลือก)	ร้อยละ	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10			
1. ตึนอนด้านล่างหน้าแปรงฟัน													
ห้องน้ำ – ห้องส้วม	/	/		/	/				/			5	50.00
ชาน						/	/	/		/		4	40.00
บ่อน้ำ			/									1	10.00
2. ซ้ำระร่างกาย อาบน้ำ													
ห้องน้ำ	/	/	/			/						4	40.00
บ่อน้ำ	/	/		/	/		/	/	/	/	/	8	80.00
3. แต่งตัว													
ชาน	/	/			/		/	/	/			6	60.00
ห้องส่วนตัว						/						1	10.00
4. ประงอาหาร													
ครัว		/	/	/	/	/	/	/		/		8	80.00
ชาน	/								/			2	20.00
5. รับประทานอาหาร													
ครัว			/	/	/	/	/	/	/	/		8	80.00
ชาน		/	/				/		/	/		5	50.00
6. ซักล้าง													
บ่อน้ำ	/	/	/			/		/				5	50.00
ห้องน้ำ				/	/							2	20.00
ชาน				/					/	/		3	30.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ลักษณะ	เรียนหลังที่										จำนวน (ความถี่ ที่เลือก)	ร้อยละ
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
7. รับแขก												
ชาน	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	10	100.00
ส่วนรับแขก	/		/	/	/	/		/		/	7	70.00
ใต้ถุนเรือน		/			/						2	20.00
8. พักผ่อน												
ชาน	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	10	100.00
รับแขก			/				/				2	20.00
ใต้ถุนเรือน		/			/						2	20.00
9. ทำงาน												
ชาน	/	/	/		/		/	/		/	7	70.00
ใต้ถุนเรือน		/			/						2	20.00
10. ดูทีวี												
ชาน	/	/	/	/	/	/			/		7	70.00
ส่วนรับแขก	/						/	/	/	/	5	50.00
ห้องนอน						/					1	10.00
11. สวดมนต์												
ห้องพระบริเวณชาน	/	/	/		/	/	/		/	/	8	80.00
ห้องพระ				/							1	10.00
ห้องนอน								/			1	10.00
12. นอน												
ชาน	/		/	/	/	/	/	/	/	/	9	90.00
ห้องนอน		/	/		/		/	/	/	/	7	70.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ลักษณะ	เรือนหลังที่										จำนวน (ความถี่ ที่เลือก)	ร้อยละ	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10			
13. เก็บของภายในเรือน													
ห้องเก็บของ	/	/		/	/	/	/					6	60.00
ใต้ถุนเรือน			/						/			2	20.00
ชาน		/	/	/		/	/	/		/		7	70.00
14. เก็บผลผลิตทางการประมง													
ทางการเกษตร													
ใต้ถุนเรือน		/			/			/	/	/		5	50.00
ชาน	/		/	/		/	/	/	/			7	70.00
15. สำรองน้ำใช้													
ชาน		/	/	/	/	/	/	/	/			7	70.00
นอกเรือน	/		/				/	/	/	/		6	60.00
16. จอดรถ													
ใต้ถุนเรือน	/	/		/	/	/		/	/	/		8	80.00
นอกเรือน							/					1	10.00
โรงรถ			/									1	10.00

จากตารางที่ 4.5 กลุ่มตัวอย่างใช้พื้นที่แปลงพื้นล่างหน้า บริเวณห้องน้ำ ห้องส้วม ร้อยละ 50.00 ใช้พื้นที่ชาน ร้อยละ 40.00 พื้นที่ชำระร่างกาย ส่วนใหญ่ใช้พื้นที่บ่อน้ำ ร้อยละ 80.00 บริเวณห้องน้ำ ร้อยละ 40.00 พื้นที่แต่งตัวที่ชาน ร้อยละ 60.00 ในห้องส่วนตัว ร้อยละ 10.00 ปรุงอาหารใช้พื้นที่ครัว ร้อยละ 80.00 และชานร้อยละ 20.00 รับประทานอาหารใช้พื้นที่ครัว ร้อยละ 80.00 รองลงมาพื้นที่ชาน ร้อยละ 50.00 พื้นที่ซักล้าง บริเวณบ่อน้ำ ร้อยละ 50.00 รองลงมาพื้นที่ชาน 30.00 และห้องน้ำ ร้อยละ 20.00 พื้นที่รับแขกใช้พื้นที่ชาน ร้อยละ 100.00 รองลงมาพื้นที่รับแขก ร้อยละ 70.00 พื้นที่พักผ่อน ใช้พื้นที่ชาน ร้อยละ 80.00 รองลงมาพื้นที่รับแขก ร้อยละ 20.00 พื้นที่ทำงานใช้พื้นที่ชาน ร้อยละ 70.00 รองลงมาคือใช้พื้นที่ใต้ถุนเรือนร้อยละ 20.00 พื้นที่ดูทีวี ใช้พื้นที่ชานร้อยละ 70.00 รองลงมาใช้พื้นที่รับแขก ร้อยละ 50.00 พื้นที่สำหรับสวดมนต์ใช้ห้องพระ บริเวณชาน ร้อยละ 80.00 ห้องพระ ร้อยละ 10.00 พื้นที่ใช้ในการนอน ใช้พื้นที่ชาน ร้อยละ 90.00 ใช้ห้องนอน ร้อยละ 70.00 พื้นที่เก็บของภายในเรือนใช้ชาน ร้อยละ 70.00 ห้อง

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เก็บของ ร้อยละ 60.00 พื้นที่เก็บผลผลิตทางการเกษตรใช้พื้นที่ชาน ร้อยละ 70.00 ใต้ถุนเรือน ร้อยละ 50.00 พื้นที่สำรองน้ำใช้ ใช้พื้นที่นอกชาน ร้อยละ 70.00 พื้นที่นอกเรือน ร้อยละ 60.00 พื้นที่จอดรถ ใต้ถุนเรือน ร้อยละ 80.00 นอกเรือน และโรงรถ ร้อยละ 10.00

4.1.3 การวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ ชุดที่ 1

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสัมภาษณ์ได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 5 ตอน ตามลำดับดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
- ตอนที่ 2 พฤติกรรมและความต้องการของคนในชุมชนเกี่ยวกับพื้นที่ส่วนกลาง
- ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับส่วนสาธารณูปโภค สาธารณูปการ
- ตอนที่ 4 ทศนะและความเชื่อ
- ตอนที่ 5 แนวความคิดในการอนุรักษ์และพัฒนา

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ และนำเสนอ ข้อมูลในตารางประกอบคำบรรยาย ดังแสดงในตาราง 4.6-4.24 ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตาม เพศ อายุ สำเร็จการศึกษาระดับ อาชีพ ปัจจุบันทำนั้รต วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ และนำเสนอ ข้อมูล ในตารางประกอบการบรรยายดังนี้

ตารางที่ 4.6 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ในชุมชนเกาะยอ จังหวัดสงขลา

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	160	72.50
1.2 หญิง	44	27.50
2. อายุ		
2.1 40-59 ปี	72	45.00
2.2 60 ปีขึ้นไป	54	33.75
2.3 20-39 ปี	34	21.25
2.4 ต่ำกว่า 20 ปี		

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3. สำเร็จการศึกษาระดับ		
3.1 ประถมศึกษา	86	53.75
3.2 มัธยมศึกษาตอนต้น – ตอนปลาย	32	20.00
3.3 อนุปริญญา-ปริญญาตรี	32	20.00
3.4 ไม่ได้ศึกษา	10	6.25
4. อาชีพ		
4.1 ทำนา ทำไร่	6	3.75
4.2 ค้าขาย	14	8.75
4.3 รับจ้าง	30	18.75
4.4 รับราชการ	12	7.50
4.5 ไม่ได้ทำงาน	14	8.75
4.6 ประมง	86	53.75
5. ปัจจุบันท่านใช้รถ		
5.1 รถจักรยานยนต์	122	76.25
5.2 รถจักรยาน	6	3.75
5.3 รถกระบะ	72	45.00
5.4 รถเก๋ง	14	6.75
5.5 ไม่มีรถ	16	10.00

จากตารางที่ 4.6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างในชุมชนเกาะยอ จังหวัดสงขลา ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 72.5 และเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 27.5 เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุ 40-59 ปี คิดเป็นร้อยละ 45 รองลงมา มีอายุ 60 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 33.75 และมีอายุ 20-39 ปี เมื่อจำแนกตามสำเร็จการศึกษาระดับ พบว่าส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 53.75 รองลงมาสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น-ตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 20 และสำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญา-ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 2.0 เมื่อจำแนกตามอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมง คิดเป็นร้อยละ 53.75 รองลงมาประกอบอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 18.75 และค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 8.75 เมื่อจำแนกตามประเภทรถที่ใช้ พบว่า ส่วนใหญ่ใช้รถจักรยานยนต์ คิดเป็นร้อยละ 76.25 รองลงมาใช้รถกระบะ คิดเป็นร้อยละ 45 และไม่มีรถ คิดเป็นร้อยละ 10

ตอนที่ 2 การศึกษาพฤติกรรมและความต้องการของคนในชุมชนเกี่ยวกับพื้นที่ส่วนกลาง
ชุมชนเกาะยอ จังหวัดสงขลา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาพฤติกรรม และความต้องการของคนในชุมชนเกี่ยวกับพื้นที่ส่วนกลาง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ และนำเสนอข้อมูลในตารางประกอบการบรรยาย ดังที่ผลแสดงในตารางที่ 4.7-4.21 ดังนี้

ตารางที่ 4.7 แสดงการใช้สถานที่ส่วนกลาง

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ชื่อของ – อาหาร	104	65.00
2. บริการสาธารณสุข	136	85.00
3. พบปะสังสรรค์	158	98.75
4. นั่งเล่น – พักผ่อน	158	98.75
5. สนามเด็กเล่น	16	10.00
6. เล่นกีฬา ออกกำลังกาย	70	43.75
7. อ่านหนังสือ	64	40.00

จากตารางที่ 4.7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างในชุมชนเกาะยอ จังหวัดสงขลา สาเหตุของการใช้พื้นที่ส่วนกลางใช้ในการพบปะสังสรรค์ และนั่งเล่นพักผ่อนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 98.75 รองลงมาคือ เพื่อใช้บริการสาธารณสุข คิดเป็นร้อยละ 85 และเพื่อชื่อของ-อาหาร คิดเป็นร้อยละ 65 บริเวณสถานที่ต่าง ๆ ที่ใช้ จำแนกตามสาเหตุการพบปะสังสรรค์ เล่นกีฬา ออกกำลังกาย สนามเด็กเล่น-พักผ่อนและอ่านหนังสือ ดังผลแสดงในตารางที่ 4.8 – 4.17 ดังนี้

ตารางที่ 4.8 แสดงบริเวณที่พบปะสังสรรค์

บริเวณที่พบปะสังสรรค์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. สวนสาธารณะเกาะยอ	8	5.00
2. วัดเขาบ่อ	6	3.75
3. ที่บ้าน	98	61.25
4. ร้านอาหารในเกาะยอ	16	10.00

จากตารางที่ 4.8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างในชุมชนเกาะยอ จังหวัดสงขลา มีความเห็นว่า บริเวณที่บ้านใช้พบปะสังสรรค์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61.25 รองลงมา คือ ร้านอาหารในเกาะยอ คิดเป็นร้อยละ 10 และบริเวณสวนสาธารณะเกาะยอ คิดเป็นร้อยละ 5

ตารางที่ 4.9 แสดงบริเวณที่เล่นกีฬา

บริเวณที่เล่นกีฬา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. สนามกีฬาโรงเรียนวัดท้ายยอ	44	27.5
2. สนามยเกาะยอ	16	10.00

จากตารางที่ 4.9 พบว่า กลุ่มตัวอย่างในชุมชนเกาะยอ จังหวัดสงขลา มีความเห็นว่า สนามกีฬาโรงเรียนวัดท้ายยอใช้เล่นกีฬามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27.5 รองลงมา คือ บริเวณสนามกีฬาสนามยเกาะยอ คิดเป็นร้อยละ 10

ตารางที่ 4.10 แสดงสนามเด็กเล่น

บริเวณสนามเด็กเล่น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. สนามโรงเรียนวัดท้ายยอ	14	8.75

จากตารางที่ 4.10 พบว่า กลุ่มตัวอย่างในชุมชนเกาะยอ จังหวัดสงขลา มีความเห็นว่า สนามโรงเรียนวัดท้ายยอใช้เป็นสนามเด็กเล่นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 8.75

ตารางที่ 4.11 บริเวณนั่งเล่น-พักผ่อน

บริเวณนั่งเล่น-พักผ่อน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. สวนสาธารณะเกาะยอ	18	11.25
2. หาดทรายเทียม	18	11.25
3. ที่บ้าน	86	53.75

จากตารางที่ 4.11 พบว่ากลุ่มตัวอย่างในชุมชนเกาะยอ จังหวัดสงขลา มีความเห็นว่า บริเวณบ้านใช้เป็นที่นั่งเล่น-พักผ่อน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.75 รองลงมา คือ บริเวณสวนสาธารณะ และหาดทรายเทียม คิดเป็นร้อยละ 11.25

ตารางที่ 4.12 แสดงบริเวณที่ใช้อ่านหนังสือ

บริเวณที่ใช้อ่านหนังสือ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ที่บ้าน	46	28.75
2. โรงเรียนวัดท้ายยอ	2	1.25

จากตารางที่ 4.12 พบว่ากลุ่มตัวอย่างในชุมชนเกาะยอ จังหวัดสงขลา มีความเห็นว่า บริเวณบ้าน ใช้เป็นที่อ่านหนังสือมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.75 รองลงมาคือ โรงเรียนวัดท้ายยอ คิดเป็นร้อยละ 1.25

ตารางที่ 4.13 แสดงสถานที่ซื้อของ-อาหาร

สถานที่ซื้อของ-อาหาร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ร้านค้าในชุมชน	28	17.5
2. ตลาดนัดห้าแยกเกาะยอ	52	32.5
3. ตลาดอำเภอเมืองสงขลา	22	13.75

จากตารางที่ 4.13 พบว่ากลุ่มตัวอย่างในชุมชนเกาะยอ จังหวัดสงขลา มีความคิดเห็นว่า ตลาดนัดห้าแยกเกาะยอใช้เป็นที่ซื้อของ-อาหาร มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32.5 รองลงมาคือ ร้านค้าในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 17.5 ตลาดอำเภอเมืองสงขลา คิดเป็นร้อยละ 13.75

ตารางที่ 4.14 แสดงสถานที่บริการสาธารณสุขที่ไปใช้บริการ

สถานที่บริการสาธารณสุขที่ไปใช้บริการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. โรงพยาบาลสงขลา	110	68.75
2. สถานีอนามัยเกาะยอ	34	21.25
3. โรงพยาบาลอำเภอหาดใหญ่	6	3.75

จากตารางที่ 4.14 พบว่ากลุ่มตัวอย่างในชุมชนเกาะยอ จังหวัดสงขลา มีความเห็นว่า โรงพยาบาลสงขลาใช้เป็นสถานบริการสาธารณสุข มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 68.75 รองลงมาคือ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สถานีอนามัยเกาะยอ คิดเป็นร้อยละ 21.25 และโรงพยาบาลอำเภอหาดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 3.75

ตารางที่ 4.15 แสดงวัดที่ไปทำพิธีทางศาสนา

วัดที่ท่านไปทำพิธีทางศาสนา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. วัดท้ายยอ	32	20.00
2. วัดแหลมพ้อ	46	28.75
3. วัดโคกเบี้ยว	8	5.00
4. วัดเขาบ่อ	84	52.50

จากตารางที่ 4.15 พบว่ากลุ่มตัวอย่างในชุมชนเกาะยอ จังหวัดสงขลา มีความเห็นว่า วัดเขาบ่อเป็นวัดที่ไปทำพิธีต่าง ๆ ทางศาสนา มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.50 รองลงมาคือ วัดแหลมพ้อ คิดเป็นร้อยละ 28.75 และวัดท้ายยอ คิดเป็นร้อยละ 20.00

ตารางที่ 4.16 แสดงโรงเรียนที่ท่านส่งบุตรไปเรียน

โรงเรียนที่ท่านส่งบุตรไปเรียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. โรงเรียนวัดท้ายยอ	46	28.75
2. โรงเรียนวัดแหลมพ้อ	38	23.75
3. โรงเรียนในอำเภอเมืองสงขลา	66	41.25

จากตารางที่ 4.16 พบว่ากลุ่มตัวอย่างในชุมชนเกาะยอ จังหวัดสงขลา มีความเห็นว่า โรงเรียนในอำเภอเมืองสงขลา เป็นโรงเรียนที่กลุ่มตัวอย่างส่งบุตรหลานไปเรียน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.25 รองลงมาคือ โรงเรียนวัดท้ายยอ คิดเป็นร้อยละ 28.75 และโรงเรียนวัดแหลมพ้อ คิดเป็นร้อยละ 23.75

ตารางที่ 4.17 แสดงบริเวณที่ควรจัดลานกิจกรรมท้องถิ่น

บริเวณที่ควรจัดกิจกรรมท้องถิ่น	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. สนามโรงเรียนวัดแหลมพ้อ	54	33.75
2. วัดท้ายยอ	12	7.50
3. สนามโรงเรียนวัดท้ายยอ	82	51.25
4. หาดทรายเทียม	2	1.25

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางที่ 4.17 พบว่ากลุ่มตัวอย่างในชุมชนเกาะยอ จังหวัดสงขลา มีความเห็นว่า บริเวณสนามโรงเรียนวัดท้ายยอ ควรจัดเป็นลานกิจกรรมท้องถิ่น มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.25 รองลงมาคือ บริเวณสนามโรงเรียนวัดแหลมพ้อ คิดเป็นร้อยละ 33.75 และบริเวณวัดท้ายยอ คิดเป็นร้อยละ 7.5

ตอนที่ 3 การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ชุมชนเกาะยอ จังหวัดสงขลา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับส่วนสาธารณูปโภค สาธารณูปการ

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ และนำเสนอข้อมูลในตาราง ประกอบการบรรยาย ดังที่ผลแสดงในตารางที่ 4.18-4.22 ดังนี้

ตารางที่ 4.18 แสดงความเหมาะสมเกี่ยวกับระบบถนนใหญ่ของชุมชนเหมาะสมหรือไม่

ความเหมาะสมกับระบบถนนใหญ่ในชุมชน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพียงพอเหมาะสม	118	73.75
2. ควรจะพัฒนา	42	26.25

จากตารางที่ 4.18 พบว่ากลุ่มตัวอย่างในชุมชนเกาะยอ จังหวัดสงขลา มีความคิดเห็นว่าเป็นเพียงพอเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 73.75 รองลงมาเห็นว่า ควรจะพัฒนา คิดเป็นร้อยละ 26.25 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.19 แสดงความเหมาะสมเกี่ยวกับระบบไฟฟ้าในชุมชน

ความเหมาะสมเกี่ยวกับระบบไฟฟ้าในชุมชน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพียงพอเหมาะสม	144	90.00
2. ควรจะพัฒนา	16	10.00

จากตารางที่ 4.19 พบว่ากลุ่มตัวอย่างในชุมชนเกาะยอ จังหวัดสงขลา มีความคิดเห็นว่าเป็นเพียงพอเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 90 และเห็นว่าควรจะพัฒนา คิดเป็นร้อยละ 10 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.20 แสดงความเหมาะสมเกี่ยวกับระบบประปาชุมชน

ความเหมาะสมเกี่ยวกับระบบประปาในชุมชน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. คุณภาพของน้ำสะอาด	148	92.5
2. คุณภาพน้ำสะอาดพอใช้	12	7.5

จากตารางที่ 4.20 พบว่ากลุ่มตัวอย่างในชุมชนเกาะยอ จังหวัดสงขลา มีความเห็นว่า คุณภาพน้ำสะอาดของระบบประปาในชุมชนส่วนใหญ่ สะอาด คิดเป็นร้อยละ 92.5 และเห็นว่าน้ำสะอาดพอใช้ คิดเป็นร้อยละ 7.5

ตารางที่ 4.21 แสดงความเหมาะสมเกี่ยวกับระบบการจัดเก็บขยะในชุมชน

ความเหมาะสมเกี่ยวกับระบบการจัดเก็บขยะในชุมชน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. จุดทิ้งขยะเพียงพอ	72	45
2. จุดทิ้งขยะมีน้อย	88	55

จากตารางที่ 4.21 พบว่ากลุ่มตัวอย่างในชุมชนเกาะยอ จังหวัดสงขลา มีความเห็นว่า ระบบการจัดเก็บขยะในชุมชนมีน้อย คิดเป็นร้อยละ 55 และมีความเห็นว่า จุดทิ้งขยะมีเพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 45

ตารางที่ 4.22 แสดงความเหมาะสมเกี่ยวกับตู้โทรศัพท์สาธารณะในชุมชน

ความเหมาะสมเกี่ยวกับตู้โทรศัพท์สาธารณะในชุมชน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. มีตู้โทรศัพท์เพียงพอเหมาะสม	108	67.5
2. เพิ่มจุดติดตั้งโทรศัพท์สาธารณะให้มากขึ้น	54	33.75
3. มีโทรศัพท์สาธารณะมาก	2	1.25

จากตารางที่ 4.22 พบว่ากลุ่มตัวอย่างในชุมชนเกาะยอ จังหวัดสงขลา มีความเห็นว่า มีตู้โทรศัพท์สาธารณะเพียงพอเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 67.5 รองลงมา คือ ควรเพิ่มจุดติดตั้งโทรศัพท์สาธารณะให้มากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 33.75

ตอนที่ 4 ทักษะและความเชื่อ

ผลการวิเคราะห์ที่ทักษะและความเชื่อด้วยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ และผู้เสนอข้อมูลในตารางประกอบคำบรรยาย ดังที่ผลแสดงในตารางที่ 4.23-4.25 ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.23 แสดงความเชื่อในเรื่อง ที่ตั้งเรือน ทิศทาง จำนวน ฤกษ์ยาม ไม่ปลูกเรือน
ตามเสาเรือนตั้งเสาภูมิ

ความเชื่อ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ความเชื่อในการเลือกที่ตั้งเรือน แคบ่อ แค่น้ำ แค่วัด		
เชื่อ	136	85.00
ไม่เชื่อ	20	12.50
2. ความเชื่อในเรื่องทิศทาง การปลูกเรือนตามตะวัน		
เชื่อ	156	97.5
ไม่เชื่อ	4	2.50
3. ความเชื่อเรื่องจำนวน		
เชื่อ	142	88.75
ไม่เชื่อ	12	7.50
4. ความเชื่อเรื่องฤกษ์ยาม		
เชื่อ	156	97.5
ไม่เชื่อ	2	2.50
5. ความเชื่อเรื่องเลือกไม้ปลูกเรือน		
เชื่อ	156	97.5
ไม่เชื่อ	4	2.50
6. ความเชื่อเรื่องดูตามเสาเรือน		
เชื่อ	144	90.0
ไม่เชื่อ	12	7.5
7. ความเชื่อในเรื่องการตั้งเสาภูมิ		
เชื่อ	152	95.0
ไม่เชื่อ	4	2.50

จากตารางที่ 4.23 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อในเรื่องฤกษ์ยาม การประกอบพิธีต่าง ๆ ต้องดูฤกษ์ยาม และความเชื่อในเรื่องทิศทาง การปลูกเรือนตามตะวัน คิดเป็นร้อยละ 97.5 ส่วนความเชื่อเรื่องการเลือกไม้ปลูกเรือน ต้องดูลักษณะของไม้ที่จะนำมาปลูกตามข้อกำหนด ร้อยละ 96.25 ความเชื่อในการตั้งเสาภูมิ ต้องดูฤกษ์ วันเดือน ดิถี ร้อยละ 95 ความเชื่อเรื่องดูตามเสาเรือน มีความเชื่อ ร้อยละ 90 ความเชื่อในเรื่องจำนวนในการปลูกเรือน มีว่า "เรือนหลังหนึ่งอย่าทำประตู 4 แห่ง หน้าต่าง 9 แห่ง มีความเชื่อร้อยละ 88.75

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษานั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.24 แสดงส่วนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณีเดิม

ประเพณี	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. บวช	166	100
2. การทำบุญเดือนสิบ	166	100
3. ทอดกฐิน ผ้าป่า	166	100
4. ออกพรรษา	166	100
5. ชักพระ	166	100
6. ไหว้บรรพบุรุษ	166	100
7. ขึ้นเขาภู	166	100

จากตารางที่ 4.24 ประเพณีในรอบปีที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติอยู่ งานบวช การทำบุญเดือนสิบ งานทอดกฐิน ผ้าป่า งานออกพรรษา ประเพณีชักพระ พิธีไหว้บรรพบุรุษ ประเพณีขึ้นเขาภู ทุกประเพณีกลุ่มตัวอย่างยังปฏิบัติอยู่ คิดเป็นร้อยละ 100

ตอนที่ 5 แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนา

ตารางที่ 4.25 แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนา

ความคิดเห็นในการอนุรักษ์และพัฒนา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ท่านคิดว่าท่านร่วมกิจกรรมตามประเพณีชาวเกาะยอบ่อยครั้ง		
เพียงใด		
น้อย	12	7.5
ปานกลาง	96	60.0
มาก	52	32.5
2. กิจกรรมตามประเพณีต่อไปนี้ท่านได้ปฏิบัติหรือไม่		
ประเพณีขึ้นเขาภู	154	96.25
ประเพณีทำบุญเดือนสิบ	154	96.25
ประเพณีเข้าพรรษา	150	93.75
ประเพณีออกพรรษา	150	93.75

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.25 (ต่อ)

ความคิดเห็นในการอนุรักษ์และพัฒนา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3. ท่านคิดว่าอะไรเป็นเอกลักษณ์ในชุมชนของท่าน ที่ทำให้คน ภายนอกรู้จัก		
ทอผ้า	112	70.0
ประมง	126	78.75
ทำไร่ทำสวน	112	70.0
ท่องเที่ยว	32	20.0
4. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับเรือนไทย-พื้นถิ่นเกาะยอ ในชุมชนของท่าน		
เหมือนบ้านปกติทั่วไป	12	7.5
มีคุณค่าควรแก่การอนุรักษ์และปรับปรุงให้คงสภาพใช้งานได้	144	90.0
น่าจะรื้อทิ้ง และปลูกบ้านสมัยใหม่	2	1.25
5. ถ้าท่านมีเงินพอที่จะปลูกบ้านใหม่ ท่านอยากมีบ้าน ในลักษณะใด		
บ้านไม้ธรรมดา	38	23.75
บ้านแบบพื้นถิ่นเกาะยอ	32	20.0
บ้านปูนสมัยใหม่	124	77.5

จากตารางที่ 4.25 กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นในการเข้าร่วมกิจกรรมตามประเพณีชาวเกาะยอ ปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 60 เข้าร่วมประเพณีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32.5 และเข้าร่วมกิจกรรม น้อยครั้ง คิดเป็นร้อยละ 7.5

กิจกรรมตามประเพณีที่ปฏิบัติ ประเพณีขึ้นเซากฎิ และประเพณีทำบุญเดือนสิบ คิดเป็น ร้อยละ 96.25 ประเพณีเข้าพรรษา ออกพรรษา คิดเป็นร้อยละ 93.75

เอกลักษณ์ของชุมชนที่ทำให้คนภายนอกรู้จักมีความเห็นว่า อาชีพการประมง คิดเป็น ร้อยละ 78.75 รองลงมาคือ ทอผ้า และทำไร่ ทำสวน คิดเป็นร้อยละ 70 ส่วนการท่องเที่ยว คิดเป็น ร้อยละ 20

ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องพื้นถิ่นเกาะยอ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า เรือนพื้นถิ่น เกาะยอ มีคุณค่าแก่การอนุรักษ์และปรับปรุงให้คงสภาพใช้งานได้ คิดเป็นร้อยละ 90 และมีความคิดเห็น ว่าเหมือนบ้านปกติทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 7.5 ส่วนความคิดเห็นว่า น่าจะรื้อทิ้งและปลูกบ้านแบบ สมัยใหม่ 1.25

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความคิดเห็นถ้ามีเงินพอที่จะปลูกบ้านใหม่ กลุ่มตัวอย่างในชุมชนเกาะยอ จังหวัดสงขลา มีความต้องการปลูกบ้านปูนสมัยใหม่ คิดเป็นร้อยละ 77.5 และมีความต้องการปลูกบ้านไม้ธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 23.75 และปลูกบ้านแบบพื้นถิ่นเกาะยอ คิดเป็นร้อยละ 20

4.1.4 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ชุดที่ 2

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสัมภาษณ์ในครั้งนี้ ได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ตอน ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นในการออกแบบเรือนพักอาศัยในเกาะยอ ในความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์และพัฒนา

ผู้วิจัย นำเสนอผลการวิเคราะห์ด้วยการพรรณนา ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

สถาปนิกท่านที่ 1	รศ.ดร. ภิญญู สุวรรณศิริ ตำแหน่ง อาจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถานที่ทำงาน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
สถาปนิกท่านที่ 2	อ.วิวัฒน์ จิตนวล ตำแหน่ง อาจารย์ วิทยาลัยเทคนิคหาดใหญ่ สถานที่ทำงาน วิทยาลัยเทคนิคหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
สถาปนิกท่านที่ 3	พระมานพ อัครธัมโม ตำแหน่ง เจ้าอาวาส วัดท้ายยอ สถานที่ทำงาน วัดท้ายยอ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นในการออกแบบเรือนพักอาศัยในเกาะยอ ในความคิดเห็นในการอนุรักษ์และพัฒนา โดยแบ่งเป็นหัวข้อย่อย 2 หัวข้อ ดังนี้

1. การกำหนดพื้นที่ใช้สอย
2. เวกลักษณะเฉพาะของเรือนพื้นถิ่นที่ควรอนุรักษ์

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ด้วยการพรรณนาตามหัวข้อดังนี้

หัวข้อที่ 1 การกำหนดพื้นที่ใช้สอย ผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ใน 3 ท่านมีความคิดเห็นว่าจะต้องดูกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจได้ว่า ส่วนใหญ่เป็นคนชั้นใด อาชีพ พฤติกรรมประจำวัน เพื่อกำหนดพื้นที่

ใช้สอย เอกสารที่ส่งจนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อที่ 2 เอกลักษณะเฉพาะของเรือนพื้นดิน เกาะยอ ที่ควรอนุรักษ์ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน มีความคิดเห็นว่า รูปทรงของหลังคา แต่วัสดุในการมุงหลังคาอาจจะต้องมีการพัฒนา อาจจะได้ไม่บรรยากาศเดิมทั้งหมด หรือใช้ของเดิมแต่ต้องฟื้นฟูให้มีการผลิตกระเบื้องเดิมให้มากขึ้นจะได้มีราคาถูก โครงสร้างของหลังคา อาจจะยังไม่เป็นไม้จำพวกไม้โตเร็ว สามารถปลูกทดแทนได้ เช่น กระทอน ไม้จำปะตะที่ยังหาได้ในท้องถิ่นและสามารถปลูกทดแทนได้ วัสดุอาจจะต้องมีการพัฒนา เช่น ร่วมมือกับผู้ผลิตกระเบื้องในการผลิตวัสดุมาให้สามารถใช้กับหลังคาแบบดั้งเดิมได้ วัสดุที่ใช้ทำฝาในปัจจุบัน ก็มีพวกไม้สังเคราะห์ สามารถนำมาใช้ทดแทนฝาไม้จริงได้

ส่วนตัวเรือนการยกพื้นสูง อาจมีการปรับเปลี่ยนเพื่อประโยชน์ใช้สอยบ้างแล้วแต่อาชีพ และพฤติกรรมของเจ้าของเรือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเรื่องแนวความคิดในการอนุรักษ์และพัฒนาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เรือนพื้นดินเกาะยอ จังหวัดสงขลา

5.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมของเรือนพื้นดิน เกาะยอ
2. ศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบทางสถาปัตยกรรมของเรือนพื้นดินเกาะยอ
3. กำหนดแนวทางการออกแบบเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาเรือนพักอาศัย เกาะยอ

5.3 วิธีดำเนินการวิจัย

5.3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

5.3.1.1 ประชากร ได้แก่

1. ประชากรที่เป็นเรือนพื้นดิน เกาะยอ ในตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
2. ประชากรที่เป็นบุคคล หมายถึง คนพื้นดินเกาะยอ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเกาะยอ จำนวนทั้งหมด 829 ครัวเรือน ซึ่งได้ประกาศเป็นเขตการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอทั้ง 9 หมู่บ้าน คือ

หมู่ที่ 1 บ้านอ่าวทราย

หมู่ที่ 2 บ้านดิน

หมู่ที่ 3 บ้านนอก

หมู่ที่ 4 บ้านสวนเรียน

หมู่ที่ 5 บ้านท่าไทร

หมู่ที่ 6 บ้านในบ้าน

หมู่ที่ 6 บ้านโนบ้าน

หมู่ที่ 7 บ้านป่าโหนด

หมู่ที่ 8 บ้านท้ายเสา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้เฉพาะในการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หมู่ที่ 9 บ้านสวนใหม่

3. สถาปนิกที่เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเกาะยอ

5.3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

1. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเรือนพื้นถิ่นเกาะยอ เป็นเรือนพื้นถิ่นเกาะยอ ตำบลเกาะยอ จังหวัดสงขลา ที่ยังคงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่มีความสมบูรณ์มากที่สุด กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็น 5 หลัง เลือกแบบเฉพาะเจาะจง จากการตัดสินใจของผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเกาะยอ

2. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคคล แบ่งได้ 3 ประเภท

2.1 คนพื้นถิ่นเกาะยอ จังหวัดสงขลา จากเขตการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอ ทั้งหมด 9 หมู่บ้าน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวนร้อยละ 20 ได้ครัวเรือน จำนวน 166 ครัวเรือน ๆ ละ 1 คน

2.2 คนพื้นถิ่นเกาะยอ จังหวัดสงขลา กำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเลือกเฉพาะเจาะจง จำนวน 10 ครัวเรือน ๆ ละ 1 คน

2.3 สถาปนิก กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 3 ท่าน แบบเฉพาะเจาะจง เลือกสถาปนิกที่เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เกาะยอ

5.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ผู้วิจัยเลือกใช้เก็บข้อมูล เอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมของเรือนพื้นถิ่นเกาะยอ สภาพแวดล้อมและองค์ประกอบของเรือนพื้นถิ่นเกาะยอ ส่วนประกอบตามลักษณะผังพื้น และส่วนประกอบตามลักษณะโครงสร้าง พฤติกรรมและความต้องการใช้พื้นที่ภายใน แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาของผู้อยู่อาศัยในชุมชนเกาะยอ และความคิดเห็นของสถาปนิกในการออกแบบเรือนพักอาศัยพื้นถิ่นเกาะยอ ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา คือ

1. แบบสำรวจ
2. แบบสัมภาษณ์

1. แบบสำรวจ แบ่งเป็น 2 ชุด

แบบสำรวจชุดที่ 1 ผู้วิจัยได้เตรียม Check List สำหรับบันทึกข้อมูลร่วมกับการ Sketch แบบผังและแปลนพื้นร่วมกับการถ่ายภาพเรือนพื้นถิ่นเกาะยอ จังหวัดสงขลา โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบของเรือนพื้นถิ่นเกาะยอ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ลักษณะสภาพแวดล้อมของเรือนพื้นถิ่นเกาะยอ

ตอนที่ 2 องค์ประกอบของเรือนพื้นถิ่นเกาะยอ ตามลักษณะผังพื้นและตามลักษณะ

เอกสารโครงสร้าง สารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนที่ 1 องค์ประกอบของเรือนพื้นดินเกาะยอ ตามลักษณะผังพื้น

ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของเรือนพื้นดินเกาะยอ ตามลักษณะโครงสร้าง

แบบสำรวจชุดที่ 2 ใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้อยู่อาศัยในเรือนพื้นดินเกาะยอ ที่มีอาชีพแตกต่างกันไป โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับพฤติกรรมและความต้องการในการใช้พื้นที่ จำนวน 10 หลัง หลังละ 1 คน เลือกจากกลุ่มตัวอย่าง 166 ครัวเรือน

2. แบบสัมภาษณ์ แบ่งเป็น 2 ชุด

แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1 ผู้วิจัยเลือกใช้แบบสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคนพื้นดินเกาะยอ ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ตั้งแต่หมู่ที่ 1 ถึงหมู่ที่ 9 โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมชุมชน พฤติกรรมและความต้องการใช้พื้นที่ส่วนกลาง แนวทางในการอนุรักษ์และพัฒนา โดยแบบสัมภาษณ์จะแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 พฤติกรรมและความต้องการของคนในชุมชนเกี่ยวกับพื้นที่ส่วนกลาง

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับ สาธารณูปโภค สาธารณูปการ

ตอนที่ 4 ทศนะและความเชื่อ

ตอนที่ 5 แนวคิดในการอนุรักษ์และพัฒนา

แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 2 ความคิดเห็นของสถาปนิกผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมพื้นดินเกาะยอ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นในการออกแบบเรือนพักอาศัยในเกาะยอ ในแนวความคิดในการอนุรักษ์และพัฒนา

5.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยของคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ออกหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยไปยังองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอ กำนัน และผู้ใหญ่บ้านในตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสำรวจและแบบสัมภาษณ์

2. ผู้วิจัยไปทำการสัมภาษณ์ผู้อยู่อาศัยในชุมชนเกาะยอ ผู้อยู่อาศัยในเรือนพื้นดินเกาะยอ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และทำการสำรวจเรือนพื้นดินเกาะยอ ในชุมชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง จนครบทุกกลุ่มตัวอย่าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

จากข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ และการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะนำมาสังเคราะห์ข้อมูลโดยจำแนกตามเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

5.3.4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจ

แบบสำรวจชุดที่ 1

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปลักษณะสภาพแวดล้อมของเรือนพื้นดินเกาะยอ

ตอนที่ 2 องค์ประกอบของเรือนพื้นดินเกาะยอ ตามลักษณะผังพื้นและตาม

ลักษณะโครงสร้าง

ส่วนที่ 1 องค์ประกอบของเรือนพื้นดินเกาะยอ ตามลักษณะผังพื้น

1. บ้านไต่บ้าน
2. ชาน
3. ครัว
4. ห้องส่วนตัว
5. ห้องน้ำ-ห้องส้วม
6. ใต้ถุนเรือน

ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของเรือนพื้นดินเกาะยอ ตามลักษณะโครงสร้าง

1. โครงสร้างและส่วนประกอบของเรือน
2. โครงสร้างและส่วนประกอบของหลังคา

แบบสำรวจชุดที่ 2 ผู้วิจัยได้เตรียม Check List สำหรับบันทึกข้อมูลพฤติกรรมกิจกรรม การใช้พื้นที่ประจำวันของกลุ่มตัวอย่าง

5.3.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ ชุดที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมชุมชน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ศึกษาพฤติกรรมและความต้องการของคนในชุมชนเกี่ยวกับพื้นที่

ส่วนกลาง

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสาธารณูปโภค สาธารณูปการ

ตอนที่ 4 ทักษะและความเชื่อ

ตอนที่ 5 แนวทางในการอนุรักษ์และพัฒนา

5.3.4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจ

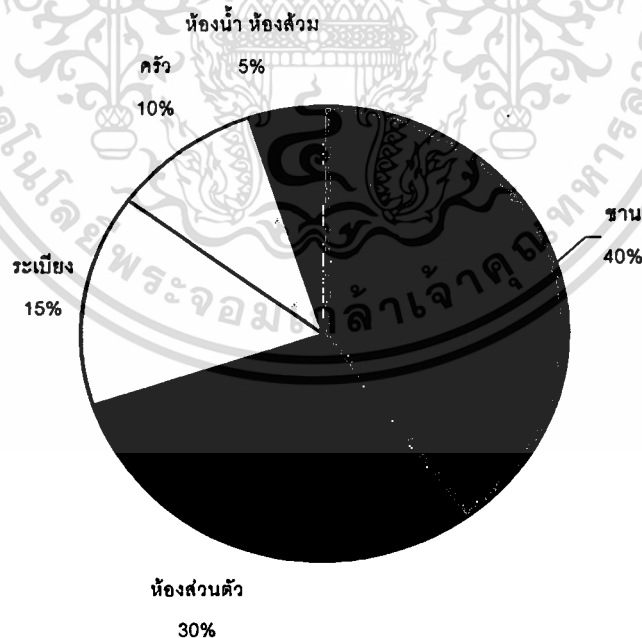
แบบสำรวจชุดที่ 1

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปลักษณะสภาพแวดล้อมของเรือนพื้นดินเกาะยอ จากการศึกษพบว่า เรือนพื้นดินเกาะยอ ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่เป็นเรือนเดี่ยวเป็นเรือนเครื่องสับ แต่ละบ้าน รั้วที่ใช้เป็นแนวต้นไม้เป็นเครื่องบอขอบเขตของบริเวณ มีพื้นที่บริเวณบ้านปลูกต้นไม้เป็นไม้ผล และไม้ประดับสวยงาม มีห้องน้ำ ห้องส้วม อยู่บริเวณบ้าน

ตอนที่ 2 องค์ประกอบของเรือนพื้นดินเกาะยอ

ส่วนที่ 1 องค์ประกอบของเรือนพื้นดินเกาะยอ ตามลักษณะผังพื้น

จากการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่จั่วของบ้านหันทางทิศตะวันออกหน้าจั่วปิดทึบบันไดบ้านหันทางทิศใต้เป็นส่วนใหญ่ มีครัวอยู่ทางทิศตะวันออกเป็นส่วนใหญ่ มีพื้นที่ร้อยละ 10-20 ของพื้นที่ชั้นบน พื้นที่ห้องส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 21-30 ของพื้นที่ใช้สอยชั้นบน พื้นที่ห้องน้ำ ห้องส้วม คิดเป็นร้อยละ 3-5 ของพื้นที่ใช้สอยชั้นบน ระดับความสูงได้ดูส่วนใหญ่ 1.60 เมตร

รูปที่ 5.1 แผนภูมิวงกลมแสดงค่าร้อยละของพื้นที่ใช้สอยชั้นบน ตามลักษณะผังพื้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการศึกษาพบว่า ส่วนต่อเติมภายในเรือนคือพื้นที่ครัว ความสว่างภายในเรือนใช้แสงธรรมชาติและแสงไฟฟ้าร่วมกัน ไม่มีการทาสีทั้งภายในและภายนอก การระบายอากาศโดยใช้หน้าต่างและช่องลม ระบบประปาใช้ระบบประปาในหมู่บ้าน ระบบบำบัดน้ำเสียมีบ่อเกรอะบ่อซึม พื้นที่ทิ้งขยะจะใช้ถังขยะสาธารณะ ส่วนตัวเติมภายนอกเรือน มีห้องน้ำ - ห้องส้วม กลุ่มประชากรส่วนใหญ่มีที่จอดรถ ส่วนมากมีบ่อน้ำล้างเท้า

ส่วนที่ 2 ส่วนประกอบของเรือนพื้นดินเกาะยอ ตามลักษณะโครงสร้างจากการศึกษา โครงสร้าง และส่วนประกอบของตัวเรือน พบว่าโครงสร้างส่วนใหญ่เป็นไม้ ลักษณะโครงสร้างของเสาเรือน ทำด้วยไม้มีต้นเสาเป็นอิฐ หรือหิน มีรอด ตง พื้นไม้ ลักษณะของฝา เป็นฝาไม้กระดานตีซ้อนเกล็ดแนวนอน หรือฝาไม้ไผ่ขัดแตะตีทับแนวแบบฝาปะกน มีช่องแสงและช่องลมระบายอากาศติดตายหรือช่องหน้าต่างขนาดเล็ก พื้นปูไม้กระดานเว้นร่องทำให้ลมจากใต้ถุนเรือนพัดเข้ามาเพื่อระบายอากาศได้ และยังสามารถระบายน้ำลงใต้ถุนเรือนได้หากมีการรั่วซึมของน้ำฝนจากหลังคา เรือนส่วนใหญ่ไม่มีฝ้าเพดาน

จากการศึกษาโครงสร้างและส่วนประกอบหลังคา ประกอบด้วย กันสาด ชื่อไม้ตั้งไม้ ออกไก่ไม้ จันทันไม้ แป้ไม้ หน้าจั่วไม้ไม่มีช่องระบายอากาศ ไม่มีเหงา-ปานลมส่วนใหญ่ มุงด้วยกระเบื้องดินเผาของเกาะยอ มักมีชายคาปีกนกยื่นโดยรอบ มีส่วนที่ซ่อมแซมเป็นกระเบื้องลอนคู่กับสังกะสีบ้าง

แบบสำรวจจุดที่ 2

จากการศึกษาพฤติกรรมพบว่า กลุ่มตัวอย่างใช้พื้นที่แบ่งพื้นที่บริเวณห้องน้ำ ห้องส้วม รองลงมาบริเวณชาน บริเวณชำระร่างกายใช้พื้นที่บ่อน้ำ พื้นที่แต่งตัวใช้พื้นที่ชาน ปรงอาหาร และรับประทานอาหารเช้าใช้พื้นที่ครัว ลานซักล้างใช้บริเวณบ่อน้ำและชาน พื้นที่รับแขกที่พักผ่อนทำงานใช้พื้นที่ชาน คูทีวีใช้พื้นที่ชานและรับแขก สวดมนต์ใช้ห้องพระ เวลานอนใช้ห้องนอนและชาน มีพื้นที่เก็บของมีห้องเก็บของภายในเรือนและ ใต้ถุนเรือน

1. ส่วนที่ใช้นอน คือ ห้องนอน
2. ส่วนที่ใช้รับประทานอาหารเช้าและปรงอาหารคือ ครัว
3. ส่วนที่ใช้รับแขก ทำงาน นั่งเล่น บริเวณชาน
4. ส่วนที่ใช้ชำระร่างกายและซักล้างคือบริเวณบ่อน้ำ
5. ส่วนขับถ่าย คือ ห้องน้ำ ห้องส้วม
6. จอดรถ ใช้ใต้ถุนเรือน

5.3.4.4 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมชุมชน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นชาย อายุ 40-59 ปี สำเร็จ การศึกษาระดับประถมศึกษา มีอาชีพ ทำการประมง ส่วนใหญ่ใช้รถจักรยานยนต์ในการเดินทาง

ตอนที่ 2 ศึกษาพฤติกรรมและความต้องการของคนในชุมชนเกี่ยวกับพื้นที่

ส่วนกลาง

จากการศึกษาพบว่า สาเหตุพฤติกรรมของการใช้สถานที่ในชุมชนส่วนใหญ่เพื่อ พบปะสังสรรค์และนั่งเล่นพักผ่อนสถานที่ คือ ที่บ้านรองลงมา คือ ร้านอาหารในเกาะยอ สาเหตุ ของการใช้พื้นที่รองลงมา ส่วนบริการสาธารณะสุข โรงพยาบาลสงขลา รองลงมาคือ สถานีอนามัย เกาะยอ บริเวณที่ใช้สถานที่ซื้อของและอาหารมากที่สุดคือ ตลาดนัดห้าแยก เกาะยอ รองลงมาคือ ร้านค้าในชุมชน สถานที่เล่นกีฬา ออกกำลังกาย จะใช้สนามโรงเรียนวัดท้ายยอ ที่อ่านหนังสือ ส่วนใหญ่จะอ่านที่บ้าน

วัดที่ไปทำพิธีต่าง ๆ ทางศาสนาส่วนใหญ่ ไปวัดเขาบ่อ และโรงเรียนที่ส่งบุตรหลานไป เรียน โรงเรียนในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา และโรงเรียนวัดท้ายยอเพราะใกล้บ้าน สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ นับถือมากที่สุดของคนในเกาะยอ คือ สมเด็จเจ้าเกาะยอ คนในชุมชนมีความคิดเห็นว่าลาน กิจกรรมท้องถิ่น สำหรับทำกิจกรรมตามประเพณีในชุมชนคือ บริเวณสนามโรงเรียนวัดท้ายยอ

ตอนที่ 3 การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสวนสาธารณะูปโภค สาธารณูปการ ชุมชน เกาะยอ จังหวัดสงขลา

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็น เรื่องถนนใหญ่ ในชุมชนมี เพียงพอเหมาะสม ส่วนไฟฟ้าเห็นว่าเพียงพอ ส่วนคุณภาพของน้ำประปาในชุมชนสะอาด จุดทิ้ง ขยะมีน้อยเห็นควรมีการเพิ่มจุด ทิ้งขยะและภาชนะรองรับ ส่วนระบบสื่อสารเห็นว่าตู้โทรศัพท์ สาธารณะมีเพียงพอ

ตอนที่ 4 ทักษะและความเชื่อ

จากการศึกษาพบว่า คนส่วนใหญ่มีความเชื่อในเรื่องทิศทางการปลูกเรือน ตาม ตะวันและเชื่อในเรื่องฤกษ์ยามมากที่สุด รองลงมามีความเชื่อในเรื่องการเลือกไม้ปลูกเรือน เลือก ชนิดของไม้ ตูลักษณะของไม้ที่เป็นไม้มงคล ความเชื่อในเรื่องการตั้งเสาภูมิ การสร้างบ้านจะต้อง ทำพิธีตั้งเสาภูมิ โดยมีหมอมารประกอบพิธีตั้งให้ ส่วนความเชื่อเรื่องดูตาเสาเรือน ก็ยังมีความเชื่อ การเลือกไม้ที่นำมาทำเสาเรือน

ตอนที่ 5 แนวทางในการอนุรักษ์และพัฒนา

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างยังมีความเชื่อ และเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับ ประเพณี เดิมทุกประเพณี มีประเพณีทำบุญเดือนสิบ ทอดกฐิน ผ่าป่า ประเพณีเข้าพรรษา ออกพรรษา ประเพณีชักพระ การไหว้บรรพบุรุษ ประเพณีขึ้นเขากุฎิ นมัสการเจดีย์ สมเด็จพระเจ้าเกะยอ

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญในการเข้าร่วมประเพณีชาว เกะยอปานกลาง และเห็นว่าเอกลักษณ์ของชุมชนที่ทำให้คนภายนอกรู้จัก คือ การประมง รongลงมาคือ ทอผ้า และทำไร่ ทำสวนผลไม้ น้อยที่สุด คือ การท่องเที่ยว มีความคิดเห็นว่า เรือนพื้น ดินเกะยอ มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้ แต่หากมีเงินพอจะปลูกเรือนแบบบ้าน ปูนสมัยใหม่

แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 2

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความชำนาญเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมไทย ภาคใต้ และเรือน พื้นดินเกะยอ มีผลงานการออกแบบเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมพื้นดินเกะยอ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นในการออกแบบเรือนพักอาศัยในเกะยอในแนวความคิด ในการอนุรักษ์และพัฒนา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิ การกำหนดพื้นที่ใช้สอย กำหนด จากอาชีพและพฤติกรรมการใช้พื้นที่ประจำวัน รูปแบบและเอกลักษณ์ที่เห็นชัดเจน คือ หลังคา แต่ เนื่องจากมีการล่วงเลยของเวลา ทำให้วัสดุแบบเก่านั้น หากยากและมีราคาแพง ในการออกแบบ ต้องคำนึงถึงวัสดุมาทดแทน และวิธีการก่อสร้างแบบเก่าการเจาะเดือยสลักจะต้องใช้ฝีมือช่าง ซึ่ง ในสมัยนี้ช่างฝีมือหายากมีก็ค่าแรงแพง จึงต้องคำนึงถึงกำลังทรัพย์ของเจ้าของบ้านด้วย วัสดุ โครงสร้างหลังคาอาจยังใช้ไม้ที่มีในท้องถิ่นเป็นจำพวกไม้ ไตเร็วซึ่งสามารถปลูกทดแทนได้ และยัง พอลาได้

5.4 การอภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องแนวความคิดในการอนุรักษ์ และพัฒนาสถาปัตยกรรมพื้นดินเรือนพื้น ดินเกะยอ จังหวัดสงขลา สามารถสรุปสภาพแวดล้อมชุมชน เอกลักษณ์เฉพาะของเรือนพื้นดิน เกะยอ ตามลักษณะผังพื้น และตามลักษณะโครงสร้างพฤติกรรม และความต้องการใช้พื้นที่ ภายในเพื่อสรุปเป็นแนวทางในการอนุรักษ์และพัฒนา

5.4.1 สภาพแวดล้อมและองค์ประกอบของเรือนพื้นดินเกาะยอ จังหวัดสงขลา

5.4.1.1 สภาพแวดล้อมชุมชน

จากการศึกษาพบว่า ผู้อยู่อาศัยในเกาะยอ ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ยังคงประกอบอาชีพประมง และทำสวน พื้นที่ทำเกษตรกรรมจะอยู่บริเวณทั่วไปของเกาะโดยรอบ ส่วนคนรุ่นใหม่ที่มีการศึกษาที่สูงขึ้น และทำงานในเมืองมากขึ้น ทางด้านสังคมยังคงนับถือศาสนาพุทธมีวัดเป็นศูนย์กลางจิตใจ วัดที่นิยมไปมากที่สุด คือวัดเขาป่อ เป็นที่ประกอบประเพณีกรรมทางศาสนา มีบริเวณสนามโรงเรียนวัดท้ายยอ เป็นลานกิจกรรมท้องถิ่น ประเพณีสำคัญในรอบ 1 ปี ประชาชนยังคงไปทำบุญสักการะ คือ ประเพณีขึ้นเขาภูภิบาลสมเด็จพระเจ้าเกาะยอ ประเพณีชักพระ ให้บรรพบุรุษ ประเพณีของชาวเกาะยอยังให้ความสำคัญอยู่

ส่วนด้านกิจกรรมทางธุรกิจ ส่วนใหญ่ซื้ออาหารและของใช้จากตลาดนัดห้าแยกเกาะยอ และร้านค้าในหมู่บ้านส่วนพื้นที่นันทนาการ ส่วนใหญ่ใช้พื้นที่สนามโรงเรียนวัดท้ายยอ

จากการศึกษาพบว่า สถาบันในชุมชนที่ประชาชนใช้มากที่สุด สถานีนอนามัยเกาะยอ และยังคงส่งบุตรหลานเรียนในระดับประถมศึกษาที่โรงเรียนวัดท้ายยอ ส่วนสาธารณูปโภคในชุมชน มีความเห็นว่าควรปรับปรุงจัดตั้งขยะให้มากขึ้น มีการจัดเก็บและกำจัดขยะความคิดเห็นเรื่องถนนคนในเกาะยอมีความเห็นว่าเพียงพอเหมาะสม ระบบไฟฟ้ามีความเพียงพอเหมาะสม ระบบน้ำประปาคุณภาพความสะอาดของน้ำมีความสะอาด ระบบสื่อสารโทรศัพท์สาธารณะมีความเพียงพอ มีวัดเป็นศูนย์กลางกิจกรรมทางศาสนา และประเพณีทางสังคม มีลานวัดและสนามกีฬาโรงเรียน ประกอบกิจกรรม มีสมเด็จพระเจ้าเกาะยอเป็นศูนย์กลางจิตใจและมีโรงเรียน และมีโรงเรียนอยู่ใกล้วัด การตั้งบ้านเรือนส่วนใหญ่อยู่ใกล้ทำน้า และใกล้พื้นที่เกษตรกรรม

5.4.1.2 สภาพแวดล้อมของเรือนพื้นดินเกาะยอ

จากการศึกษาเรือนพื้นดินเกาะยอ จากกลุ่มตัวอย่างพบว่า เรือนพื้นดินเกาะยอ ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จะมีลักษณะเรือนเป็นเรือนเครื่องสับ ส่วนใหญ่เป็นเดี่ยว ไม่มีรั้วกันอาณาเขตเฉพาะ เนื่องจากคนในเกาะยอมีสังคมระบบเครือญาติจะปลูกบ้านอยู่ใกล้ ๆ กัน โดยมีพื้นที่ว่างระหว่างบ้าน ปลูกไม้ผล ปลูกพืชสวนครัว มีห้องน้ำ ห้องส้วม แยกออกจากตัวบ้าน

จากการศึกษาพบว่าลักษณะสังคม, เศรษฐกิจ, วัฒนธรรม คติความเชื่อ ส่งผลในการปลูกเรือน การเลือกไม้ปลูกเรือน ความเชื่อเรื่องฤกษ์ยาม ความเชื่อเรื่องทิศทางการปลูกเรือนตามตะวัน การตั้งเสาภูมิ ความเชื่อเหล่านี้คนเกาะยอยังมีความเชื่ออยู่มาก

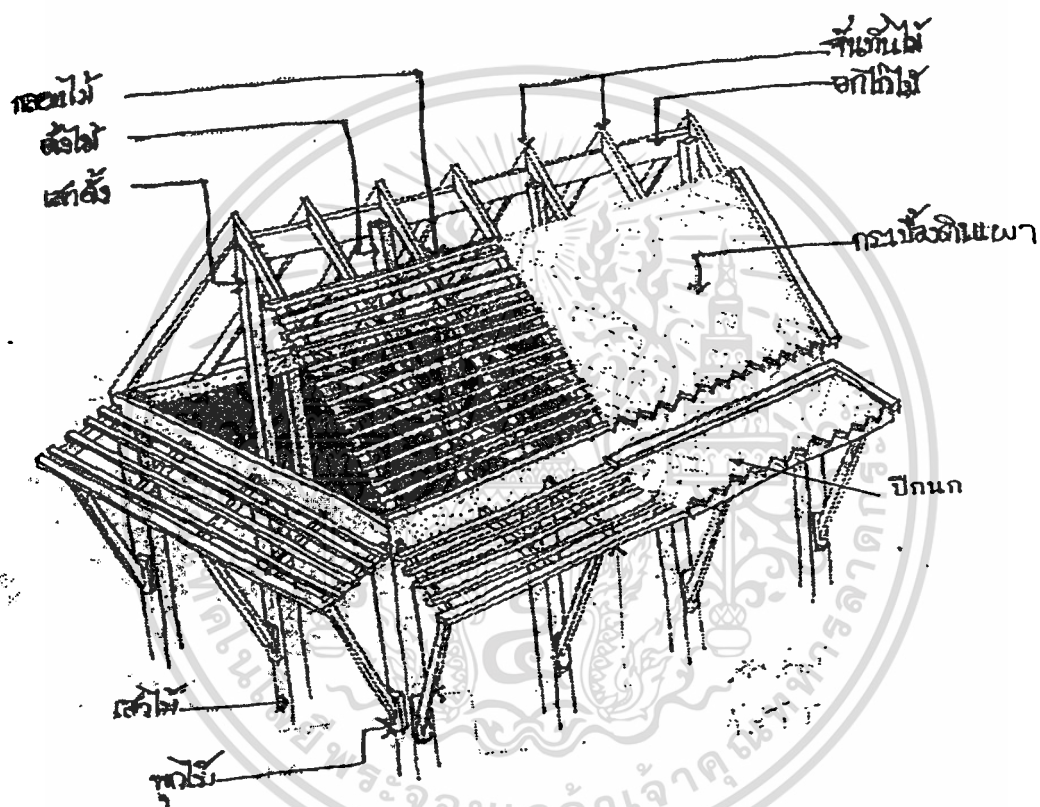
ประเพณีที่ยังคงนิยมทำในบ้าน คือ ประเพณีการให้บรรพบุรุษ งานแต่งงาน ประเพณีการบวช จะทำพิธีที่วัด การทำบุญเดือนสิบ ทอดกฐิน ชักพระ ออกพรรษา ยังคงปฏิบัติที่วัด

5.4.1.3 องค์ประกอบของเรือนพื้นดินเกาะยอ จังหวัดสงขลา

ส่วนที่ 1 องค์ประกอบของเรือนพื้นดิน เกาะยอ ตามลักษณะผังพื้น

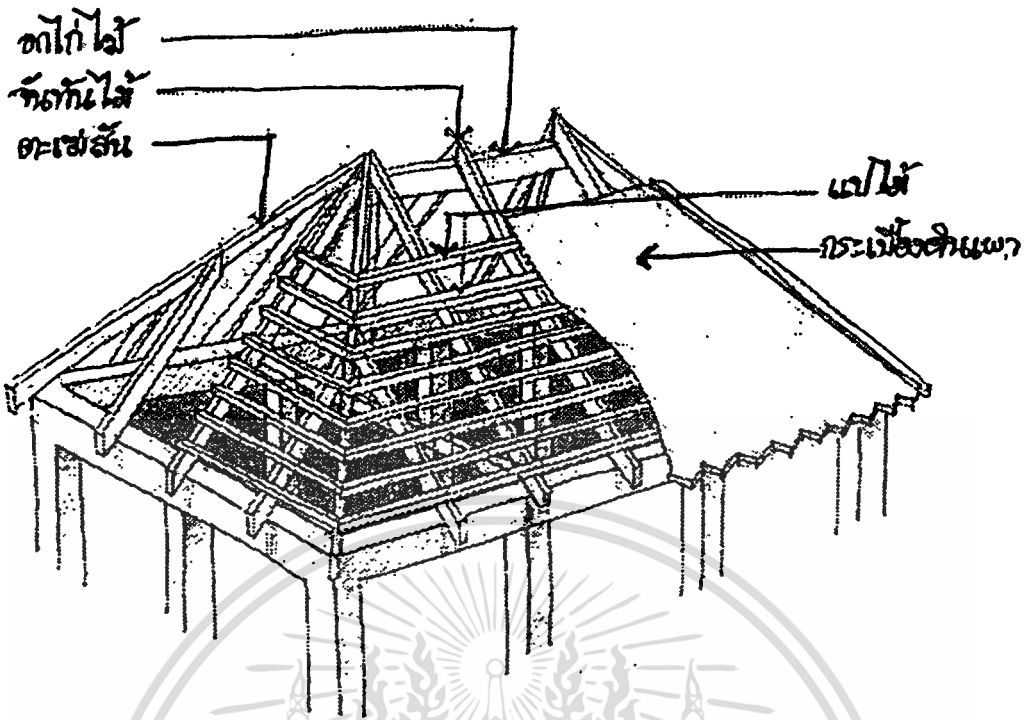
จากการศึกษาพบว่า เรือนพื้นดินเกาะยอ ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีส่วนประกอบที่เรียบง่าย ไม่ซับซ้อน มีลักษณะเป็นเรือนไม้เครื่องสับภาคใต้ มีหลังคา 2 ลักษณะ

1. หลังคาจั่ว
2. หลังคาปั้นหย่า

รูปที่ 5.2 แสดงรูปลายเส้นโครงสร้างหลังคาจั่ว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 5.3 แสดงรูปลายเส้นโครงสร้างหลังคาบ้านไทย

ส่วนประกอบของเรือนพื้นดินเกาะยอ ตามลักษณะผังพื้นมีลักษณะ

1. บ้านไต่บ้านในเรือนพื้นดินเกาะยอ มีบันไดอยู่ทางทิศใต้เป็นส่วนใหญ่ ลักษณะการวางบันได วางขึ้นกลางเรือน
2. ชาน พื้นที่ชานมีพื้นที่ใช้สอยชั้นบนมากที่สุดของพื้นที่ใช้สอยชั้นบนและมีขนาดใหญ่กว่าห้องส่วนตัว พื้นที่ส่วนใหญ่มีหลังคาคลุม มีลักษณะเป็นพื้นที่เชื่อมต่อระหว่างพื้นที่ เช่น ห้องนอน กับนั่งเล่น มีความสำคัญในการดำรงชีวิต เป็นที่รวมกิจกรรมของคนในบ้านสามารถปรับเปลี่ยนประโยชน์ใช้สอยให้เหมาะสมกับสถานการณ์
3. ครัว พื้นที่คริวจะเป็นพื้นที่ต่อจากพื้นที่ชาน ตำแหน่งของคริวจะอยู่ทางทิศตะวันออกเป็นส่วนใหญ่
4. ห้องส่วนตัว ส่วนของห้องปิด พบว่าเรือนพื้นดินเกาะยอ มีลักษณะปกปิดมิดชิด กันผาห้องสูงถึงระดับช่อ และจะมีช่องลมอยู่ข้างบนตันฝาผนังด้านนอก ฝาผนังที่เป็นไม้ไผ่ขัดแตะจะสามารถระบายอากาศได้
5. ห้องน้ำ-ห้องส้วม มีอยู่นอกเรือน
6. ใต้ถุนเรือนมีความสูงโดยเฉลี่ย 1.60 เมตร พื้นที่ใต้ถุนใช้ทำกิจกรรมในเวลากลางวัน และใช้เป็นที่เก็บวัสดุอุปกรณ์ ทางกำรเกษตรและประมงด้วย ไม่นอญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7. ส่วนงานระบบภายในเรือน ส่วนไฟฟ้าใช้แสงจากธรรมชาติในเวลากลางวัน จากช่องแสง และใช้แสงไฟฟ้าในเวลากลางคืน ใช้ระบบประปาหมู่บ้าน ระบบระบายอากาศจากช่องลมและ หน้าต่าง ระบบบำบัดน้ำเสียจากบ่อเกรอะบ่อซึม

ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของเรือนพื้นดินเกาะยอ ตามลักษณะโครงสร้าง

จากการศึกษาพบว่า โครงสร้างเป็นลักษณะโครงสร้างเสาและคาน ลักษณะ โครงสร้างส่วนใหญ่เป็นโครงสร้างไม้เป็นระบบบาก-ประกบ-ใส่สลัก-รอด-เจาะรูเข้าเดือย จะมีการ เปลี่ยนแปลงที่พบมากที่สุด คือ โครงสร้างหลังคา ในส่วนที่มีการซ่อมแซม เปลี่ยนจากหลังคา กระเบื้องดินเผาเกาะยอ มาใช้สังกะสี และกระเบื้องลอนคู่ ซึ่งเป็นวัสดุหาง่ายในปัจจุบัน

โครงสร้างและส่วนประกอบของตัวเรือนที่พบ

1. เสาเรือน เป็นไม้ท่อน เสาไม้ เสาเหล็ม ตีนเสาเป็นคอนกรีต หรือ ก้อนหิน, อิฐ
2. รอด (คาน) เป็นไม้สี่เหลี่ยม ขนาด 2"x8" ทำหน้าที่รองรับพื้น
3. ตง เรือนบางหลังหาพื้นยาวไม่ได้ ต้องใช้พื้นสั้นขวางกับตัวเรือน จำเป็นต้องมี

ตรงมารับ

4. พริ้ง ทำหน้าที่รัดส่วนที่ติดกับพื้นทั้งสี่ด้านให้อยู่ภายในขอบเขตที่กำหนด

ทำหน้าที่รับฝา

5. พื้น ปูบนตง ขนาด 1" x 8"

6. ฝา ภายนอกของเรือนฝาที่มากับเรือน จะเป็นลักษณะฝาปะกน ฝาที่มากับ

เรือนแบบใหม่จะเป็นฝาไม้ตีตามแนวนอน แนวตั้ง ฝาไม้ตีตามแนวนอนจะช่วยลดแรงประทะ ของลม

7. หน้าต่างช่องลมและช่องแสง ช่วยถ่ายเทอากาศภายในตัวเรือน

8. ประตู เป็นทางเข้า จะเป็นประตูไม้ เจาะสลักเดือยติดกับวงกบ

9. หน้าต่าง เป็นส่วนประกอบของฝาเรือน

โครงสร้างส่วนประกอบหลังคาที่พบ

1. กันสาด เป็นส่วนที่ต่อจากหลังคาที่ยื่นออกโดยรอบ

2. ซื่อ ยึดหัวเสาทั้งสองเข้าหากัน

3. ตั้ง มีหน้าที่รับจันทัน โดยตั้งนี้จะตั้งอยู่บนซื่อ

4. ออกไก่ มีหน้าที่ยึดจั่ว ตั้งจันทัน

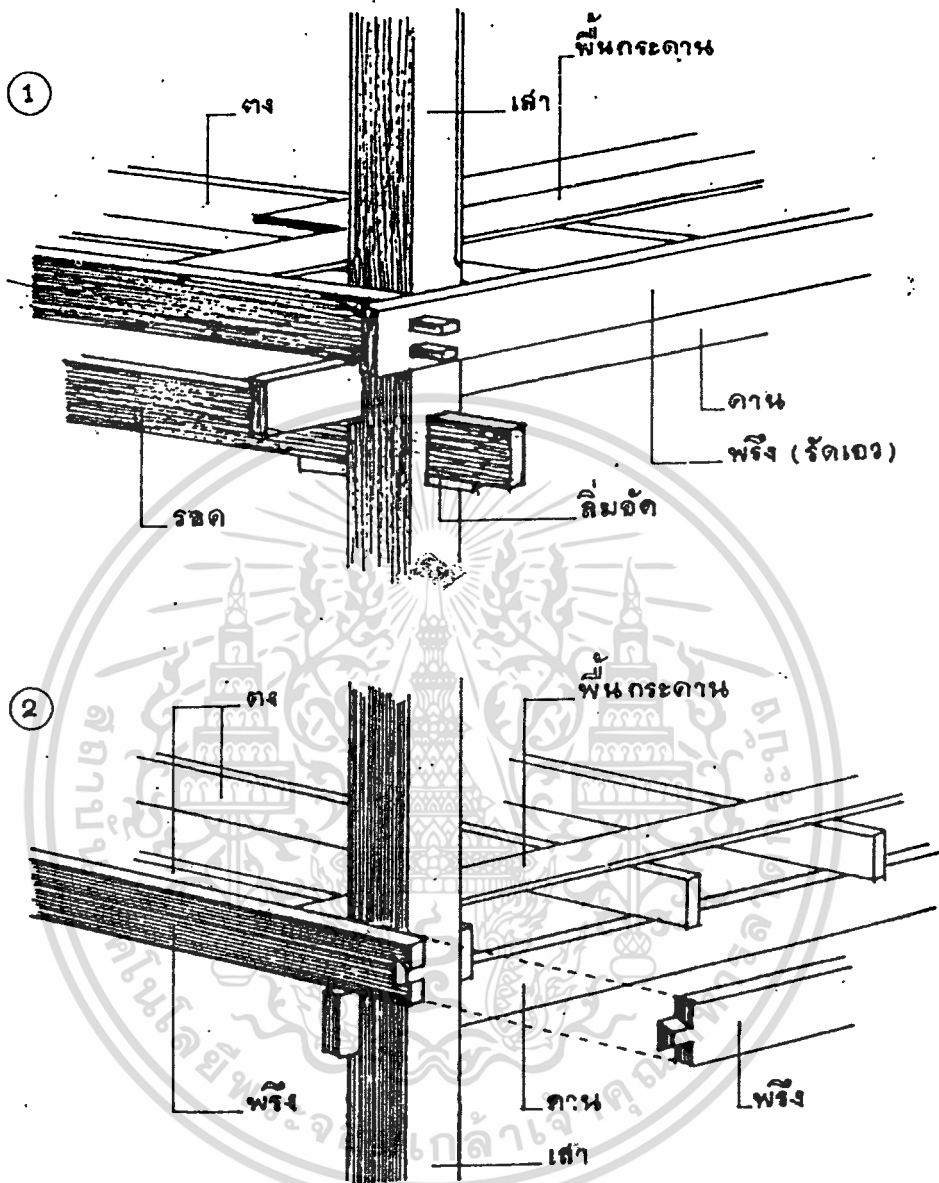
5. จันทัน รับน้ำหนักของหลังคาที่ถ่ายมายังกลอน แปและจันทัน

6. แป รับน้ำหนักของวัสดุมุงถ่ายลงยังจันทัน

7. เเชิงชาย รับน้ำหนักที่รับสะพานหนูนานั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ หากท่านใดนำเอกสารนี้ไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การประกอบโครงสร้างพื้น

รูปที่ 5.7 แสดงรูปลายเส้นโครงสร้างและส่วนประกอบพื้น

5.4.2 พฤติกรรมและความต้องการใช้พื้นที่

จากการศึกษาพบว่า เรือนพื้นดินเกาะยอมีพื้นที่ขนาดใหญ่ มีสมาชิกส่วนใหญ่ 2-3 คน ที่มาเป็นครั้งคราว 2-4 คน จะมาเดือนละ 1-2 ครั้ง

จากการศึกษาพฤติกรรมการใช้พื้นที่ สรุปลักษณะพฤติกรรมการใช้พื้นที่ดังนี้

1. ส่วนที่ใช้นอน พื้นที่ห้องนอนและชานจะเป็นพื้นที่นอนในยามค่ำคืน ส่วนตอน

กลางวันมีนอนพักผ่อนที่ชานหรือใต้ถุนเรือนบ้าง
เอกสารนี้เป็นทรัพย์สินของกรมศิลปากรที่ดูแลรักษาอยู่ ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ส่วนที่ใช้รับประทานอาหาร พักผ่อน หรือรับแขก ส่วนที่ใช้รับประทานอาหาร ส่วนใหญ่ใช้พื้นที่ครัว ส่วนพักผ่อนส่วนใหญ่ใช้พื้นที่ชานพักผ่อน และได้ดูเรือนบ้าง พื้นที่รับแขก ใช้พื้นที่ชานหรือได้ดูเรือนบ้าง

3. ส่วนที่ใช้ประกอบหรือปรุงอาหาร ส่วนใหญ่ใช้พื้นที่ครัว ประกอบอาหาร พื้นที่ ครัวมีทั้งใช้เตาฟืนและเตาแก๊ส

4. ส่วนที่ใช้ชำระร่างกายและซักล้างจะใช้บริเวณบ่อน้ำ

5. การขับถ่ายจะใช้ห้องน้ำ-ห้องส้วม

6. ส่วนประกอบกิจกรรมพิเศษ จะใช้บริเวณห้องพระ หรือโถงห้องพระ จะใช้ ประกอบพิธีไหว้บรรพบุรุษในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ เทศกาลตรุษจีน

จากการศึกษา พบว่าเรือนพื้นดินเกาะยอ มีลักษณะผังพื้นพิเศษ คือการวางผังมี ลักษณะคล้ายผังศาลเจ้าของจีน คือตำแหน่งวางแท่นบูชาอยู่ตรงกลางชานบด้วยเรือนทางด้านซ้าย และด้านขวาตรงกลางเป็นลานโล่ง ผังเรือนสามารถจำแนกผังเรือนออกเป็น 2 แบบคือ

- ผังเรือนที่มีชานกลางชานบด้วยห้องทางด้านซ้ายและขวา โดยสุดชานกลางจะเป็นตำแหน่งห้องบรรพบุรุษหรือห้องเจ้าที่

- ผังเรือนที่มีชานกลางชานบด้วยห้องทางด้านซ้ายและขวา โดยด้านใดด้านหนึ่ง บริเวณห้องเสากลางจะเป็นห้องโถงสำหรับวางแท่นบูชาบรรพบุรุษหรือวางหิ้งพระ

การมีชานกว้างเพื่อรองรับพฤติกรรมประจำวันที่เกิดขึ้นบริเวณชาน พื้นที่ชานมี พื้นที่ใช้สอยชั้นบนมากที่สุดของพื้นที่ใช้สอยชั้นบนและมีขนาดใหญ่กว่าห้องส่วนตัว พื้นที่ส่วนใหญ่ มีหลังคาคลุมมีลักษณะเป็นพื้นที่เชื่อมต่อระหว่างพื้นที่ เช่น ห้องนอนกับนั่งเล่น มีความสำคัญในการดำรงชีวิต เป็นที่รวมกิจกรรมของคนในบ้านสามารถปรับเปลี่ยนประโยชน์ใช้สอยให้เหมาะสมกับสถานการณ์

5.4.2.1 ความต้องการใช้พื้นที่

จากการศึกษาพฤติกรรม พบว่า ในปัจจุบันผู้อยู่อาศัยในเรือนพื้นดินเกาะยอ จะใช้ พื้นที่ส่วนใหญ่ อยู่ที่ชานและได้ดูเรือนบ้างในเวลากลางวัน แต่ไม่อยู่ได้ดูเรือนเหมือนเรือน ภาคกลางเพราะเกาะยอส่วนใหญ่จะเป็นฤดูฝน ทำให้มีความต้องการที่จะปรับปรุงเรือนเพื่อความ สะดวก คือปรับปรุงต่อเติมห้องน้ำ-ห้องส้วมส่วนบนเรือน ใช้ในเวลากลางวันและเวลากลางคืน ส่วนที่ต้องการต่อเติมส่วนที่สองคือ การต่อเติมห้องเก็บของอุปกรณ์ผลผลิตทางการเกษตรกรรม และประมง เนื่องจากต้องการความเป็นสัดส่วน ความปลอดภัย และป้องกันทรัพย์สิน ส่วนรั้ว ผู้อยู่ อาศัยมีความต้องการที่จะปรับปรุงให้สวยงามมากขึ้น ไม่คิดทำรั้วถาวร จะเห็นได้ว่าการดำเนิน ชีวิตของคนในชุมชนยังคงมีความสัมพันธ์กับบ้านใกล้เรือนเคียงอยู่กันแบบเครือญาติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.4.3 แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาเรือนพื้นดินเกาะยอ จังหวัดสงขลา

1. จากการศึกษาพบว่า ลักษณะเรือนพื้นดินเกาะยอ จากการพิจารณาสภาพอาชีพทางสังคมแล้ว จะเห็นได้ว่าความต้องการใช้พื้นที่ประโยชน์ใช้สอยของคนพื้นดินเกาะยอ มีการสร้างที่พักอาศัยที่มีความสอดคล้องกับการดำรงชีวิตประจำวัน ซึ่งมีทั้งแบบดั้งเดิมและแบบใหม่ มีการปรับเปลี่ยนพื้นที่ใช้สอยและวัสดุไปตามสมัยเวลาให้เหมาะสมกับวิถีชีวิตในปัจจุบัน โดยภูมิปัญญาของชาวบ้าน ส่วนรูปแบบการสร้างบ้านเรือนของชาวเกาะยอได้ยึดหลักธรรมชาติของเกาะยอ คือ ภูมิอากาศ 2 ฤดู คือ ฤดูร้อนและฤดูฝน ซึ่งหากเป็นฤดูฝน เกาะยอจะมีฝนตกชุกมาก ดังนั้น การสร้างบ้านเรือนของชาวเกาะยอ จึงมีความจำเป็นจะต้องสร้างแบบดินเสารองรับเสา ใต้ถุนสูง หลังคาแบบจั่ว แบบปั้นหยา โดยมีชายคายื่นออกมาเพื่อป้องกันฝนสาด ส่วนการยกใต้ถุนสูงเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านในการป้องกันสัตว์รบกวน น้ำท่วมและยังสามารถเก็บวัสดุอุปกรณ์ประกอบอาชีพการเกษตรและประมง ตลอดจนเตรียมไว้เพื่อจัดกิจกรรมภายในครัวเรือน ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นว่า ชาวเกาะยอมีภูมิปัญญาในการสร้างบ้านเรือนให้เข้ากับสภาพดินฟ้าอากาศ และเข้ากับอาชีพของชาวเกาะยอ

2. จากการศึกษาพบว่า ประชาชนชาวเกาะยอมีคติความเชื่อเกี่ยวกับการสร้างบ้านเรือน มีการจำแนกได้ 3 ขั้นตอน คือ คติความเชื่อในการเตรียมการก่อสร้าง คติความเชื่อในขั้นตอนการก่อสร้าง และคติความเชื่อในการอยู่อาศัย ซึ่งจะเห็นได้ว่าชาวบ้านเกาะยอมีความเชื่อในการอยู่อาศัย โดยการให้ชาวบ้านผู้รู้ หรือพระภิกษุสงฆ์ เป็นผู้ดูฤกษ์ยาม ในการสร้างบ้านเรือนของชาวเกาะยอ อาทิเช่น คติความเชื่อเกี่ยวกับการยกเสาเอก คติความเชื่อในการขึ้นบ้านใหม่ เป็นต้น ซึ่ง กล่าวได้ว่าคติบางอย่างที่ผู้ปฏิบัติเห็นด้วยในหลักของความสมเหตุสมผลและไม่มี ความซับซ้อนในการปฏิบัติปัจจุบันยังคงมีคนเชื่อถืออยู่โดยส่วนใหญ่ผู้ที่ยึดปฏิบัติมักเป็นผู้สูงอายุเท่านั้น แม้ว่าคติความเชื่อจะมีความเชื่อจะมีการปฏิบัติที่ซับซ้อนหรือไม่สมเหตุสมผลเพียงพอที่จะยึดถือในยุคสมัยนี้ หากจุดหมายล้วนแต่มุ่งหวังความเป็นสิริมงคล, การอยู่ดีมีสุข, ความเจริญรุ่งเรือง และอย่างน้อยที่สุดก็เพื่อความความสบายใจของเจ้าของเรือนและผู้อยู่อาศัย ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตส่วนหนึ่งของชาวเกาะยอ

5.4.3.1 ส่วนที่ต้องการพัฒนา

จากการศึกษาพบว่า เรือนพื้นดินเกาะยอมีส่วนที่ต้องพัฒนาในหลายด้าน

1. พัฒนาและซ่อมแซมวัสดุที่ชำรุดเสียหาย เนื่องจากเรือนปลูกสร้างมานาน ย่อมส่งผลให้วัสดุหลายอย่างเกิดชำรุดเสียหาย ตามอายุการใช้งานพบว่าส่วนที่ซ่อมแซมมากที่สุดคือ วัสดุผนังหลังคา และดินเสา ส่วนฝ้าผนัง จะมีการเปลี่ยนแปลงเป็นฝาที่ทันสมัยขึ้น ซึ่งไม่ใช่ฝาปะกน เหมือนลักษณะเดิม จะเป็นลักษณะฝาไม้ตีตามแนวตั้งและแนวนอน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. พัฒนาพื้นที่ใช้สอย ภายในเรือน เนื่องจากวิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบันมีความต้องการความเป็นส่วนตัวในบางพื้นที่ ความต้องการความปลอดภัยสะดวกสบายที่เป็นพื้นฐานของมนุษย์ พื้นที่ที่มีความต้องการเพิ่มเติมมากที่สุดคือ ห้องน้ำ-ห้องส้วม มีความต้องการเพิ่มให้อยู่ภายในเรือน เพื่อความสะดวกทั้งกลางวันและกลางคืน มีการวางแผนทอระบายน้ำมีระบบบำบัดน้ำเสีย เพื่อให้ถูกสุขลักษณะ และพื้นที่ที่ควรเพิ่มเติม คือ ส่วนของห้องเก็บของควรมีลักษณะที่มิดชิดขึ้น สามารถจัดเก็บอุปกรณ์ทางการเกษตรและประมงได้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย

3. พัฒนาพื้นที่ใช้สอยภายนอกเรือน ส่วนที่ควรปรับปรุงให้สวยงาม แต่ยังคงรักษารูปเอกลักษณ์เดิม เป็นแนวรั้ว เป็นแนวปลูก ไม้เลื้อยใช้ประโยชน์ จากไม้เลื้อยใช้สวนกั้นอาณาเขต และประโยชน์ในการเป็นพืชสวนครัวอีกทางหนึ่งด้วย

5.5 ข้อเสนอแนะ

5.5.1 ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้ปฏิบัติ

การวิจัยพบว่าปัญหาส่วนใหญ่ที่เป็นอุปสรรคต่อการอนุรักษ์ และพัฒนา คือ ความไม่รู้ของประชาชนและจากการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนแปลง เจ้าของเรือนมีความนิยมรูปแบบเรือนสมัยใหม่มากกว่าเรือนแบบเดิมที่ยากต่อการดูแล และสิ้นเปลืองงบประมาณในการซ่อมแซมมากกว่าเรือนสมัยใหม่ ทำให้การเปลี่ยนแปลงเรือนมีผลต่อเรือนเดิมมีความขัดกันของการใช้วัสดุ ผู้วิจัยมีความเห็นในการปรับปรุงเรือน เพื่อความสะดวกเลือกใช้วัสดุในบางส่วนที่ยังสามารถใช้วัสดุที่ยังมีในท้องถิ่นและสามารถหาทดแทนได้ เปลี่ยนแปลงใช้วัสดุใหม่ใกล้เคียงกับของเดิม หรือเหมาะสมกว่ากับสภาพปัจจุบัน จากการศึกษากลุ่มตัวอย่าง เห็นความสำคัญ เห็นคุณค่าของการอนุรักษ์แต่ขาดปัจจัยเรื่องต่าง ๆ ซึ่งสรุปเป็นแนวความคิดในการอนุรักษ์ และพัฒนาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเรือนพื้นถิ่นเกาะยอ ดังนี้

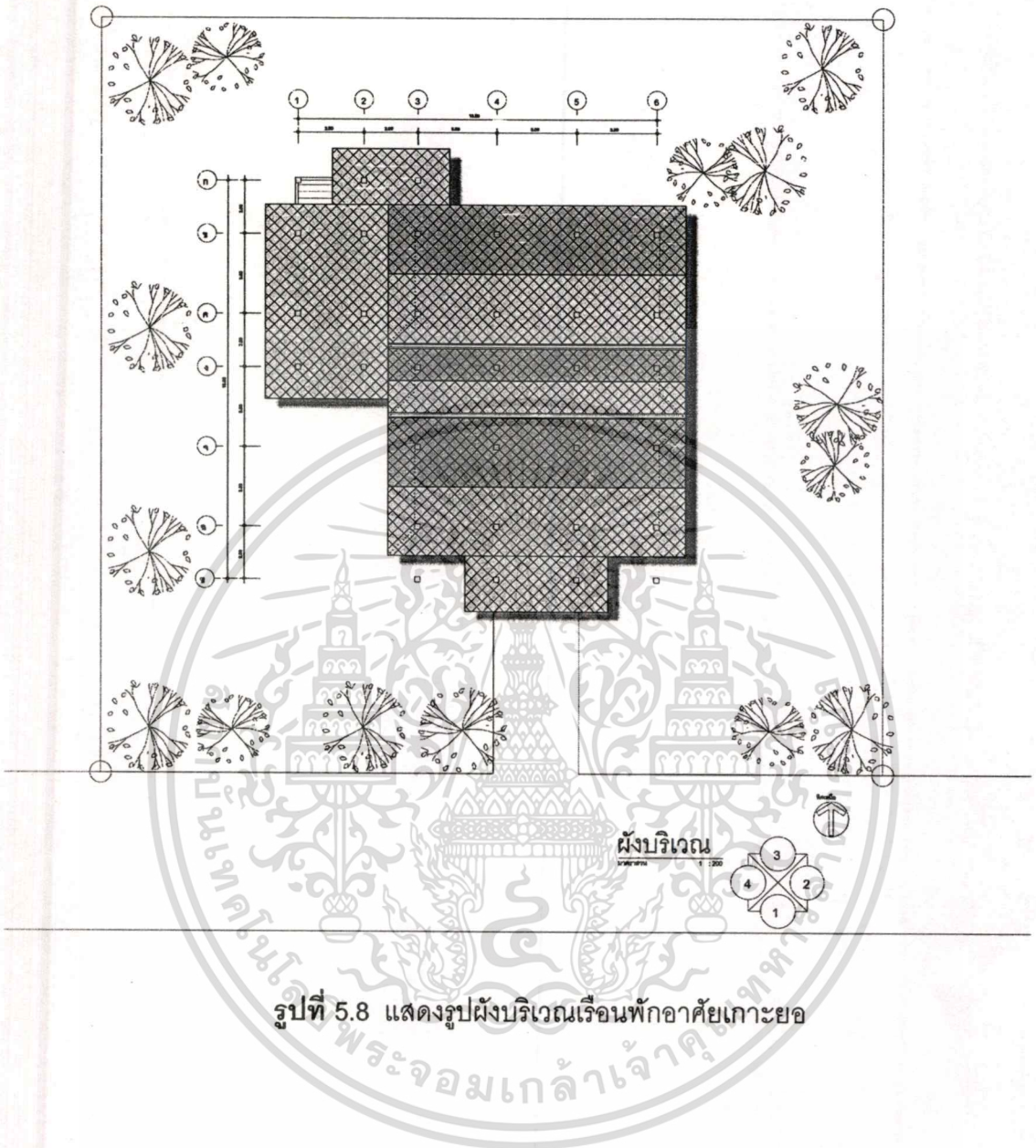
1. ส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์วัสดุก่อสร้าง จากการศึกษาพบว่าเรือนมีการซ่อมแซมปรับปรุงมีผลต่อเรือนขาดความกลมกลืนในรูปแบบใหม่ วัสดุใหม่ มีผลกระทบต่อวัสดุเดิม ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้มีการใช้วัสดุใหม่ใกล้เคียงของเดิม
2. ส่งเสริมให้มีการผลิตวัสดุใหม่ที่มาทดแทนวัสดุประเภทไม้ กระเบื้องมุงหลังคาให้มากขึ้น เพื่อการแข่งขันทางตลาด ทำให้ราคาลดต่ำลง
3. ส่งเสริมให้มีการพัฒนาฝีมือช่างผู้ชำนาญการให้มากขึ้น

5.5.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษา แนวความคิดในการอนุรักษ์และพัฒนาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเรือนพื้นถิ่นเกาะยอ จังหวัดสงขลา พบว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเรือนผลมาจากอายุการสร้างเรือนและวัสดุก่อสร้าง ปัจจัยที่สำคัญการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและวัฒนธรรม มีผลทำให้การดำเนินชีวิตในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไป มีผลต่อการปรับเปลี่ยนเรือนให้เหมาะสมกับสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ความต้องการความทันสมัยและความเป็นสากลมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงนั้นอาจทำให้ไม่หลงเหลือความเป็นเรือนพื้นถิ่นเกาะยอ ให้เห็นอีกต่อไป ดังนั้นผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

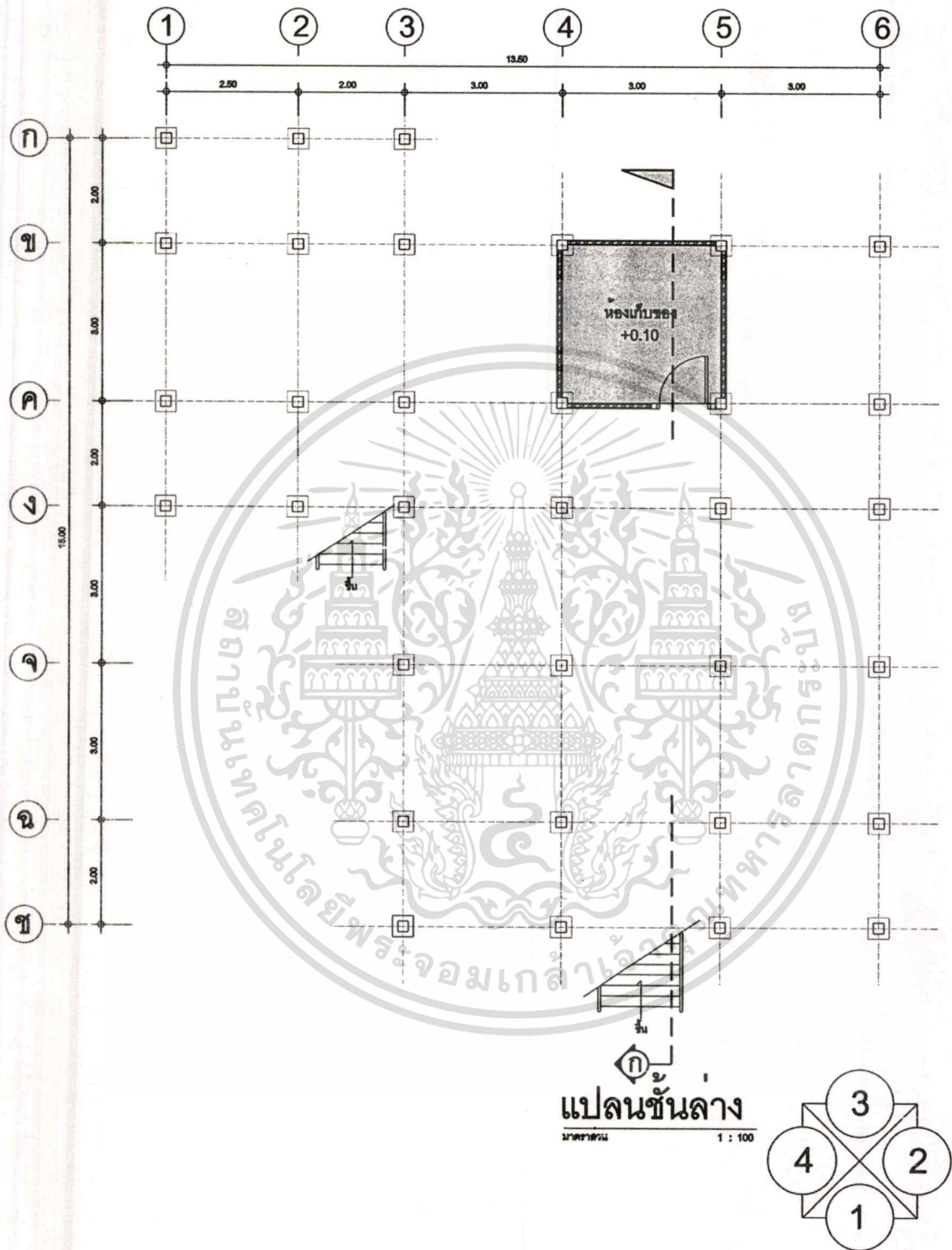
5.5.3 การนำเสนอรูปแบบกำหนดแนวทางการออกแบบเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาเรือนพักอาศัยเกาะยอ

1. ผังบริเวณเรือนพักอาศัยเกาะยอ
2. แปลนพื้นที่ชั้นล่าง
3. แปลนพื้นที่ชั้นบน
4. รูปด้าน 1 2 3 และ 4
5. รูปตัด ก
6. ทักษะนัยภาพเรือนพักอาศัยเกาะยอ
7. หุ่นจำลอง

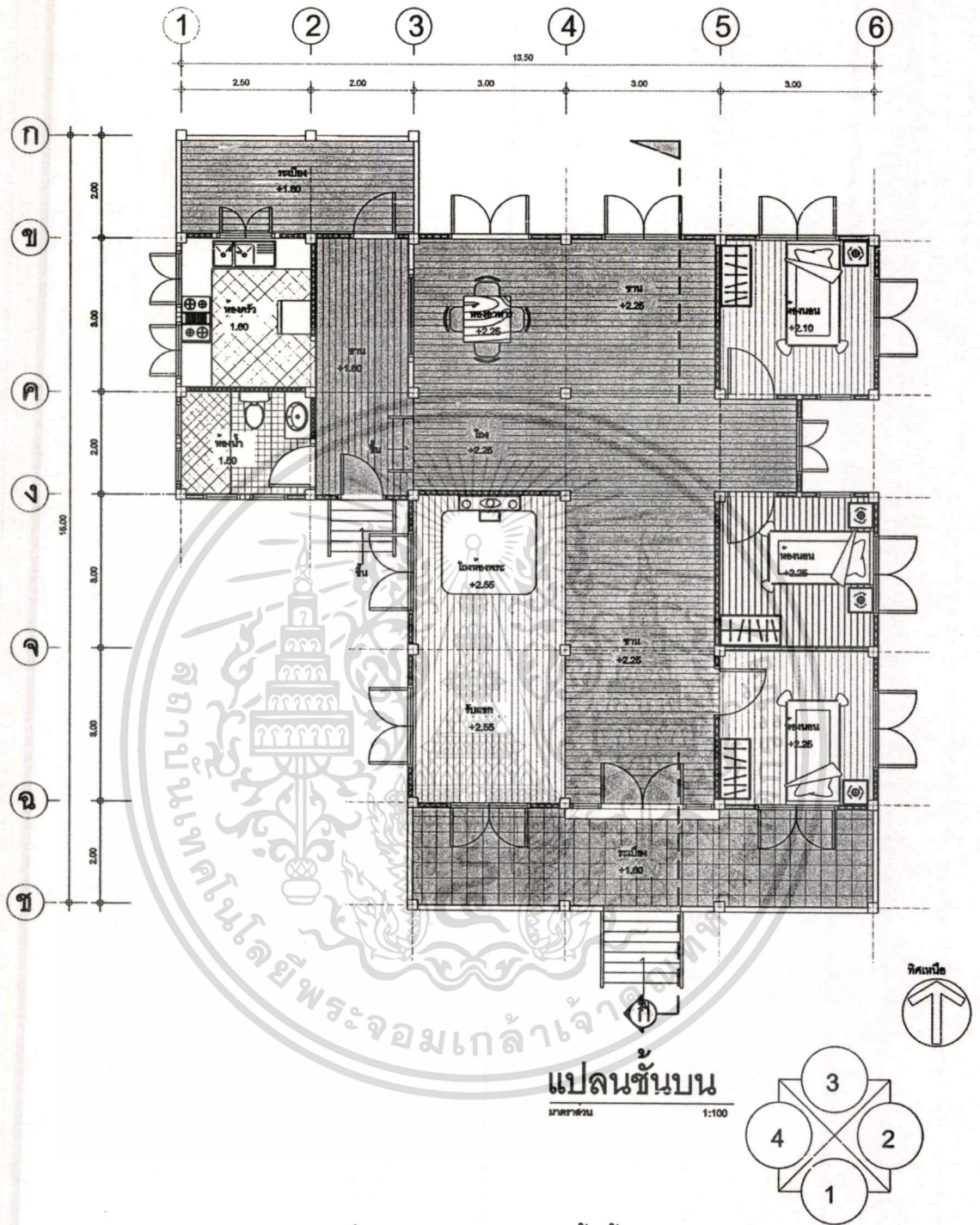
รูปที่ 5.8 แสดงรูปผังบริเวณเรือนพักอาศัยเกาะยอ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

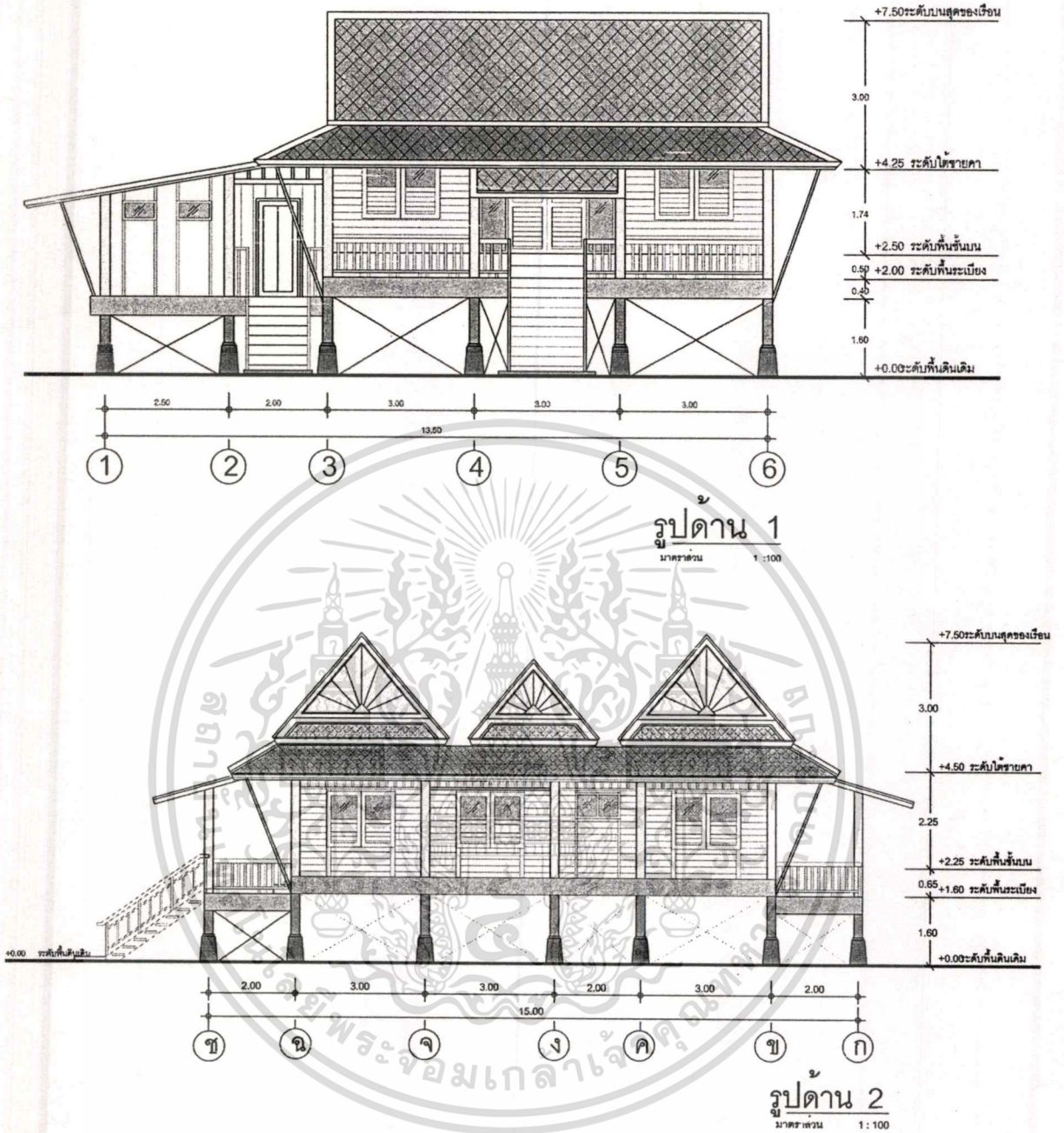
รูปที่ 5.9 แสดงรูปแปลนพื้นชั้นล่าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

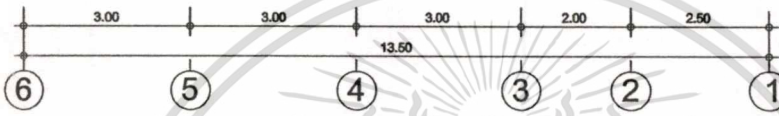
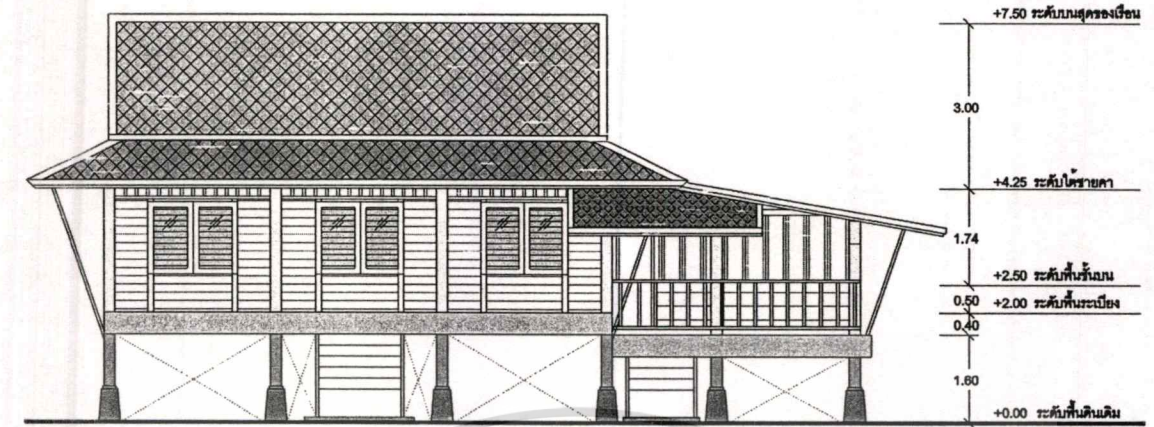
รูปที่ 5.10 แสดงรูปแปลนพื้นชั้นบน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

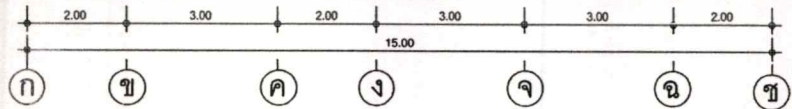
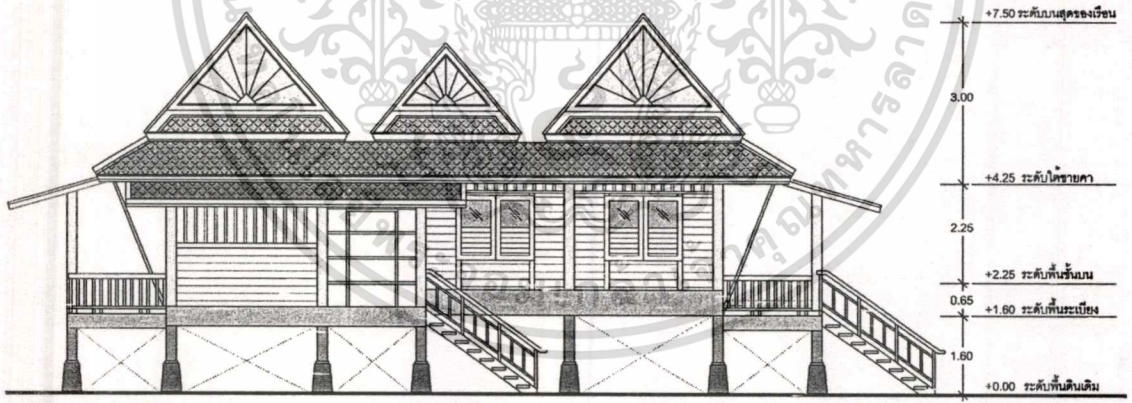

รูปที่ 5.11 แสดงรูปด้าน 1, รูปด้าน 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

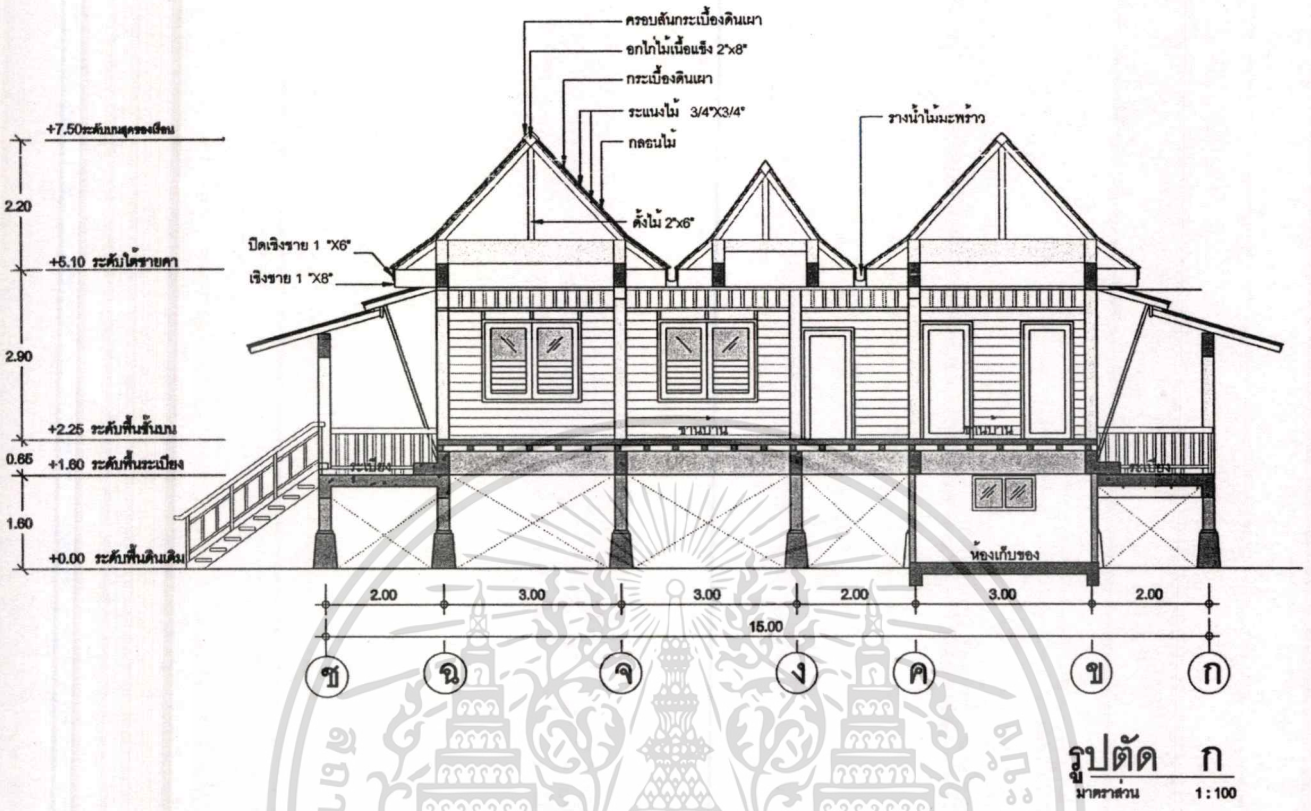
รูปด้าน 3
มาตราส่วน :100

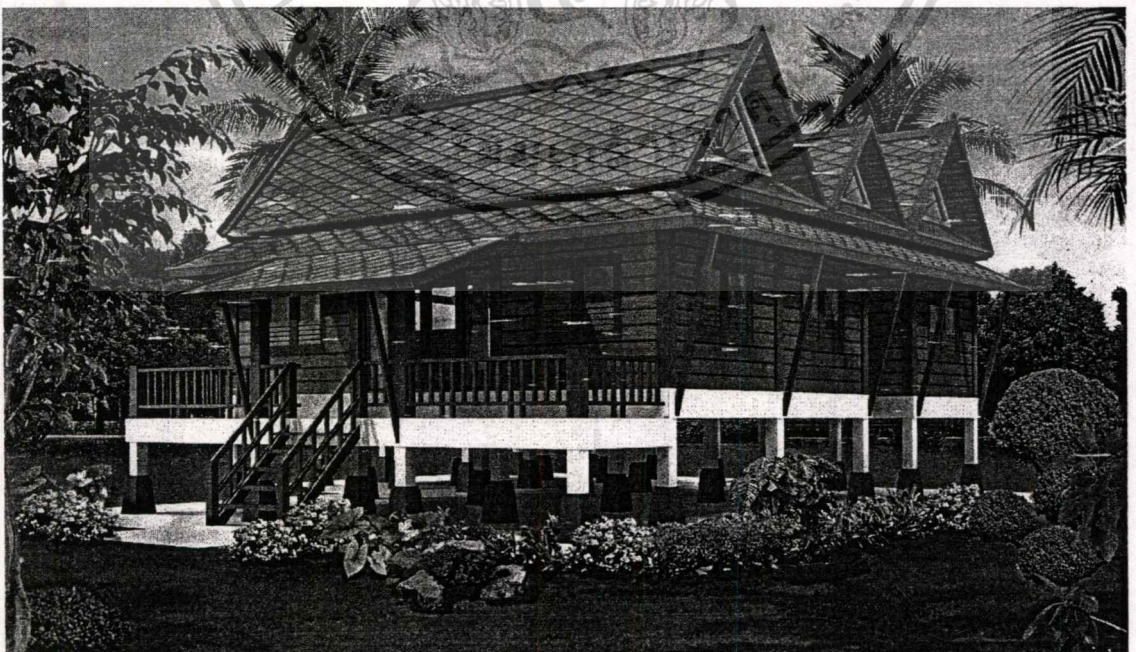
รูปด้าน 4
มาตราส่วน 1 : 100

รูปที่ 5.12 แสดงรูปด้าน 3, รูปด้าน 4

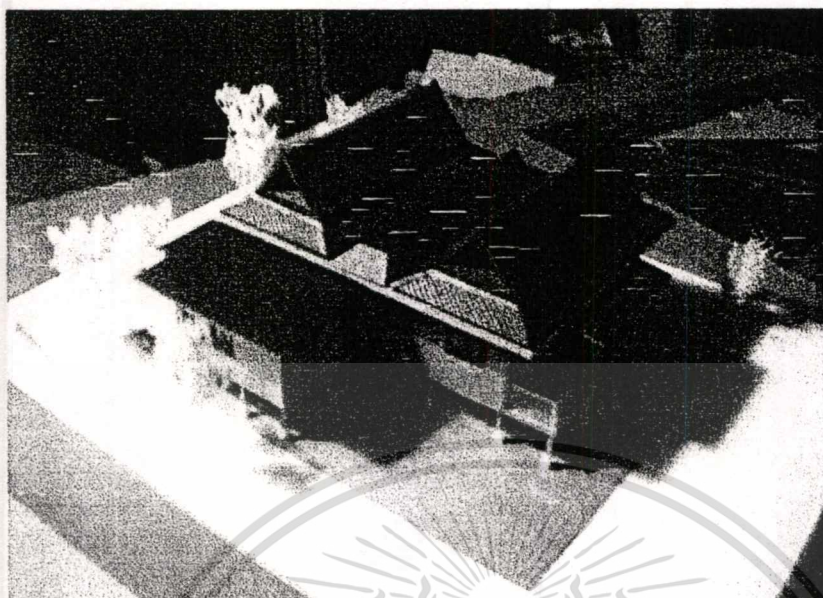
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 5.13 แสดงรูปตัด ก.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับบริการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
รูปที่ 5.14 แสดงรูปทัศนียภาพเรือนพักอาศัยเกาะยอ
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวน **รูปที่ 5.15** แสดงรูปหุ่นจำลองเรือนพักอาศัยเกาะยอว่าไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

“สถาปัตยกรรมไทยพื้นถิ่น” มปป.

ภิญโญ สุวรรณคีรี. 2537. “เรือนไทยภาคใต้” : สถาปัตยกรรม วารสารวิชาการ

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฉบับที่ 1

กรมศิลปากร. 2534. “การเริ่มต้นและพัฒนาการทางประวัติศาสตร์โบราณคดีเมืองสงขลา.”

ห้างหุ้นส่วนจำกัด ป. สัมพันธ์พานิชย์, สงขลา.

กรมศิลปากร. 2540. “เอกลักษณ์ไทยในสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น” หนังสือประกอบนิทรรศการ

พิเศษเนื่องในเทศกาลเข้าพรรษา พ.ศ. 2540 พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ, บริษัทกราฟิค
พอร์เมท จำกัด.

ตริงใจ ฟิ่งรัมย์. 2539. “ การศึกษาองค์ประกอบชุมชนเก่าเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนา
กรณีศึกษาและพัฒนากรณีศึกษาชุมชนย่านถนนนครนอก – นครใน สงขลา.”

วิทยานิพนธ์การวาง แผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
มหาบัณฑิตภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

บัณฑิต จุฬาลาย. 2532. “การอนุรักษ์สถาปัตยกรรมและชุมชนชั้นพื้นฐาน.” : สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มโน พิสุทธิรัตนานนท์ และ ครีน มณีโชติ. 2535. “ เรือนไทยภาคใต้.” : สถาบันทักษิณคดี
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.

ยงยุทธ ชูแว่น. 2541. “ โลกของกลุ่มทะเลสาบ.” รวมบทความว่าด้วยประวัติศาสตร์และ
วัฒนธรรมท้องถิ่น บริเวณกลุ่มทะเลสาบสงขลา : สำนักพิมพ์นาคร, ปทุมธานี.

ภาณุ ธรรมสุวรรณ และทวีศักดิ์ ล้อมลิ้ม. 2530. “ การศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางสังคม
เศรษฐกิจการเมือง ของประชาชนในตำบลเกาะยอและผลกระทบจาก
สะพานติณสูลานนท์.” : มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา.

บริษัท ยูนิแคลไทยแลนด์ จำกัด. 2541. “ทะเลสาบสงขลา ทะเลแห่งชีวิตและวัฒนธรรม.” :
บริษัท แพลนพรินติง จำกัด. กรุงเทพฯ

วิวัฒน์ เตมียพันธ์. 2541. เรือนพักอาศัย รูปแบบสำคัญของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ใน

“วารสารอาษา.” ฉบับเดือนมกราคม : บริษัท สำนักพิมพ์ไวยาจ จำกัด กรุงเทพฯ

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. 2512. การพัฒนาชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- จักรทิพย์ นาดสุภา และพูนศักดิ์ ชานิกงประดิษฐ์. 2540. "เศรษฐกิจหมู่บ้านภาคใต้ฝั่งตะวันออกในอดีต." บริษัท คอมแพคพริ้นท์ จำกัด. กรุงเทพฯ.
- สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิโรฒ สงขลา. 2535. "การสัมมนาทางวิชาการสงขลาศึกษา ประวัติศาสตร์และโบราณคดีเมืองสงขลา" บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป จำกัด กรุงเทพฯ.
- สุทธิวงศ์ พงษ์ไพบูลย์. 2529. "เกาะยอ". สารานุกรมศิลปวัฒนธรรม ภาคใต้ เล่มที่ 2, 9 กรุงเทพฯ.
- วนิดา พึ่งสุนทร. 2543. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ เรื่อง "ความหลากหลายของเรือนพื้นถิ่นไทย." คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- อเนก นาวิกมูล. 2543. "สมุดภาพสงขลา มหาวิชราวุธ." สำนักพิมพ์ อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด. กรุงเทพฯ.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 2543. **เข้าใจถิ่น เข้าใจเที่ยว สงขลา.** บริษัทแปลนโมทีฟ จำกัด กรุงเทพมหานคร.
- เจลิยว เรื่องเดช .2542. "เสาภูมิ." สารานุกรมภาคใต้ เล่ม 10. บริษัทสยามเพรส เมเนจเม้นท์ จำกัด กรุงเทพมหานคร.
- นิพัทธ์ เพ็งแก้ว. 2543. **กุสุมรสของแผ่นดิน ทะเลสาบสงขลา มรดกธรรมชาติและวัฒนธรรม.** บริษัท เอลโล่การพิมพ์ จำกัด. กรุงเทพมหานคร.
- พระยาวิเชียรคีรี (ชม ณ สงขลา). 2506. "พงสาวดารเมืองสงขลา." ประชุมพงสาวดาร เล่ม 3. องค์การคำครุสภา. กรุงเทพมหานคร.
- พิทยา บุขรรัตน์. 2541. "ความเชื่อเกี่ยวกับอาชีพประมงของชาวบ้านบริเวณรอบลุ่มทะเลสาบสงขลา." วารสารทักษิณคดี 5,1 กรุงเทพมหานคร.
- พ่วง บุขรรัตน์. 2542. "ความเชื่อ." สารานุกรมภาคใต้ เล่ม 5. บริษัทสยามสยามเพรส เมเนจ เม้นท์ จำกัด. กรุงเทพมหานคร.
- สารานุกรมภาคใต้ เล่ม 6. 2542. "ตั้งเสาภูมิ." บริษัทสยามสยามเพรส เมเนจเม้นท์ จำกัด. กรุงเทพมหานคร.
- ภิญโญ จิตต์ธรรม. 2522. **ความเชื่อ คติชาวบ้าน.** โรงพิมพ์มงคลการพิมพ์. สงขลา.
- วินัย สุกใส. 2541. **วรรณกรรมพุทธศาสนาในชุมชนรอบทะเลสาบสงขลาในโลกของกลุ่มทะเลสาบ.** สำนักพิมพ์นาคร. กรุงเทพมหานคร.
- วิมลพรรณ ปิตธวัชชัย. 2519. **ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านของภาคใต้.** กุศลสยามการพิมพ์.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ศรีสมร ศรีเบญจกลางกูร. 2544. ประวัติศาสตร์เมืองสงขลา. ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพการพิมพ์.

กรุงเทพมหานคร

สกรรจ์ จันทวีรัตน์, สงบ ส่งเมือง. 2534. การเริ่มต้นและพัฒนาทางประวัติศาสตร์โบราณคดี

เมืองสงขลาเก่า. ห้างหุ้นส่วนจำกัด ป สัมพันธ์พานิชย์. กรุงเทพมหานคร

วิมลพรรณ ปิตรวัชชัย. 2519. ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านของภาคใต้. กรุงเทพมหานครการพิมพ์.

กรุงเทพมหานคร.

สารานุกรมภาคใต้ เล่ม 14. 2542. "เกาะยอ." บริษัทสยามเพรส เมเนจเม้นท์ จำกัด.

กรุงเทพมหานคร.

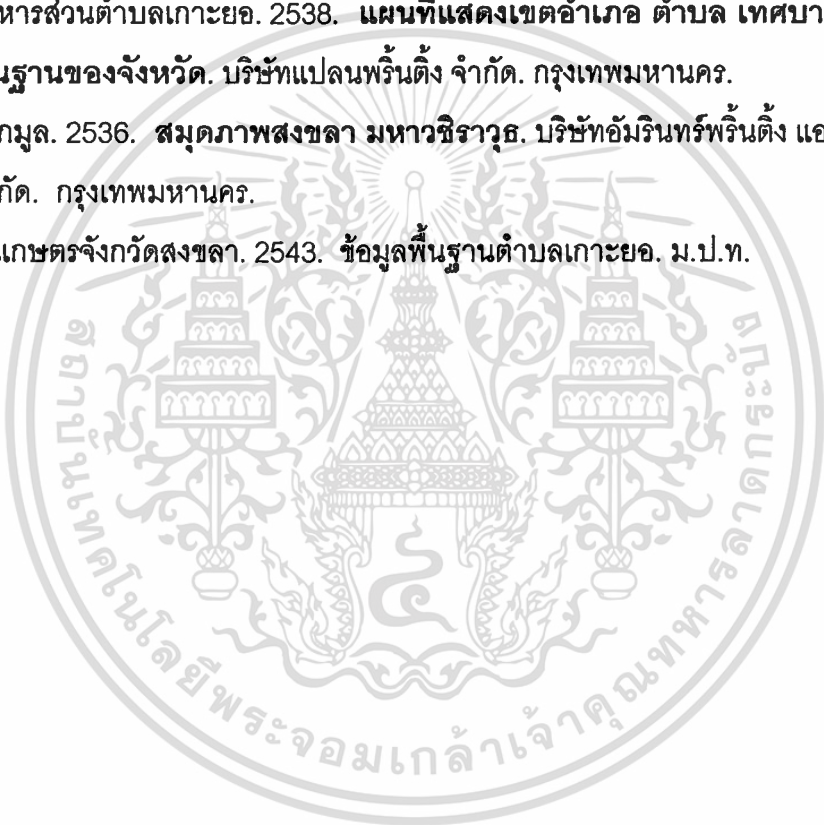
องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอ. 2538. แผนที่แสดงเขตอำเภอ ตำบล เทศบาล และข้อมูล

พื้นฐานของจังหวัด. บริษัทแปลนพรีนติ้ง จำกัด. กรุงเทพมหานคร.

อเนก นาวิกมูล. 2536. สมุดภาพสงขลา มหาวิชราวุธ. บริษัทอัมรินทร์พรีนติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง

จำกัด. กรุงเทพมหานคร.

สำนักงานเกษตรจังหวัดสงขลา. 2543. ข้อมูลพื้นฐานตำบลเกาะยอ. ม.ป.ท.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บัณฑิตศึกษา

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

แบบสำรวจประกอบการวิจัย

เรื่อง แนวความคิดในการอนุรักษ์และพัฒนาเรือนพื้นดินเกาะยอ จังหวัดสงขลา

ตอนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไปลักษณะสภาพแวดล้อมของเรือนพื้นดินเกาะยอ

- 1. เจ้าของเรือน.....นางสาว..........
- 2. เลขที่.....15..... หมู่ที่.....9..... ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
- 3. จำนวนผู้อยู่อาศัย.....3.....คน
- 4. ขนาดที่ดิน กว้าง.....20.....เมตร ยาว.....30.....เมตร รวม.....600.....ตารางเมตร
- 5. หน้าจั่วบ้านหันทางทิศ.....ตะวันตก.....

ผังบริเวณเรือนพื้นดินเกาะยอโดยสังเขป

การสังเกต

รายละเอียดเพิ่มเติม

.....ด้วย.....

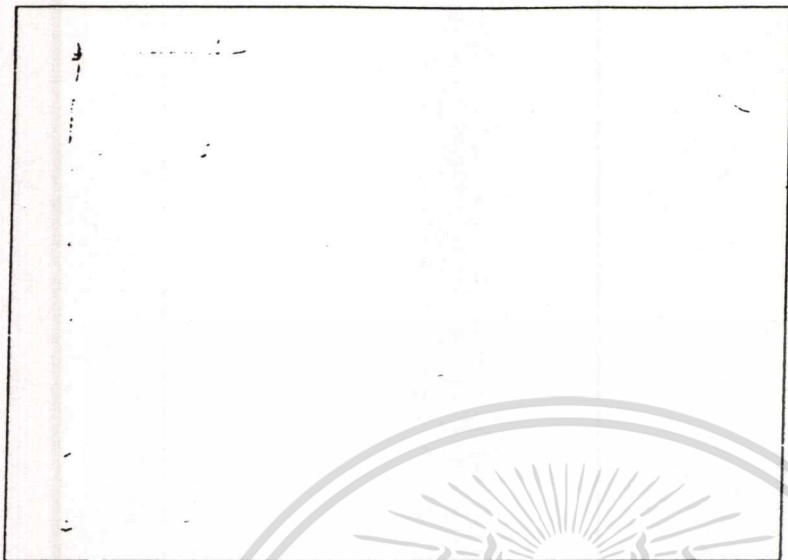
.....13.....
 +1.20..... +9.50.....
 ทางเข้าหลัก.....

ลักษณะรั้ว.....

จุดรด.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผังพื้นที่ชั้นล่างของเรือนพื้นดินเกาะยอ โดยสังเขป

การสังเกต

รายละเอียดเพิ่มเติม

.....
.....
.....
.....
.....
.....

ผังพื้นที่บนเรือนพื้นดินเกาะยอ โดยสังเขป

บันทึกภาพถ่าย

รายละเอียดเพิ่มเติม

.....
.....
.....
.....
.....

สภาพแวดล้อมของตัวเรือดด้านหน้า

บันทึกภาพถ่าย

รายละเอียดเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สภาพแวดล้อมของตัวเรือดด้านข้าง

บันทึกภาพถ่าย

รายละเอียดเพิ่มเติม

.....

.....

.....

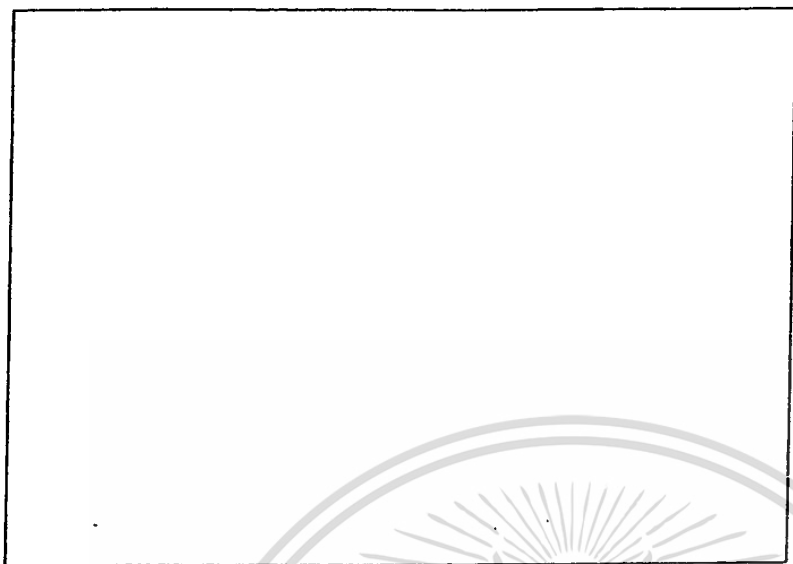
.....

.....

.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ด้านหน้าของเรือนพื้นดินเกาะยอ

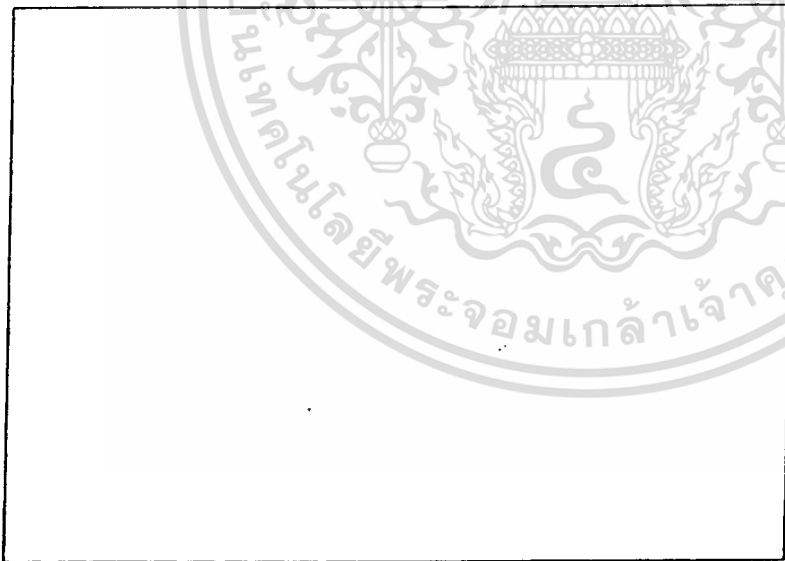
บันทึกภาพถ่าย

รายละเอียดเพิ่มเติม

.....
.....
.....
.....
.....
.....

ด้านข้างของเรือนพื้นดินเกาะยอ

บันทึกภาพถ่าย

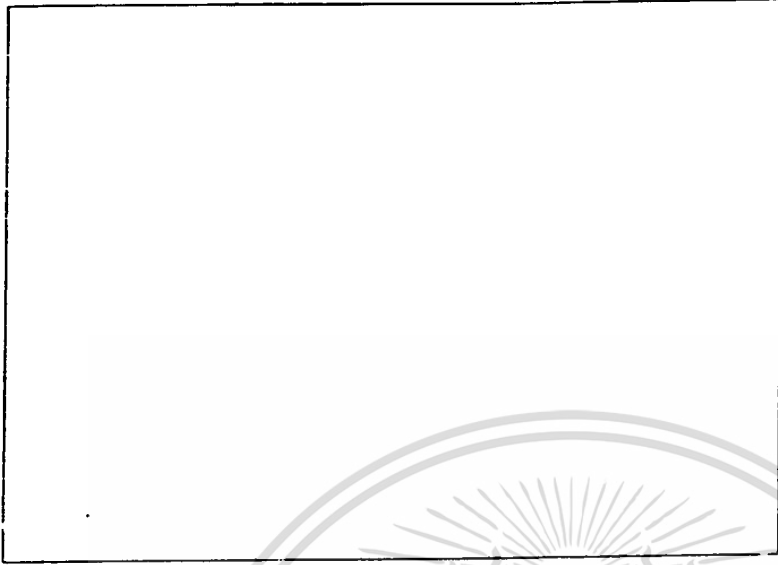

รายละเอียดเพิ่มเติม

.....
.....
.....
.....
.....
.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พื้นที่ชั้นบน

บันทึกภาพถ่าย

รายละเอียดเพิ่มเติม

ระดับภายในบ้าน.....

.....
.....
.....
.....
.....

พื้นที่ชั้นล่าง

บันทึกภาพถ่าย

รายละเอียดเพิ่มเติม

.....
.....
.....
.....
.....

ตอนที่ 2 : องค์ประกอบของเรือนพื้นดินเกาะชอ ตามลักษณะผังพื้นและตามลักษณะโครงสร้าง
 ส่วนที่ 1 ส่วนประกอบของพื้นดินเกาะชอ ตามลักษณะผังพื้น

1. ส่วนประกอบของเรือน

ลำดับที่	รายการ	สภาพที่พบเห็น		จำนวน	ขนาดพื้นที่			หมายเหตุ	บันทึกภาพ
		มี	ไม่มี		กว้าง	ยาว	สูง		
1	บันไดบ้าน (ทิศใดของบ้าน)	/						ทิศ.....	/
2	ชาน	/							
3	โถง	/							
4	ครัว (ทิศใดของบ้าน)	/						ทิศ.....	/
5	ห้องส่วนตัว (ทิศใดของบ้าน)	/						ทิศ.....	/
6	ห้องน้ำ + ห้องส้วม	/							/
	ห้องน้ำ								
	ห้องส้วม								
7	ใต้ถุนบ้าน	/							/

2. ส่วนต่อเติมภายในเรือน

มี

ลักษณะ.....

ใช้ประโยชน์เพื่อ.....

ไม่มีการต่อเติม

3. ความสว่างภายในเรือน

ใช้แสงสว่างจากธรรมชาติ

ใช้แสงสว่างจากหลอดไฟฟ้า

ใช้แสงสว่างจากธรรมชาติและแสงสว่างจากหลอดไฟฟ้าร่วมกัน

อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. สัตว์ใช้กับเรือน

- มีการทาสี.....บริเวณ.....
- สีไม้ทาเคลือบเงา
- ไม่มีการทาสี
- อื่น ๆ.....

5. การระบายอากาศภายในบ้าน

- มีหน้าต่าง
- มีช่องลม
- มีทั้งหน้าต่างและช่องลม
- ไม่มีหน้าต่างและช่องลม อื่น ๆ.....

6. ระบบประปา

- ใช้ระบบประปา
- ใช้น้ำบาดาล
- ใช้ทั้งน้ำประปาและบาดาล

7. ระบบบำบัดน้ำเสีย

- มี
- ไม่มี

ถ้ามี มีลักษณะ.....

8. พื้นที่ล้นรับเก็บขยะและสิ่งปฏิกูล

- มี

ลักษณะ.....

- ไม่มี (ทำอย่างไร, ฝัง, เผา)

9. ส่วนต่อเติมภายนอกเรือน

- มี

ลักษณะ.....

- ไม่มี

เพราะ.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

10. บริเวณที่ตั้งศาล (ทางทิศใดของบ้าน)

มี อยู่ในทิศ.....ของบ้าน

ลักษณะ.....

11. ส่วนจอดรถ

 มี

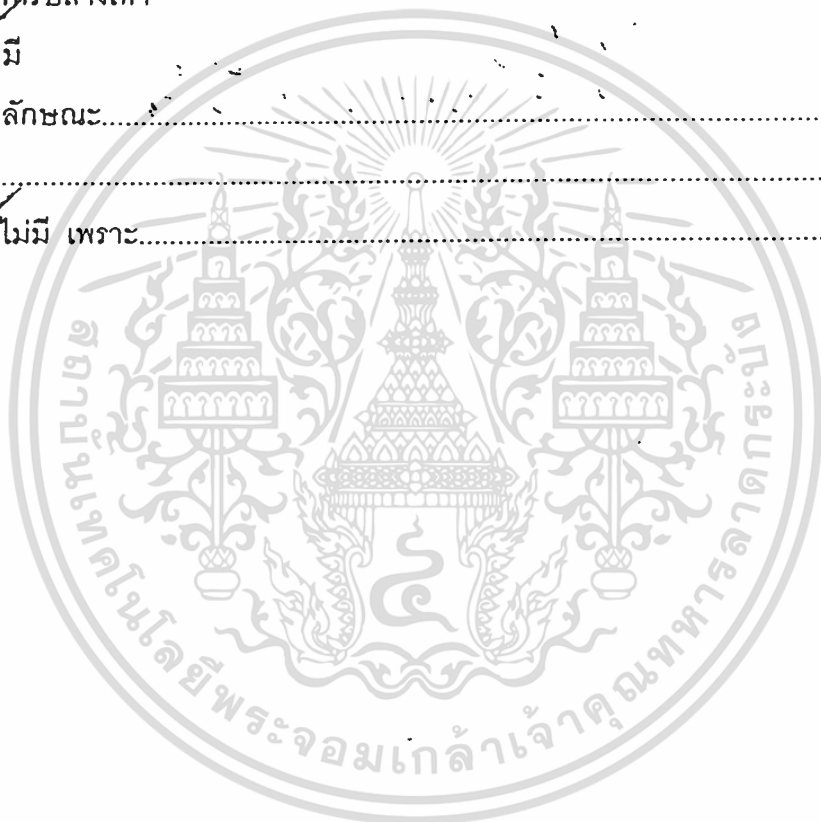
ลักษณะ.....

 ไม่มี เพราะ.....

12. บ่อน้ำสำหรับล้างเท้า

 มี

ลักษณะ.....

 ไม่มี เพราะ.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนที่ 2 ส่วนประกอบของเรือนตามลักษณะโครงสร้าง

1. โครงสร้างและส่วนประกอบของเรือน

ลำดับ	รายการ	สภาพที่พบเห็น		ประเภทของวัสดุ	หมายเหตุ	บันทึกภาพ
		มี	ไม่มี			
1	เสาเรือน	✓		✓		✓
2	รอด (คาน)	✓		✓		✓
3	รา					
4	ตง	✓		✓		
5	พริ้ง					
6	ค้ำคานห้อยหัว					
7	พื้น	✓		✓		✓
8	ฝา	✓		✓		✓
9	ช่องลมและช่องแสง	✓	✓			
10	ประตูปกติ			✓		✓
11	หน้าต่าง			✓		✓

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. โครงสร้างและส่วนประกอบของหลังคา

ลำดับ	รายการ	สภาพที่พบเห็น		ประเภทของวัสดุ	หมายเหตุ	บันทึกภาพ
		มี	ไม่มี			
1	กันสาด	/				/
2	เสา					
3	ช่อ	/				
4	ค้ำ	/				/
5	อกไก่	/				
6	จันทัน					/
7	แป					
8	เชิงชาย					
9	สะพานหนู					
10	บันลม		/			
11	หน้าจั่ว	/	/			
12	หลังคา	/				
13	ชอรา					
14	ลูกทึ่กคองสอง					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บัณฑิตศึกษา

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

แบบสัมภาษณ์ ชุดที่ ๕ สภาพแวดล้อมชุมชน

เรื่อง แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เรือนพื้นดินเกาะยอ จังหวัดสงขลา

1. ผู้ให้สัมภาษณ์..... หรรษา บุญใจ, ลักษณ์ ก้าว
2. วันที่สัมภาษณ์..... ๒๙.๑.๒๕ ๒๕.๑.๒๕

ตอนที่ 1 : เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ ต่ำกว่า 20 ปี 20 - 39 ปี
 40 - 59 ปี 60 ปีขึ้นไป
3. สำเร็จการศึกษาระดับใด
 ไม่ได้ศึกษา อนุปริญญา - ปริญญาตรี
 ประถมศึกษา อื่น ๆ โปรดระบุ.....
 มัธยมศึกษาตอนต้น - ตอนปลาย
4. อาชีพ
 ทำนา - ทำไร่ ค้าขาย
 รับจ้าง ไม่ทำงาน
 รับราชการ อื่น ๆ โปรดระบุ.....
5. ปัจจุบันท่านใช้รถ (ตอบได้มากกว่า 1)
 รถจักรยาน รถเก๋ง
 รถจักรยานยนต์ รถกระบะ
 อื่น ๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 2 : ศึกษาพฤติกรรมและความต้องการของคนในชุมชนเกี่ยวกับพื้นที่ส่วนกลาง

6. สถานที่ต่อไปนี้ ท่านใช้ทำอะไร อยู่บริเวณใด

- พบปะสังสรรค์ บริเวณ.....
 เล่นกีฬา ออกกำลังกาย บริเวณ.....
 สนามเด็กเล่น บริเวณ.....
 นั่งเล่น - พักผ่อน บริเวณ.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- อ่านหนังสือ บริเวณ.....*ม.๗๗*.....
- ชื่อของ - อาหาร ที่..... ตลาด *๕๑/๗๖:๒๐*.....
- บริการสาธารณสุข ไปที่ สถานีอนามัย..... โรงพยาบาล.....
- รักษาแบบโบราณ.....
- อื่น ๆ โปรดระบุ.....

7. ถ้าท่านไปวัด ท่านจะไปวัดใด

- วัดท่าयो
- วัดแหลมพ้อ
- วัดโคกเมี้ยว
- วัดเขาบ่อ

8. โรงเรียนที่ท่านส่งบุตรหลานไปเรียน

- โรงเรียนวัดท่าयो
- โรงเรียนวัดแหลมพ้อ
- อื่น ๆ โปรดระบุ.....

9. ท่านคิดว่า ลานกิจกรรมท้องถิ่น ควรอยู่ในบริเวณใด

- วัดแหลมพ้อ
- สนามโรงเรียนวัดแหลมพ้อ
- วัดท่าयो
- สนามโรงเรียนวัดท่าयो
- อื่น ๆ โปรดระบุ.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 3 : ความคิดเห็นเกี่ยวกับส่วน สาธารณูปโภค สาธารณูปการ

10. ความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบถนนใหญ่ชุมชนของท่านเหมาะสมหรือไม่

เพียงพอเหมาะสม

ควรจะพัฒนา

กว้างเกินพอดี

อื่น ๆ โปรดระบุ.....

11. ความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบไฟฟ้าในชุมชนของท่านเหมาะสมหรือไม่

เพียงพอเหมาะสม

ควรจะพัฒนาให้มากขึ้น

อื่น ๆ โปรดระบุ.....

12. ความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบประปาในชุมชนของท่านเหมาะสมหรือไม่

คุณภาพน้ำสะอาด

คุณภาพน้ำพอใช้ได้

คุณภาพน้ำไม่สะอาด

อื่น ๆ โปรดระบุ.....

13. ความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการจัดเก็บขยะ ในชุมชนของท่านเหมาะสมหรือไม่

จุดทิ้งพอเพียง

จุดทิ้งขยะมีน้อย

ไม่มีจุดทิ้งขยะ ต้องกองรวม ๆ กันไว้

อื่น ๆ โปรดระบุ.....

14. ความคิดเห็นเกี่ยวกับคู่มือหรือคู่มือสาธารณะในชุมชนท่านเหมาะสมหรือไม่

มีคู่มือหรือคู่มือสาธารณะมาก

มีคู่มือหรือคู่มือสาธารณะเพียงพอเหมาะสม

เพิ่มจุดติดตั้งคู่มือหรือคู่มือสาธารณะให้มากขึ้น

อื่น ๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 4 ทักษะและความเชื่อ

15. ท่านมีความเชื่อในเรื่องเหล่านี้หรือไม่

ท่านมีความเชื่อในเรื่อง	เชื่อ	ไม่เชื่อ	หมายเหตุ
1. ความเชื่อในการเลือกที่ตั้ง เรือน แค่มบ่อ แค่มท่า แค่มนา แค่มวัด	/		
2. ความเชื่อเรื่องทิศทาง การ ปลูกเรือนตามตะวัน	/		
3. ความเชื่อเรื่องจำนวน	/		
4. ความเชื่อเรื่องฤกษ์ยาม	/		
5. ความเชื่อเรื่องเลือกไม้ปลูก เรือน	/		
6. ความเชื่อเรื่องคูตาสภาเรือน	/		
7. ความเชื่อเรื่องการตั้งเสาภูมิ	/		

16. ส่วนกิจกรรมที่เกี่ยวกับประเพณีเดิม

- การบวช บริเวณที่ใช่..... ไร่หวด ๖๕๐
- การทำบุญเดือนสิบ บริเวณที่ใช่..... ไร่หวด ๖๕๐
- ทอดกรฐิน ผ้าป่า บริเวณที่ใช่..... ไร่หวด ๖๕๐
- ออกพรรษา บริเวณที่ใช่..... ไร่หวด ๖๕๐
- ชักพระ บริเวณที่ใช่..... ไร่หวด ๖๕๐
- ไหว้บรรพบุรุษ บริเวณที่ใช่..... บ้าน
- ไหว้หลุมเซ่งเม้ง บริเวณที่ใช่.....
- ชั่นเซากฎ บริเวณที่ใช่..... ไร่หวด ๖๕๐

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 5 : แนวคิดในการอนุรักษ์และพัฒนา

17. ท่านคิดว่าท่านร่วมกิจกรรมตามประเพณีชาวเกาะยอ บ่อยครั้งเพียงใด

- น้อย
 ปานกลาง
 มาก
 อื่น ๆ โปรดระบุ.....

18. กิจกรรมตามประเพณีต่อไปนี้ท่านได้ปฏิบัติหรือไม่

- ประเพณีขึ้นเซากฎิ
 ประเพณีทำบุญเดือนสิบ
 ประเพณีเข้าพรรษา
 ประเพณีออกพรรษา

19. ท่านคิดว่าอะไรเห็นเอกลักษณ์ในชุมชนของท่านที่ทำให้คนภายนอกรู้จัก

- ทอผ้า
 ประมง
 ทำไร่นาสวน
 อื่น ๆ โปรดระบุ.....

20. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับเรือนไทย – พื้นดินเกาะยอในชุมชนของท่าน

- เหมือนบ้านปกติทั่วไป
 มีคุณค่าควรอนุรักษ์และปรับปรุงให้คงสภาพใช้งานได้
 น่าจะรื้อทิ้ง และปลูกบ้านสมัยใหม่
 อื่น ๆ โปรดระบุ.....

21. ถ้าท่านมีเงินพอที่จะปลูกบ้านใหม่ท่านอยากมีบ้านในลักษณะใด

- บ้านไม้ธรรมชาติ
 พื้นดินเกาะยอ
 บ้านปูนสมัยใหม่
 อื่น ๆ โปรดระบุ.....

บัณฑิตศึกษา

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง แบบสัมภาษณ์ ชุดที่ 2 ความคิดเห็นของสถาปนิกผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับ สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเกาะยอ

เรื่อง แนวความคิดในการอนุรักษ์และพัฒนาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เรือนพื้นดินเกาะยอ
จังหวัดสงขลา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ - นามสกุล.....
2. ตำแหน่ง.....
3. สถานที่ทำงาน.....

ตอนที่ 2 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรในการออกแบบเรือนพักอาศัยในเกาะยอในแนวความคิด
อนุรักษ์และพัฒนา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - สกุล	นายนภดล ดวงแก้ว
วัน เดือน ปี เกิด	30 สิงหาคม 2519
สถานที่เกิด	จังหวัดพัทลุง
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	178 หมู่ 6 ตำบลมะกอกเหนือ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง
ประวัติการศึกษา	ปีการศึกษา 2542 สำเร็จการศึกษา สาขาเทคโนโลยี สถาปัตยกรรม สถาบันราชภัฏจันทรเกษม ปีการศึกษา 2548 สำเร็จการศึกษา สาขาสถาปัตยกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ ทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้